

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA

Marko GABROVŠEK

**ŠTUDIJSKI KROŽKI KOT VIR ZAPOSLOSTITVENIH
MOŽNOSTI V SISTEMU ZELENIH DELOVNIH
MEST**

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA

MARKO GABROVŠEK

**ŠTUDIJSKI KROŽKI KOT VIR ZAPOSLOTITVENIH MOŽNOSTI V
SISTEMU ZELENIH DELOVNIH MEST**

MAGISTRSKO DELO

**STUDY CIRCLES AS A SOURCE OF EMPLOYMENT
OPPORTUNITIES IN THE SYSTEM OF GREEN JOBS**

M. SC. THESIS

Ljubljana, 2016

Na podlagi Statuta Univerze v Ljubljani ter po sklepu Senata Biotehniške fakultete z dne 30. 3. 2015 je bilo potrjeno, da kandidat izpolnjuje pogoje za **magistrski Podiplomski študij bioloških in biotehniških znanosti ter opravljanje magisterija znanosti s področja varstva naravne dediščine**. Za mentorja je bila imenovana prof. dr. Mateja Drnovšek.

Komisija za oceno: Predsednik komisije za oceno je Prof. dr. Andrej Udovč, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo. Član komisije: Prof. dr. Stane Kavčič, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko. Član komisije: Prof. dr. Majda Černič Istenič, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo.

Komisija za zagovor:

Predsednik: Prof. dr. Majda Černič Istenič
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član: Prof. dr. Luka Juvančič
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: Doc. dr. Matjaž Glavan
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Podpisani izjavljam, da je magistrsko delo rezultat lastnega raziskovalnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Marko Gabrovšek

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Md
DK	UDK 005.963.1: 005.953:502/504(043.2)=163.6
KG	študijski krožki/zelena delovna mesta/brezposelnost/varstvo narave/motivacija
KK	
AV	GABROVŠEK, Marko, univ. dipl. teolog
SA	DRNOVŠEK, Mateja (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Podiplomski študij bioloških in biotehniških znanosti, področje varstvo naravne dediščine
LI	2016
IN	ŠTUDIJSKI KROŽKI KOT VIR ZAPOSLOTIVENIH MOŽNOSTI V SISTEMU ZELENIH DELOVNIH MEST
TD	Magistrsko delo
OP	X, 113 str., 14 pregl., 26 sl., 6 pril., 99 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	

V magistrski nalogi sem želel podrobneje raziskati slovenski model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije. Da bi bolje razumel odgovore na raziskovalna vprašanja, kombiniram kvalitativni in kvantitativni metodološki pristop. Med udeleženci in med mentorji študijskih krožkov sem izvedel spletno anketo in z obojimi izpeljal tudi poglobljene intervjuje. Rezultati spletne ankete ne kažejo povezanosti med udeležbo v študijskih krožkih in preostalimi spremenljivkami (brezposelnost, ogroženost zaposlitve, trajanje brezposelnosti, delovna aktivnost). Število enot v vzorcu je premajhno, da bi lahko iz vzorca sklepali na celotno populacijo. Bistveni poudarek v raziskovalnem delu je na poglobljenih intervjujih. V pogovorih sem prišel do spoznanja, da je mentor ključen za delovanje študijskega krožka. Motivacija med udeleženci zavzema visoko mesto. Prostorska razpršenost študijskih krožkov bistveno dopolnjuje in nadgrajuje ponudbo storitev vseživljenjske karijerne orientacije v Sloveniji. Brezplačnost sodelovanja je drugi ključni element, ki učenje približuje tudi najbolj ranljivim skupinam prebivalstva v Sloveniji. Razvoj sistema zelenih delovnih mest ima v študijskih krožkih podlago, ki je vredna upoštevanja in umeščanja v različne sisteme celotnega slovenskega prostora. Dostojna zelena delovna mesta lahko pomagajo ohranjati dostojanstvo človeka in pomagajo ohranjati naravo.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Md
DC UDC 005.963.1: 005.953:502/504(043.2)=163.6
CX study circles/green jobs/unemployment/nature conservation/motivation
CC
AU GABROVŠEK, Marko
AA DRNOVŠEK, Mateja (supervisor)
PP SI – 1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Postgraduate Study of of Biological and Biotechnical Sciences, Field: Conservation of Natural Heritage
PY 2016
TI STUDY CIRCLES AS A SOURCE OF EMPLOYMENT OPPORTUNITIES IN THE SYSTEM OF GREEN JOBS
DT M.Sc. Thesis
NO X, 113 p., 14 tab., 26 fig., 6 ann., 99 ref.
LA sl
AL sl/en
AB

The aim of this Master's thesis was to research the Slovenian model of study circles organised by the Slovenian Institute for Adult Education in more depth. In order to understand the answers of research questions a combination of qualitative and quantitative methods were used; an online survey in addition to thorough interviews with study circle participants and mentors were carried out. The quantitative method of the online survey enabled me access to more in depth research in the form of interviews. The online survey results do not show any correlation between the participation in study circles and the other variables (unemployment, threat to work, duration of unemployment, working activity). The number of units in the sample is too small to be inferred onto the entire population. The key focus of the research work is on the in-depth interviews. The discussions revealed that the mentor is key for the operation of the study circle. The motivation of participants is ranked highly in such a case. I believe that the spatial dispersion of study circles significantly complements and upgrades the offer of lifelong career orientation services in Slovenia. In my opinion, free of charge co-operation is the second key element which also brings learning closer to the most vulnerable groups within the Slovenian population. The development of a green jobs system has a basis in study circles, which is worth taking into account and placing into various systems throughout Slovenia. Respectable green jobs can help preserve human dignity and conserve nature.

KAZALO VSEBINE

	str.
KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO VSEBINE.....	V
KAZALO PREGLEDNIC.....	VII
KAZALO SLIK.....	VIII
KAZALO PRILOG	X
OKRAJŠAVE IN SIMBOLI	XI
1 UVOD.....	1
2 PREGLED LITERATURE.....	7
2.1 PREDHODNO RAZISKOVANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV IN ZAPOSLOVANJA	7
2.2 POGLED NA ŠTUDIJSKE KROŽKE Z VIDIKA VARSTVA NARAVE, VARSTVA OKOLJA IN ZELENIH DELOVNIH MEST.....	13
2.2.1 Odnos med varstvom narave in varstvom okolja	13
2.2.2 Zelena delovna mesta in poklicne priložnosti	14
2.3 POGLED NA ŠTUDIJSKE KROŽKE Z VIDIKA PODJETNIŠTVA	20
3 TRG DELA IN ŠTUDIJSKI KROŽKI.....	26
3.1 STANJE BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI.....	27
3.1.1 Brezposelnost mladih	29
3.1.2 Dolgotrajna brezposelnost	31
3.2 VLOGA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV NA TRGU DELA.....	33
3.3 ŠTUDIJSKI KROŽKI V SISTEMU ZELENIH DELOVNIH MEST	40
4 METODOLOGIJA	44
4.1 UVOD V METODOLOGIJO.....	44
4.2 KVANTITATIVNO IN KVALITATIVNO RAZISKOVANJE.....	44
4.3 IZVEDBA SPLETNE ANKETE.....	49
4.4 IZVEDBA INTERVJUJEV	50
5 REZULTATI	53
5.1 SPLETNA ANKETA	53

5.2	INTERVJUJI	60
5.3	KLJUČNE UGOTOVITVE.....	90
6	DISKUSIJA	93
7	POVZETEK (SUMMARY)	99
7.1	POVZETEK.....	99
7.2	SUMMARY	101
8	VIRI	104
8.1	CITIRANI VIRI.....	104
8.2	DRUGI VIRI.....	112
	ZAHVALA.....	114
	PRILOGE	115

KAZALO PREGLEDNIC

	str.
Preglednica 1: Primerjava nekaterih elementov študijskih krožkov (Bogataj 2011: 53 – 55)	35
Preglednica 2: Izpis aplikacije za spremljanje ŠK eSK na dan 11. 6. 2016 (Lajovic, 2016: 5).....	38
Preglednica 3: Število študijskih krožkov (2008-2015) glede na število srečanj (Lajovic, 2016: 4).....	38
Preglednica 4: število študijskih krožkov po letih 2008 – 2015 (Lajovic, 2016: 4).....	39
Preglednica 5: Izmišljeno ime intervjuvanca in dolžina izvajanja poglobljenega intervjuja	52
Preglednica 6: Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo?.....	62
Preglednica 7: Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjim honorarnim delom?	63
Preglednica 8: Ali obstaja povezava med sodelovanjem v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest?	65
Preglednica 9: Kateri vidiki študijskih krožkov krepijo sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti?	67
Preglednica 10: Koda 1 - Motivacija za zaposlitev	70
Preglednica 11: Koda 2 - Grajenje socialne mreže.....	73
Preglednica 12: Koda 3 - Razvoj praktičnih spretnosti in veščin v odnosu do zaposlitve	76
Preglednica 13: Koda 4 - Razvoj spretnosti za zaposlitev na ravni učenja in izobraževanja	80
Preglednica 14: Koda 5 - Dostop do virov, idej za zaposlitev	84

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Shematični prikaz preseka množic trga dela, študijskih krožkov in varstva narave z učinki na trg dela	12
Slika 2: Shematski prikaz definicije zelenih delovnih mest ILO (vsa delovna mesta znotraj črkanega območja), povzeto po Karba in sod. (2014: 18).....	15
Slika 3: Nabor ukrepov za spodbujanje ZDM (Karba, 2014: 95)	17
Slika 4: Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008-2016, (ZRSZ, 2016).....	28
Slika 5: Gibanje skupnega števila brezposelnih in mladih, januar 2008 – september 2015, december 2007 = 100, (Mladi in trg dela, 2015: 11)	30
Slika 6: Vprašanje za udeležence ŠK: »Ali ste v obdobju od 1. 1. 2008 že bili brez zaposlitve?« (n = 67)	53
Slika 7: Vprašanje za udeležence ŠK »Ali je bila v obdobju od 1. 1. 2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?« (n = 64).....	54
Slika 8: Vprašanje za udeležence ŠK: »Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1. 1. 2008 do danes? Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.« (n = 35)	55
Slika 9: Vprašanje za udeležence ŠK: »Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?« (n = 63).....	55
Slika 10: Prikaz procesa aktivnega iskanja zaposlitve na skritem trgu dela	58
Slika 11: Shematični prikaz ŠK - študijski krožki že lahko prispevajo v SISTEM zelenih delovnih mest.....	90
Slika 12: Nadaljevanje shematičnega prikaza ŠK (glej predhodno sliko »shematični prikaz ŠK«) – prehod čez točko preloma v tržno priložnost	91
Slika 13: Vprašanje za mentorje ŠK »Ali ste v obdobju od 1. 1. 2008 že bili brez zaposlitve?« (n = 64)	125
Slika 14: Vprašanje za mentorje ŠK »Ali je bila v obdobju od 1. 1. 2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?« (n = 64).....	126
Slika 15: Vprašanje za mentorje ŠK: »Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1. 1. 2008 do danes? Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.« (n = 17)	126
Slika 16: Vprašanje za mentorje ŠK: »Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?« (n = 63).....	127
Slika 17: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: BOŽIDAR	163
Slika 18: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: SILVESTER.....	165
Slika 19: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: CECILIJA.....	169
Slika 20: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LUCIJA	172
Slika 21: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: KLARA	180
Slika 22: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LEON	184

Slika 23: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LUDVIK.....	190
Slika 24: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: KRIŠTOF	197
Slika 25: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: MOJCA	205
Slika 26: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: IVANA	210

KAZALO PRILOG

PRILOGA A: Spremno pismo k anketnemu vprašalniku

PRILOGA B: Vprašalnik za mentorje študijskih krožkov

PRILOGA C: Vprašalnik za udeležence študijskih krožkov

PRILOGA D: Grafične ponazoritve rezultatov spletne ankete za mentorje

PRILOGA E: Sinopsis LUCIJA

PRILOGA F: Sinopsisi

- BOŽIDAR
- SILVESTER
- CECILIJA
- LUCIJA
- KLARA
- LEON
- LUDVIK
- KRIŠTOF
- MOJCA
- IVANA

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ŠK – študijski krožek

ACS – Andragoški center Slovenije

ZRSZ – Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

UD – Urad za delo

ZGS – Zavod za gozdove Slovenije

APZ – Aktivna politika zaposlovanja

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

IPA – Interpretativna fenomenološka analiza

VKO – Vseživljenjska karierna orientacija

ZDM – Zelena delovna mesta

1 UVOD

V magistrskem delu analiziram vpliv študijskih krožkov na zaposlovanje. S področjem sem se začel ukvarjati v času udeležbe na študijskem modulu »Sustainable development in a protected area – case study of Solčavsko« oziroma »Logarska 2004« (Anko in sod., 2007), kjer sem se prvič seznanil s konceptom študijskih krožkov. Do ideje za temo magistrske naloge pa sem prišel marca 2014 na dvodnevni delavnici »Podjetništvo« za karijerne svetovalce v okviru Zavoda RS za zaposlovanje. V nalogi raziščem, kako študijski krožki vplivajo na zaposlitvene priložnosti udeležencev le teh, na razvoj zelenih delovnih mest ter na krepitev sposobnosti udeležencev študijskih krožkov za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih podjetniških priložnosti.

Prispevek k znanosti

Prispevek raziskave k znanosti vidim v odgovoru na do sedaj empirično nepreverjeno povezavo med sodelovanjem v študijskih krožkih in novo zaposlitvijo. V nalogi tudi analiziram različne vidike vseživljenjske karijerne orientacije (VKO) ter prostovoljnega učenja odraslih, predvsem pa s tem področjem povezana nova spoznanja na področju varstva narave in razvoja zelenih delovnih mest.

Področje zelenih delovnih mest je z vidika trga dela zelo pomembno a sočasno nezadostno raziskano. Carington (2015) celo trdi, da je definicija zelenih delovnih mest preprosto preširoka. Zaradi različnih kriterijev in definicij zelenih delovnih mest je štetje zelenih delovnih mest po njegovem mnenju zelo težko. Bandelj (2015) meni, da se okoliščine, v katerih živimo, zelo hitro spreminjajo, zato se posameznik zelo težko znajde v vedno novih razmerah, ki jih slabo pozna in pogosto ne ve, kako bi se jim prilagodil ali jih celo v naprej predvidel. Eno od smeri prilagoditev posameznika in družbe v Sloveniji nakazuje Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo – OPZG (2015), ki navaja, da so cilji za prehod v zeleno gospodarstvo predvsem zagotavljanje konkurenčnosti gospodarstva, izdelki in storitve z dodano vrednostjo, povečanje samooskrbe z energijo, ohranjanje in učinkovito upravljanje naravnih virov, zagotavljanje kakovosti bivalnega in delovnega okolja, razvoj in trženje znanja in storitev v lokalnem okolju ter zelena delovna mesta.

Namen magistrskega dela je podrobneje spoznati slovenski model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije. Ugotoviti želim, na kakšen način lahko študijski krožki pripomorejo k vključevanju udeležencev v delovno aktivno populacijo ter, kako krepijo podjetniški način razmišljanja udeležencev. Teoretične in praktične ugotovitve s področja neformalnega izobraževanja odraslih želim povezati s področjem zaposlovanja na splošno ter v kontekstu sistema zelenih delovnih mest. Na podlagi poglobljenih intervjujev z udeleženci in mentorji študijskih krožkov skušam ugotoviti, katere so ključne značilnosti koncepta študijskih krožkov, ki lahko vplivajo na vseživljenjsko karierno orientacijo posameznika ter na vseživljenjsko učenje skupine in širše skupnosti.

Osnovna predpostavka magistrske naloge je, da aktivno sodelovanje v študijskih krožkih spodbuja in krepi motivacijo, učenje, razvoj skupnosti in povezovanja ter posledično vodi do rezultatov - zaposlitve. Sodelovanje v študijskih krožkih prispeva tako iskalcem zaposlitve z vidika izboljšanja delovnih spretnosti in sposobnosti kot tudi tistim posameznikom, ki se samozaposlijo z odprtjem lastnega podjetja.

Osnovna **raziskovalna vprašanja** so:

1. Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo?
2. Ali obstaja povezava med sodelovanjem v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest?
3. a. Ali obstaja povezava med sodelovanjem udeležencev in mentorjev študijskih krožkov ter iskanjem novih poslovnih priložnosti?

b. Kateri vidiki študijskih krožkov krepijo sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti?

Razumevanje povezave med študijskimi krožki in zaposlovanjem udeležencev študijskih krožkov je **osrednji cilj** magistrske naloge. S sistematično analizo tuje in domače znanstveno raziskovalne literature osvetlim pomen vseživljenjskega učenja v okviru

študijskih krožkov in njegovega vpliva z vidika zaposlovanja, zelenih delovnih mest in podjetništva.

Za pridobitev odgovorov na zgornja vprašanja kombiniram kvalitativni in kvantitativni metodološki pristop. Izvedem spletno anketo med udeleženci in med mentorji študijskih krožkov. Izpeljem tudi poglobljene intervjuje z udeleženci in mentorji študijskih krožkov. Kvalitativne podatke analiziram z IPA metodo, kvantitativne podatke pa s statistično analizo podatkov pridobljenih v spletni anketi.

Opredelitev problema

Gibanje na trgu dela v zadnjem obdobju je narekovala finančna in gospodarska recesija z vsemi negativnimi učinki na posameznika in na družbo. "Naraščanje števila dolgotrajno brezposelnih je v Evropski uniji ena ključnih težav na trgu dela, saj ima negativne posledice, tako socialne kot ekonomske, za posameznika in za družbo v celoti. Dolgotrajna brezposelnost pri posamezniku povečuje socialno stigmo, vpliva na zmanjševanje kompetenc posameznika, manjšo motivacijo in večjo možnost za pojav zdravstvenih težav. Dolgotrajno brezposelni imajo zato manjše možnosti za zaposlitev" (Dolgotrajno brezposelne osebe, 2015).

Kajfež Bogatajeva (2005) trdi, da bodo podnebne spremembe vplivale na počutje in zdravje ljudi ter v splošnem na kakovost življenja. Glavni neposredni dejavnik, ki bo povzročal ranljivost na podnebne spremembe, bo povečana pogostnost in intenzivnost ekstremnih vremenskih dogodkov (poplave, neurja, suše). Anko (2011) razmišlja, da ni osnovni cilj vsakega naravovarstvenega ukrepanja samo v ohranitvi danega dela narave, temveč tudi v hotenju, da bi se dani ohranjajoči vzorec razmišljanja in ravnanja utrdil in pomnožil: razširil na podobne primere tudi v prihodnje. Anko še kritično dodaja, da gre v bistvu za tragičen nesporazum; javnost je prepričana, da je naravovarstvo samo sebi namen, stroka pa ni sposobna prepričati ljudi o nasprotnem: da gre za preživetje vseh.

In ne nazadnje, v letu 2012 je bila zaradi varčevalnih ukrepov ogrožena tako suverenost Andrigoškega centra Slovenije kot programa študijskih krožkov (Utemeljitev

samostojnosti Andragoškega centra Slovenije, 2012). Skupni imenovalac trga dela, študijskih krožkov in varstva narave je torej prav ogroženost.

Cilj varstva narave je njena ohranitev (Berginc in sod., 2007). Vendar osnovni cilj vsakega naravovarstvenega ukrepanja ni samo ohranitev določenega dela narave, ampak to, da bi se ob ohranjanju dela narave spreminjal tudi človekov odnos do narave kot celote. Morda prav pogosti naravovarstveni konflikti nakazujejo, da imajo ti že v osnovi vse sestavine trajnostne paradigme: ne le ekološke, temveč tudi socialno in ekonomsko. Noben ekološki problem ogrožene narave, ki ga bomo zaznali, ne bo rešen brez družbenega konsenza in upoštevanja finančnih danosti (Anko, 2011). V magistrskem delu z naslovom Varstvo narave kot ustvarjalec zaposlitvenih možnosti – primer Triglavskega narodnega parka (Verša, 2002) je avtorica predstavila, da naravovarstvena dejavnost lahko ustvarja zaposlitvene možnosti, če jo postavimo v kontekst trajnostnega razvoja. Verša navaja, da je v letu 2000 Javni zavod TNP ustvaril 41 ekvivalentov polnih neposrednih zaposlitev. Tako avtorica tudi ugotavlja, da zavarovana območja svoje naravovarstvene cilje najboljše uresničujejo ob podpori lokalne skupnosti in v sodelovanju z njo. Naravovarstvene dejavnosti hkrati z varovanjem naravnih virov zagotavljajo delovna mesta.

Tudi Torkar in drugi avtorji navajajo, da v naravovarstvenih raziskavah vse večjo težo dobiva človeška komponenta problematike, v primerjavi z ekosistemsko ali vrstno. Tako se moramo vsi tisti, ki se ukvarjamo z družboslovnimi vidiki varstva narave, zavedati, da je varstvo narave kompleksen kulturni problem. Glavni izziv varstva narave je torej njegova kompleksnost, ki zahteva premostitev vrzeli med znanstvenimi disciplinami in standardnimi metodami raziskovanja (Torkar in sod., 2011). Zavarovana območja narave so v prvi vrsti ukrep varstva narave (Groznič Zeiler, 2011), hkrati pa so namenjena tudi spodbujanju trajnostnega razvoja.

Študijski krožek je skupinska oblika izobraževanja, v kateri odrasli sodelujejo prostovoljno. V skupini sodeluje do dvanajst udeležencev, ki se srečujejo in načrtno učijo. Za učenje v študijskih krožkih je značilno, da je načrtovano in vodeno. To, da odnosi niso

hierarhični, pa predstavlja ustrezno okolje za razvoj inovativnega in sodelovalnega učenja. Študijski krožek vodi mentor, ki je za vodenje posebej usposobljen. Udeleženci študijskih krožkov sestavljajo heterogeno skupino. Razlikujejo se po poklicnih, statusnih, demografskih značilnostih, vendar te razlike niso ovira pri doseganju izobraževalnih in akcijskih ciljev. Delovanje krožkov včasih preraste v dolgotrajnejše oblike povezovanja, druženja in sodelovanja, na primer v društva, redno neformalno druženje in podobno (Ličen in sod., 2011). V delu Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti (Bogataj in sod., 2013) so zbrani primeri dobrih praks študijskih krožkov, ki sporočajo, da tudi majhna skupina pod določenimi pogoji lahko prispeva k razvoju. Primeri kažejo na gospodarsko samoorganiziranje zlasti na podeželju in na vlogo, ki jo ima pri tem izobraževanje. Glavni okvir predstavlja navezava na pojma »skupnost« in »razvoj«. Omenjeni študijski krožki so razpršeno dosegali isti cilj, prilagojen kulturi in lokalnim potrebam, v čemer so tudi teoretično utemeljena organizacijska oblika razvoja. Lokalni skupnosti omogočajo razvojni preboj.

V luči ekonomskega in socialnega stebra trajnostnega razvoja avtorji navajajo (Bahmani in sod., 2012), da je treba nujno analizirati učinke neprofitnih organizacij in njihove ekonomske učinke. Ti sicer niso direktni, vendar lahko spodbudijo podjetniško aktivnost ter razvoj človeškega kapitala in učenja. V primerjavi s profitnim sektorjem (Morris in sod., 2011) so sicer temeljne razlike v ključnih procesih, vendar je neprofitni sektor za razvoj podjetništva vse bolj pomemben. V nadaljevanju procesa ekonomske rasti pa so majhna in mlada podjetja (Lawless, 2014) lahko gonilna sila ustvarjanja delovnih mest. Čeprav Bowen in Kuralbayeva (2015) navajata, da trenutno še ni mednarodno sprejete opredelitve zelenih delovnih mest, je možna korist prehodov na zeleno rast prav ustvarjanje zelenih delovnih mest. Eden od sloganov Zveze evropskih parkov (EUROPARC Federation, 2015) je »dobro za parke, dobro za ljudi«. Njihova dvajsetletna izkušnja kaže, da lahko skupno delo nosilcev turizma in lokalnih skupnosti ustvari partnerstvo, ki ima pozitiven vpliv tako na biotsko pestrost kot na poslovno uspešnost.

V uvodu predstavim pogled na študijske krožke z vidika zaposlovanja, zelenih delovnih mest in podjetništva. V drugem poglavju pregledam literaturo iz področja brezposelnosti. Najprej predstavim stanje brezposelnosti v Sloveniji s poudarkom na brezposelnosti mladih, dolgotrajni brezposelnosti in aktivni politiki zaposlovanja. V tretjem poglavju opredelim vlogo študijskih krožkov na trgu dela. Študijske krožke umestim v sistem zelenih delovnih mest ter analiziram povezavo s podjetništvom. V četrtem poglavju podam opis metodologije raziskovalnega dela. Peto poglavje je namenjeno predstavitvi rezultatov in analizi raziskovalnega dela. V zaključnem poglavju povzemam ugotovitve raziskave in podam nekaj priporočil.

2 PREGLED LITERATURE

2.1 PREDHODNO RAZISKOVANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV IN ZAPOSLOVANJA

Urhova (2012) opisuje začetke študijskih krožkov v Evropi, ki segajo na prelom iz 19. v 20. stoletje. Na Švedskem so taki krožki nastali v času gospodarske krize okrog leta 1900. Iskanje in potrjevanje identitete v negotovih časih pa ni bilo aktualno le drugod in nekoč, temveč je vedno odziv na omejevanje možnosti. V času prve svetovne vojne je bila Švedska ena najrevnejših evropskih držav. Mnogi so se množično odseljevali v Ameriko. Spontane skupine so nastajale kot odziv na omejeno blaginjo, učenje drug od drugega pa je bilo vezano na reševanje dolgoročnega problema. Tako učenje je povezano z razvojem in prinaša neposredne koristi. V teh letih je deloval Oscar Olsson, ki si je prizadeval, da bi razmere na Švedskem spremenili s pomočjo preobrazbe ljudi. Po ameriškem zgledu je uveljavil študijske krožke, zato ga imenujemo tudi oče študijskih krožkov. Prvi študijski krožek je ustanovil leta 1902 v Lundu na Švedskem. V tej državi so študijski krožki najbolj razširjena oblika izobraževanja odraslih. Vanje se vsako leto vključi več kot četrtina odraslih. Skandinavske dežele z razvito in dobro strukturirano mrežo neformalnega izobraževanja izkazujejo izjemne rezultate v (funkcionalni) pismenosti in udeležbi v izobraževanju. Kljub močni tradiciji takega učenja v švedski družbi ni mogoče zanikati, da je velik del tamkajšnjih študijskih krožkov prešel v tržno ponudbo in se tako oddaljil od osnovnega modela. Tako je izgubil del ugleda, v času recesije pa tudi sredstev. Primerjalne učne skupine po Evropi najdemo tudi v Španiji, Angliji, Franciji, v Latviji in Litvi ter v nekaterih drugih državah (Urh, 2012).

Kot navajata Larsson in Nordwal (2010), so študijski krožki v različnih državah sveta predvsem metoda za učenje in socialno aktivacijo civilne družbe. Konec osemdesetih let je bil na primer v Združenih državah Amerike ustanovljen poseben center za študijske krožke, namenjen njihovem širjenju in podpori pri organizaciji. Vzporedno z mrežo študijskih krožkov v ZDA se je razvila tudi mreža študijskih krožkov v Avstraliji. Metoda študijskih krožkov se pojavlja tudi v državah v razvoju, na primer v Bangladešu. Avtorja navajata, da so študijski krožki navzoči na primer tudi v Tanzaniji, Čilu, na Portugalskem,

v Estoniji in Sloveniji. Ob pregledu akademskih del, poročil in disertacij je navedeno na primer malezijsko gibanje študijskih krožkov. Zanimivo je, da je v tej monografiji navedena tudi literatura, ki ni napisana v angleškem jeziku. Tako je naveden izbor bengalske, kitajske, danske, perzijske, francoske, finske, korejske, norveške, ruske, portugalske, slovenske in španske literature. Študijski krožki imajo torej zelo pomemben mednarodni značaj.

Tudi Leighninger (1998) in Kaplan (2009) poudarjata pomen študijskih krožkov za graditev lokalnih skupnosti in izpostavljata pomen skupnostnega učenja. Bjerkaker (2003, 2014) ter Bjerkaker in Summers (2006) študijske krožke vidijo kot metodo za učenje in kot orodje za demokracijo. Larsson (2001) ocenjuje, da se na Švedskem vsako leto študijskih krožkov udeležuje od 1,2 do 1,7 milijona Švedov, kar je zelo pomembno za demokratične procese v državi. V Belorusiji je potekal čezmejni švedsko-beloruski projekt »Razvoj civilne družbe« (Velichko, 2004) s programom predstavitve in uvajanja študijskih krožkov. Srečevali so se z vsemi začetnimi težavami, predvsem s predstavo o tem, kaj študijski krožki sploh so. Vendar skupaj z udeleženci študijskih krožkov ugotavljajo, da »zadeva deluje.«

Študijski krožki v Združenih državah Amerike so bili v devetdesetih letih v razcvetu. Andrews (1992) jih imenuje »šola za življenje«. Študijski krožki ljudi povežejo v okolju, kjer se lahko pogovarjajo, kjer se lahko počutijo del skupnosti, kjer lahko udeležanje sprejemanje različnosti, enakost, demokratičnost in povezanost.

Avstralec Brophy (2011) je v svojem raziskovalnem delu in doktorski disertaciji študijske krožke uporabil kot del participativnega akcijskega raziskovanja (PAR). Glavni namen te metode je opolnomočiti in osamosvojiti posameznike iz ranljivih skupin ljudi. Osrednja tema te študije so brezposelni. Skozi raziskovalni proces skuša povzeti njihov glas, saj so bili prav oni dejavno vključeni v študijo v obliki študijskih krožkov.

Kaplan (2007) ob predstavitvi uvajanja študijskih krožkov v Franciji razmišlja predvsem kot o metodi za aktivno državljanstvo. Pri predstavljanju švedske izkušnje s študijskimi krožki navaja tudi Norveško, Slovenijo, Združene države Amerike in Avstralijo kot

pomembne deležnike v medkulturni izmenjavi skupnostnega učenja. Prav z aktivnostmi, pri katerih je potreben osebni stik, prispevajo k uveljavljanju demokratičnega pristopa tudi do tistih, ki se v svojem življenju srečujejo s številnimi ovirami in nimajo dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Bogatajeva (2007) v doktorskem delu z naslovom Razumevanje pomena gozda za trajnostni razvoj podeželja v študijskih krožkih ugotavlja, da imajo udeleženci študijskih krožkov do svojega kraja in do gozda posebno skrben in naklonjen odnos, ki za razvoj doslej ni bil aktiviran. Redna dokumentacija Andragoškega centra Slovenije za leto 2003/2004 kaže, da je 17,5 % krožkov od skupaj 326 obravnavalo naravo, hkrati pa je 12 % akcijskih ciljev študijskih krožkov potekalo v naravi. Iz rednih poročil za leto 2003/2004 so identificirali, da je 18 % anketiranih učinek krožka posredno ali neposredno povezal z zaposlitvijo posameznika. To sicer ne pomeni, da so zaradi udeležbe v študijskem krožku dobili službo, ampak da je udeležba v krožku učinkovala na posameznika v tej smeri.

Bogatajeva (2011) potrjuje trajnostno naravnost, učinkovitost, samo organiziranost študijskih krožkov, obenem pa tudi ravnotežje med ekonomsko in socialno dimenzijo trajnosti. Tak model delovanja ne spodbuja izločanja, ampak vključevanje in skrajno racionalno ravnanje z viri. V času recesije in atomizirane družbe je zato ne le učinkovit in trajnosten, ampak preprosto potreben. Potočnik Slavičeva (2010) sicer študijskih krožkov v svojem prispevku ne omenja. Meni, da čeprav nekatere lokalne pobude ustvarjajo nova delovna mesta ali odpirajo nove dohodkovne vire, je treba gospodarske učinke endogenega regionalnega razvoja označiti kot skromne. Glavni učinki endogenega regionalnega razvoja so na družbenokulturnem področju, kar lahko posredno pozitivno vpliva na gospodarski razvoj. Endogeni regionalni razvoj je priložnost zlasti za obrobna območja, kjer se akterji in vsi sodelujoči lahko odločijo za pristop, ki upošteva lastno dinamiko razvojnega procesa. Tudi Črnič Isteničeva (2013) študijskih krožkov na okrogli mizi z deležniki in predstavitvi programa FoodMetres (2012) ne omenja. Deli pa podobne teme, ki so pogosta učna in akcijska vsebina študijskih krožkov. Poleg tradicionalne vloge vrtničarstva na podeželju, predstavila pomen vrtničarstva v mestnem okolju. Kjer se z vrtovi ukvarjajo meščani, je vrtničarstvo lahko večnamenska dejavnost. Uresničuje se lahko potreba po

prehranski in ekonomski varnosti, potreba po varni hrani ter uživanje varne ekološko pridelane hrane. Vrtički v mestnem okolju se izkazujejo tudi kot prostor, kjer se ljudje srečujejo in se družijo zaradi neke skupne dejavnosti ali skupnega dela. Oblikovanje duha skupnosti je pomembno, predvsem s stališča socialnega kapitala kot podlaga za izvedbo akcij v lokalnem okolju. Vrtičkarstvo je lahko tudi medij, kjer se izmenjujejo znanja, izkušnje, kjer se oblikujejo medsebojni odnosi. Starejši posredujejo mlajšim svoja znanja. S tem se v družbi oblikujejo možnosti medgeneracijskega sožitja, kar je danes izredno pomembna prvina našega življenja. Razlog možnosti pridelave hrane iz eksistenčnih razlogov v mestnem okolju sicer ni na prvem mestu, vendar se te motivi danes lahko tudi spreminjajo.

Na podlagi pregledane literature lahko sklepamo o tem, da je koncept učenja in izobraževanja v študijskih krožkih dobro raziskan. Vemo, da so študijski krožki v svojih začetkih nastali kot odziv na omejeno blaginjo. Učenje je bilo povezano z razvojem. V literaturi pa se vsebine direktnih povezav med študijskimi krožki in zaposlovanjem le bežno dotikajo.

V tem delu poglavja sem predstavil širši pogled na študijske krožke. V naslednjih vrsticah želim predstaviti pogled na študijske krožke z vidika posameznika.

V monografiji Karierno načrtovanje: Kako najti v sebi zaklad? Turnšek Mikačičeva (2015) poudarja, da se bo v 21. stoletju povpraševanju na trgu dela preusmerilo od tistih, ki imajo znanje in izkušnje, k tistim, ki se nenehno učijo. Varnost delovnega mesta bo še naprej vedno manj pomembna in jo bo nadomestil nov cilj – zaposljivost. Najpomembnejši karierni pristojnosti sta identiteta in prilagodljivost. Za uresničitev potenciala nove kariere razvija posameznik nove pristojnosti v zvezi z upravljanjem sebe in svoje kariere. Ker bo pri novi karieri vedno bolj prisoten proces učenja, bodo osebe, ki se učijo, najprej spoznale, kako razviti lastna znanja in prilagodljivost.

Turnšek Mikačičeva (2015), ki je tudi sama aktivna mentorica študijskih krožkov, meni, da je pot osebne odličnosti proces, kako postati najboljša oseba, in se odraža v vsem, kar posameznik počne. Osebna odličnost je lastna ljudem, ki razvijajo svoje darove in talente v

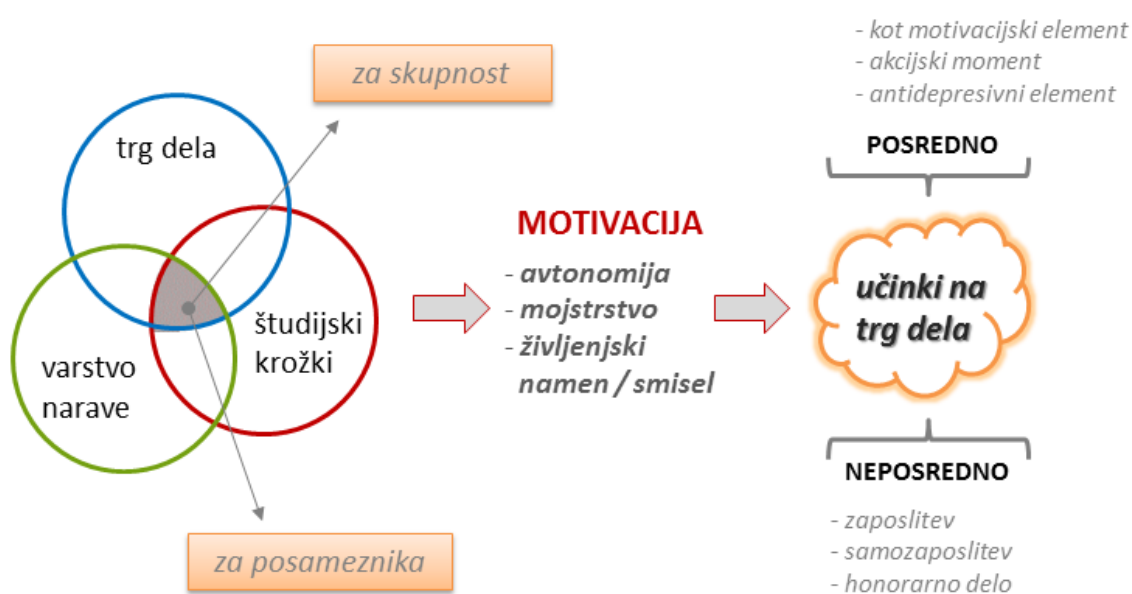
kar največji možni meri in dosega harmonijo v mišljenju, občutenju, vedenju, kar vodi do plodnih odnosov in rezultatov. Osebna odličnost je pot pozitivnega razvoja samega sebe. To se kaže v samoopredeljenih in samoovrednotenih dosežkih, ki odražajo, kaj zmore posameznik po svojih najboljših močeh pri polni angažiranosti. Osebna odličnost povezuje proces gradnje notranje odličnosti in kakovosti z doživeto izkušnjo vsakega posameznika.

Bogatajeva (2007) ob proučevanju pomena gozda za trajnostni razvoj podeželja v študijskih krožkih prav tako ugotavlja, da je dvig pismenosti podeželskega prebivalstva nedvomno potreben, saj se zdi motiviranje posameznika za učenje v vseh starostih in okoliščinah ključno. Z aktualizacijo redkih znanj, veščin in spretnosti aktiviramo posameznika v osebnost, povežemo preteklost s prihodnostjo, uveljavljamo iz življenjskih izkušenj izvirajočo kritičnost in povežemo ljudi v skupnost, v kateri je mogoče spoznanja in stališča nenehno prilagajati spremembam v naravnem in družbenem okolju. Vseživljenjsko učenje tako omogoča ciklično in racionalizirano rabo snovi in energije, večjo družbeno kohezivnost ter zavedanje lokalne stvarnosti, ki je posameznikovemu zaznavanju in miselnemu svetu bližja in zanj lažje obvladljiva. Ena lažjih rešitev za pomanjkanje delovnih mest na podeželju – razvoj turistične ponudbe – sloni na konceptu »endogenega razvoja«, ki diverzifikacijo virov zaslužka in dvig dohodka podeželskega prebivalstva naslanja na iskanje tako imenovanih notranjih virov, na primer socialnega kapitala, lokalne kulture, ne pa na spreminjanje netrajnostne razvojne naravnosti. S skup(nost)nimi pobudami je pod določenimi pogoji mogoče preseči raven lokalne skupnosti oziroma kraja.

Anko (2011) kritično razmišlja o perspektivah in razvoju naše naravovarstvene vzgoje in izobraževanja. Trdi, da je varstvo narave stvar človekovega etičnega odnosa do nje. In etike ne posreduješ z gorjačo, ampak z besedo. Osrednja točka naravovarstvene dejavnosti je človek, ki drugo naravo varuje pred človekom – za človeka. Sodobno utemeljeno varstvo narave naj bi trasiralo pravila dialoga med človekom in naravo: popisovanje odličnih delov narave še ni vse varstvo narave. Ključno vprašanje ostaja, kako te dele ohraniti – in kako ohranjati vso naravo. To pa zahteva znanja, ki segajo onkraj naravoslovja na področju filozofije, psihologije, prava, ekonomije, komunikologije, andragogike in didaktike. Ob ohranjanju dela narave naj bi se spreminjal tudi človekov

odnos do narave kot celote. Sodobna civilizacija lahko ta odnos rešuje le s temeljitejših poznavanjem in ohranjanjem tistih naravnih virov in procesov, ki ji omogočajo človekov vsakodnevni obstoj.

Dosedanja literatura s področja študijskih krožkov in zaposlovanja gleda predvsem na makro učinke in na učinke z vidika narodovega razvoja. Središče mojega zanimanja je predvsem človek. Človek kot celota v okviru varstva narave, človek kot celota na trgu dela in človek kot celota znotraj koncepta študijskih krožkov.

Slika 1: Shematični prikaz preseka množic trga dela, študijskih krožkov in varstva narave z učinki na trg dela
Figure 1: Cross-section of labour market, study circles and nature conservation with the effects on labor market

Vsakodnevne izkušnje na delovnem področju zaposlovanja kažejo, da je motivacija iskalcev zaposlitve ključna, odprtost za učenje ter smisel za povezovanje pa je pot, ki naravno vodi do učinkovitosti in rezultatov na ravni posameznika, skupine, skupnosti in družbe. Ramovš (2003) pri svojem delu s starejšimi ljudmi pogosto navaja, da »je stiska priložnost«. Kragelj (2016) pa trdi, da je motiviranost posledica odnosov, politike ravnanja z ljudmi, socialne moči vodje in ustreznosti menjalnega razmerja.

Razmišljanje o odnosu med stisko in priložnostjo lahko prenesemo tudi na področje brezposelnosti. Brezposelna oseba potrebuje predvsem varno okolje na področju čustev, telesa in razuma (Gazibara, 2012). Model študijskih krožkov se izkazuje kot vzvod za čustveno sprostitev posameznika, ta pa je pogoj za sprostitev ustvarjalnosti na različnih področjih. Tudi na področju življenja in dela kot vira preživetja sodobnega človeka. V naslednjih poglavjih skušam pripraviti pregled skupnih točk in vrzeli v dosedanjih raziskovanjih.

2.2 POGLED NA ŠTUDIJSKE KROŽKE Z VIDIKA VARSTVA NARAVE, VARSTVA OKOLJA IN ZELENIH DELOVNIH MEST

2.2.1 Odnos med varstvom narave in varstvom okolja

V monografiji Sistem varstva narave v Sloveniji (Berginc in sod., 2006) je varstvo narave tako kot številna druga družbena razmerja urejeno s pravnimi normami, ki tvorijo pravni red varstva narave. Pravni red varstva narave izhaja iz celovitega pravnega reda države in se vanj umešča. Ustava Republike Slovenije sama izrecno ne ureja varstva narave, vendar je varstvo narave v javnem interesu in je naloga države, da javni interes artikulira z ustrezno zakonsko ureditvijo ter izvaja to ureditev skupaj z lokalnimi skupnostmi. Pravo varstva narave je del sistema prava varstva okolja. Namen, cilji in načela varstva okolja do temeljna in neposredna podlaga in izhodišče za pravni sistem varstva narave. Temeljni predpis, ki ureja pravo varstva okolja, je Zakon o varstvu okolja (ZVO-1I, 2016). To je splošni sistemski zakon, ki celovito ureja varstvo okolja in postavlja izhodišče in okvire za trajnostni razvoj. Neposredno je varstvo narave urejeno z Zakonom o varstvu narave (ZON-C, 2014) kot sistemskih predpisom, ki celostno vzpostavlja sistem pravnega varstva narave. Področje varstva narave ostaja vpeto v sistem varstva okolja.

Za razumevanje zelenih delovnih mest, je razlikovanje med varstvom narave in varstvom okolja pomembno. Skoberne (2013) navaja, da se je v zgodovini človek najprej prehranjeval z nabiranjem in lovom, bil je zelo odvisen od narave. Z agrarno revolucijo se je lahko ustalil, ker si je na svojem koščku zemlje sam zagotavljal hrano. Pridelal je tudi več hrane, kot jo je potreboval in dobil občutek za lastnino. Z industrijsko revolucijo je

nato spoznal, kako moč mišic povečati s fosilnimi gorivi in pozneje z elektriko, atomsko energijo. To mu je dalo izjemno zmožnost, da je začel uresničevati svoje ideje, vendar na račun narave. Normalen odziv na industrijsko revolucijo je bila zato zavest o varstvu narave v drugi polovici 19. stoletja. Šlo je za odziv na nezaželene spremembe v naravi, npr. na ogroženost zanimivih kamnin s kamnolomi, prekomerno nabiranje rastlin. Cilj varstva narave je ohraniti naravne znamenitosti, rastlinske in živalske vrste in ekosisteme. Varstvo narave pa ima dva pogoja: prvi je zavedanje o vrednosti narave in drugi njena vsaj potencialna ogroženost (Skoberne, 2013).

Skoberne (2013) tako nadaljuje, da se je varstvo okolja začelo močneje uveljavljati po letu 1960 kot odgovor na industrijsko onesnaževanje. Takrat je npr. izšla knjiga *Nema pomlad* (Carson, 1972) o tem, kakšna bo pomlad, ko ne bo več petja ptic, ker bodo izumrle zaradi pesticidov. Varstvo okolja so bolj tehnološke rešitve in njegova vloga je, da prepreči in zmanjša škodljive vplive človekovih dejavnosti. Narava je bolj splošen pojem, ki zajema vse – od virusa do osončja. Vedno, kadar govorimo o varstvu okolja, pa je v središču človek in to, kar ga obdaja. Pri varstvu okolja je strah bolj razviden. Skoberne celo deli mnenje, da je ekologija nastala zaradi strahu pred zastrupitvijo. Tu občutimo, da smo ogroženi mi sami. Drugače pa je pri varstvu narave. Ko enkrat vzpostaviš odnos, postaneš sam bolj kritičen do tistega, kar se naravi dogaja in si se pripravljen tudi čemu odpovedati.

2.2.2 Zelena delovna mesta in poklicne priložnosti

Dokument *Zelena delovna mesta: stanje, potenciali, dobre prakse* (Karba in sod., 2014) se v okviru projekta *Spodbujamo zelena delovna mesta* posveča izboljšanju razumevanja in poznavanja zelenih delovnih mest (ZDM) in razvojnih priložnosti, ki jih prinašajo v okviru zelenega gospodarstva. Pomembno je tudi širjenje znanja in informacij o priložnostih, ki jih zelena delovna mesta prinašajo tistim, ki načrtujejo izobrazbeno in poklicno kariero. Pomembno je poudariti, da zelena delovna mesta niso cilj, ampak rezultat dobre okoljske politike. V Sloveniji so zelena delovna mesta na začetni poti prepoznavanja in definiranja. V okviru projekta *Spodbujamo zelena delovna mesta* je uporabljena naslednja definicija zelenih delovnih mest: »Zelena delovna mesta so dostojna delovna mesta v zelenem

gospodarstvu, predvsem v sektorju okoljskega blaga in storitev ter v ozelenjevanju procesov v drugih sektorjih, kjer čistejše alternative ne obstajajo» (Karba in sod., 2014: 14).

Slika 2: Shematski prikaz definicije zelenih delovnih mest ILO (vsa delovna mesta znotraj črtkanega območja), povzeto po Karba in sod. (2014: 18)

Figure 2: Schematic illustration of the definition of green jobs ILO (all jobs within the striped area), taken from Karba and co. (2014: 18)

Mednarodna organizacija za delo (ILO, 2016) poudarja, da so zelena delovna mesta dostojna delovna mesta, ki prispevajo k ohranitvi ali obnovi okolja tako v proizvodnji ali npr. v gradnji, kakor tudi v novo nastajajočih sektorjih obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti.

Zelo preprost odgovor na vprašanje »Kaj je zeleno delovno mesto?« ponuja spletni portal GoodWork.ca (2016) ki pravi, da je zeleno delovno mesto vsako delovno mesto ali samozaposlitev, ki resnično prispeva k večji trajnosti planeta. Delo na zelenem delovnem

mestu mora biti predvsem odraz zelenega načina življenja vsakega posameznika. Pope (Thomas in sod., 2010) zeleno delovno mesto opredeli kot delo, ki je koristno za ljudi in za okolje ali nenazadnje kot delo, ki okolju ne škoduje.

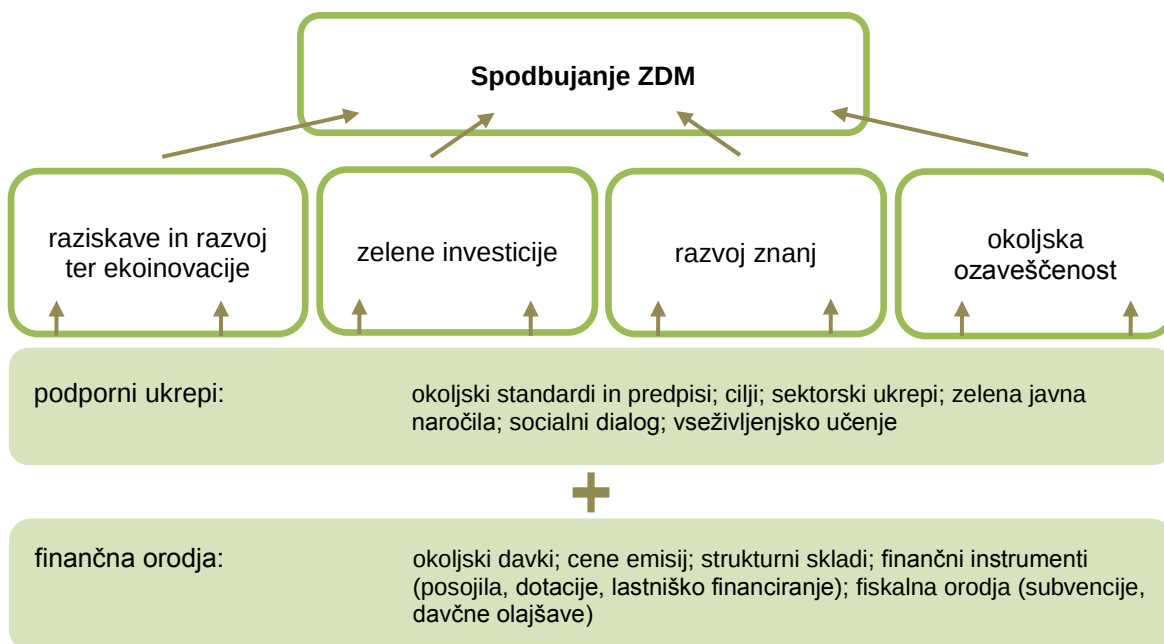
Dokument Zelena delovna mesta: stanje, potenciali, dobre prakse (Karba in sod., 2014) navaja, da je na mednarodni ravni v uporabi nekaj različnih definicij ZDM in metodologij za merjenje njihovega števila. A večina definicij se je med seboj precej podobnih in vsebujejo oziroma so povezane s pojmi zeleno gospodarstvo (angl. *green economy*), dostojno delo (angl. *decent work*) ter sektor okoljskega blaga in storitev (angl. *Environmental Goods and Services Sector*, EGSS). Zeleno gospodarstvo izboljšuje blagostanje in socialno pravičnost, ob tem pa pomembno zmanjšuje okoljska tveganja in izčrpavanje naravnih virov. Zeleno gospodarstvo je nizkoogljično, učinkovito uporablja vire in je socialno vključujoče. Dostojno delo predstavlja dostopnost zaposlitve in produktivno delo za ženske in moške v pogojih svobode, pravičnosti, varnosti in človeškega dostojanstva. Definicija sektorja okoljskega blaga in storitev vključuje široko paleto dejavnosti znotraj dveh področij – varstva okolja in upravljanja naravnih virov.

Pop (Pop in sod., 2011) meni, da morata politika in gospodarstvo slediti inovativni, čistejši in bolj zeleni ekonomiji. Pri tem bo razpoložljivost veščin za zelena delovna mesta igrala ključno vlogo. Meni, da socialni dimenziji trajnostnega razvoja ne posvečamo dovolj pozornosti. Zeleni sektor bo potreboval nova delovna mesta, vendar bo tudi na novo opredelil že obstoječa delovna mesta. Za soočenje s tem izzivom, mora biti izobraževalni sistem v podporo dobro usposobljeni in okoljsko odgovorni delovni sili. Za dosego tega cilja potrebujemo jasne strategije vseživljenjskega učenja in izobraževalnih sistemov, ki dopolnjujejo načela trajnostnega razvoja. Potrebujemo predvsem znanja in veščine, ki tak razvoj podpirajo. Sicer tudi Scully-Russ (2013) poudarja, da ni enotnega razumevanja, kaj se sploh šteje kot zeleno delovno mesto. Goerner (2008, cit. po Scully-Russ, 2013: 9) pa meni, da se bo za razvoj zelenih programov na trgu dela potrebno nujno spoprijeti z oblikovanjem in razvojem novih poklicnih poti in programov. Thomas (2010) pravi, da bomo stalno v pojmovni zmedi, če zelenih delovnih mest ne bomo razumeli. Ob tem lahko izgubimo priložnost predstavitve številnih možnosti, ki jih zelena delovna mesta predstavljajo za delovno silo in nacionalne ekonomije.

Še pomembnejše, kot sama razlaga zelenih delovnih mest pa je seznanitev s podpornim sistemom zelenih delovnih mest, ki je predstavljen v nadaljevanju.

Podporni sistem (Karba in sod., 2014) za spodbujanje **zelenih delovnih mest** v grobem sestavljajo štirje stebri:

- raziskave, razvoj in ekoinovacije,
- zelene investicije,
- razvoj znanj in
- dvig okoljske ozaveščenosti.

Slika 3: Nabor ukrepov za spodbujanje ZDM (Karba, 2014: 95)

Figure 3: Measures to encourage green jobs (Karba, 2014: 95)

Raziskave in razvoj (Karba in sod., 2014) ter ekoinovacije so pomembne za spodbujanje ZDM, saj predstavljajo temelje za trženje novih zelenih izdelkov in storitev. Brez novih načinov proizvodnje, kmetovanja, inovativnih izdelkov in ne nazadnje storitev z majhnim vplivom na okolje ne bi bil mogoč prehod na zeleno gospodarstvo. Naslednji korak so zelene naložbe, ki so potrebne za nastanek in razvoj trajnostnih podjetij ter za uveljavitev novih rešitev na področju zelene infrastrukture, tehnologij in storitev. Zelene naložbe ne pomagajo samo pri rasti novih podjetij, ampak lahko pripomorejo tudi k »ozelenjevanju« dejavnosti obstoječih podjetij. Nekateri sektorji zelenega gospodarstva zahtevajo zelo

specifična znanja. Zato je za izognitev ozkim grlom pri razvoju zelenega gospodarstva potreben razvoj znanj. In nazadnje je uspeh zelenega gospodarstva močno odvisen od okoljske ozaveščenosti vseh vpletenih deležnikov, vključno s potrošniki, proizvajalci in odločevalci, tako na lokalni kot na nacionalni ravni (Karba in sod., 2014).

Hergovich (2013) kritično dodaja, da je za odgovor na vprašanje, ali zelena delovna mesta res lahko pomagajo zmanjševati brezposelnost, treba upoštevati neto učinke zelenih delovnih mest na zaposlovanje, ne bruto učinkov. Bruto učinki so uporaben kazalnik, če želimo ugotoviti, kako pomemben je gospodarski sektor, a so neuporabni, če želimo izračunati, ali prestrukturiranje (v tem primeru ekologizacija) gospodarstva pomaga zmanjševati število nezaposlenih. Bruto učinki na zaposlovanje preprosto upoštevajo vsa ustvarjena delovna mesta, ne da bi odšteli tista, ki zaradi na novo ustvarjenih delovnih mest propadejo in so zato vedno pozitivni. Hergovich omenja še, da interpretacija učinkov na zaposlovanje ni jasna sama po sebi, saj lahko velike učinke na zaposlovanje povzroči tudi nizka produktivnost.

Kritičen je tudi Lyman (2016). Teoretično so lahko zelena delovna mesta (vetrne elektrarne, solarna energija, energija, pridobljena iz biomase) dobra za ekonomijo. Obnovljivi viri energije se odražajo v nižji brezposelnosti, v višjih stroških in nižjih dohodkih. Zelena delovna mesta zanj pomenijo manj delovnih mest. Michaels in Murphy (2009) se že v naslovu članka sprašujeta, če so zelena delovna mesta dejstvo ali zgolj fikcija. Zanima ju, če zelena delovna mesta res hkrati naslavlja problem globalnega segrevanja in energetske varnosti. Izpostavljata problem štetja novonastalih delovnih mest in štetja tistih delovnih mest, ki zaradi prvih propadejo. Elliot in Lindley (2009) v raziskavi poudarjata, da je bolj primerno iskanje razlik, kot pa skupnih točk na področju "zelenega zaposlovanja". Termin zelena delovna mesta se pri omenjenih avtorjih uporablja predvsem na področju energetike oziroma na področju varstva okolja. V veliki meri gre torej res za vsebinsko, terminološko ter teoretično neusklajeno definicijo pojma zelenih delovnih mest.

V Sloveniji še ni zaznati močnejše kritične note do zelenih delovnih mest. Kot navaja Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo (2015), je za Slovenijo povečanje stopnje zaposlenosti prebivalstva v starosti od 20 do 64 let v smeri cilja EU (75 %) ena od prioritet do leta 2020. V letu 2013 je ta stopnja v Sloveniji znašala le 67,2 %, kar je posledica finančne in gospodarske krize in s tem pomanjkanja novih delovnih mest. Glede na to, da so možnosti za odpiranje novih delovnih mest na številnih področjih, omenjenih v tem dokumentu, velike (na primer trajnostne lokalne oskrbne in gozdnolesne verige, recikliranje odpadkov, upravljanje z vodami, povečanje sečnje, lesne verige, novi obrati predindustrijske obdelave lesa, obnovljivi viri energije, pridelava in predelava hrane), je treba zagotoviti povezavo med ukrepi na trgu dela (spodbujanje zaposlovanja, kreiranje novih delovnih mest, usposabljanje in izobraževanje) z ukrepi drugih resorjev za spodbujanje nastajanja novih zelenih delovnih mest (Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo, 2015).

Potencial za dodatna delovna mesta v zelenem gospodarstvu je velik, vendar je pomembno upoštevati, da je trenutna zaposlenost v EGSS¹ v Sloveniji »le« približno 30.000 ljudi. ZDM lahko igrajo pomembno vlogo pri zapolnjevanju vrzeli na področju zaposlovanja do leta 2020, vendar se to ne bo zgodilo samo od sebe. Potrebno bo dobro načrtovanje, namenski politični ukrepi in ne nazadnje ambiciozna zelena podjetja. Nabor okoljskih politik za spodbujanje ZDM je raznolik. Poleg klasičnih okoljskih standardov in predpisov imajo svojo vlogo pri ustvarjanju »pritiskov v smeri strukturnega prilagajanja« ali učinkovanju na »kompleksen splet vplivov« različna finančna, fiskalna, upravna in komunikacijska orodja. Pravzaprav obstaja le nekaj instrumentov, ki neposredno zadevajo ZDM, na primer financiranje programov usposabljanja in zaposlovanja v zelenem gospodarstvu (Karba in sod., 2014).

Na posvetu Izobraževanje in usposabljanje za zelena delovna mesta (2013), ki je bil julija 2013 na Brdu pri Kranju, so prav tako poudarili, da moramo iz koncepta trajnostnega razvoja razviti kompetenco, ki bo dovolj podrobno opredeljevala znanja in spretnosti vseh treh področij (ekonomski, okoljski in socialni vidik trajnostnega razvoja). Kompetenco bi

¹ EGSS – sektor okoljskega blaga in storitev (angl. Environmental Goods and Services Sector)

morali smiselno vključiti v vse poklicne standarde, tako da bodo opisi prilagojeni ravni zahtevnosti ter vsebini kvalifikacije. S tem bomo posledično omogočili razvoj trajnostnih veščin pri udeležencih poklicnih izobraževalnih programov in usposabljanj. Posvet je pokazal, da so zelena delovna mesta pomembna priložnost za zaposlovanje in gospodarski razvoj tudi v Sloveniji. Da bi spodbudili investicije podjetij v nova delovna mesta oziroma za dodatno usposabljanje zaposlenih, bi bilo koristno izdelati kredibilne projekcije povpraševanja po zelenih tehnologijah in delovnih mestih v prihodnosti. Na podlagi teh projekcij bi bilo možno načrtovati tudi programe usposabljanja na vseh ravneh, da bi se izognili bodisi presežkom ali pomanjkanju posameznih specializacij.

Po pregledu literature in virov, ki obravnavajo temo zaposlovanja, študijskih krožkov in zelenih delovnih mest, sem samo v dokumentu Spodbujamo zelena delovna mesta – Priporočila za nadaljnje ukrepe (Karba, 2014) zasledil kombinacijo vseh treh področij. Gre za priporočilo za Andragoški center Slovenije, ki se glasi:

- leto 2015, leto zelenih delovnih mest (rdeča nit v vseh aktivnostih – Teden vseživljenjskega učenja, študijski krožki, Projektno učenje za mlade ...),
- usposabljanje izobraževalcev za vključevanje vsebin trajnostnega razvoja in zelenega gospodarstva,
- spodbujanje medgeneracijskega druženja in prenosa znanj za zelene poklice,
- spodbujanje okoljske pismenosti,
- razvoj programov vseživljenjskega učenja s področja socialnega podjetništva.

2.3 POGLED NA ŠTUDIJSKE KROŽKE Z VIDIKA PODJETNIŠTVA

Raziskave na področju podjetniških inovacij in razvoja podjetij, ki jih navajam v nadaljevanju, so povezovalni element, ki lahko poveže na videz le ohlapno povezljiva področja varstva narave, študijskih krožkov in novih zaposlitvenih priložnosti.

Hvalič Erzetičeva (2014) meni, da je v današnjem svetu, v času hitrih sprememb na vseh področjih življenja, tudi v gospodarstvu, podjetništvo ključ razvoja, saj vpliva na rast bruto družbenega proizvoda, ustvarjanje delovnih mest in uveljavljanje inovacij v novih

proizvodih, storitvah, postopkih ali organizaciji. Razvoj podjetništva je odvisen od družbenega, kulturnega in političnega okolja posamezne države. Ključna, gonilna sila pa so podjetniki. To so ljudje, ki jih vodi želja, da bi nekaj ustvarili in zgradili. Med najbolj opaznimi značilnostmi so visoki dosežki, motivacija, ustvarjalnost in inovativnost, nagnjenje k prevzemanju tveganja, samozaupanje in samonadzor ter potreba po neodvisnosti. Če želijo podjetniki uspeti, pa poleg podjetniških lastnosti, motivacije in primerne okolja potrebujejo tudi znanje. Ena od hipotez v doktorskem raziskovalnem delu Hvalič Erzetičeve je, da so podjetniki, ki ocenjujejo, da imajo več znanja, uspešnejši, da je uspešnost podjetja odvisna od motivov za ustanovitev podjetja in da na uspešnost podjetja vplivajo izkušnje podjetnika. Račnik (2016) se z vodenjem neformalnih izkustvenih izobraževanj ukvarja že od leta 1995, ko je postal mentor študijskih krožkov, ki potekajo pod strokovnim vodstvom Andragoškega centra Slovenije. Je trener nevrolingvističnega programiranja (NLP) z mednarodnim certifikatom INLPTA², kot podjetnik in vodi različne treninge in učne delavnice. Od standardnih treningov nevrolingvističnega programiranja (NLP), treningov prodaje, komunikacije, javnega nastopanja, timskega dela (teambuilding programi) do treningov vodstvenih veščin, za katere se je še posebej specializiral.

Dizajnerski pristop poučevanja, ki ga omenjam v nadaljevanju, je zanimiv zaradi odprtega načina razmišljanja, inoviranja in akcijske naravnosti. Nakazuje podobnosti s konceptom učenja v študijskih krožkih. Zupan in Nabergoj (2014) sta proučila uporabo dizajnerskega pristopa (angl. *design thinking*) kot sodobne metode poučevanja podjetništva v izobraževalnem procesu in raziskala razvoj podjetniških kompetenc na primeru dodiplomskega predmeta. Podjetništvo je kot vir ustvarjanja vrednosti in gospodarske rasti v zadnjih desetletjih postalo del pedagoške prakse na najrazličnejših nivojih izobraževanja. Pedagoška praksa je pogosto neučinkovita in ne da zadovoljivih rezultatov pri razvoju podjetniških kompetenc. Razprave v center proučevanja pogosto postavljajo razvoj podjetniških kompetenc kot osnovnega cilja podjetniškega izobraževanja, dizajnerski pristop pa predlagajo kot enega izmed obetajočih načinov za razvoj teh kompetenc. Kljub temu pa še ni empiričnih študij, ki bi proučevale povezanost dizajnerskega pristopa in razvoja kompetenc.

² Mednarodna zveza trenerjev nevro-lingvističnega programiranja, 2014

Dobro prakso slovenskega modela študijskih krožkov so v okviru projekta »Study circles« (Skupinsko učenje na italijansko slovenskem čezmejnem območju, 2015), ki je opisan v nadaljevanju, prenesli preko meja Slovenije. Slanica (2015, Skupinsko učenje na italijansko slovenskem čezmejnem območju - video) v video posnetku pravi, da je bil projekt namenjen povezovanju podjetij, krajevnih interesnih skupin, ustvarjanju podjetniške mreže ter spodbujanju rasti malih in srednjih podjetij. V okviru projekta je bilo predvsem vprašanje, kako ovrednotiti znanja in potencial obstoječih virov ter zagnati inovativne razvojne procese. Piriho (2015, Skupinsko učenje na italijansko slovenskem čezmejnem območju - video) se zdi pomembno, da študijski krožki izhajajo iz potreb prebivalstva in da so odgovor na potrebe okolja. V okviru projekta so jim skušali dati gospodarsko in podjetniško komponento, da lahko posamezniki najdejo motivacijo in priložnost za nadaljnjo podjetniško pot.

Galeotti (2015) analizira aktivnosti v okviru projekta »Študijski krožki – Study circles«, »Program čezmejnega sodelovanja Slovenija–Italija, 2007–2013«. Analiza poudarja dimenzije povzročenih sprememb in družbeni vpliv, ki ga imajo učinki na posameznika in lokalne skupnosti. Predstavljeni so prvi vplivi na slovenske in italijanske kontekste: trajnost in uporabnost modela, testiranega v Furlaniji - Julijski krajini, in razvijajočega se sistema v Sloveniji, kjer je povezava z lokalnim razvojem, s poklici in podjetništvom že postala obetavna, kar je treba poudariti in tudi sistemsko uveljaviti.

V nadaljevanju pregledam nekaj praktičnih aktivnosti na področju študijskih krožkov v Sloveniji. Projekt (Študijski krožki, 2011) je na slovenski strani potekal v Zgornjem Posočju, v občini Kanal, v Goriških Brdih in na severnem območju Mestne občine Nova Gorica, na italijanski strani pa v vzhodnem delu Benečije (Veneto), v Nadiški in Terski dolini, v Goriških Brdih ter na Krasu.

Na Karavani študijskih krožkov 2015 v Šmarju pri Jelšah se je v okviru programa predstavilo podjetje Invel d.o.o. (Filipančič Jenko, Lekić 2015), ki že 22 let izvaja študijske krožke. V podjetju imajo 23-letne izkušnje na področju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja otrok, mladine in odraslih. Izvajajo številne programe s področja zaposlovanja, podjetništva, računalniškega in funkcionalnega opismenjevanja ter druge neformalne izobraževalne programe. V dvaindvajsetih letih so uspešno izvedli že 50

študijskih krožkov. Njihovo vsebino prilagajajo potrebam v okolju ter interesom in željam posameznikov. S študijskimi krožki zadovoljujejo potrebe po znanjih in kompetencah, po druženju in razvoju sodelovalnih spretnosti. V zadnjih letih je opazen porast interesa starejših za vsebine digitalnega opismenjevanja.

Študijski krožek Od vznika do evra (Prah, 2013) zbira okoli 15 lastnikov gozdov, iz občine Radeče, Laškega in Zagorja. Zbirajo se že od leta 2004, predvsem v jesensko zimskem času. Lastniki gozda morajo ogromno znanja znati vtakati v svoje proizvode, potem pa jih tudi dobro prodati na trgu. Zanima jih gozd in njegov splet tako proizvodnih kot okoljskih in socialnih funkcij gozda. Ne bojijo se iskati novih znanj. Iščejo ideje in poti do unovčenja svojega lastništva nad gozdnim prostorom. Spoznavajo, da danes ni več glavno, kako hitro izdelati hlod in ga dobro prodati, temveč kako bodo znali svoje posebno drevo, stezo skozi gozd, poseben razgled, izvir vode ali tišino in šelestenje listov vtakati v razvojne cilje okoljskih in podeželskih programov. Vedo, da le eno posamezno drevo ali ena posebna steza ne more roditi nove dodane vrednosti. Vedo, da je posameznik premalo. Zato morajo najti skupne rešitve, takšne, ki bodo sprejemljive vsem lastnikom določenega prostora.

Študijski krožek Solčavski gorski les (Slapnik, 2013) je spodbudil reševanje problema, ki ga domačini čutijo že dalj časa. S pogovori, predavanji in aktivnostmi so spodbudili povezovanje različnih interesnih skupin (kmetje, gozdarji, arhitekt, tesarji, mizarji itd.), ki želijo povečati vrednost gorskega lesa in izdelkov iz njega. Nadaljevanje študijskega krožka je projekt *Solčavski gorski les*, v okviru katerega so izvedli strokovno študijo o gorskem lesu, predavanja in delavnice za širšo ciljno skupino in promovirali izdelke iz solčavskega gorskega lesa. Vzporedno z delom študijskega krožka pa je tekel tudi projekt *Turistična infrastruktura Solčavsko*, v okviru katerega so na terenu že vgradili les posekan v okviru študijskega krožka. S pomočjo projekta so povezali znanje strokovnjakov in izkušnje domačinov z gorskim lesom ter pokazali njegovo praktično uporabnost. S tem so želeli spodbuditi inovativnost domačinov za predelavo gorskega lesa. Študijski krožek je prispeval k širjenju zavesti o vrednosti gorskega lesa med prebivalci Solčavskega in širšega območja Zgornje Savinjske doline.

Dolžan Eržena opisuje (2013) da je bilo slamnikanstvo v preteklosti mengeško-domžalskega območja tista obrt, ki je pred 150 leti izpeljala industrializacijo in v 20.

stoletju Domžale povzdignila v urbano naselje. Po prvi, še bolj pa po 2. svetovni vojni se se razmere tako spremenile, da izdelava pokrival ni bila več dober posel in leta 2003 je z delom zaključila še zadnja tovarna. Spretnosti pletenja slamnatih kit, šivanja in oblikovanja slamnikov, spomini na ljudi in tovarne, so tonili v pozabo. Študijski krožek *Slamnikarstvo* je bil ustanovljen v dogovoru med Gorenjskim muzejem in Kulturnim domom Franca Bernika Domžale, ki je želel, da mu muzej pomaga pripraviti slamnikarski muzej. Uspeh je, da je po več mesecih od odprtja muzeja zagotovljen denar, da so trije krožkarji zdaj plačani za to, da čuvajo muzej, vodijo po razstavi številne obiskovalce in kažejo postopek šivanja slamnikov. In da se enkrat na mesec v muzeju zberejo domačini in se pogovarjajo z izbranimi gosti o izbrani slamnikarski temi.

»V preteklih letih se je velikokrat zazdelo, da se Piran izgublja in postaja mesto duhov, da tu živijo samo še vikendaši in tisti, ki se bodo ob prvi priložnosti odselili. Pa vendar ni tako, še so v Piranu ljudje, ki jim je za mesto mar, predvsem pa so zanj pripravljeni kaj narediti in taka izjemno močna skupina ljudi je združena v društvu Anbot. Kar je bilo na začetku videti kot krožek, v okviru katerega so upokojenci obnavljali svoje staro pohištvo, je danes veliko več kot to. Je srce Pirana, ki največ svoje energije daje prav drugim Pirančanom. S sejmi, na katerih se udeleženci počutimo, kot da bi prišli na množično družinsko kosilo, z razstavami, s katerimi nas spominja in opominja na pretekle vrednosti in vrednote, s študijskimi krožki, s katerimi jih pomaga ohranjati. Društvo Anbot je s svojim delovanjem in povezovanjem v ogromnem deležu pripomoglo, da je Piran znova zaživel« (Švagelj, 2013: 49). Planinčeva (2013), sicer dolgoletna mentorica študijskih krožkov opisuje, da so s svojimi odmevnimi predstavitvami na razstavah pritegnili pozornost lokalne skupnosti. Le ta je prepoznala, da so cilji majhne učeče se skupine skladni s prizadevanji občine. Prepoznali so tudi priložnost, da lahko vsebine služijo kot podpora turističnemu gospodarstvu, ki je nosilna panoga občine ter oživitvi starega mestnega jedra.

Med konceptom **študijskih krožkov** in konceptom **sodelovalnega podjetništva**, ki ga na kratko predstavljam v nadaljevanju, je moč zaznati določene vzporednice. Koncept delovanja študijskih krožkov bo predstavljen v poglavju 3.2 v preglednici 1 (*Primerjava*

nekaterih elementov študijskih krožkov). Vzporednice se kažejo v načinu delovanja, v načinu vodenja ter v porazdelitvi odgovornosti vsakega posameznika v skupini in za skupino. Skupni imenovalec obeh konceptov je predvsem delovanje skupine po načelu »skupaj za razvoj«. Omenjeni primeri dobrih praks študijskih krožkov prispevajo svoj delež z vidika podpornega sistema za spodbujanje zelenih delovnih mest (glej sliko 3), predvsem na področju razvoja znanj in okoljske ozaveščenosti. To vključuje tudi socialni dialog in koncept vseživljenjskega učenja.

Rodmanova (2015) v spletni predstavitvi **sodelovalnega podjetništva** v podjetju KonektON d.o.o. trdi, da poslovni človek potrebuje znanje in poslovno mrežo, da bi lahko uresničil lastne poslovne in prodajne cilje. Gre za dva dejavnika, ki ju je treba nenehno posodabljanje. Osveževanje znanja in poslovne mreže pa je zamudno in težavno delo, če ju izvajaš samostojno. Zato je podporna organizacija, ki skrbi za posodabljanje znanja in razvijanje poslovne mreže, optimalnejša rešitev za podjetnika. Poleg tega smo posamezniki na svetovnem tržišču majhni. S povezovanjem pridobivamo moč (glede na druge akterje na trgu) in kupcu zagotovimo celovite rešitve (povezovanje komplementarnih storitev). Pri tem je cilj doseči homogeno delovanje heterogene skupine. Zato združujemo raznolike dejavnosti, da spodbujamo kreativnost. Vključujemo mlade, iz katerih ideje kar vrejo, in starejše, ki imajo izkušnje. Povezujemo podjetnike, ki si postavljajo visoke cilje, in podjetnice, ki želijo premišljeno sprejemati odločitve o svojih podjetniških podvigih. Raznolikost je prednost, ki jo z dobrim vodenjem izkoriščamo sebi v prid.

Primerjava med konceptom **učenja** v študijskih krožkih in **podjetniško naravnostjo** v sodelovalnem podjetništvu daje slutiti, da je model študijskih krožkov lahko uporaben na različnih nivojih zahtevnosti. Polje za izmenjavo praktičnih izkušenj obeh konceptov je odprto, prav tako so odprte teme za nove empirične raziskave. Iz pregledane literature lahko sklepamo, da udeležencem študijskih krožkov sodelovanje v njih pomaga pri osebni in strokovni rasti. Študijski krožki izhajajo iz potreb prebivalstva, pri iskanju rešitev so odgovor na potrebe okolja in imajo značaj trajnosti. V določenih primerih imajo podjetniško komponento in pomagajo pri ustvarjanju podjetniške mreže.

3 TRG DELA IN ŠTUDIJSKI KROŽKI

Zaletel in Prah (2012) sta prepričana, da takrat, ko potrebujemo delo, s katerim bomo zaslužili denar za preživetje, želimo pomoč hitro, takoj. Želimo si jasnih informacij o tem, kdo zaposluje, kaj zahteva in kaj ponuja v zameno. Želimo vedeti, kakšna znanja in veščine kadrovik pričakuje, kako bo izbral kandidata, kakšne pogoje dela in plačila ponuja; želimo biti prepričani, da potencialni delodajalec obstaja in da sam ve, kako bi opravil delo. Želimo biti prepričani, da obstaja jasen, pregleden in urejen trg dela. A trg dela v resnici ni takšen! Na trg dela torej gledamo široko kot na paleto potreb potencialnih delodajalcev in iskalcev dela. V središču je zadovoljevanje potrebe delodajalca po opravljenem delu; delodajalci so pripravljeni plačati v zameno za vrednost, ki jo bo ustvaril delavec. Njihove potrebe so izjemno raznolike, prav tako plačila, ki jih zanje ponujajo.

Zakaj ravno študijski krožki in trg dela? Bogatajeva (2013) v sklepnih mislih v knjižici Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti povzema zbrane primere študijskih krožkov. Prvi med elementi gospodarskega razvoja je zgoščevanje idej in pobud posameznikov v majhno skupino, ki z načrtnim učenjem proučuje gospodarsko zgodovino, oživlja rokodelstvo, gradi turistično infrastrukturo ali omogoča energetska oskrbo. Motivi učenja so zelo različni, med njimi najdemo tako potrebo po zaslužku kot prizadevanje za višjo kakovost življenja. Vedno vsaj delno odsevajo gospodarski trenutek. Med vsebinami učenja očitno prevladujejo nekdanji vzorci oskrbe in v preteklosti aktualni viri, ne pa vzorci in viri, od katerih (večinoma) živimo danes.

Bogatajeva (2013) opaza, da se negotovost v zvezi s prihodnostjo krepi, zato so pretekle izkušnje ne le lastna dediščina in vir samozavesti, ampak tudi dopolnitev in celo alternative, iz katerih se lahko mnogo naučimo. Drugi ključen element razvoja, tudi gospodarskega, je ustvarjalnost. Tretji element gospodarskega razvoja so prodajni izdelki in turistična infrastruktura, saj nosijo zaslužek v dopolnilnih dejavnostih.

Zaletel in Prah (2012) izzivalno sprašujeta, ali so potrebe po delu jasno in javno vidne ali pa morda te informacije niso javno in enostavno dostopne. V nasprotju s splošnim prepričanjem večina informacij o prostih delovnih mestih ni javno dostopnih, prej nasprotno: informacije o prostih delovnih mestih so javno dostopne samo takrat, ko se

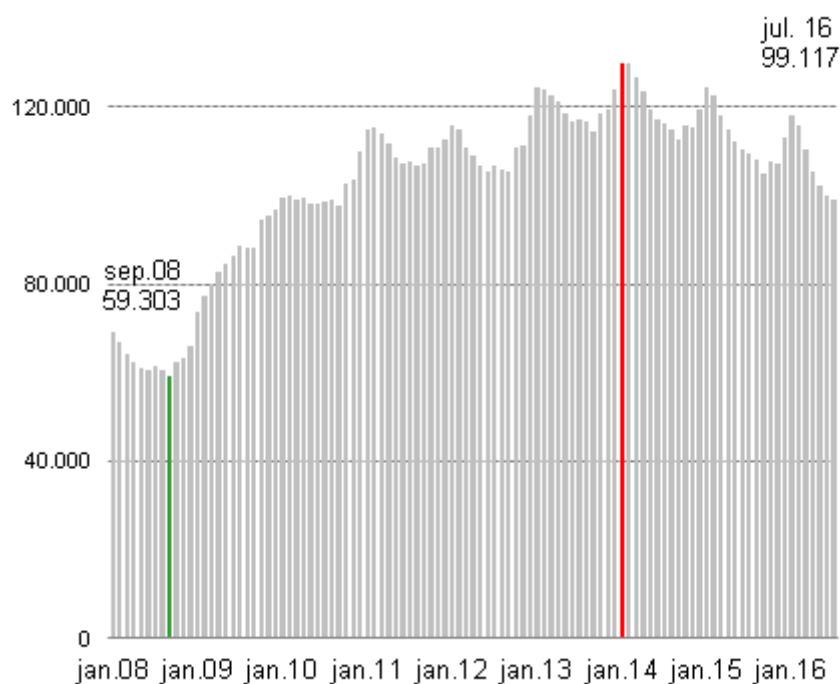
podjetje odloči, da bo objavilo oglas ali kako drugače predstavilo svojo potrebo. Zato lahko mirno trdimo, da 80 % prostih delovnih mest ne bo nikoli javno objavljenih. Toda večina iskalcev kot svoj primarni vir informacij o prostih delih še vedno uporablja zaposlitvene portale, oglase in Zavod za zaposlovanje. Če tam informacij ne najdejo, sklepajo, da delovnih mest zanje ni, in čakajo na naslednji oglas. Iskalec, ki se osredotoči le na prijavljanje na javno objavljena prosta delovna mesta, tako ignorira večino trga dela: za vsako objavljeno prosto delovno mesto namreč obstajajo še 4, ki ne bodo javno objavljena (Zaletel in Prah, 2012). Hiti (2010) pravi, da je svetovna gospodarska kriza na trg delovne sile zelo vplivala. Zaradi negotovosti pri ohranjanju delovnih mest, je vse več razmišljanja posameznikov o pobudah in idejah za ustanovitev lastnega podjetja. Ena izmed pomembnejših informacij, ki jo podjetniki (že delujoči ali potencialni) potrebujejo, pa je gotovo široka mreža poznanstev, znancev in prijateljev, ki nudijo informacije o začetku delovanja podjetja, o izkušnjah, kupcih ter odzivih. Država je s svojimi programi in ob pomoči programov spodbujanja podjetništva Evropske unije našla nekaj poti do državljanov, ki iščejo priložnosti za uresničitev lastne ideje, vendar bo morala še veliko več narediti pri zagotavljanju ustreznih pogojev za preživetje novoustanovljenih podjetij.

3.1 STANJE BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI

V Strokovnih izhodiščih Zavoda RS za zaposlovanje (2014) je poudarjeno, da se trg dela spreminja. Nestabilnost zaposlitev in nenehno prilagajanje znanj pomenita velik izziv tako za posameznika kot za družbo. Ključna vloga Zavoda bo pomoč iskalcem zaposlitve ter njihova priprava in opolnomočenje pri prehodih na trg dela (iz izobraževanja na trg dela, iz brezposelnosti v zaposlitev, med različnimi zaposlitvami). Za Zavod so največji izziv predvsem: brezposelnost mladih, dolgotrajna brezposelnost, staranje brezposelnih in poklicna neskladja.

Isti dokument navaja, da se je število registriranih brezposelnih oseb zmanjševalo vse od leta 1999 do začetka krize v drugi polovici leta 2008. Kriza je konec tega leta in v letu 2009 povzročila velika odpuščanja, predvsem trajno presežnih delavcev in stečajnikov, brezposelnost je močno porasla: z manj kot 60 tisoč brezposelnih konec septembra 2008 je

do konca leta 2009 porasla na več kot 96 tisoč. V letih 2010 in 2011 se je brezposelnost gibala bolj ali manj pod vplivom sezonskih dejavnikov, močno je narasla le konec decembra 2010, ko se je na Zavodu prijavilo veliko starejših, ki so izkoristili možnost, predvideno v kasneje z referendumom zavrnjeni pokojninski reformi, da se bodo tisti, ki bodo ob koncu leta 2010 brezposelni, lahko upokojili po tedaj veljavni pokojninski zakonodaji. Podobno je bilo gibanje tudi v letu 2012: brezposelnost je precej porasla decembru tega leta (delno tudi zaradi uveljavitve nove pokojninske zakonodaje z januarjem 2013). V letu 2013 se je gospodarska kriza, ki je Slovenijo ponovno zajela 2011, še poglobljala, precej je naraslo tudi število brezposelnih predvsem v zadnji tretjini leta 2013. Število brezposelnih je v januarju 2014 tako doseglo najvišjo točko, saj je bilo v evidenci brezposelnih pri Zavodu prijavljenih 129.843 oseb. V naslednjih mesecih se je brezposelnost zmanjševala.

Slika 4: Gibanje registrirane brezposelnosti po mesecih, 2008-2016, (ZRSZ, 2016)

Figure 4: Changes in the number of registered unemployed by month, 2008-2016, (ESS, 2016)

Konec julija 2016 je bilo pri Zavodu prijavljenih 99.117 brezposelnih oseb. Brezposelnost se je v primerjavi z julijem 2015 znižala za 9,5% (Mesečne informacije julij 2016, 2016: 6).

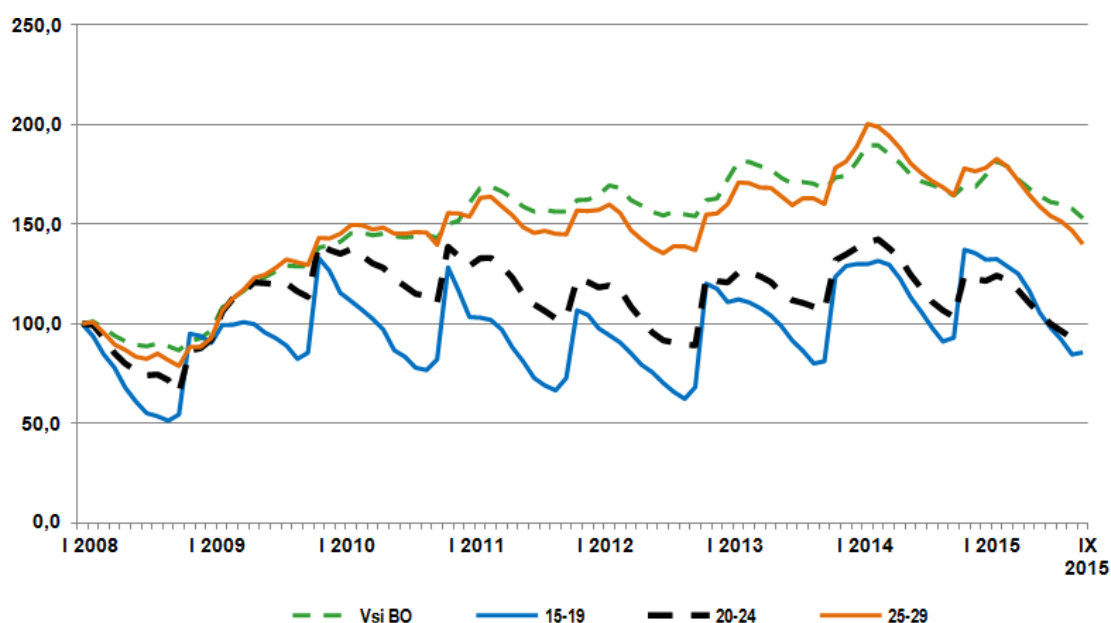
3.1.1 Brezposelnost mladih

Cerovšek in Lukič (2013) poudarjata, da se v zadnjih letih svet sooča z globoko krizo brezposelnosti mladih. Kar 73 milijonov mladih po vsem svetu išče delo, pri čemer je verjetnost, da bodo drugi brezposelni, kar trikrat večja od verjetnosti za brezposelnost odraslih oseb. Mednarodna organizacija dela (MOD) že vrsto let opozarja na obstoj generacije mladih delavcev, ki se sooča z nevarno kombinacijo visoke stopnje brezposelnosti, povečane neaktivnosti ter pretirane ponudbe negotovih oblik dela, prisotna pa je tako v razvitih državah kakor v državah v razvoju.

Spruk (2013) pravi, da gospodarska kriza močno vpliva na trg dela, posebej močno pa je prizadela tiste skupine, ki imajo že v obdobjih gospodarske rasti težave z uspešnim nastopom na trgu dela. Mednje se uvrščajo tudi mladi, ki šele vstopajo na trg dela. Ob iskanju prve zaposlitve se pogosto srečujejo z diskriminacijo kot nezanesljivi delavci, ki nimajo dovolj ustreznih delovnih zaposlitev oziroma izkušenj, zaradi česar se zaposlujejo prek izrazito prožnih oblik. V začetku krize so bili tako mladi prvi, ki so izgubili zaposlitev, in so se pri ZRSZ več prijavljali kot iskalci ponovne zaposlitve. Po drugi strani je tudi pomanjkanje delovnih mest vplivalo na dogajanje na trgu dela, mladi so manj pogosto prešli neposredno iz šol v zaposlitev; ponovno so se v večji meri prijavili na ZRSZ, tokrat kot iskalci prve zaposlitve.

V dokumentu Mladi in trg dela (2013) je razvidno, da je bilo v letu 2008, ko se je kriza začela, na Zavodu prijavljenih nekaj več kot 18 tisoč brezposelnih, ki so bili stari od 15 do 29 let. Njihovo število se je že več let zmanjševalo, glede na skupno brezposelnost nadpovprečno. Če se je skupno število brezposelnih od decembra 2005 do konca leta 2008 zmanjšalo za 28,4 %, potem se je v enakem obdobju število mladih zmanjšalo kar za 48,0 %. Posledično so mladi predstavljali vedno manjšo skupino brezposelnih, njihov delež konec leta 2008 je bil samo še 27,5 %. V prvem letu krize je število brezposelnih mladih hitro poraslo, njihov delež pa ni bistveno narasel, saj se je med brezposelnimi znašlo tudi

veliko število ljudi, ki so bili stari 30 let ali več. V prvem letu krize so delodajalci močno omejili novo zaposlovanje, število zaposlenih so zmanjševali predvsem na račun odpuščanja zaposlenih v bolj fleksibilnih oblikah dela. Delno je k rasti brezposelnosti mladih prispevalo tudi dejstvo, da se je zmanjšalo število prostih delovnih mest; manj priložnosti za zaposlitev je povzročilo, da se je na Zavodu prijavilo več mladih, ki so v letih pred krizo prešli iz šole neposredno v zaposlitev.

Slika 5: Gibanje skupnega števila brezposelnih in mladih, januar 2008 – september 2015, december 2007 = 100, (Mladi in trg dela, 2015: 11)

Figure 5: Changes in the sum of unemployed people and youth, January 2008 – September 2015, December 2007 = 100, (The Youth and the labour market, 2015: 11)

Zgornja slika iz istega vira ponazarja, da mlade lahko razdelimo v dve skupini. Brezposelnost mladih v starosti od 15 do 19 ter od 20 do 24 let se giblje podobno. Praviloma se vsak oktober število brezposelnih v teh starostnih skupinah (prijave po izteku statusa dijaka oziroma študenta) močno dvigne, potem pa se do naslednjega oktobra njihovo število praviloma zmanjšuje. V primerjavi z gibanjem skupnega števila brezposelnih je pri teh dveh skupinah opazno, da je rast nižja, saj se večina mladih šola in med brezposelne preide, če išče zaposlitev ali nima statusa dijaka oziroma študenta. Mladi v starosti od 25 do 29 let večinoma dokončno vstopijo na trg dela. Gibanje brezposelnosti

te skupine mladih je podobno gibanju skupne brezposelnosti – sezonska nihanja so manj opazna, rast oziroma zmanjševanje pa več let na podobni ravni.

3.1.2 Dolgotrajna brezposelnost

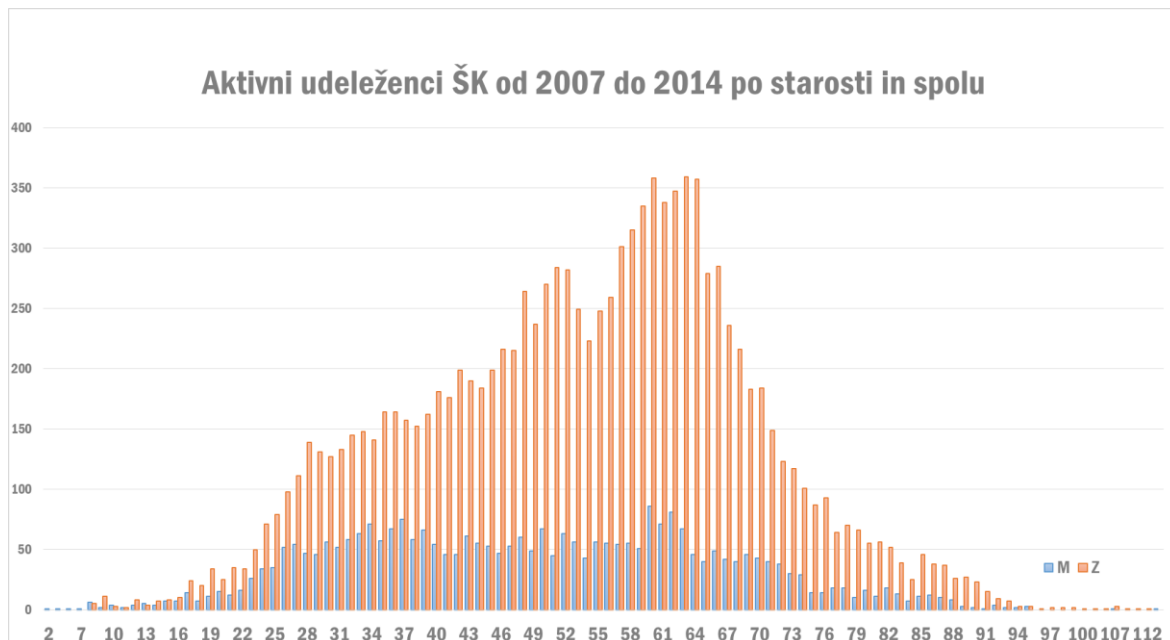
V Strokovnih izhodiščih Zavoda RS za zaposlovanje (2014) je prav tako izpostavljena dolgotrajna brezposelnost. Dolgotrajno brezposelna je tista oseba, ki je na Zavodu prijavljena eno leto ali več. Problem dolgotrajne brezposelnosti se v zadnjih letih zaostrojuje. Pred začetkom krize je bila več kot polovica brezposelnih oseb dolgotrajno brezposelna, povpraševanje po delavcih je bilo veliko, hitreje so se zaposlovali tisti, ki so bili brezposelni krajši čas. Dolgotrajno brezposelni so ostajali prijavljeni pri Zavodu. Možnosti za ponovno zaposlitev se zmanjšujejo, kolikor dlje je oseba brezposelna. Obsežni prilivi v začetku krize so vplivali na močno rast brezposelnosti, vendar so bile te osebe prijavljene manj kot eno leto, tako da se je delež dolgotrajno brezposelnih zmanjševal. Sčasoma je delež dolgotrajno brezposelnih začel spet naraščati. Razmere na trgu dela so se delno umirile, sčasoma so v dolgotrajno brezposelnost prešle osebe, ki v prvem letu brezposelnosti niso našle zaposlitve. Število dolgotrajno brezposelnih je tako odvisno od tega, koliko ljudi, ki so se prijavili pred letom dni, v tem času ne najde zaposlitve oziroma se odjavi iz evidence Zavoda, na delež pa močno vpliva število novo prijavljenih; ob obsežnejših skokih se delež dolgotrajno brezposelnih avtomatično zniža. O dolgotrajni brezposelnosti nam tako več kot delež pove število.

V istem dokumentu je navedeno, da število dolgotrajno brezposelnih oseb narašča od leta 2009 naprej. Narašča število brezposelnih oseb, ki so izrazito dolgotrajno brezposelne, torej neuspešno iščejo zaposlitev že 2 leti ali več. Visoko število izrazito dolgotrajno brezposelnih bi lahko skušali pojasniti s tem, da je med izrazito dolgotrajno brezposelnimi kar tretjina (32,8 %) invalidnih oseb, skoraj vsi (90,1%) so zaposljivi z dodatnimi aktivnostmi oziroma z intenzivno podporo, 46,9 % izrazito dolgotrajno brezposelnih pa je starih 50 let ali več. Med dolgotrajno brezposelnimi osebami so še v posebej nezavidljivem položaju starejši, ki počasi zapuščajo trg dela, poleg tega so nekoliko manj aktivni pri iskanju zaposlitve ali pa se jih delodajalci izogibajo, saj veljajo za manj fleksibilne, motivacija za delo in pripravljenost za nova znanja je manjša, njihove veščine in kompetence velikokrat ne sledijo hitrim spremembam na trgu dela in podobno. Za

aktivacijo dolgotrajno brezposelnih je treba vložiti veliko naporov, pogosto pa je treba tudi ozaveščati delodajalca o pozitivnih vidikih zaposlovanja teh, zlasti starejših oseb. Delež dolgotrajno brezposelnih med zaposlitvami je praviloma še enkrat nižji, kot je delež te skupine v skupni brezposelnosti. To potrjuje ugotovitev, da dlje časa ko je oseba brezposelna, manj možnosti za zaposlitev ima. Rešitev tega problema je v motivaciji in trajnostni aktivaciji teh oseb, tudi preko programov aktivne politike zaposlovanja – APZ. Aktivna politika zaposlovanja je namenjena zmanjševanju neskladij med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. Njeni učinki so v veliki meri odvisni od razpoložljivih finančnih sredstev. Predstavlja vrsto ukrepov na trgu dela, ki so namenjeni povečanju zaposlenosti in zmanjševanju brezposelnosti, večji zaposljivosti oseb na trgu dela ter povečanju konkurenčnosti in prožnosti delodajalcev. Število brezposelnih, vključenih v ukrepe APZ, je odvisno od razpoložljivih sredstev in vsebine programov. Vključevanje brezposelnih oseb in ciljnih skupin v ukrepe APZ vpliva na širitev obsega njihovih znanj, veščin in kompetenc, na dvig njihove zaposljivosti in izboljšanje možnosti zaposlitve. **Najbolj uspešna aktivacija brezposelnih oseb je zaposlitev** (Strokovna izhodišča Zavoda RS za zaposlovanje, 2014).

Konec julija 2016 je bilo med brezposelnimi 51,8 % žensk, 20,3 % mladih do 30 let, 36,3 % starih 50 let ali več, 16,1 % iskalcev prve zaposlitve, 54,7 % dolgotrajno brezposelnih ter 16,2 % invalidov (Mesečne informacije JULIJ 2016, 2016: 6).

Spodnji graf prikazuje aktivne udeležence študijskih krožkov od leta 2007 do leta 2014 po starosti in spolu.

Graf 1: Aktivni udeleženci po starosti in spolu (Lajovic, 2016: 1)

Graph 1: Active participants by age and sex (Lajovic, 2016:1)

Študijskih krožkov se v velikem deležu udeležujejo prav (starejše) ženske in starejši od 50 let, kar lahko nakazuje, da vsebine študijskih krožkov primerno nagovarjajo ranljive ciljne skupine in dopolnjujejo vsebine aktivne politike zaposlovanja (APZ).

3.2 VLOGA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV NA TRGU DELA

Urhova (2012) opisuje, da je bilo v Sloveniji spontano učenje v skupinah značilno za dobo čitalništva. Okoli leta 1970 je bil ta vzorec prisoten v podjetjih, najbolj pa ga je razvila Univerza za tretje življenjsko obdobje. Po osamosvojitvi so andragogi razvili izobraževalni program za vodje in mentorje študijskih krožkov, sprožili razvoj mreže in uvedbo sistemskih mehanizmov za njeno sofinanciranje. Razvoj se je nato razdelil na dve mreži, med katerima je precej razlik. Študijski krožki delujejo po vsej Sloveniji. Posebno hvaležno so jih sprejeli ljudje v manjših krajih in ob državnih mejah. Tam namreč

priložnosti za organizirano učenje, ki bi ga omogočala država, sploh ni, zato je tudi za izobraževanje potrebna večja samoiniciativnost. Ponekod so edina možnost organiziranega učenja, vendar to ni edini razlog za odlično odzivnost nanje. Njihova zasnova (model) spodbuja k samoorganizaciji najnižjih organizacijskih enot in lokalnega okolja, torej civilno družbo. Njihov vpliv na ozaveščanje in dejavno vključevanje, na razvoj zaupanja in sodelovanja med ljudmi in do institucij je opazen in tudi že izmerjen.

Bogatajeva (2011) pravi, da sta se v slovenskem prostoru razvili dve obsežni mreži študijskih krožkov, ki se med seboj razlikujeta. Študijske krožke za starejše v petinštiridesetih slovenskih krajih organizirajo univerze za tretje življenjsko obdobje pod okriljem Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Drugo mrežo študijskih krožkov koordinira Andragoški center Slovenije, ki mentorje in vodje študijskih krožkov tudi usposablja. Obe mreži izhajata iz istega teoretičnega modela, čeprav je praksa sčasoma prešla v dve različni smeri (glej preglednico 1).

Preglednica 1: Primerjava nekaterih elementov študijskih krožkov (Bogataj 2011: 53 – 55)
Table 1: Comparison of certain elements in study circles (Bogataj 2011: 53 – 55)

	Mreža ŠK, ki jo koordinira Andragoški center Slovenije	Mreža ŠK, ki jih koordinira Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
Načini delovanja	Udeleženci sami izbirajo vsebine izobraževanja, sami postavijo izobraževalni in akcijski cilj.	Vsebine izobraževanja so vnaprej razpisane, nanje se člani prijavijo (v krožke se vpisujejo glede na razpisane teme).
	ŠK se ne ponavljajo oz. se na željo sodelujočih ponovijo le izjemoma.	Za posamezne krožke (teme) je predvidenih več ponovitev, skupine nadaljujejo z delom več let.
	Redna srečanja mreže ŠK, umestitev v e-novičke (bilten ACS).	Umestitev v e-glasilo Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje.
	Mentor se pisno zaveže, da bo spoštoval načela delovanja ŠK.	Mentor se k spoštovanju načel ŠK ne zavezuje pisno.
Ciljne skupine	Odrasli.	Starejši odrasli.
	Poudarek je na ranljivih ciljnih skupinah, ki po kvantitativnih podatkih za obdobje 2008–2011 predstavljajo tretjino vseh udeležencev.	Projektno določene skupine.
Trajanje	Vsaj 25 ur, v zadnjih petih letih povprečno 34 ur (136 % doseganje normativa), nekateri trajajo celo leto.	Leto oz. semester; krožek večinoma traja celo študijsko leto.
Vodenje	Trajanje vsaj 25 ur, v zadnjih petih letih povprečno 34 ur (136 % doseganje normativa), nekateri celo leto oz. semester; večinoma traja krožek celo študijsko leto; ŠK vodijo mentorji, usposobljeni po programu Temeljno usposabljanje, ki ga ACS od leta 1993 dalje redno organizira v obliki temeljnega usposabljanja z javno objavljenim in potrjenim programom (http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/).	ŠK vodi mentor, ki je strokovnjak za tematsko področje; poleg mentorja deluje animator, ki je član skupine; mentorji in animatorji so vključeni v izobraževanje, ki ga pripravlja Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje.
Odgovornost	Udeleženci so odgovorni za doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev, za učne vsebine in pridobivanje virov.	Člani krožka so odgovorni za učinkovito izobraževanje, animator je odgovoren za organizacijo in obveščanje, mentor pa za učne vsebine.
	Mentor je odgovoren za vodenje skupinske dinamike, sodelništvo in delno za organizacijo srečanj ter doseganje akcijskega cilja; zavezan je k točnemu in ažurnemu poročanju.	

Se nadaljuje.

Nadaljevanje preglednice 1
Table 1 continued

	Mreža ŠK, ki jo koordinira Andragoški center Slovenije	Mreža ŠK, ki jih koordinira Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
Posebnosti delovanja	Poudarek je na samoorganizaciji.	Poudarek je na tečajnem delu (redna srečanja celo študijsko leto).
	Viri znanja so zelo različni (interni, eksterni).	Viri znanja so različni, pomembno vlogo ima mentor (strokovnjak).
	Druženje in učenje se prepletata ves čas trajanja ŠK.	Druženje lahko dobi prednost pred izobraževanjem.
	Akcijski cilji so obvezna sestavina ŠK.	Akcijski cilj ni obvezen, je pa zaželen in se pri različnih krožkih različno močno izrazi.
	Prostorska razpršenost ŠK znaša od 80 do 350 lokacij letno in raste (glej karto na http://sk.acs.si). ŠK delujejo v osmih tipih ustanov.	Prostorska razpršenost obsega 45 univerz za tretje življenjsko obdobje v različnih krajih, in sicer v treh tipih ustanov.
	Svobodna izbira in dolgoletno načrtno spremljanje delovanja ŠK omogočata izjemen vir podatkov na državni ravni.	
	Del ŠK se nadaljuje v drugih oblikah <i>so-delovanja</i> .	
Spremljanje kvalitete	Evalvacije usposabljanja mentorjev.	Evalvacije usposabljanja mentorjev.
	Redni stik koordinatorja (ACS) z mentorji. Letno srečanje omogoča tudi stik z udeleženci.	Študentje praktiki kot opazovalci. Letna srečanja z mentorji.
	Mentorjeva osebna pisna zaveza k upoštevanju ključnih načel ŠK na začetku vsakega ŠK.	Razgovori z udeleženci.
	Letna evalvacija ŠK na podlagi metodološko preverjenega postopka zbiranja podatkov.	Periferna in terminalna evalvacija.
	Sprotni, neposredni in javnosti dostopen vpogled v delovanje posameznih ŠK skupaj z nacionalnim letnim poročilom (http://sk.acs.si).	Poročilo animatorja in letno poročilo Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje.
Obseg in izvor finančnih virov	Za udeležence je udeležba brezplačna.	Udeleženci plačajo prispevek kot člani društva.
	Udeleženci in mentorji najdejo približno 20–30 % sredstev letno sami.	Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje pridobi sredstva s projekti doma in v mednarodnem okolju.
	Delovanje ŠK pretežno omogoča državni proračun (MŠŠ), del (10–15 %) dodajo občinski proračuni, paleta drugih virov v povprečju 20 %.	
	ACS nadgrajuje razvoj s projekti domačega in mednarodnega porekla.	
Nefinančni viri	Prispevajo jih udeleženci, razvidna so letna nihanja, ocenjeni so na 10–20 % vseh virov letno.	Podatki nam niso znani.
Raba virov	ACS ne razporeja sredstev (razen projektnih), pač pa so viri v pristojnosti MŠŠ in ŠK samih.	

Bogatajeva (2007) opisuje vlogo izobraževanja odraslih kot spodbudo posamezniku na poti do (njegovega) cilja in ponudbo konkretnih programov in projektov. Odnosi v študijskih krožkih so dejansko ključni del procesa skupnostnega učenja. Študijski krožki torej omogočajo individualno iskanje možnosti ter hkratno brušenje idej v majhni (torej varni) skupini. Omogočajo ponovno učenje, učenje novih stvari in učenje celo življenje, v vseh življenjskih okoliščinah. Študijski krožki med seboj bolj redko sodelujejo kot celota – navsezadnje z različnimi motivi obravnavajo različne vsebine. Občasno se nekateri med seboj obiščejo ali posamezniki iz enega krožka pridejo na zaključne prireditve drugega, vendar stike med krožki vzdržujejo predvsem mentorji. Poleg poskusne spletne strani in poskusa vzpostavitve »obalne Zveze« študijskih krožkov so edini način sistematičnega povezovanja med mentorji študijskih krožkov redna izobraževalna srečanja, ki jih vsaj dvakrat letno organizira Andragoški center Slovenije, pogosto tudi zunaj Ljubljane.

Novak (2013) v infografiki nazorno prikazuje bistvene značilnosti študijskih krožkov (ŠK). Načela delovanja študijskih krožkov: sodelovanje, enakopravnost in demokratičnost, svobodna izbira ciljev, ustvarjalnost, upoštevanje izkušenj posameznika in skupine, sproščenost, aktivna udeležba, kontinuiranost, prireditve in gradiva, dejavno spreminjanje okolja. Poglavitno načelo je enakopravnost. Neposredno ne moremo vedeti, kdo je vodja. Udeleženci se poznajo ali pa še bodo spoznali drug drugega. Vsi sodelujejo, priložnost za pogovor je enakomerno porazdeljena. Udeleženci skušajo reševati probleme, iskati rešitve, s tem si ustvarjajo samozaupanje; to jih spodbuja k raziskujočemu razmišljanju. Mentor je eden od udeležencev, ti ga tudi potrdijo. On vodi skupino, ki se je prostovoljno odločila za sodelovanje, sodeluje s skupino po skupnem dogovoru, pomaga ŠK, da bi deloval skladno z načrtom dela, ne deluje avtoritarno. Mentor se trudi ustvarjati sproščene odnose sodelovanja v delu ŠK, spodbuja sodelovanje in zavira tekmovalnost. Mentor je predvsem organizator in svetovalac, redko tudi strokovnjak ali izvedenec za neki predmet ali temo.

Urhova (2012) navaja, da danes krožke vodijo dolgoletni mentorji, ki so uspešno končali *Temeljno usposabljanje za vodje in mentorje* in so skupnostno učenje odraslih sprejeli in uveljavili kot svoj način dela. Večina jih ima višjo ali univerzitetno izobrazbo, stari so od 25 do 60 let, v več kot 80 % prevladujejo ženske. Približno tretjina jih ima pedagoško-andragoško izobrazbo. Poklicni profili so zelo pestri. Mentor združuje dve glavni vlogi:

organizacijsko in socialno-emocionalno, s kompetencami: vpetost v okolje, psihična trdnost in avtonomnost.

Na 14. karavani študijskih krožkov, kjer se vsako leto srečajo mentorji in člani študijskih krožkov, je Lajovic (2016: 5) predstavil podatke devetletnega spremljanja študijskih krožkov v spletni aplikaciji eSK.

Preglednica 2: Izpis aplikacije za spremljanje ŠK eSK na dan 11. 6. 2016 (Lajovic, 2016: 5)

Table 2: Display of application for monitoring SC eSC on 11.6.2016 (Lajovic, 2016: 5)

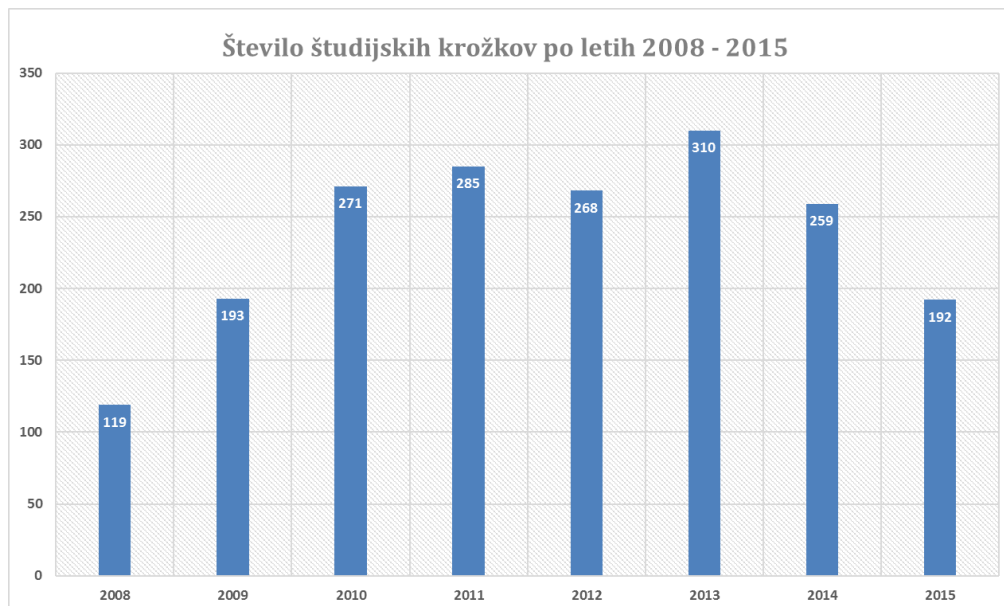
Kategorija	Podatek
Skupaj v arhivu študijskih krožkov	1.977
Vseh vpisanih srečanj	20.385
Vseh aktivnih udeležencev (prisotnost na srečanju 60 % ali več)	19.738
Število srečanj na ŠK	10,31
Število aktivnih udeležencev na ŠK	9,98
Povprečje trajanje ŠK (v urah)	33,65 ure
Povprečje trajanja srečanja ŠK (v urah)	3 ure in 16 minut
Srečanja so trajala skupaj	66.531 ur in 15 minut, kar je 7 let in 8 mesecev
Aktivni udeleženci skupaj na srečanjih prebili	663.981,86 ure ali kar 27.665,91 dneva oz. 75 let in 9 mesecev
Število mentorjev študijskih krožkov, ki imajo v arhivu eSK že 30 krožkov ali več	13 (11 mentoric in 2 mentorja)

Preglednica 3: Število študijskih krožkov (2008-2015) glede na število srečanj (Lajovic, 2016: 4)

Table 3: Number of study circles (2008-2015) by number of meetings (Lajovic, 2016: 4)

Preglednica 4: število študijskih krožkov po letih 2008 – 2015 (Lajovic, 2016: 4)
Table 4: number of study circles by year 2008 – 2015 (Lajovic, 2016: 4)

Bogatajeva ugotavlja (2007), da študijski krožki omogočajo posamezniku po eni strani obvladovanje okoliščin, pozitivno povratno informacijo (s tem večjo samozavest) in brušenje lastne drže v smeri aktivnega državljana. S tvorbo socialne mreže krožki presegajo doseg posameznikov in postanejo nova entiteta, celo (lahko) mediacijsko telo. Delujejo na mikroravni (lokalno), vendar njihovo število raste.

Krajnc (2005) trdi, da slovenski študijski krožki restavrirajo polje skupnega, hkrati pa se od švedskih razlikujejo prav po **akcijski komponenti** – obvezani so izpeljati akcijski cilj.

Prav akcijska in motivacijska komponenta študijske krožke smiselno povezuje s trgom dela. V Strategiji razvoja Zavoda RS za zaposlovanje 2020 (2015) je navedeno, da bodo kljub ugodnim napovedim razmere na trgu dela še vedno negotove. Veliko bo prehajanja med statusi zaposlenosti in brezposelnosti. Predvsem pa se bo potrebno soočiti s problemi strukturnih neskladij med ponudbo in povpraševanjem ter s posebej ranljivimi skupinami na trgu dela, ki jim ob izostanku pomoči države grozi trajnejša izločitev s trga dela. Tem ranljivim skupinam (starejši, mladi, osebe brez izobrazbe, dolgotrajno brezposelni, invalidi) bo potrebno posvetiti posebno pozornost in pomoč pri integraciji na trg dela s

storitvami vseživljenjske karijerne orientacije (VKO), ukrepi aktivne politike zaposlovanja (APZ) ter z aktivacijskimi in motivacijskimi oblikami pomoči že pred prehodom v odprto brezposelnost in po njem.

3.3 ŠTUDIJSKI KROŽKI V SISTEMU ZELENIH DELOVNIH MEST

Glavni namen definicije zelenih delovnih mest (Karba in sod., 2014) je pridobitev osnove za izdelavo statistik in oblikovanje političnih ukrepov. Pomembno je opozoriti, da so definicije ZDM pogosto povezane s partikularnimi interesi, ki niso vedno jasno izraženi. Za statistične urade je pomembna merljivost, sindikati lahko dajejo poudarek dostojnim delovnim mestom, okoljske nevladne organizacije si želijo izogniti se okoljskemu zavajanju (ang. greenwashing), politiki pa si želijo dokazati uspešnost svojih politik. Velik potencial za dodatna delovna mesta v zelenem gospodarstvu je predvsem v naslednjih ukrepih:

- povečanju kmetijskih površin, namenjenih ekološkemu kmetovanju, in števila ekoloških kmetij,
- preusmeritvi od izvoza hlodovine na predelavo lesa z višjo dodano vrednostjo,
- povečanju obsega ponovne uporabe in recikliranja »odpadkov«,
- povečanje energijske učinkovitosti stavb v javni in zasebni lasti,
- povečanju zmogljivosti (decentralizirane) proizvodnje obnovljivih virov energije,
- nadaljnjem razvoju ekstenzivnega (zelenega) turizma, ki temelji na lokalnih virih.

Bogatajeva (2013) povzema zbrane primere dobrih praks študijskih krožkov. Ti sporočajo, da tudi majhna skupina pod določenimi pogoji lahko prispeva k razvoju. Med elementi gospodarskega razvoja je prvo zgoščevanje idej in pobud posameznikov v majhno skupino, ki z načrtnim učenjem:

- proučuje gospodarsko zgodovino (Jesenice, Šenčur),
- oživlja rokodelstvo (Idrijsko-Cerkljansko, Domžale, Radlje ob Dravi, Vuzenica),

- gradi turistično infrastrukturo (pot Livek–Topolovo, Muta, Kres) ali
- omogoča energijsko oskrbo (Vuhred, Vuzenica, Cerknica).

Bogatajeva (2013) nadaljuje, da so motivi za učenje v študijskih krožkih lahko različni, med njimi najdemo tako potrebo po zaslužku kot prizadevanje za višjo kakovost življenja. Vedno vsaj delno odsevajo gospodarski trenutek. Med vsebinami učenja očitno prevladujejo nekdanji vzorci oskrbe in v preteklosti aktualni viri, ne pa vzorci in viri, ob katerih (večinoma) živimo danes. Negotovost v zvezi s prihodnostjo se krepi, zato so pretekle izkušnje ne le lastna dediščina in vir samozavesti, ampak tudi dopolnitev in celo alternative, iz katerih se lahko naučimo mnogo in še več. Drugi ključen element razvoja, tudi gospodarskega, je ustvarjalnost. Posavje je bilo do leta 1999 bela lisa izobraževanja odraslih. Nadgradnja oblike, ki se je že v povsem klasični izvedbi izkazala za ustrezno, ni bila nujna, a se je v mednarodnem krožku in mreži šestih drugih, ki so prostorsko zajeli celo regijo, pomembno potrdila. Tretji element gospodarskega razvoja so prodajni izdelki in turistična infrastruktura, saj nosijo zaslužek v dopolnilnih dejavnostih. Taki so totrovo olje, kruh in šintli v Radljah, taki so tudi cerkljanski in domžalski rokodelski izdelki. Zanimiva sta primera z Gorenjske (šenčurski krompir) in Bele krajine (gibeljski žbul), ki morda celo ponovno pridobivata svojo vlogo. Tudi boleča spoznanja učijo – težka industrija je prinesla tudi krute spremembe lokalnih skupnosti –, zato je pogum mladih Jeseničanov, da si pred tovrstnimi izkušnjami in znanji ne zatiskajo oči, vreden spoštovanja. Razumljivo se med primeri pojavljajo soriški kozolci, solčavski les, hudokoški olcarji, posavski recepti za predelavo gozdnih sadežev in še drugi, saj je gozd v Sloveniji skorajda samoumevno prisoten. Tudi voda – danes se z njo srečujemo predvsem ob pipah – je našla v brošuri mesto, ki ji gre (Sopota, Drava, tako imenovani »vuzeniški grabni«). Vstopnico v javnost in še dosti več od tega sporoča livški primer, poln simbolike in kljub primerljivim strminam drugačen od učne poti Kres v Železnikih. Prenos idej in znanj s skupine na prvo organizirano raven skupnosti, občino, ponazarja več primerov, na posebno živ način piranski Anbot in lirična predstavitev dela v dolini Sopote. Opisi študijskih krožkov dajejo mnoge odgovore na vprašanja »kako?«. Prinašajo mnoge lokalne narečne besede. Govorijo o življenju, ki je redko v medijih, a deluje, in to skladno z lokalno kulturo. Ne preseneča torej, da so študijski krožki prejeli toliko priznanj: občinskih (na primer v Tišini, Šenčurju, Radečah, Domžalah), medobčinsko (Koper, Piran in Izola)

in nacionalnih – za izobraževanje (šestnajstkrat mentorju, trinajstkrat krožku in petkrat podjetju oziroma društvu). Razpršene majhne skupine namreč že dvajset let prispevajo k razvoju, nekatere bolj neposredno in druge manj. V času materialnega omejevanja stopajo v ospredje novi poudarki, tudi ohranjanje odgovornosti za skupnost, z njo pa upornost vse bolj uveljavljenemu vzorcu odvisnosti od raznih (slabo, a vendarle plačanih) služb (Bogataj, 2013).

Analiza delovanja gozdarskih študijskih krožkov (Pezdevšek Malovrh in sod., 2012) je pokazala, da je po mnenju vprašanih glavna prednost študijskih krožkov ravno to, da študijski krožki delujejo v okviru Zavoda za gozdove Slovenije, ki s svojo organizacijo pokriva vso Slovenijo, zato lahko tudi študijski krožki pokrijejo vse predele Slovenije. Študijski krožki potegnejo ideje iz ljudstva, da s pomočjo konkretne akcije spremenijo dosedanje stanje v svojem okolju ali na določenem področju. Izkušnje so pokazale, da lahko študijski krožki, v katerih so se ljudje povezali v ustvarjalnem odnosu in doživeli skupne uspehe, dosežejo konkretne rezultate. Mentorji študijskih krožkov zaposleni na ZGS (Zavod za gozdove Slovenije) poznajo prebivalce na podeželju in teren, zato lažje navežejo stike z ljudmi in teme študijskih krožkov prilagodijo lokalnim razmeram in potrebam ljudi. Mentorji študijskih krožkov si s tem ustvarjajo zaupanje med ljudmi na podeželju, kar zagotavlja uspeh pri realizaciji drugih nalog.

Klemenčič (2000, cit. po Mavri in Černič Istenič, 2014: 52) meni, da med razvojne dejavnosti na podeželju poleg kmetijstva in gozdarstva sodijo tudi dopolnilne dejavnosti, na primer podeželski turizem. Pretežno neokrnjena narava nudi obiskovalcem podeželja pristne stike z naravo, omogoča jim športne in rekreacijske dejavnosti, okušanje ekološko pridelane hrane ter doživljanje naravnih in kulturnih znamenitosti. Podeželski turizem je za Slovenijo razvojna priložnost, ker tudi majhnim kmetijam omogoča doseganje dela dohodka in s tem ugodno vpliva na trajnostni razvoj podeželja in države. Mavri in Černič Istenič (2014) sicer menita, da naravne in kulturne znamenitosti niso zadosten pogoj za razvoj podeželskega turizma brez sodelovanja z drugimi akterji na mikro, mezo in makro ravni.

Komat (2015) je prepričan, da je temeljni pogoj za spremembo družbe sprememba orodij, razvoj prostovoljne kooperacije, uveljavitev in opolnomočenje lokalne skupnosti in

posameznikov, ki jo sestavljajo na ravni četrti, krajevne skupnosti ali občine. Temelj tega je poudarjena samostojnost lokalnih in regionalnih skupnosti.

4 METODOLOGIJA

4.1 UVOD V METODOLOGIJO

Cilj kvantitativnega raziskovanja je potrjevanje hipotez, cilj kvalitativnega raziskovanja pa je globlje razumevanje pojava.

Razumevanje povezave med študijskimi krožki in zaposlovanjem udeležencev študijskih krožkov je osrednji cilj magistrske naloge. V raziskavi skušam osvetliti pomembnost vseživljenjskega učenja v okviru študijskih krožkov in njegovega vpliva z vidika zaposlovanja, zelenih delovnih mest in podjetništva.

Da bi lahko odgovoril na raziskovalna vprašanja, kombiniram kvalitativni in kvantitativni metodološki pristop.

Izvedel sem spletno anketo med udeleženci in mentorji študijskih krožkov. Izpeljem tudi poglobljene intervjuje z udeleženci in mentorji študijskih krožkov. Na podlagi tega skušam ugotoviti, zakaj so študijski krožki pomemben dejavnik na področju vseživljenjske karijerne orientacije (VKO), kateri so ključni dejavniki in v kolikšni meri lahko vplivajo na trg dela.

4.2 KVANTITATIVNO IN KVALITATIVNO RAZISKOVANJE

Easterby-Smith, Thorpe in Lowe (2005) razlagajo, da razlika med kvantitativnim in kvalitativnim raziskovanjem ni vselej očitna. Pomembna značilnost kvantitativnih tehnik je, da je proces zbiranja podatkov ločen od analize. Čeprav so vprašalniki na videz preprosti za uporabo in analizo, pa njihovo načrtovanje ni tako preprosto. Prednost zaprtih vprašanj je, da jih hitro izpolnimo in analiziramo, šibkost pa, da so dobljeni podatki lahko površni. Odprta vprašanja dopuščajo možnost postavljanja globljih vprašanj in odkrivanja nenapovedanih perspektiv o določeni zadevi, slabost pa je, da sta izpolnitev ter analiza lahko naporni in zahtevata precej časa. Pomembno je, da so vprašalniki dobro oblikovani in jih je preprosto izpolniti.

Easterby-Smith, Thorpe in Lowe (2005) navajajo, da je od vseh kvalitativnih metod najosnovnejša metoda intervju. Preden si omislimo katerokoli metodo zbiranja podatkov, je dobro poznati splošne raziskovalne cilje. To velja za izbiro intervjuja kot metode in tudi za velik razpon načinov, s katerimi lahko intervjuje izvajamo. Intervjuji, tako polstrukturirani kot nestrukturirani, so torej primerne metode, kadar je treba razumeti konstrukte, ki jih intervjuvanec uporablja kot osnovo za svoja mnenja in prepričanja o določeni zadevi ali okoliščinah in kadar je eden od ciljev intervjuja razviti razumevanje »sveta« respondentata. Razumeti zadeve s stališča intervjuvanca je včasih izjemno naporno, še posebej, če vprašani ne zna jasno artikulirati odgovorov na postavljena vprašanja ali če ne želi širiti občutljivih informacij. Spretnosti spraševalca slonijo na sposobnostih prepoznavanja tega, kaj je pomembno, to si zapomniti ali posneti, tako da si kasneje lahko naredi podrobne zapiske. To zahteva dojemljivost in občutljivost za dogodke, kar mu, medtem ko napreduje v raziskavi, omogoča spremeniti in prilagoditi smeri poizvedovanja. Predvsem mora biti spraševalec sposoben poslušati in se vzdržati projiciranja lastnih mnenj ali vtisov v okoliščine. To je težje, kot se zdi, ker je eden od načinov, kako pridobiti zaupanje, prav zmožnost, da se vživimo v sogovornika. Kdor intervjuja, mora poslušati to, kar hoče oseba povedati, in to, česar noče povedati, ne da bi ji pri tem pomagal. Pri prepoznavanju takih okoliščin so lahko neverbalni podatki ključni za dajanje indicev, na primer pogled v drugo smer ali spremenjen izraz na obrazu.

Isti avtorji so mnenja, da ko se v intervjuju pojavijo vzorci ali negotovosti, je koristno preveriti svoje lastno razumevanje, tako da povzamemo, kar je bilo izrečeno. To bi moralo dajati vtis, da iščemo način iskanja razjasnitve. Proces »preverjanja« je način zaščite pred prehitro domnevo, da smo vse razumeli. V ekstremnih okoliščinah lahko intervjuvanec namerno poskuša prevarati raziskovalca. Zaupanje je potemtakem pomemben dejavnik učinkovitosti družbene interakcije v okviru kvalitativnega intervjuja. To je težavna zadeva, še posebej pri enkratnih intervjujih, kjer se vpleteni nikoli prej niso srečali. Posledica neuspeha pri pridobivanju zaupanja je lahko, da se intervjuvanci preprosto zatečejo k pripovedovanju tega, kar menijo, da želi raziskovalec vedeti. Odločitev o uporabi magnetofonskega posnetka je odvisna od intervjuvančeve bojazni glede zaupnosti in nadaljnje rabe posnetkov. Bojazen je mogoče zmanjšati, na primer tako, da prestavimo odgovornost vklapljanja in izklapljanja traku na intervjuvanca, tako da lahko preprosto

izklopi aparat, kadar nekaterih delov noče posneti. Glavni argument v prid uporabe magnetofonov je, da pomagajo pri procesu poslušanja in omogočijo nepopačeni zapis pogovora. Dober avdiozapis je bistven za natančen prepis in raziskovalcu omogoči, da ponovno posluša intervju in tako lahko sliši stvari, ki jih je v pogovoru preslišal (Easterby-Smith in sod., 2005).

Namen kvalitativne raziskave se razlikuje glede na raziskovalne paradigme, metode in predpostavke. Na splošno, raziskovalci pri kvalitativni raziskavi poskušajo razložiti, opisati in interpretirati določen pojav v povezavi ljudmi, pogosto z besedami izbranih posameznikov. Ti raziskovalci skušajo jasno opisati odstopanja od svojih predpostavk ter interpretacij, tako da se drugi lahko sami opredelijo ali si sami oblikujejo svoje mnenje (Heath, 1997).

Kordeš in Smrdu (2015) menita, da je kvalitativno raziskovanje kot sistematičen metodološki pristop k pridobivanju znanstvenih spoznanj razmeroma novo. Zanimajo nas fenomeni, pojavi in procesi, za katere še ne vemo, kako jih kvantitativno meriti. Mnogokrat nas ne zanima toliko rezultat procesa, kot dinamika vznikanja oz. »notranje« življenje opazovanega fenomena. Kvalitativne metode uporabljamo tudi kot pilotske študije, ki nam pomagajo določiti relevantne kvantitativne spremenljivke. Na nekaterih področjih pa sploh ni nobenega drugega dostopa do raziskovalnega fenomena kot kvalitativni intervjuji. Kljub temu, da večina sodobne psihologije sloni na kvantitativnih raziskovalnih pristopih moramo vedeti, da so bili začetki psihološkega raziskovanja kvalitativni, novejši raziskovalni trendi pa so spet odkrili uporabnost tega pristopa. Ob študiji teoretskih osnov in metodoloških pravil pa je treba razumeti, da je kvalitativno raziskovanje predvsem veščina, ki je ne moremo pridobiti brez praktičnega dela, izvajanja intervjujev in analize konkretnih podatkov. Kvalitativno raziskovanje je dinamičen, neurejen proces, ki združuje in povezuje probleme, teorije in metode, raziskovalne načrte, strategije in tehnike ter zbiranje in analizo podatkov. Posledično kvalitativne raziskave težje kot kvantitativne razdelimo na specifične tehnike ali stopnje raziskovanja. Zaradi prilagajanja stvarnim situacijam mnogokrat namreč zaporedje raziskovalnih postopkov ni jasno.

Kljub kombinirani metodi kvalitativnega in kvantitativnega raziskovanja je v magistrski nalogi poudarek na kvalitativni metodi. Kvantitativna metoda v obliki spletne ankete mi je predvsem omogočila dostop do poglobljenega raziskovanja v obliki intervjujev. Raziskava ima torej fenomenološki značaj.

Fenomenološka metoda raziskovanja skuša predvsem opisati fenomen s perspektive tistega, ki ima osebno izkušnjo. Raziskovalec lahko avtentično in celostno opiše fenomen tak kot je, brez teoretičnih vplivov ali predpostavk, kaj naj bi bilo ampak kaj v resnici je (Cope, 2003). Cilj je osvetliti pojav, ki nas zanima v terminih osnovne strukture izkušnje. Pojavi so opisani na osnovi podatkov, pridobljenih iz ustnih ali pisnih poročil o osebni izkušnji (Kordeš in Smrdu, 2015, cit. po Giorgi, 1970).

Koraki fenomenološkega raziskovanja so okvirno naslednji (Rahne Mandelj, cit. po Colaizzi 1978):

Korak 1: Oblikovanje raziskovalnega vprašanja in izbor kompetentnih sodelavcev (potencialnih udeležencev); preverjanje svojih predpostavk (prepoznavanje in verbaliziranje konteksta, iz katerega izhajaš)

Korak 2: Priprava in izvedba intervjuja

Korak 3: Izdelava transkripta povedanega (pogovori so snemani)

Korak 4: Večkratno prebiranje transkripta/ov za pridobitev širšega občutka

Korak 5: Vrnitev k vsakemu transkriptu in izpis fraz ali stavkov, ki se direktno nanašajo na raziskovalni fenomen – to privede do seznama pomembnih trditev vsakega intervjuja.

Korak 6: Interpretativna analiza: izpis pomenov (implicitnih in vidnih) iz stavkov

Korak 7: Organizacija oblikovanih pomenov v skupine tem/ki se enkrat ali večkrat ponavljajo; pozornost na kontradiktornost; upoštevanje vseh tem, tudi če se ne povezujejo.

Korak 8: Seznam tem omogoča izčrpen opis raziskovalnega fenomena

Korak 9: Vrnitev k vključenim s tem opisom, da ga potrdijo, popravijo

Korak 10: Na podlagi komentarjev in popravkov, potrditev, raziskovalec pripravi zaključno, navadno izčrpno poročilo o fenomenu.

Kordeš in Smrdu (2015) navajata, da je osnovna značilnost globinskega raziskovanja v tem, da poskušamo spodbuditi udeležence raziskave k samo-raziskovanju področja. Udeleženci s tem, ko ponotranjijo raziskovalno vprašanje, postanejo soraziskovalci. Raziskovalec ima tri naloge: vzbuditi zanimanje za raziskovano temo pri udeležencu, ohranjati fokus na temo skozi intervju ter odpirati prostor za udeleženčevu samoraziskovanje. Glavna umetnost globinskega intervjuja je v tem, da smo se sposobni vzdržati mnenj, presojanj in z iskrenim zanimanjem damo prostor udeleženčevim poročilom. Raziskovalec se uri v tem, da postavi svoje znanje in mnenje v oklepaj in s tem zavzame pozicijo »ne vem«. Koncept globinskega intervjuja temelji na dejstvu, da ljudje slabo poznamo svoje doživljanje in razloge za svoja dejanja. Da bi jih spoznali, je treba ustvariti prostor za razpiranje doživljanja in ga s ponavljajočim poizvedovanjem o pomenu udeleženčevih odgovorov postopno širiti. Ne zadovoljimo se torej s prvim odgovorom, ki navadno predstavlja ustaljeno udeleženčevu samopredstavitvijo, ampak povabimo udeleženca v proces samoraziskovanja – kolikor to dopuščajo meje njegove intime (Kordeš in Smrdu, 2015).

Smith (2004) kot preizkušeno metodologijo v zadnjem desetletju, predvsem v psihologiji, navaja **interpretativno fenomenološko analizo (IPA)**. Uporablja se pri kvalitativnih raziskavah na majhnih vzorcih (od 5 do 10). Namen metode IPA je raziskati notranjo perspektivo osebne izkušnje udeleženca v raziskavi in to, kako udeleženec tej izkušnji daje smisel. Istočasno poudarja, da je raziskava dinamičen proces tudi za raziskovalca.

Rahne Mandelj (2015) v svojem doktorskem delu utemeljuje uporabo metode IPA s tem, da so želeli globoke, vsebinsko in procesno bogate podatke. Kot metodo raziskovanja so izbrali interpretativni fenomenološki intervju, ki udeležencem omogoča opisati globino in raznolikost doživljanja fenomena ranjenosti/ranljivosti ter (samo)refleksijo znotraj samega pogovora. Zaradi tega vsak intervju na nek način predstavlja bolj ali manj poglobljeno študijo primera in zaključek neke celote raziskovanja oz. procesa ranjenosti/ranljivosti. Ker so se zaradi izkušenj pilotskih intervjujev zavedali, da z močno usmerjenim pogovorom (s

postavljanjem vprašanj glede tem in svojimi tematskimi vložki) ne bodo mogli priti do procesov/izkušenj iz njih, so se odrekli delu gotovosti in strukturi.

Osrednji cilj izvedbe intervjujev je odkriti in razumeti morebitne povezave med študijskimi krožki in zaposlovanjem udeležencev študijskih krožkov.

4.3 IZVEDBA SPLETNE ANKETE

V iskanju odgovorov na vprašanje povezave med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo, sem kot eno od možnih poti raziskovanja oblikoval kratko spletno anketo. Ena verzija je bila pripravljena za mentorje, druga, skoraj povsem identična, za udeležence študijskih krožkov. Vprašalnik je večinoma sestavljen iz vprašanj zaprtega tipa (priloge B in priloga C), deloma iz vprašanj odprtega tipa (rubrika »drugo« pri večini zaprtih vprašanj) ter odprtega vprašanja na koncu ankete. Da bi pridobil dodatna pojasnila v obliki poglobljenega intervjuja, sem anketirance povabil, da vpišejo vsaj enega od kontaktnih podatkov (številko mobilnega telefona in e-naslov). Osnovni namen izvedbe ankete je predvsem v tem, da sem lahko na podlagi širšega vzorca prišel do manjše skupine tistih udeležencev in mentorjev študijskih krožkov, ki so imeli izkušnjo brezposelnosti.

Vzorec raziskave so predstavljali mentorji in udeleženci študijskih krožkov. Raziskava je trajala od marca 2015 do decembra 2015. Vabilo k izpolnjevanju spletne ankete smo preko Andragoškega centra Slovenije po e-pošti poslali 30. 7. 2015. Rok za izpolnitev ankete je bil 15. 8. 2015; zaradi obdobja dopustov in počitnic pa je bila anketa dokončno zaključena 15. 9. 2015. Pismo je bilo poslano mentorjem na 148 e-naslovov, mentorji pa so anketo posredovali naprej udeležencem študijskih krožkov, prav tako po e-pošti. Za sodelovanje v anketi se je odločilo 66 mentorjev in 67 udeležencev študijskih krožkov. Od tega je 66 veljavnih izpolnjenih anket mentorjev in 63 veljavno izpolnjenih anket udeležencev študijskih krožkov.

4.4 IZVEDBA INTERVJUJEV

Osnovni seznam kandidatov za poglobljeni intervju sem pripravil na podlagi podatkov, pridobljenih v spletni anketi. Osnovni pogoj je bil, da je bil mentor ali udeleženec ŠK že v okviru spletne ankete pripravljen na osebni pogovor in dodatna pojasnila ter da je v anketi zapisal uporabne osebne podatke. Stališče o pomembnosti strinjanja obeh strani glede zapisa osebnih podatkov me zavezuje k skrbi za varovanje teh podatkov.

Glavni kriteriji za izbiro kandidata:

- status: PREDNOSTNO (nezaposlen, zaposlen, samozaposlen), DRUGO,
- izkušnja brezposelnosti v navedenem obdobju (od 1. 1. 2008 do trenutka izpolnjevanja ankete),
- število sodelovanj na študijskih krožkih.

Kandidatom iz ožjega izbora, ki so imeli zapisan e-naslov, sem po tej poti poslal vabilo za poglobljen intervju. Tiste kandidate, ki so imeli samo številko mobilnega telefona, sem poklical po telefonu in se skušal dogovoriti za termin izvedbe poglobljenega intervjuja.

V nadaljevanju intervjuvance predstavljam z izmišljenimi imeni. Dva intervjuja (Božidar in Silvester) sta bila opravljena še pred izvedbo ankete, marca 2015. Prvi intervju je bil odprt in ni bil posnet. Drugi intervju je bil delno strukturiran in posnet; narejen je bil prepis posnetega besedila.

S preostalimi osmimi intervjuvanci so bili na podlagi predhodnega dogovora izvedeni delno strukturirani globinski intervjuji, in to v času od 10. 8. 2015 do 16. 10. 2015. V povprečju so intervjuji trajali 57 minut, najkrajši 30 minut, najdaljši 1 uro in 23 minut. Intervjuvanci so soglašali s snemanjem intervjuja. Pri vseh posnetih intervjujih so bili narejeni prepisi. En intervjuvanec je med snemanjem intervjuja dvakrat prosil za izklop snemanja. To mu je bilo omogočeno.

Pred koncem vsakega intervjuja sem intervjuvancem postavil vprašanja na teme, povezane s pojmi: UČENJE, MOTIVACIJA, SKUPNOST/POVEZOVANJE, UČINKOVITOST, REZULTATI. Pojme so razporedili po svojem osebnem vrednotenju študijskih krožkov in razporeditev argumentirali.

Zadnje vprašanje v intervjuju se je glasilo: »Kako bi vaša izkušnja študijskih krožkov zgostili v eno besedo?«

V spletni anketi anketirancev nisem spraševal po kraju bivanja, zato ob prvih stikih z intervjuvanci v nekaterih primerih tega podatka nisem imel. Vsem pa sem izrazil pripravljenost, da pridem na pogovor v katerikoli kraj v Sloveniji. V sklopu dogovorov za kraj srečanja sem intervjuvance prosil, da v okviru možnosti poiščemo tih in miren prostor, primeren za snemanje pogovora. V večini primerov je bilo to omogočeno, v vseh primerih pa ne. Tako so pogovori tekli na primer na domu intervjuvanca (v zaprtem prostoru ali na vrtu), v službenih prostorih ali v izbranem tihem in mirnem lokalu ali restavraciji. V dveh primerih je delno lahko zaznati vpliv motečih zunanjih okoliščin (nenaden prihod »glasnih turistov« v restavracijo, stalen hrup v lokalu) na kvaliteto vsebine izvedenega intervjuja, predvsem pa na kvaliteto posnetka. Snemanje je bilo izvedeno z mobilnim telefonom.

Pri Božidarju in Silvestru sem v prvem koraku pridobil osnovne informacije predvsem po telefonu (pred pripravo dispozicije magistrske naloge septembra 2014) ter na osebem obisku marca 2015. Mentorjem in udeležencem študijskih krožkov sem po e-pošti (tistim, ki so v spletni anketi pripisali e-naslov) poslal kratko vabilo na osebni pogovor oziroma na poglobljeni intervju. Cecilija, Lucija in Klara so se zelo hitro odzvale na anketo in tudi povsem jasno izrazile pripravljenost na pogovor. Leona sem po izpolnitvi ankete poklical po telefonu; sodeč po podatkih in izraženi kritičnosti v izpolnjeni anketi sem zaslutil, da bi imel lahko pred seboj ustvarjalnega misleca in iskrivega sogovornika. Te domneve so se mi ob intervjuju tudi potrdile.

Ker so bili vtisi po prvih intervjujih zelo pozitivni, sem presodil, da potrebujem tudi kritičen pogled na študijske krožke. Po telefonu sem poklical 8 udeležencev študijskih krožkov in jih povprašal, ali imajo morda kritično ali slabo osebno izkušnjo s študijskimi

krožki. Vsi sogovorniki so navedli, da imajo pozitivne osebne izkušnje in ne poznajo nikogar, ki bi imel osebno slabo izkušnjo. V sodelovanju z ACS smo pregledali sezname študijskih krožkov, ki so se sicer začeli izvajati, vendar niso bili zaključeni. Tako sem želel preveriti, ali je morda kakšen globlji razlog, da na primer kateri študijski krožek ni bil zaključen. Krištof glede sodelovanja pri raziskavi nikakor ni okleval, ampak je bil takoj pripravljen na pogovor. Iskanje kandidatov s poudarjeno kritično noto do študijskih krožkov se je tako nadaljevalo, vendar je bilo to tudi v primeru Krištofa, Mojce in Ivane prav tako v večjem deležu neuspešno.

Preglednica 5: Izmišljeno ime intervjuvanca in dolžina izvajanja poglobljenega intervjuja
Table 5: False names of interview participants and length of in-depth interviews

Izmišljeno ime intervjuvanca	Dolžina trajanja intervjuja, v minutah	Osebna izkušnja brezposelnosti
BOŽIDAR	intervju ni bil posnet	NE
SILVESTER	83	NE
CECILIJA	30	DA
LUCIJA	49	DA
KLARA	71	NE*
LEON	80	DA
LUDVIK	63	DA
KRIŠTOF	53	NE
MOJCA	40	DA
IVANA	46	DA

* direkten prehod iz zaposlitve v invalidsko upokožitev

Po opravljeni analizi prepisanih besedil in pripravljenih zaključkih v poglavju rezultati sem intervjuvancem po e-pošti poslal besedilo s tremi raziskovalnimi vprašanji, ki se tičejo povezanosti študijskih krožkov z zaposlitvijo, honorarnim delom in zelenimi delovnimi mesti. Odgovori so služili kot preveritev mojih ugotovitev in izvlečkov iz prepisanih besedil intervjujev. Možni odgovori so bili: DA, NE, DELNO. Rezultati so prikazani v preglednicah 6, 7 in 8.

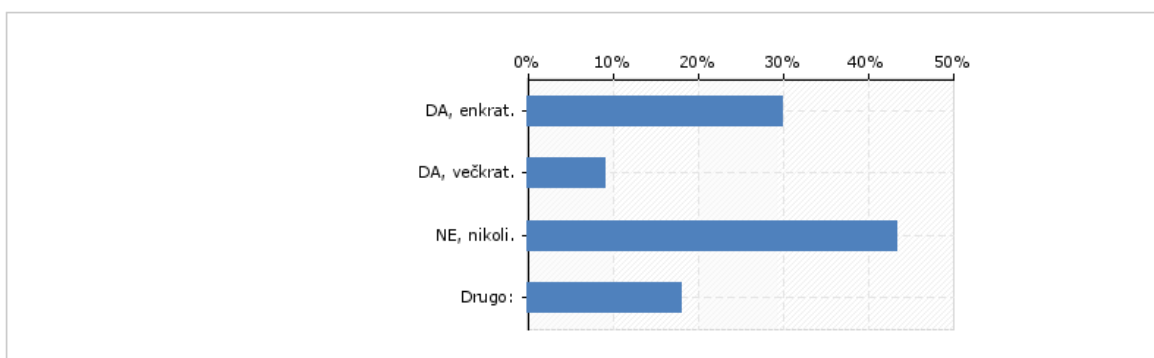
5 REZULTATI

5.1 SPLETNA ANKETA

Osnovno izhodišče, iz katerega opazujem povezanost študijskih krožkov, zaposlovanja in zelenih delovnih mest, je svetovalno delo na Zavodu RS za zaposlovanje. Vloga posredovalca med iskalci zaposlitve in delodajalci me je spodbudila k spraševanju in razmisleku, kolikšen delež udeležencev in mentorjev študijskih krožkov se je moral vsaj enkrat ali večkrat, predvsem v času gospodarske in finančne krize, soočiti s situacijo brezposelnosti.

V nadaljevanju predstavljam rezultate spletne ankete in grafične ponazoritve za udeležence študijskih krožkov. V okviru spletne ankete je osrednje vprašanje *»Ali ste v obdobju od 1. 1. 2008 že bili brez zaposlitve?«*

Pritrdilni odgovor, da so bili v obdobju od 1. 1. 2008 vsaj enkrat brez zaposlitve, je označilo 30 % udeležencev ŠK. Da so bili v tem obdobju večkrat brez zaposlitve, je označilo 9 % udeležencev ŠK. Še vedno večji delež udeležencev ŠK, to je 43 %, pa je označilo, da v tem obdobju niso bili brezposelni. Odgovor »drugo« je označilo 18 % udeležencev ŠK (upokojen 55 %, invalidsko upokojen 22 %, status invalida 11 %, študent 11 %, brez tekstovnega odgovora).

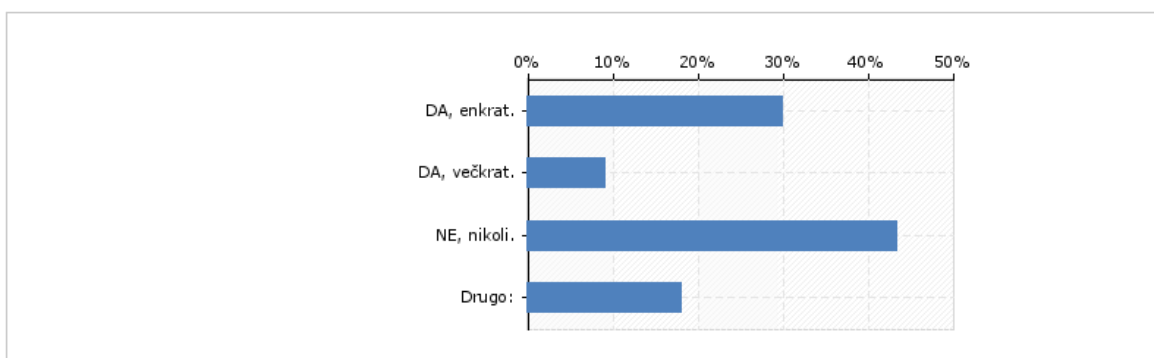

Slika 6: Vprašanje za udeležence ŠK: *»Ali ste v obdobju od 1. 1. 2008 že bili brez zaposlitve?«* (n = 67)
Figure 6: Question for SC participants *“Have you already been unemployed from the period since 1.1.2008)”* (n=67)

Pritrdilni odgovor, da je bila zaposlitev v obdobju od 1. 1. 2008 vsaj enkrat ogrožena, je označilo 27 % udeležencev ŠK, da je bila zaposlitev večkrat ogrožena, je označilo 11 % udeležencev ŠK, in da je njihova zaposlitev stalno ogrožena, je označilo 8 % udeležencev ŠK. Manj udeležencev ŠK, to je 33 %, pa je označilo, da njihova zaposlitev v tem obdobju ni bila nikoli ogrožena. Odgovor »drugo« je označilo 22 % udeležencev (študent, upokojen, invalidsko upokojen, brezposelna od l. 2013, imam svoj s.p. in si znanje s tem nadgrajujem).

Zaposlitev je ogrožena,

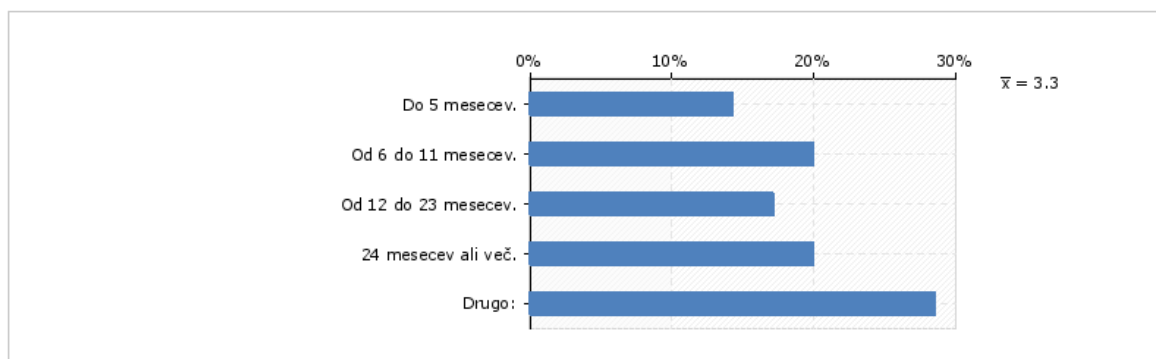
- *ko vam teče odpovedni rok po odpovedi pogodbe o zaposlitvi, delodajalec pa vam ne ponudi nove pogodbe o zaposlitvi,*
- *ker bo vaše delo postalo nepotrebno,*
- *ko ste zaposleni za določen čas in vam pogodba o zaposlitvi preneha veljati.*

Slika 7: Vprašanje za udeležence ŠK »Ali je bila v obdobju od 1. 1. 2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?« (n = 64)

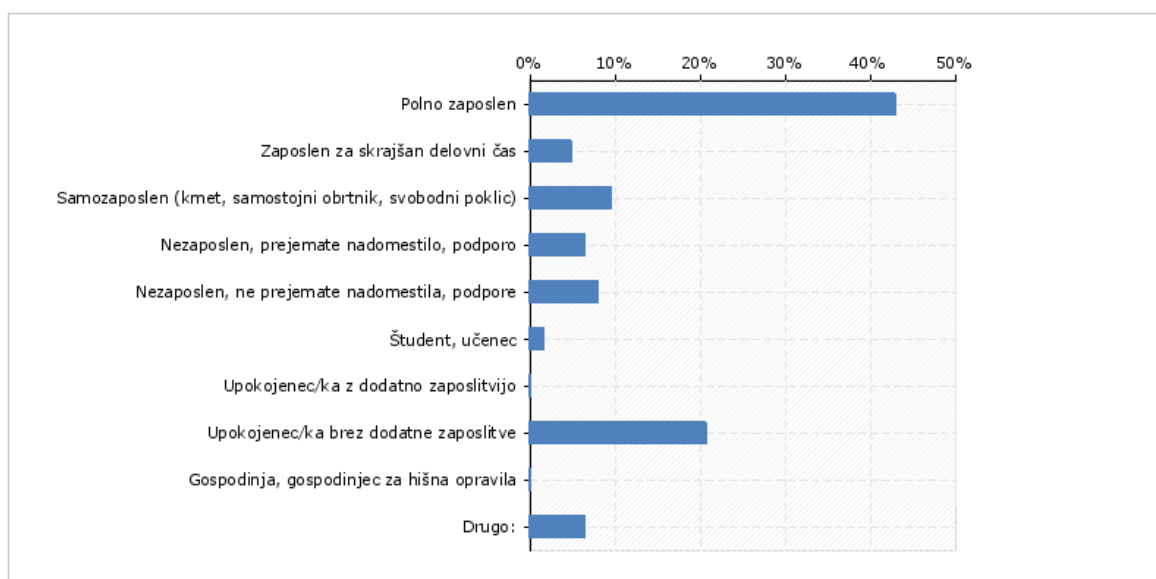
Figure 7: Question for SC participants "Has your employment been threatened since 1.1.2008?"

Na vprašanje o dolžini trajanja brezposelnosti je 14 % udeležencev ŠK odgovorilo, da je brezposelnost trajala do 5 mesecev, od 6 do 11 mesecev je trajala brezposelnost pri 20 % udeležencev, 17 % udeležencev ŠK pa je označilo, da je brezposelnost trajala od 12 do 23 mesecev. Čas brezposelnosti, daljši od 24 mesecev, je označilo 20 % udeležencev ŠK. Odgovor »drugo« je označilo 29 % udeležencev ŠK (študent, upokojen, invalidsko upokojen).

Slika 8: Vprašanje za udeležence ŠK: »Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1. 1. 2008 do danes? Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.« (n = 35)
Figure 8: Question for SC participants: "How long have you been unemployed for from 1.1.2008 to today? State the longest period of unemployment, in the case you have been unemployed more than once." (n=35)

V primerjavi z mentorji ŠK (glej prilogo D) je število udeležencev ŠK, ki so zaposlitev našli prej kot v 5 mesecih, veliko manjši. Delež dolgotrajno brezposelnih oseb (trajanje brezposelnosti 12 mesecev ali več) med udeleženci ŠK je skupno 37 %.

Slika 9: Vprašanje za udeležence ŠK: »Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?« (n = 63)
Figure 9: Question for SC participants: What is your current employment status, are you fully employed or have another status?" (n=63)

Vprašanje Q5 v spletni anketi za udeležence ŠK:

Iščem udeležence študijskih krožkov:

- *ki ste v zadnjih 8 letih (od 1.1.2008 dalje) bili brezposelni in ste sedaj zaposleni ALI*
- *tiste udeležence študijskih krožkov, ki vidite posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja, ne glede na vaš trenutni status. Ali se lahko kot avtor ankete na vas obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebne pogovora?*

Pripravljenost za sodelovanje in dodatna pojasnila v obliki pogovora je izrazilo 38 % udeležencev študijskih krožkov, drugih 62 % pa ni želelo te oblike sodelovanja. Med udeleženci ŠK je 24 % moških in 76 % žensk. Povprečna starost udeležencev ŠK je 47 let; najmlajši ima 25 let, najstarejši pa 75.

Na odprto vprašanje na koncu ankete so udeleženci študijskih krožkov na primer izrazili obžalovanje, da so krožek odkrili na koncu delovne dobe, drugi udeleženec je bil začuden nad anketo, ki zahteva tudi osebne podatke, nekateri pa so izrazili hvaležnost za študijske krožke in si želijo, da bi se v čim večjem številu izvajali tudi naprej.

Kaj so torej ključne ugotovitve, ki jih lahko povzamemo iz analize spletne ankete? Glede dolžine trajanja zaposlitve odgovori udeležencev študijski krožkov nakazujejo, da je med njimi delež (14 %) dobrih iskalcev zaposlitve, ki so si zaposlitev našli prej kot v petih mesecih. Takšni iskalci zaposlitve so pri iskanju zaposlitve običajno zelo samostojni, predvsem pa v kratkem času dosežejo rezultat, to je zaposlitev. Potrebujejo predvsem širok nabor kakovostnih informacij, glede na potrebe in želje iskalca zaposlitve morda potrebujejo tudi rahlo usmerjanje ali spremljanje. Delno lahko izkoristijo ukrepe aktivne politike zaposlovanja, pri čemer je eden od osnovnih pogojev prijava v evidenci brezposelnih oseb vsaj 3 mesece ali več. Ta spodbuda države je še posebno zanimiva za ciljno skupino mladih do 30 let. Med odgovori udeležencev študijskih krožkov je 37 % tistih, ki so bili brez zaposlitve eno leto ali več, zato jih lahko štejemo med dolgotrajno brezposelne osebe. Velik delež (20 %) udeležencev študijskih krožkov je označilo, da je brezposelnost trajala od 5 do 11 mesecev. Ta skupina udeležencev se prav tako že približuje skupini dolgotrajno brezposelnih oseb, ki potrebujejo poglobljeno obravnavo in

širši nabor ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Podatek, da je bila zaposlitev enkrat, večkrat ali stalno ogrožena, je označilo kar 46 % udeležencev študijskih krožkov.

Med mentorji študijskih krožkov je večina takšnih, ki imajo vsaj v osnovi stabilne zaposlitve (glej prilogo D). V odgovorih mentorjev glede ogroženosti zaposlitve lahko razberemo, da tudi stabilne zaposlitve ali zaposlitve za določen čas ne predstavljajo vedno gotovosti za delovno mesto.

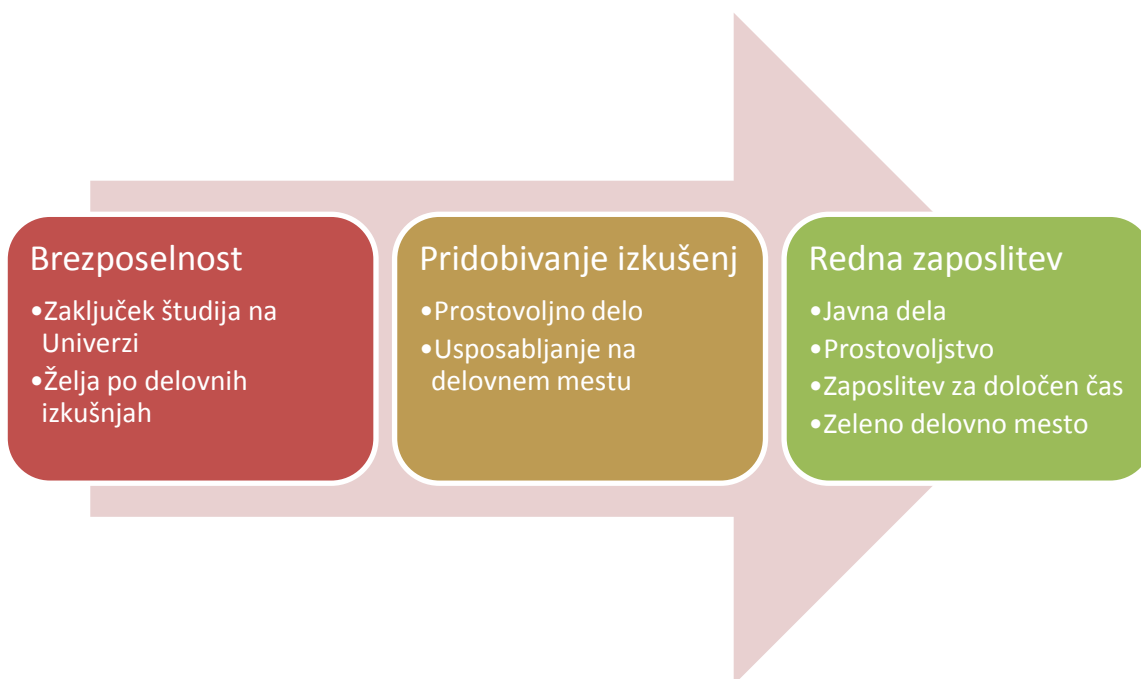
V nadaljevanju navajam izkušnjo aktivne iskalce zaposlitve kot primer prehoda iz brezposelnosti v zaposlitev. Ime je izmišljeno. Helena, ki sicer s študijskimi krožki ni povezana, se je po zaključku študija vpisala v evidenco brezposelnih oseb. Nazorno je opisala proces iskanja zaposlitve na skritem trgu dela. Z zaposlitvijo preko javnih del je tudi sama veliko pripomogla pri ustvarjanju »zelenega delovnega mesta«.

»Po končanem študiju biologije na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani v juliju 2012 in prijavi na ZRSZ v oktobru 2012 sem kaj kmalu ugotovila, da bodo za uspešno kandidiranje na prosta delovna mesta za mojo prvo zaposlitev potrebne delovne izkušnje in ne le pridobljen naziv univ. dipl. biologinja. Materialne razmere so mi omogočale, da delam kot prostovoljka, zato sem se odločila, da si na ta način pridobim izkušnje ter obogatim svoj življenjepis.

Iskala sem dela s področja biologije. Na spletni strani www.prostovoljstvo.org sem najprej našla ponudbo za delo izvajalke naravoslovnih predavanj, predstavitev in delavnic s področja biologije v Centru Zarja. Ker je bilo delo na voljo le enkrat tedensko, sem vzporedno pričela tudi s prostovoljstvom na biološkem oddelku Notranjskega muzeja Postojna. Tudi za to delo sem izvedela na svetovnem spletu, tokrat na spletni strani muzeja. Prostovoljno delo sem opravljala 3 mesece. V tem času je ZRSZ razpisal ukrep Usposabljanje na delovnem mestu. Ker mi v muzeju niso mogli nuditi usposabljanja in kasnejše zaposlitve, sem s prostovoljstvom zaključila. Pridobljene izkušnje sem unovčila za iskanje delodajalca, ki bi me usposabljal na delovnem mestu in bi me potencialno lahko tudi zaposlil. Ponudbo z življenjepisom sem poslala nevladni organizaciji Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, s katero se mi je marca 2013 uspelo dogovoriti za izvedbo omenjenega ukrepa. V treh mesecih sem pridobila številne izkušnje iz projektnega

strokovnega dela biologinje in se dodobra spoznala z delodajalcem. Ker pa mi delodajalec takrat ni mogel zagotoviti zaposlitve, sem pri njem nadaljevala z delom prostovoljno. Že v avgustu 2013 se je ponudila priložnost, da pri istem delodajalcu dobim svojo prvo zaposlitev preko Javnih del. Ta je trajala do konca leta 2013. Po iztečeni pogodbi o Javnih delih, me delodajalec zaradi pomanjkanja sredstev ponovno ni mogel redno zaposliti. Kljub temu sem z delom nadaljevala, in sicer prostovoljno. V začetku leta 2014 se je pokazala priložnost, da nadomeščam delavko v času porodniške in v maju 2014 sem sklenila pogodbo o zaposlitvi za določen čas 13 mesecev.

Da sem prišla do svoje prve zaposlitve je bilo potrebne nekaj sreče in pa vztrajnosti ter pozitiven odnos do dela (tudi neplačanega). K temu so veliko pripomogli tudi ukrepi zaposlovanja ZRSZ, saj so mi omogočili dobro spoznanje z delodajalcem in delom, ki ga je ta opravljal in me za delo tudi finančno nagradili» (Helena, 2016).

Slika 10: Prikaz procesa aktivnega iskanja zaposlitve na skritem trgu dela
Figure: 10: The process of actively searching for employment on hidden labour markets

V primerih prehoda študijskega krožka v drugo obliko organiziranega delovanja, na primer v društvo ali zavod, je v skladu z razpisnimi pogoji možna zaposlitev preko javnih del.

Vključevanje ranljivih ciljnih skupin v študijske krožke je pomembno v času gospodarske krize in po njej. Gospodarsko okrevanje daje več možnosti hitreje zaposljivim iskalcem zaposlitve, medtem ko brezposelne osebe iz ranljivih ciljnih skupin še vedno ostajajo prijavljene v evidenci brezposelnih oseb. Povezovalna točka med študijskimi krožki in zaposlovanjem je torej lahko prav seznanjanje in izmenjava informacij med različnimi deležniki.

5.2 INTERVJUJI

Svoja spoznanja o študijskih krožkih po opravljeni anketi in izvedenih intervjujih z mentorji in udeleženci študijskih krožkov sem primerjal s preglednico primerjav nekaterih elementov študijskih krožkov (preglednica 1, Bogataj 2011), kot so način delovanja, ciljne skupine, trajanje in vodenje študijskega krožka, posebnosti delovanja, prostorska razpršenost, možnosti sodelovanja (brezplačnost) in dobre prakse študijskih krožkov.

Po temeljiti analizi besedil sem kot odgovore na raziskovalna vprašanja svoje ugotovitve vpisal v tabele. V zaključni fazi analize intervjujev sem vprašanja po e-pošti zastavil še intervjuvancem. Njihove odgovore sem zapisal v spodaj navedene tabele, svoje odgovore pa predstavljam v okviru raziskovalnih vprašanj.

Raziskovalno vprašanje 1: Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo?

Način delovanja študijskih krožkov v realnem okolju je po mojem opažanju skladen s teorijo. Ne mentorji ne udeleženci študijskih krožkov se ne čutijo prisiljeni v aktivnosti, saj lahko sami izbirajo vsebino izobraževanja. Sami dejavno postavljajo izobraževalne in akcijske cilje in se čutijo pri tem udeleženi. Prostovoljnost, neformalnost in demokratični pristop do samostojnega, sodelovalnega, skupnega in skupnostnega učenja so ključni dejavniki, ki odločilno vplivajo na vzdušje v skupini. Prav ranljive skupine ljudi najbolj potrebujejo varno in spodbudno okolje na področju čustev, telesa in razuma. Mentorji se zavedajo zavezanosti k spoštovanju načel delovanja študijskih krožkov. Študijski krožki z izbranimi vsebinami se ne ponavljajo, ne grejo v globino, odprejo pa lahko nove možnosti učenja ter postavljanja in izvedbe akcijskih ciljev.

Ciljna skupina so odrasli. Poudarek na ranljivih skupinah je bil zaznan tako v anketi kot v pogovorih z udeleženci in mentorji študijskih krožkov. Čeprav večino populacije predstavljajo starejši, je zaznati tudi nekaj mladih. Ob tem se mi zdi vredno izpostaviti pomembnost vključevanja in uvajanja mladih v študijske krožke. V več primerih so bili mladi prepoznani kot dober potencial za prihodnost. Ustanova, s katero so sodelovali, jih je napotila na izobraževanje za mentorje študijskih krožkov. Tako si mladi lahko nabirajo dragocene delovne izkušnje in raznovrstne veščine, ki jim lahko odločilno pomagajo pri

prehajanju iz šolanja in vstopanju na trg dela. Ranljive ciljne skupine ljudi so prav tako bile zaznane. Vprašanje izobrazbe v tem pogledu ni bistveno. Pomembnejši je vidik naravnega, svobodnega, prostovoljnega in interesno naravnega učenja. Pri tem je lahko oseba z zaključeno osnovno šolo odličen poznavalec svojega področja in posredovalec znanja skupini in lokalnemu okolju. Udeleženci se čutijo sprejeti v ranjenosti in ranljivosti ter prav tako v razponu moči, veščin in znanj, ki jih prinesejo s seboj. S tem skupina in posamezniki dosežejo čustveno in osebnostno sprostitev, ki odpre pot ustvarjalnosti, ta pa nagovarja pretočnost razuma in aktivira telo. Ob razmišljanju o ranljivih skupinah ima ta vidik pomembno težo. Menim, da je obravnava človeka kot celote eden od razlogov, da je ljudi s slabo izkušnjo s študijskimi krožki tako težko najti.

Trajanje krožka je teoretično vsaj 25 ur ali več. V pogovorih so udeleženci in mentorji študijskih krožkov to tudi potrdili. Več anketirancev je tako menilo, da so študijski krožki dejansko prekratki; število ur tako udeleženci kot mentorji povsem prostovoljno tudi presežejo. Na podeželju so študijski krožki pogosto vezani na zimski čas, saj je v tem času manj domačih opravil in dela z obdelovanjem zemlje. Eden od mentorjev jih je imenoval tudi »zimske urice«.

Posebnosti delovanja. Teoretično je poudarek na samoorganizaciji. To v veliki meri drži. Uspešno okolje organizacije pa prav tako pogojuje uspešnost »samoorganizacije«. Če razvojni center že desetletje izvaja in razvija študijske krožke, je tudi samoorganizacija skupin študijskih krožkov na zelo visoki ravni. Kot primer dobre prakse je vredno izpostaviti študijski krožek, za katerega udeleženci dobijo finančna sredstva skoraj v celoti in z njimi prosto in nadvse skrbno razpolagajo. Ob razmeroma skromnih zunanjih finančnih sredstvih si znajo poiskati sredstva iz drugih virov in na ta način doseči veliko dodano vrednost projektov. Druženje in učenje sta teoretično in praktično prepletena ves čas projekta. Poudarek ni samo na enem ali drugem vidiku, ampak se oba vidika harmonično prepletata. Pri tem motivacija udeležencev zavzema visoko mesto, kar bom ponazoril v grafu in v prepisih pogovorov z intervjuvanci (glej prilogo F). Tudi motivacija sicer ni samoumevna, občasno lahko zaniha ali celo pade, vendar nikoli ne pod raven, ki bi ogrožala aktivnost skupine. Če se v skupini pojavijo trenja in nesoglasja, sta pogovor in odprtost za različnost najboljša pot, da se ta nesoglasja rešijo. Pogosto so prav takšne prilagoditve »odskočna deska« za prehajanje v druge nivoje kvalitete učenja in izvedenih

akcijskih ciljev. Izkušeni mentorji si običajno veščine nabirajo tudi v širšem naboru aktivnosti v lokalnem okolju.

Prostorska razpršenost študijskih krožkov po podatkih iz leta 2011 znaša od 80 do 350 lokacij letno in raste (glej preglednico 1, Bogataj 2011) ter zemljevid krožkov po občinah (Študijski krožki, 2016). Študijski krožki delujejo v osmih tipih ustanov. To je eden ključnih vidikov, ki jih izpostavljajo in povzemajo raziskovalna vprašanja moje raziskovalne naloge.

Za udeležence je udeležba brezplačna. Brezplačnost sodelovanja je po moji oceni ključni element, ki del opolnomočenja približuje tudi najbolj ranljivim in po drugi strani najmočnejšim skupinam prebivalstva v Sloveniji.

V nadaljevanju predstavljam odgovore intervjuvancev, ki se tičejo raziskovalnih vprašanj (preglednice, 6, 7 in 8). Odgovori so služili kot preveritev mojih ugotovitev in izvlečkov iz prepisanih besedil intervjujev.

Preglednica 6: Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo?

Table 6: Is there a connection between the co-operating unemployed people in the study circle and further employment?

Intervjuvanci	Osebnostno - z vidika intervjuvanca	Za brezposelne osebe	Za širšo skupnost
BOŽIDAR	DA	DA	DA
SILVESTER	DA	DA	DA
CECILIJA	DA	DA	DELNO
LUCIJA	DA	DELNO	DELNO
KLARA	DA	DA	DA
LEON	NE	DA	DA
LUDVIK	DA	DA	DA
KRIŠTOF	DELNO	DELNO	DELNO
MOJCA	NE	NE	DELNO
IVANA	DA	DA	DELNO

Na osebni ravni so odgovori na prvo raziskovalno vprašanje večinoma pritrdilni. Odgovor NE sta vpisala Leon in Mojca. Leon iz razloga, ker je sam upokojenec, Mojca pa zaradi dejstva, ker je glede vprašanja brezposelnosti dolgotrajno brezposelna oseba. Njene možnosti za zaposlitev so majhne, preživlja se s honorarnim delom. Leon in Mojca sodelujeta v študijskem krožku, kjer je poudarek na literarnem ustvarjanju. Na ravni brezposelnih oseb je odgovor NE vpisala Mojca, drugi udeleženci in mentorji so vpisali odgovor DA ali DELNO. Na ravni širše skupnosti je pritrdilni odgovor vpisalo pet vprašanih, drugih pet vprašanih je vpisalo odgovor DELNO.

Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjim **honorarnim delom**?

Preglednica 7: Ali obstaja povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjim honorarnim delom?

Table 7: Is there a connection between the co-operating unemployed people in the study circle and further part-time work?

Intervjuvanci	Osebno - z vidika intervjuvanca	Za brezposelne osebe	Za širšo skupnost
BOŽIDAR	DA	DA	DELNO
SILVESTER	NE	DA	DA
CECILIJA	DA	DA	DA
LUCIJA	DA	DELNO	DELNO
KLARA	DA	DELNO	DA
LEON	NE	DA	DA
LUDVIK	DA	DA	DA
KRIŠTOF	DELNO	DELNO	DELNO
MOJCA	NE	DELNO	DELNO
IVANA	DA	DA	DA

V povezavi s honorarnim delom na osebni ravni, so odgovor NE vpisali Silvester, Leon in Mojca. Drugi udeleženci in mentorji so vpisali odgovor DA ali DELNO. Na ravni brezposelnih oseb je polovica odgovorov DA, polovica pa DELNO. Na ravni širše skupnosti je pritrdilni odgovor vpisalo šest vprašanih, štirje vprašani so vpisali odgovor DELNO.

Izkušnjo direktnih prehodov iz vsebine študijskih krožkov ima Lucija (glej prilogo E). Silvester je bil kot mentor z vsebino študijskih krožkov prepoznan v lokalnem okolju (glej prilogo F, sinopsis Silvester) zato je zaznan prehod iz ene zaposlitve v drugo. Po zaključku mandata v drugi zaposlitvi se je vrnil v prvotno zaposlitev, kjer je prevzel koordinacijo študijskih krožkov v okviru svoje delovne organizacije. Ivana je bila s študijskimi krožki povezava kot vodja projekta oziroma kot koordinatorka študijskih krožkov v okviru ustanavljanja Ljudske univerze (glej prilogo F, sinopsis Ivana). Iz naslova vsebine prostovoljnega dela povezanega s študijskimi krožki, se je kasneje redno zaposlila. Pri drugih udeležencih in mentorjih lahko zaznamo predvsem visoko raven motivacije, ki je lahko odločilni privlačni in potisni dejavnik za novo učenje ali iskanje novih možnosti preživetja, tudi v obliki honorarnega dela. Z vidika raziskovalnega vprašanja, povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo obstaja.

Raziskovalno vprašanje 2: Ali obstaja povezava med sodelovanjem v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest?

Dobre prakse študijskih krožkov kot nosilcev razvoja lokalne skupnosti niso več osamljeni primeri. V slovenskem prostoru, v zadnjem času tudi v čezmejnem sodelovanju, nikakor ne morejo več ostati neopaženi. Študijski krožki z izrazito trajnostno naravnostjo, z dolgoletnim spremljanjem in evalviranjem, zagotavljajo kvaliteto. Razvoj sistema zelenih delovnih mest ima v študijskih krožkih podlago, ki je vredna upoštevanja in umeščanja v različne sisteme celotnega slovenskega prostora.

V uvodu v rezultate spletne ankete sem že omenil, da je moje osnovno izhodišče, s katerega opazujem povezanost študijskih krožkov, zaposlovanja in zelenih delovnih mest, svetovalno delo na Zavodu RS za zaposlovanje. **Prostorska razpršenost** študijskih krožkov bistveno dopolnjuje in nadgrajuje ponudbo storitev vseživljenjske karijerne orientacije v Sloveniji. V veliki večini primerov je le ta vezana na večja urbana središča, kjer so na primer sedeži območnih služb Zavoda RS za zaposlovanje ali drugih zasebnih kadrovskih agencij. Ravno med najranljivejšimi ciljnimi skupinami ljudi je največ takih, ki bijejo boj za preživetje in živijo pod pragom revščine. Tudi kvalificirana delovna sila in

izobraženci imajo zaradi oddaljenosti od urbanih središč pogosto veliko manj možnosti ali ponudbe za učenje; prav tako je manjša ali skoraj nična ponudba delovnih mest. Študijski krožki ravno na teh območjih beležijo najvidnejše uspehe. Dejstvo, da je študijske krožke mogoče izvesti praktično kjerkoli, jim daje izredno visoko dodano vrednost. Za izvedbo ne potrebujejo dodatnih finančnih vlaganj ali infrastrukture, ki je vezana na klasično obliko učenja. Po eni strani so študijski krožki antropološko zelo globinsko dovršeni, po drugi strani pa že sistemsko nosijo v sebi element »umiranja«. Del tega »umiranja« je tudi prostovoljnost in svoboda, ki dopušča možnost, da stvari, projekti, zamisli, akcije in reakcije tudi propadejo ali prehajajo naprej v zmanjšani ali preoblikovani obliki.

Preglednica 8: Ali obstaja povezava med sodelovanjem v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest?

Table 8: Is there a connection between the co-operating unemployed people in the study circle and further employment in the field of green jobs?

Intervjuvanci	Osebno - z vidika intervjuvanca	Za brezposelne osebe	Za širšo skupnost
BOŽIDAR	DA	DELNO	DELNO
SILVESTER	DA	DA	DA
CECILIJA	DELNO	DELNO	DELNO
LUCIJA	DA	DELNO	DELNO
KLARA	DA	DA	DA
LEON	NE	DA	DA
LUDVIK	DA	DA	DA
KRIŠTOF	DELNO	DELNO	DELNO
MOJCA	DELNO	DELNO	DELNO
IVANA	NE	NE	NE

Na osebni ravni so odgovori na drugo raziskovalno vprašanje večinoma pritrdilni. Odgovor NE sta vpisala Leon in Ivana; Leon ponovno iz razloga, ker je sam upokojenec. Pet vprašanih je vpisalo odgovor DA, trije so vpisali odgovor delno. Na ravni brezposelnih oseb in na ravni širše skupnosti so štirje vprašani vpisali odgovor DA, štirje vprašani so vpisali odgovor DELNO. Ivana je na vseh ravneh vpisala odgovor NE. Glede zelenih delovnih mest je zelo jasno teoretično opredeljena, kar bo prikazano v nadaljevanju.

Z vidika raziskovalnega vprašanja, povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest obstaja. To velja predvsem za krožke z izrazito trajnostno naravnostjo ter v povezavi s preprosto definicijo zelenega delovnega mesta (GoodWork.ca, 2016) ki pravi, da je zeleno delovno mesto vsako delovno mesto ali samozaposlitev, ki resnično prispeva k večji trajnosti planeta.

Raziskovalno vprašanje 3:

- a. Ali obstaja povezava med sodelovanjem udeležencev in mentorjev študijskih krožkov ter iskanjem novih poslovnih priložnosti?
- b. Kateri vidiki študijskih krožkov krepijo sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti?

Vodenje. Moja dolgoletna predstava o dinamiki skupine v študijskem krožku je bila, da lahko na primer kot zunanji opazovalec pridem v skupino in ne bom mogel takoj zaznati, kdo je vodja ali mentor. Te možnosti v sklopu raziskave sicer nisem načrtoval. Med pogovori pa sem prišel do osebnega spoznanja, da je za delovanje študijskega krožka vloga mentorja ključna in drugačna od delovanja drugih udeležencev, čeprav je samoorganizacija skupin študijskih krožkov na zelo visoki ravni. Eden od mentorjev je dejal: »Če je mentor OK, vse laufa.« Še posebno je bilo to držo zaznati tedaj, ko se je zaledna inštitucija umaknila v finančni in organizacijski podpori mentorjem. V tem pogledu še bolj preseneča dejstvo, da sicer javni uslužbenec dela za študijski krožek, običajno v popoldanskem ali večernem času, in to poleg svojega delovnega časa. Na ta način kljub delnemu ali popolnemu prostovoljstvu dela in skrbi za promocijo svoje matične ustanove. Ravno v takšnih primerih so študijski krožki skoraj po pravilu izjemno uspešni in dobro sprejeti v ožjem in širšem lokalnem okolju. Če zaledna inštitucija dejavnost študijskih krožkov dobro finančno in organizacijsko podpira, kvaliteta izvedbe študijskega krožka ni v tolikšni meri ali pa sploh ni vezana na osebnost mentorja. Pomemben poudarek pri vodenju gre tudi v tej smeri, ko nekdo koncept študijskih krožkov tako celostno usvoji, da ga lahko prenese na različne nivoje delovanja. Pobuda v mikrookolju se lahko na dolgi rok prenese na širšo

lokalno skupnost, na regijsko ali celo državno raven, kar ima za posledico tudi čezmejno sodelovanje različnih akterjev.

»Stabilnih zaposlitev je vedno manj; delo je.« Tako kažejo praksa na trgu dela in številni deležniki, ki so nosilci takšnega razmišljanja. Razvijajo se novi načini dela in nova delovna mesta. Dobre prakse tistih študijskih krožkov, ki prispevajo k razvoju lokalne skupnosti, so lahko primeri, kjer se razvijajo začetne ideje in začetni impulzi. V izvedbenem smislu študijski krožki nedvomno prej ali slej naletijo na mejo, ki jo je zaradi zvestobe osnovnemu izvornemu konceptu vredno spoštovati. Na drugi strani te meje pa so priložnosti za nove karijerne poti, nove možnosti preživetja in nove podjetniške zamisli.

Preglednica 9: Kateri vidiki študijskih krožkov krepijo sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti?

Table 9: From which standpoint do study circles strengthen the ability of the participants to think entrepreneurially and look for new business opportunities?

Intervjuvanci	Osebnostno - z vidika intervjuvanca	Za brezposelne osebe	Za širšo skupnost
SILVESTER	Razmišljanje po modelu študijskih krožkov.	Vzgoja mladih kadrov.	Postavljanje prioritet in izpeljava v konkretnih akcijah.
	Človeška baza odnosov in medsebojnega sodelovanja (se naležeš).	Delo na daljavo je priložnost.	Močna lokalna »pamet«. Podpora celotnemu razvoju. Priprava dolgoročne strategije, vizije. Dolgoročno kot osnova za razvojni inkubator.
	Dolg proces razvoja. Od danes na jutri NI NIČ.	Pogovori.	Dolg proces razvoja. Od danes na jutri NI NIČ.
			Evropska destinacija odličnosti - za razvoj zavarovanih območij narave.
CECILIJA	Navezava na SODELOVALNO PODJETNIŠTVO.	Razvoj ideje v okviru ŠK in potem "izvoz" na trg.	

Se nadaljuje.

Nadaljevanje Preglednice 9
Table 9 continued

	Ideje so. Poznamo pot za doseganje idej.	Ideje so. Poznamo pot za doseganje idej.	Ideje so. Poznamo pot za doseganje idej.
LUCIJA		Spoštovanje osnovnega poslanstva in dometa ŠK. ŠK da začetni impulz, za nadaljevanje ni primerna oblika.	Spoštovanje osnovnega poslanstva in dometa ŠK. ŠK da začetni impulz, za nadaljevanje ni primerna oblika, ker gre za prevelika finančna sredstva.
LUDVIK		Bistvo vseh ŠK - da se čim prej spremeni razmišljanje človeka. Bistvo je, da on ve ZAKAJ JE, potem bo že začel malo bolj BRCATI.	
KRIŠTOF	Sposobnost sodelovanja. Pozitiven pogled na stvari.	Sposobnost sodelovanja. Odnos in relacija do ranljivih skupin ljudi.	
	Razvoj ideje.	Prenos veščin. Kot npr. samostojni podjetnik bo znal razmišljati.	ŠK da začetni impulz, za nadaljevanje ni primerna oblika, ker gre za prevelika finančna sredstva.
	ŠK da začetni impulz.	Ekipa, tim, kolektiv. Boljše sodelovanje in nadgradnja vseh procesov.	Motivacija lokalnega okolja. Sposobnost sodelovanja.
	Razvoj pedagoških, didaktičnih in humanih oblik sodelovanja.	Pogovori. Razvoj ideje. ŠK da začetni impulz.	Razvoj pedagoških, didaktičnih in humanih oblik sodelovanja.
KRIŠTOF SILVESTER LUCIJA	Doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev.	Doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev.	Doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev.
	Preseganje enega nivoja in prehodi na drug nivo.	Preseganje enega nivoja in prehodi na drug nivo.	Preseganje enega nivoja in prehodi na drug nivo.

V sklopu intervjujev sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti izkazujejo predvsem Božidar, Silvester, Cecilija, Lucija in Krištof, od udeležencev pa Ludvik. Cecilija ima status samostojne podjetnice, Božidar, Silvester, Lucija in Krištof imajo redne zaposlitve. Ludvik ima status upokojenca, vendar ima osebno izkušnjo tudi kot samostojni podjetnik. Intervju z Božidarjem ni bil posnet; vidike študijskih krožkov, ki krepijo sposobnost udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti je moč zaznati v literaturi.

Z vidika raziskovalnega vprašanja povezave med sodelovanjem udeležencev in mentorjev študijskih krožkov ter iskanjem novih poslovnih priložnosti lahko ugotovimo, da povezava

obstaja. Vidiki, ki krepijo sposobnosti udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti, imajo sledeče poudarke: V študijskih krožkih ideje so. Vsebina odgovorov kaže, da predvsem mentorji poznajo pot za doseganje idej, da poznajo pot za doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev. Preseganje osnovnega obsega vsebine študijskega krožka ni običajno, vendar lahko v sklopu okoliščin prihaja do prehoda iz enega nivoja zahtevnosti delovanja na drug nivo zahtevnosti delovanja. V vseh primerih pogovorov se izkazuje pozitiven odnos in relacija do ranljivih skupin ljudi. V akcijsko naravnanih študijskih krožkih, znajo in zmorejo postavljati prioritete in cilje izpeljati v konkretnih akcijah. Za podjetniški način razmišljanja je potreben predvsem pozitiven pogled na stvari in iskanje novih priložnosti uresničevanja idej, ki dolgoročno lahko dobijo značaj ekonomske vrednosti.

Ob presojanju posebnosti delovanja študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije, sem zaznal tudi razliko v načinu delovanja študijskih krožkov, ki jih koordinira Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. V tem primeru v stik z intervjuvancem nisem prišel preko spletne ankete, ampak naključno preko drugega vira v sklopu delovnega procesa na Zavodu RS za zaposlovanje. V primeru študijskega krožka, ki je bil v osnovi koordiniran s strani Univerze za tretje življenjsko obdobje, sem zaznal poudarek na tečajnem delu, kjer so redna srečanja skozi celo študijsko leto. Teoretično so viri različni, pomembno vlogo ima mentor kot strokovnjak, druženje lahko dobi prednost pred izobraževanjem. Akcijski cilj ni obvezen, je pa zaželen in se pri različnih krožkih različno močno izrazi. To je le nekaj primerjalnih poudarkov, ki sem jih zaznal pri pogovoru.

Pred koncem vsakega intervjuja sem intervjuvancem postavil vprašanje v povezavi z napisanimi pojmi: UČENJE, MOTIVACIJA, SKUPNOST/POVEZOVANJE, UČINKOVITOST ter REZULTATI. Pojme so razporedili po svojem osebnem vrednotenju študijskih krožkov ter razporeditev argumentirali.

Zadnje vprašanje v intervjuju se je glasilo: »Kako bi svojo izkušnjo študijskih krožkov zgostili v eno besedo?« Intervjuvanci so odgovorili takole: ljubezen, napredek, ustvarjalnost, krog, bogastvo, zaklad, odličnost, uporabno, veselje, priložnost.

Pri razporejanju pojmov se po mojem opažanju v odgovorih združujejo predvsem trije: SKUPNOST/POVEZOVANJE, MOTIVACIJA in UČENJE. Po moči bi bili slednji trije pojmi v različnem vrstnem redu, vendar v skoraj vseh primerih kot celota. Druga dva pojma, UČINKOVITOST in REZULTATI, prvim trem pojmom naravno sledita.

Kot **najmočnejši pojem** se po pričakovanjih v začetku raziskave izkazuje prav **motivacija**.

V nadaljevanju želim prikazati vsebino intervjujev glede na osnovne kode in z navedenimi citati intervjuvancev. Sinopsisi (povzetki intervjujev s komentarji raziskovalca) so prikazani v prilogi F:

Osnovne kode so:

Koda 1: Motivacija za zaposlitev

Koda 2: Grajenje socialne mreže

Koda 3: Razvoj praktičnih spretnosti in veščin v odnosu do zaposlitve

Koda 4: Razvoj spretnosti za zaposlitev na ravni učenja in izobraževanja

Koda 5: Dostop do virov, idej za zaposlitev

Preglednica 10: Koda 1 - Motivacija za zaposlitev

Table 10: Code 1 – Motivation for employment

Koda 1: MOTIVACIJA ZA ZAPOSLOITEV	Udeleženci, ki prispevajo k tej temi (glej sinopsise posameznega primera)
Motivacija v konkretnih akcijah, motivacija za zaposlitev, motivacija v skupini	Božidar, Silvester, Cecilija, Lucija, Klara, Leon, Krištof, Ivana
demokracija odnosov, zaupanje, pogovor/dialog, sodelovanje, povezovanje, osebnostna rast, vključenost nasproti izključenosti, opolnomočenje osebnosti, pridobitev samozavesti,	Božidar, Silvester, Lucija, Klara, Leon, Ludvik, Krištof, Mojca, Ivana
pisanje zgodb o življenju ljudi, opisovanje načinov življenja in virov preživetja prednikov.	Leon, Mojca

MOTIVACIJA V KONKRETNIH AKCIJAH: Za brezposelno osebo je zelo pomembno, da postane odličen iskalec zaposlitve. Ključnega pomena je, da ohranja visoko raven motivacije. In kot pravi Silvester, motivacija nastaja v konkretnih akcijah.

Silvester: *»Motivacija nastane v konkretnih akcijah. Ne samo na nekih delavnicah. Zgoditi se mora nekaj konkretnega. Tisto je potem iztočnica za delo naprej. Ker teoretiziranja in birokratiziranja je današnji dan preveč.«*

Soudeležba pri postavljanju učnih in akcijskih ciljev motivacijo podpira in jo konkretno aktivira.

Lucija: *»... zaradi tega, ker so udeleženci vedno zmotivirani, in zelo participirajo sami, od tega, da se določi tisti cilj, ki ga bomo realizirali, akcijski cilj, potem preštudirajo, si izmenjujejo znanje, vložijo svoj prosti čas, svoje delo, tudi svojo socialno mrežo vključijo zraven, tako da motivacija je na višku. In tudi sami udeleženci, zaradi te pozitivne izkušnje, prenašajo znanje potem naprej, s tistimi, ki so pač v stiku.«*

MOTIVACIJA V SKUPINI: V času brezposelnosti posameznik motivacijo težko ohranja, zato je vključenost v skupino zelo pomembna. Cecilija navaja, da največjo stopnjo motivacije skupina dosega v času, ko povabijo v skupino zunanjega strokovnjaka. Klara in Krištof motivacijo navajata kot naravno posledico učenja in vzdušja v skupini.

Cecilija: *»Recimo, da srečaš tudi ljudi, ki zadevo zelo dobro poznajo, ki so poznavalci in ti tisto znanje predajo. takrat se mi zdi, da se največji preskok zgodi. Tudi motivacija med udeleženci je takrat največja, ne glede na to, kaj se učimo. Tako, da je prav strokovnjak s področja. Se mi zdi, to je takšna špica. Vedno, vedno pali.«*

Klara: *»Nekako se v tej skupinici naredi eno povezovanje med puncami; so bolj povezane, kot jaz z njimi. Vse znajo, vse se zgovorijo ... Potem imajo pa mogoče še motivacijo za naprej, ker zame je to učenje, ..., študijski krožki, začetek. Ni, da bi bilo to nekaj zelo poglobljenega, zelo ne vem kako, ampak to je začetek in če jim damo potem skupnost, povezovanje in motivacija za nadalje grajenje ali znanja ali tega dela, ki smo se ga tam naučili, da potem lahko prenesejo v svoje okolje.«*

Krištof: *»Motivacije ni nikoli manjkalo. Ni bilo potrebno. Če bi jih moral zelo motivirati, potem bi to dal na prvo mesto. Ampak jih ni bilo potrebno, ne.«*

Krištof: *»Motivacijo ... Nikoli jaz nisem videl tega kot problem. Malo zaniha, tekom samega ... predvsem v tistem času, ko se ljudje predvsem učijo. Ti ljudje imajo določeno energijo za učenje, ne pa na ne vem kako visokem nivoju. Ker nekateri so zelo že dosegli v življenju, drugi so že toliko časa izven tega, da jim ne ... jim ni to prioriteta. In potem malo zaniha, vendar nikoli ni prišla do tiste kritične ravni, da bi jaz to motivacijo postavil malo višje.«*

MOTIVACIJA POSAMEZNIKA: Za ušlašenost v skupini je pomembno, da je motiviran tudi posamezni član skupine. Dobro je, da je tema študijskega krožka vsaj v osnovi vezana na njegovo interesno področje, na področje njegovega osebnega zanimanja.

Cecilija: *»Bolj je odvisna ta notranja motivacija posameznika, v sebi. Se mi zdi, da je tisti vzgib znotraj človeka pa da mogoče da mu malce leži, vseeno ali pa da je to njegova interesna dejavnost ali pa nekaj, kar bi rad nadgradil.«*

MOTIVACIJA ZA ZAPOSILITEV: Če ima brezposelna oseba priložnost, da nekaj konkretnega in dobrega naredi, potem lahko premosti tudi obdobja brezvoljnosti in drugih spremljajočih negativnih dejavnikov brezposelnosti.

Cecilija: *»Mogoče bi res kakšni našli tudi kakšno delo. Sploh tisti, ki so brezposelni. Vsaj nekaj. Ker se mi zdi, da brezposelna oseba postane dostikrat tudi zelo pasivna. In zelo ... vse ji gre na živce. In potem v tem primeru se čuti, da naredi nekaj dobrega, motivacijo in mogoče je tudi na trgu potem bolj opazna. Ali pa lažje dobi neko zaposlitev tudi drugje. Da ni več brezvoljno vse skupaj.«*

OSEBNOSTNA RAST: Ludvik poudarja osrednjo vsebino študijskih krožkov, ki je po njegovem mnenju osebna rast.

Ludvik: *»Dobri študijski krožki, ti imajo glavni generalni naslov OSEBNA RAST. In ta osebna rast, ne samo kot za človeka, to pomeni v racionalnem smislu, pomeni v finančnem smislu, pomeni vrsto aktivnosti, ko osebno rasteš.«*

Preglednica 11: Koda 2 - Grajenje socialne mreže
Table 11: Code 2 – Building social networks

Koda 2: GRAJENJE SOCIALNE MREŽE	
Medgeneracijsko sožitje, vzpostavitev socialne mreže, nič ne gre od danes na jutri, ŠK so skupnosti, človek ima osrednje mesto,	Božidar, Silvester, Cecilija, Lucija, Ludvik, Krištof, Ivana
ŠK so koristni za starejšo generacijo, vloga generacije Y, smeh in sproščenost.	Ivana

MEDGENERACIJSKO SOŽITJE: Lucija vidi sadove dolgoletnega delovanja študijskih krožkov z vidika medgeneracijskega sožitja in vzpostavitve socialne mreže. Vidik prehranske samooskrbe je pomemben predvsem na podežlju.

Lucija: *»Na podežlju imam te študijske krožke ali pa sem imela, povezane z naravo, s skupnostjo, medgeneracijsko sožitje, samooskrba. Ampak se mi zdi, v teh podeželskih študijskih krožkih pa preraste v skupnost, na krajevno raven. Tukaj v Tolminu ali pa v Kobaridu, ne vem, ko se je študijski krožek zaključil, se je zaključil. Na podežlju pa se nekako drugače, se nekako nadaljuje.«*

Lucija: *»Vsi taki programi so tako mešani. So študijski krožki, ki so notri ljudje z osnovno šolo ali pa tudi s končano fakulteto. Zato ker se povezujejo glede na tematiko. Ne glede na neko predznanje, ne glede na strukturo ali pa ... Zato so tako fajn, zato so tako pisani, zato so tako pestri, ... So notri lahko zaposleni, so lahko brezposelni, so mladi, so starejši, so lahko z osnovno šolo, poklicno šolo, s fakulteto.«*

ČLOVEK IMA OSREDNJE MESTO: Silvester človeka daje osrednje mesto. Pri svojem delu stavi na ljudi. Leonu je pomemben občutek domačnosti in povezanosti.

Silvester: *»Ves čas sem pa velik poudarek ali pa stavil sem na ljudi. Vse je odvisno od ljudi. Če se jih uspe na nek način animirati, je tudi zgodba uspešna. Vse se začne in konča pri ljudeh. Pač, to je moje trdno spoznanje.«*

Leon: *»Ker smo razne strukture, eni so izobraženi, eni ne, imamo inženirje, doktorje in še mene, ki sem kmet, da se kaj navadimo, se povezujemo, in kadar imamo, na koncu leta, ko gremo v določeno vas, v vaški dom, da to predstavimo, se povežemo z ljudmi.«*

ŠTUDIJSKI KROŽKI SO SKUPNOSTI: Krištof in Lucija navajata, da so študijski krožki predvsem skupnosti. Leon v aktivnosti v študijskem krožku in v odpiranju javnosti v bližnji okolici občuti predvsem občutek domačnosti in povezanosti. Cecilija je že v prvem študijskem krožku občutila, da udeleženci postanejo prijatelji med sabo in da skupaj raziskujejo. Vsak po svoji moči.

Leon: *»Potem tisti ljudje pridejo k nam, ... Vsak bi rad povedal. Nima korajže priti napisati, ampak pove nekemu in potem ta zapiše. Tako, da se povežemo. Ker je to bolj domače, ni nič nekaj finega. To je vse v domačem krogu, je polno več motivacije. Ti ljudje, ki pridejo tam na zadnji dan, pridejo, vidijo, da se lahko nekaj naredi še. Da so motivirani, no.«*

Krištof: *»Jaz sem videl pri naših študijskih krožkih. Da so bile to skupnosti. Če niso bile že prej in jih je povezalo skup, so pa na koncu.«*

Krištof: *»Najmočnejše, kar sem jaz zaznal pri temu, je bilo to povezovanje. To sodelovanje. To so bile včasih neverjetne reakcije. Ali pa dogodki ali pa prigode pa zgodbe, a ne. Ker so ljudje bili vsi navdušeni, da se nekaj dela in so zelo radi hodili. Ker to so po navadi, če zelo poenostavim, zimske večerne urice.«*

Krištof: *»Potem seveda je bil rezultat našega dela, to je ta akcijski cilj. To je bilo tisto, kar nas je zelo navduševalo. Ker si videl, si nekaj prinesel v to lokalno okolje, da si nekaj naredil, da nekaj ostaja, tudi v materialni obliki, da lahko nekaj pokažeš, si bil nekaj sposoben narediti in tako dalje.«*

Cecilija: *»Potem sem se pa udeležila prvega študijskega krožka, ... da je zadeva malo bolj sproščena, da udeleženci postanejo tudi prijatelji med sabo in tudi skupaj raziskujejo. Vsak po svoji moči.«*

Lucija: *»Zelo pomembno je, ker naši študijski krožki izhajajo iz potreb SKUPNOSTI in se ima možnost potem skupnost, posamezniki, imajo možnost potem neke skupnostne potrebe z njimi razvijati. In potem tudi vračajo v skupnost. To je prvo. Ne samo, da so udeleženci, ampak vedno so tudi neke podporne institucije povezane s tem, odvisno od tematike. Če je turistična, potem se vsi te deležniki povežejo med seboj. Ni samo na individualni, skupinski, potem so rezultati tudi na skupnosti.«*

VZPOSTAVITEV SOCIALNE MREŽE: Lucija ima dolgoletno izkušnjo izvajanja in spremljanja študijskih krožkov. Socialne mreže ji pomagajo pri oblikovanju vsebin njenega dela; obratno velja tudi npr. za iskalce zaposlitve, ki lahko dobijo priložnost za honorarno delo. Ivana meni, da so študijski krožki koristni predvsem za starejšo populacijo.

Lucija: »Skozi te študijske krožke ... to je res. Da omogočajo, da človek zelo širi svojo socialno mrežo in spoznava res različne ljudi. Tako da sama, kot mentorica, sem preko študijskih krožkov spoznala res veliko ljudi s tako različnimi znanji, katere pa potem, ko smo imeli projekte, sicer to ni šlo za zaposlitev, ampak smo jih povabili k sodelovanju, da so posamezne delavnice potem izvedli.«

Ivana: »Študijski krožki so gotovo koristni za starejšo populacijo. In sicer s tem pridobijo občutek vrednosti, občutek samozavesti in še vedno so aktivni. Še vedno, bom rekla, imajo občutek, razvoj osebnega napredka in tako naprej. Gotovo so koristni tudi zaradi širjenja socialne mreže, zaradi občutka pripadnosti družbi.«

OD DANES NA JUTRI NI NIČ: Silvester je akcijsko naravnan vizionar. Zaveda se, da je delo na razvojnih projektih in delo z ljudmi zahteva svoj čas.

Silvester: »Ampak vse to, kar sedaj razlagam, je nekako zelo dolg proces, iz danes na jutri NI NIČ.«

Preglednica 12: Koda 3 - Razvoj praktičnih spretnosti in veščin v odnosu do zaposlitve
Table 12: Code 3 – Development of practical abilities and skills in relation to employment

Koda 3: RAZVOJ PRAKTIČNIH SPRETNOSTI IN VEŠČIN V ODNOSU DO ZAPOSLOTITVE	
Akcijska naravnost, realizacija konkretnih idej, izmenjava izkušenj, rezultati dela vidni v lokalnem okolju, vrednotenje znanja skozi akcijski cilj, prehranska samooskrba, vzgoja semen, zbiranje izročila/znanj o virih preživetja prednikov, pridelava zdrave hrane, zelena delovna mesta, narava kot vir preživetja, blagovna izmenjava dobrin primer praskupnosti in izmenjave dobrin, povezovanje aktivnosti občanov z dejavnostjo komunalnih podjetij, sodelovanje z ustanovami, ki delujejo na področju varstva okolja/varstva narave delo in dialog v agrarni skupnosti, medsosedska pomoč, odkrivanje starih poti v lokalnem okolju, oživljanje umirajočih vasi, prostovoljstvo ter možnost zaposlitve s pridobivanjem izkušenj.	Božidar, Silvester, Lucija, Krištof Lucija, Klara, Leon, Ludvik, Mojca Ludvik Lucija, Klara, Leon, Silvester, Krištof Leon Krištof, Silvester Ivana, Cecilija, Mojca, Lucija

AKCIJSKA NARAVNANOST: Krištof in Lucija opažata sadove dela študijskih krožkov v lokalnem okolju.

Krištof: *»Priložnosti so predvsem te, da se v nekem okolju, kot sem že prej poudaril, da se v nekem okolju nekaj naredi. Študijski krožki imajo poleg izobraževalnih ciljev tudi študijski cilj. In ta akcijski cilj pomeni prenos tistega znanja, ki si ga pridobil na študijskem krožku, da ga neseš v okolje in da to zadevo spromoviraš.«*

Lucija: *»To, na primer pri nas, ko smo začeli s temi študijskimi krožki ... Možnosti biokmetovanja ali pa oživljanja starih sort, možnost dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Potem smo imeli ekološko kmetovanje kot razvojna možnost. Pa ohranjanje starih sort jablan in hrušk. To so bili prvi študijski krožki, bi rekla, na tematiko samooskrbe. Če ne gledamo samooskrba na individualni ravni, ampak neke skupnosti.«*

VREDNOTENJE ZNANJA SKOZI AKCIJSKI CILJ: Akcijski cilj pomeni prenos tistega znanja, ki ga udeleženci pridobijo v študijskem krožku. Ludvik je prepričan, da se lahko hitro ugotovi ali ima neka veščina uporabno vrednost ali ne. Študijski krožek vključuje tudi tiste, ki so že dolgo časa izven formalnega izobraževanja.

Ludvik: *»Vsaka nova veščina, ki je uporabna, se hitro da ugotoviti ali je uporabna ali ne ali je sama sebi namen ali je neka teorija. Ampak vsaka veščina, ki se jo da naučiti ... Ona vpliva na izgradnjo človeka. Nekdo če skozi dela, bo izgrajen. Ni nujno, da bo izgrajen za ne vem kakšno sofisticirano delovno mesto ali za ne vem kakšen poklic. Bistvo, ki ga jaz vidim v tem je, da bitje, ki zraste v sposobnega človeka. Kaj pomeni to? Je samostojen, je neodvisen, odgovoren. Najprej je treba biti odgovoren do samega sebe.«*

Krištof: *»Zdaj, učenje je tako. Sem videl, da vse te spretnosti, veščine, ki so jih udeleženci osvojili, so bile za njih prvič koristne, drugič so bili navdušeni nad njimi, tretjič so se počutili, ker so bili nekateri že dolgo časa izven formalnega izobraževanja, da so se sposobni še česa naučiti. Ni to nekaj, kar je za njimi, česar niso več sposobni. Da so samo nekateri drugi to sposobni.«*

PREHRANSKA SAMOOSKRBA, NARAVA KOT VIR PREŽIVETJA: Klara si je po invalidski upokojitvi zastavila cilj popolne prehranske samooskrbe za svojo družino. Ta cilj je dosegla. Opravlja zeleno delo z velikim poudarkom na posredovanju znanja v okviru študijskih krožkov in v okviru programov drugih ustanov. Mojca v veliki meri živi od narave in se čuti z naravo zelo povezana. Aktivnost v študijskem krožku jo je spodbudila, da oživlja stare recepte in pripravlja dobrote, ki presegajo aktualno klasično ponudbo jedi. Ludvik prepoznava problematiko pridelave hrane na globalni ravni; na tem področju vidi možnosti za nove zaposlitve.

Klara: *»Tako da sedaj imam bolj take udeležence ŠK, ki si želijo pridelati svojo hrano. Bolj v tem smislu, tudi zelenega delovnega mesta, čeprav noben nima iz tega zaposlitve. Bolj iz tega vidika, no. Mi je bil pa v tistem času, ko sem šla v penzijo, izziv – ali se lahko jaz lahko tako naučim, da si bom znala vse sama pridelati. To mi je bil tisti moto naprej.«*

Klara: *»Hrana za družino je tista, ki je ni treba kupiti. Ni treba denarja zaslužiti, da ga jaz nesem v trgovino.«* »Ampak to mi ni kliknilo, dokler mi mož ni rekel: »Zračunaj si hrano,

če bi kupovali, ker otroci v šoli, ... , nisem imela tega občutka, koliko je sploh hrana. Če recimo, tista hrana ni kvalitetna, ampak vseeno, koliko bi se dalo za to hrano in to je potem dva jurja, dva tisoč petsto. Toliko pa v službi jaz ne bi nikoli zaslužila. Šele takrat sem to videla, kako je to vrednost.«

Mojca: *»Seveda (opomba: odgovor na vprašanje, če je vse to nabrala v naravi). Od jagod gozdnih, borovnice, torej borovnic ne, ker jih pri nas ni. Recimo gozdne jagode, robide, maline, drnulje, ... pač, vse, kar je. Iz tega se vse da. To so marmelade, recimo. Potem imate pa vse od tropotca, do regrata, bezga, ... To so take čudovite stvari, lahko skuhate ne vem kaj; te, kar poznate. Kopriv, ne vem, kreše, ... Vse, kar raste v naravi, praktično lahko uporabite. Ko rečem, da recimo naredim svaljke iz trobentičnih listov, me ljudje gledajo: »Kakšno pa bo to?« Ko pa prinesem na mizo lepo tiste, živo zelene svaljke s tropotcem, me vsi gledajo. Poskusijo, pojejo in pravijo: »Ti, to je pa dobro.« Tako. To je to. Znati uporabiti tisto, kar je okrog tebe. Dejansko.«*

Vprašanje, če se čuti blizu naravi: *»Zelo, zelo.«* In živite od nje, praktično. *»Ja, na nek način ja. Ja, zelo, zelo se da.«*

Ludvik: *»Govorim o tem, pustiva zdaj zelena delovna mesta. Ampak vsi vemo, da bomo hrano potrebovali. Hrane je dovolj! Ampak zanič! Dobre hrane je premalo, jo je težko pridelati. Da, Slovenija lahko tukaj notri zaposli 60.000 ljudi. Niti ni treba, da znajo kmetovati. Prej, da rečem, so gonili ljudi, politično, iz vasi v mesta, v fabrike pojdite, ... Sedaj smo že postinformacijska družba. Informacijska družba ... mi smo že v nanotehnologiji pa v nano delcih pa v teh zgodbah. Zdaj imate tukaj Slovenijo, če nimaš njive v Sloveniji, jo lahko najameš v Avstriji ali pa v Braziliji, kjer hočeš in tako bomo šli iz mesta nazaj na vas.«*

ZBIRANJE ZNANJ IZROČILA PREDNIKOV: Klara v vsebine študijskih krožkov vključuje tudi ljudi, ki morda nimajo velike formalne izobrazbe, imajo pomembna znanja, ki jih lahko posredujejo naprej. Leon ljubiteljsko raziskuje zgodovino domačih krajev. Pozna izročilo prednikov in ga po svojih močeh na zanimiv in priljuden način posreduje naprej.

Klara: *»Imamo eno gospo, ki je naredila samo osnovno šolo. Ona je »tata mata« za zelišča. Recimo, vsako leto ima društvo Ajda z njo srečanja in če je tema, jo vključimo v študijske krožke, drugače pa samo tako. Ona nas pelje pa najde ... Tukaj bi našla sigurno 10 stvari pa za vsako reč ve, kaj je zdravilno. Iz nič zna veliko narediti pa veliko povedati.«*

Leon: *»Te naše izkušnje bi morale pomagati, da bi se naši kraji, bi rekel, z obzirom, kar mi zbiramo, turistično bolj razvili. Ker naša zgodovina je zelo zanimiva, vsaj nam in jaz upam, da tudi drugim ljudem. In na podlagi te zgodovine, bi mi lahko marsikaj pokazali v naših krajih.«*

PROSTOVOLJSTVO TER MOŽNOST ZAPOSLOTITVE S PRIDOBIVANJEM IZKUŠENJ: Ivana je kot vodja projekta v okviru ustanavljanja Ljudske univerze koordinirala aktivnosti študijskih krožkov. Delo je opravljala tudi kot prostovoljka ter s tem pridobila dragocene izkušnje za nadaljnje zaposlitve.

Ivana: *»Slabo zame v bistvu ni bilo nič. Pri mojih 25-ih letih je bila to zame odlična izkušnja. Ja. Tako, zame ni bilo nič slabega. Samo tako, še vedno ... Priložnost, ki je verjetno nikoli ne bi nikjer dobila, a ne.«*

Ivana: *»Prinesla sem vsekakor te osebnostne kompetence. Mogoče, da si potem tudi osebnostno zrasteš, zato ker vidiš, da ti uspe. Bolj se okrepiš v te, mehke kompetence, v komunikacijskih veščinah, nastopanja pred ljudmi, ... Definitivno sem odnesla znanje projektnega managementa, skratka, določitev deležnikov na projektu, uporaba gantogramov, ki je v bistvu terminsko načrtovanje projekta, analiza stroškov, koristi, SWOT analiza, pregled stroškov, pregled prihodkov, ... Naučila sem se vse možne fature izvajati, komunicirati od zgoraj navzdol in ... Jaz sem bila v bistvu v sredini. Poročanje na projektu. Sodelovanje z novinarji. To je to.«*

Preglednica 13: Koda 4 - Razvoj spretnosti za zaposlitev na ravni učenja in izobraževanja
Table 13: Code 4 – Development of abilities for employment on the level of learning and education

Koda 4: RAZVOJ SPRETNOSTI ZA ZAPOSLOITEV NA RAVNI UČENJA IN IZOBRAŽEVANJA	
ŠK kot prostor učenja, izobraževanja, samoiniciative in uporabe znanja, različne oblike neformalnega učenja/izobraževanja, prenos znanj, učenje ročnih spretnosti, radovednost, izkušnja, učljivost, želja po znanju, aktivno državljanstvo, vrednotenje dela v ŠK,	Božidar, Silvester, Cecilija, Lucija, Klara, Leon, Ludvik, Krištof, Mojca, Ivana
Spoznavanje in evidentiranje naravne, etnološke in kulturne dediščine,	Božidar, Silvester, Lucija, Leon, Krištof
vseživljenjsko učenje,	Božidar, Cecilija, Lucija, Klara, Ludvik, Mojca
vloga mentorja v povezavi z akcijsko naravnostjo,	Božidar, Silvester, Cecilija, Lucija, Klara, Ludvik, Krištof, Mojca
povezovanje nepovezanih samostojnih deležnikov (npr. kmetov, podjetnikov, nosilcev turističnih dejavnosti, ...), nove organizacijske strukture izhajajoče iz ŠK,	Božidar, Silvester, Lucija, Klara, Krištof
čezmejni študijski krožki, čezmejno sodelovanje,	Lucija, Silvester, Božidar (opomba: vir informacij o čezmejnem sodelovanju je v literaturi), Krištof
organizacijska in finančna samostojnost udeležencev ŠK, močna organizacijska struktura mentorstva ŠK,	Lucija,
obremenjenost mentorja,	Lucija, Silvester, Božidar, Krištof
odkrivanje starih poti ter dodajanje novih vsebin, oživljanje umirajočih vasi, naselij, zaselkov.	Božidar, Silvester, Lucija, Krištof

ŠTUDIJSKI KROŽKI KOT PROSTOR UČENJA: Študijski krožki so prostor učenja, izobraževanja, samoiniciative in uporabe znanja. Vključujejo različne oblike neformalnega učenja in izobraževanja. Prenos znanj je neposreden, hiter in učinkovit. Pogosto je poudarek na učenju ročnih spretnosti. Radovednost, želja po pridobivanju novih izkušenj, učljivost, želja po znanju ter aktivno državljanstvo udeležencev študijskim krožkom daje visoko vrednost.

Cecilija: *»Zdi se mi dobra iztočnica za dobiti novo znanje. Marsikaj se lahko naučimo, kar sploh ne bi pomislili v življenju, da bi se lahko naučili. Lahko se naučimo tudi*

preprostih osnovnih stvari, od kuhanja do kakšnih bolj zapletenih, na primer profesionalnega fotografiranja ali pa celo kaj več.«

Cecilija: *»Študijski krožek sam po sebi je učenje ...«*

Klara: *»Učenje je najbolj pomembno. Vsak član nekaj prispeva, vsak nekaj dobi od drugega. Na tak neformalen način. Ne tisto kot v šoli, da se moramo sedaj učiti in tako naprej. In če ni to pod prisilo, nam to veliko bolj ostane v ušesih in v očeh, če pač delamo s slikami. Zaradi skupnosti pa povezovanja pa nam je pa to učenje tudi bolj bogato.«*

Lucija: *»Ja, skozi študijske krožke se to učenje ne konča. To učenje znotraj študijskega krožka, porodi potrebo po novem učenju, v drugih programih, v drugih vsebinah.«*

Lucija: *»In tudi sami udeleženci, zaradi te pozitivne izkušnje, prenašajo znanje potem naprej, s tistimi, ki so pač v stiku.«*

Ludvik: *»Jaz gledam študijski krožek, prvič kot del izobraževanja, ki mu je nujno zapisan vsak človek danes. Čim je prišel na svet, se ve, da se bo do smrti učil. Če se ne bo, potem ne bo mogel živeti. Mi vemo, da informacije zastarajo v parih letih, da se je potrebno toliko naučiti in da vsake 4-6 let naredimo eno fakulteto v znanju.«*

Krištof: *»In ta vključenost, kot sem prej rekel, starejše populacije oziroma tiste populacije, ki se več formalno ne izobražuje. In pa, da se nekaj naredi v okolju. Mi smo v okviru študijskih krožkov naredili nič koliko gozdnih učnih poti.«*

Krištof: *»Potem nič koliko razstav, informacijskih tabel, nič koliko ljudi je bilo usposobljenih, kako naredi iz enega zrna pšenice evro. A ne, če karikiram. Nekateri so se naučili igrati na inštrumente, obnovljeni so bili stari kozolci, stari mlini, vodnjaki in tako naprej ... v okviru teh študijskih krožkov. Smo mi recimo ostaline prve svetovne vojne obnovili. Dobiš, ... starejši ljudje dobijo določene spretnosti, ročne spretnosti in tako dalje. Društva so bila ustanovljena s pomočjo študijskih krožkov.«*

Krištof: *»Tako da, če država bi smatrala, da je to primerno in potrebno, potem bi več denarja namenila. To je s strani države.«*

Mojca: *»Zaradi tega, ker se mi zdi pomembno, da se človek ne glede na svojo starost uči celo življenje. Česar koli. Zdaj imam več možnosti, da se učim tistega, kar me res veseli. S tem ohranjam svojo glavo zdravo. To se mi zdi pomembno.«*

Mojca: *»Med nami so, smo, tako delavci, kmetje, ne vem, imamo veterinarje, zgodovinarje, pomorščaka, ... Ta struktura izobrazbena je zelo različna. Ni neke klasifikacije, zato, ker imaš nižjo izobrazbo ali pa ker imaš neprimerno izobrazbo, sem ne moreš. Krožek sam kot tak stremlji k temu, da se ohranja lepa slovenska beseda in narečje.«*

RAZLIČNE OBLIKE NEFORMALNEGA UČENJA: Lucija je prepričana, da samo dobra ideja danes nima velike vrednosti. Pomembno je poznati pot do realizacije idej. Lokalni skupnosti tako skozi akcijski cilj pokažejo, kaj so delali in česa so se naučili. Ta vidik študijske krožke v svojem osnovnem konceptu približuje konceptu sodelovalnega podjetništva. Klara ima predlog vsebine študijskega krožka, ki bi nagovarjal tudi brezposelne osebe oziroma iskalce zaposlitve.

Lucija: *»Pomembno je, da človek zna realizirati to idejo. Do tega lahko pride v študijskem krožku. Imamo idejo, spoznamo pot, kaj vse je potrebno, da jo realiziramo, in pokažemo – naredimo akcijski cilj. Pokažemo lokalni skupnosti, kaj smo delali in kaj smo se naučili.«*

Klara: *»Ampak potem je pa že treba poznati ljudi ali pa zbrati tako skupinico, da bi jih zanimalo. Mogoče direktno iskanje dela, mogoče da upajo spregovoriti o sebi, to je tudi, no, vi jih bolj poznate, ampak sigurno je težava, da spregovoriš o sebi. Ali pa o svojih napakah ali pa mogoče, kako nastopiti.«*

SPOZNAVANJE IN EVIDENTIRANJE NARAVNE, KULTURNE DEDIŠČINE IN ETNOLOŠKE DEDIŠČINE: Zavedanje bogate dediščine v lokalnem okolju ni samoumevno. Spoznavanje izročila in dopolnjevanje izkušenj naših prednikov s sodobnim premislekom, je lahko pot do inovacij, novih tržnih produktov, novih možnosti za honorarno delo ali celo pot do novih zaposlitev.

Leon: *»Jaz sem se pridružil z obzirom, ker raziskujem zgodovino teh naših krajev. Ker vsak tak član je iz ene druge vasi, napiše ali pa pove zgodbo iz tiste vasi. In če se zbere polno teh zgodb, se pride do enih zgodovinskih dejstev. Ker vse, kar se je v določeni vasi*

dogajalo, se zdaj govori kot pravljica. Je bilo pa v resnici. Je treba najti samo določene datume in se vidi, kako so ljudje živeli v tistih časih.»

Leon: *»Poznam zgodovino naših krajev. Če jaz peljem to mojo skupino na gmajno, tista gmajna ima ogromno zgodovino. In jim lahko povem in so oni vsi srečni; in treba potem drugič iti k njim in poiskati njim zgodovino, da se jim to pove. Vse to je potem povezano.«*

Silvester: *»Kaj pa je bila potem tista vsebina, s katero smo se začeli ukvarjati. Jaz sem jih ozaveščal, da imajo okrog sebe polno izjemno bogate dediščine. Za njih je bilo vse to praktično samoumevno. Ker ves čas v tem živijo in se o tem sploh niso spraševali.«*

Silvester: *»Ko smo si povedali, kakšno bogastvo se vse nahaja na tem območju, pa smo začeli razmišljati, kaj bi bilo mogoče s tem bogastvom narediti. Kako ga prezentirati za nek turistični razvoj, prezentacijo, kjer bi vsi nekaj od tega imeli.«*

Preglednica 14: Koda 5 - Dostop do virov, idej za zaposlitev
Table 14: Code 5 – Access to sources, ideas for employment

Koda 5: DOSTOP DO VIROV, IDEJ ZA ZAPOSLOITEV	
Direktni prehodi iz študijskega krožka v zaposlitev, posredni prehodi iz študijskega krožka v zaposlitev	Silvester, Lucija, Ivana
ŠK izhajajo iz potreb lokalne skupnosti, sodelovanje v razvoju turizma, obrtništva in podjetništva, izročilo + sodobni razmislek = inovacija, ŠK kot iniciator in pobudnik (ideje, akcije) potencialnih podjetniških aktivnosti, prvi impulzi podjetniških aktivnosti, elementi podjetniške miselnosti, razvoj priložnosti za honorarno delo	Božidar, Silvester, Lucija, Krištof
prehranska samooskrba, racionalna uporaba virov/sodelovanje z naravnimi procesi,	Klara, Leon, Mojca
spoznavanje, popisovanje etnološke dediščine/predstavljanje zainteresirani javnosti,	Božidar, Silvester, Lucija, Klara, Leon,
aktivnost v procesu iskanja zaposlitve,	Lucija, Leon, Ludvik, Mojca, Ivana
nabiranje delovnih izkušenj v okviru prostovoljstva in možnost nadaljnje zaposlitve, odličnost izkušnje v vlogi koordinacije in organizacije ŠK.	Ivana

DIREKTNI PREHODI IZ ŠTUDIJSKEGA KROŽKA V ZAPOSLOITEV: Silvester je iz naslova vsebine študijskega krožka izkusil prehod v drugo zaposlitev. Koncept študijskih krožkov je vpeljal v koncept dela z občinsko upravo. Lucija je bila večkrat iskalka zaposlitve. S pomočjo vsebine študijskih krožkov je prihajalo celo do zaporednega veriženja novih zaposlitev. Sedaj v okviru razvojnega centra študijske krožke redno izvaja. Ivana je kot mlada iskalka zaposlitve dobila odlično priložnost pridobivanja novih delovnih izkušenj.

Silvester: *»Za sebe bi lahko rekel, da se mi je zgodila neka taka osebna rast pa prepoznavnost v lokalnem okolju. Zaradi tega sem potem na pobudo ljudi kandidiral za župana občine in bil potem tudi izvoljen.« »V bistvu je izplen v tem, da sem jaz dobil neko zaposlitev. Po drugi strani pa je izplen tudi v tem, ker sem pri vsem svojem delu naprej, pri funkciji župan, razmišljal po modelu študijskih krožkov. To se pravi, pri delu z občinsko upravo, pri delu z občinskim svetom.«*

Lucija: *»Kot prvo, sem se sama srečala s študijskimi krožki, pri 19-ih, ko sem zaključila gimnazijo, tako da imam izkušnjo, ko sem bila sprva udeleženka in pa potem, da sem sem šla na izobraževanje za mentorico. Sem šla pa čisto tako, postopoma.« »Da preden sem šla pa pridobila licenco za mentorico, sem bila kar dosti časa, v tisti prvi firmi animatorka študijskih krožkov. Jaz sem se tako zaposlila. Pa v tistem poletju se je tako nekako odvilo, da sem se vpisala v študijski krožek, ki ga je imela ta agencija tolminska. Potem se je odločila izmed vseh, da me je potem vzela v službo.«*

Lucija: *»Hkrati me je potem uvedla v te študijske krožke in sem potem nastopala kot animatorka študijskih krožkov. Ven iz tistega se je razvilo turistično društvo, ki je še sedaj. In sem sodelovala v tem študijskem krožku in potem smo ustanovili turistično društvo, se povezali z LTO-jem. Ampak, kaj je pomembno. Po tej poti sem jaz prišla v stik s turističnim društvom z LTO-jem in ko je ta firma šla falit, so mene avtomatično poklicali. »Aha, si brez službe?«*

Lucija: *»Ja, verižno sem šla naprej. No, in neka podobna zgodba se mi je potem zgodila z LTO-jem, ko sem nadomeščala sodelavko na porodniškem dopustu, se mi je zgodilo, da sem prišla na PRC. No in tukaj, ker so imeli oddelek za izobraževanje odraslih, so mi dali to možnost in ker so videli, da imam te izkušnje, so me dali tudi na usposabljanje in sem pridobila licenco za mentorico študijskih krožkov. In od takrat sem mentorica in jih delamo vsako leto.«*

Ivana: *»Se pravi, ... sem jaz prvič diplomirala in sem potem eno leto delala kot prostovoljka. V bistvu pred samo zaposlitvijo, sem bila jaz eno leto prostovoljka kot projektni vodja. Uradno sem bila brez zaposlitve, ampak sem vmes skozi delala. Potem so me zaposlili po enem letu prostovoljstva.«*

Ivana: *»Slabo zame v bistvu ni bilo nič. Pri mojih 25-ih letih je bila to zame odlična izkušnja. Ja. Tako, zame ni bilo nič slabega. Priložnost, ki je verjetno nikoli ne bi nikjer dobila.«*

POSREDNI PREHODI IZ ŠTUDIJSKEGA KROŽKA V ZAPOSLOITEV: Silvester vidi sadove poglobljenih razmislekov, strateških načrtovanj in večletnega dela v lokalni skupnosti kot novo podlago za raznovrstne zaposlitve.

Silvester: *»To je rojevalo po eni strani tak razvoj, ta razvoj smo zelo sistematično zastavili, po drugi strani pa se je zgodila neka platforma za raznorazne zaposlitve, ki jih danes nekaj že obstaja, so pa velikanske možnosti naprej, ...«*

Silvester: *»Ja, recimo dva, ki sta sedaj mentorja študijskih krožkov, sta zaradi tiste vsebine, sodelovala naprej z razvojno agencijo, Razvojna agencija jih je zaposlila. Dva visoko izobražena človeka. Tu se je začela njuna zgodba. On je preko teh zgodb, posredno, dobil zaposlitev. On in njegova žena, oba.«*

AKTIVNOST V PROCESU ISKANJA ZAPOSLOTITVE: Ludvik je status brezposelnosti izkusil tik pred upokojitvijo, Mojca je že dolgo časa brez zaposlitve in se preživlja na svoj izvorni način. Ivana se na novem delovnem mestu ukvarja z iskanjem kadrov, zato iskalcem zaposlitve posreduje zelo konkretne napotke.

Ludvik: *»Če vzameva na primer na Zavodu za zaposlovanje ... Jaz sem bil presenečen, recimo, da jih je prišlo 20. Prijavili so se, prvi dan, spoznavni dan, trrrrrmm, pridejo na Zavod. Jaz razumem, da so ljudje prizadeti, frustrirani, so razžaljeni, so prizadeti in tako dalje. Vse tako zgleda, bom grdo rekel, kot 20 mrtvih rib. Pa gledam ono gospodično pa rečem, kaj bo zdaj povedala. Čakam, da bodo ljudje kaj vprašali. Dajmo se zagnati malo. Nobeden ne pokaže nobene ... Vsi samo čakajo. To je tisto. Služba, ja, to je tisto, pride k meni, naredim tisti skrajni minimum pa je konec. In so vsi happy!? Mmmm ... ne gre! Sem pričakoval bolj aktivno vlogo iskalcev.«*

Ludvik: *»Moraš, ljudem ni jasno, da morajo spremeniti sposobnosti. Jaz danes ne morem vprašati za službo. Ker jaz za službo nisem opravično sposoben. Jaz imam prestaro znanje, nimate kaj delati z mano v podjetju.«*

Mojca: *»Jaz trenutno zaradi svojih poškodb; zdravniki so mi napisali, da lahko vse delam, ne smem pa tega, pa tega, pa tega ... in imam zelo dolg spisec. Jaz se teh njihovih pogojev ne držim, zato ker potem lahko doma sedim in čakam, kdaj se me bo kdo usmilil. Jaz trenutno se preživljam s tem, da zaradi poznanstev ljudi, da jim lahko skuham kosilo, tako nenavadno ... To pomeni, da jim skuham iz samih zelišč jedi, od prve do zadnje ali pa kašne stare jedi, ki so od naših babic, prababic in tako naprej, so že utonile v pozabo. No, to je bil tudi del krožka je bil tudi to, da sem se dosti opogumila in preizkusila recepte.*

Tiste, ki sem jih dobila, ne v krožku ampak ki sem jih jaz našla, preizkusila, prinesla tja poskusiti in ker so oni »odobrili«, potem sem se upala tudi za druge ljudi. Torej je nekje, iz tega izhaja, da si jaz tudi upam to narediti, za tuje ljudi nekaj, čeprav je nenavadno. Krompirjeva torta – kdo je pa to že slišal? Ampak obstaja! A veste ... Ali pa kakšna taka jed.«

Mojca: »Ja, ja! In to je iskano. In to ljudje ... Jaz vam povem, mene zelo veliko ljudi pokliče, ... Recimo, te marmelade, ki jih jaz skuham, iz gozdnih sadežev, iz takšnih in drugačnih, recimo, tukaj imam vrečo zate (op. a.: za prijateljico) ... ampak to je za potem. Naredim drnuljevo marmelado, me gledajo kot čuka, ker ne poznajo, kaj je to. Večina sploh ne ve. To, da je vsebnost sladkorja manjša, kot v ostalih receptih. Da je skuhana, kljub temu, da je malo kuhana, je vendarle toliko pasterizirana, da ohranja vitaminsko vrednost. To so naše babice vse znale, jaz sem pa še izboljšala. A veste. Je zelena veja.«

Ivana: »Z brezposelnimi bi jaz bolj svetovala, ... Ampak to, da v bistvu pogledaš, katera so tvoja znanja, sposobnosti in veščine, kakšno izobrazbo imaš in kaj od tega bi v radiju, ne vem, max 50 kilometrov, kje delaš, kje dejansko bi lahko delal, v katerih podjetjih, s temi znanji. V radiju 50 kilometrov, potem si narediš seznam podjetij, kjer bi lahko misliš da delal, potem greš vsako podjetje poklikat in ugotoviti, zakaj bi dejansko tebe potrebovali. Kje je tvoja dodana vrednost. No in potem se interno dogovoriš z vodji kadrovske službe, pač pošlješ življenjepis, za morebitne sestanke.«

Ivana: »Pa v bistvu, da se vprašajo, zakaj so brezposelni. Ali ni potrebe na trgu po tem profilu, ali je ponudba večja od povpraševanja ali je ne vem, mogoče ... bi morali oni kaj spremeniti. Mogoče se prijavljajo na napačna delovna mesta. Jaz pa še vseeno mislim; OK, če si brezposeln na papirju, ampak vedno se najde delo, ki ga iščeš.«

RAZVOJ PRILOŽNOSTI ZA HONORARNO DELO: Silvester vidi sadove poglobljenih razmislekov, strateških načrtovanj in večletnega dela v lokalni skupnosti tudi kot novo podlago za raznovrstna honorarna dela. Lucija ima bogato socialno mrežo. V okviru razvojnega centra izvajajo različne projekte. K sodelovanju v teh projektih lahko povabi tudi brezposelne osebe, ki jih je spoznala v študijskih krožkih.

Silvester: *»No, mislim, da smo v tem obdobju sklenili 50 pogodb s temi kmetijami pa tudi drugimi pa tudi z drugimi sodelujočimi, ki zalagajo Center Rinka s svojimi produkti. To je neka določena zaposlitev, ker ni čisto formalno, da bi se nekdo zaposlil, ampak več dela je.*

Lucija: *»Tako da sama, kot mentorica, sem preko študijskih krožkov spoznala res veliko ljudi s tako različnimi znanji, katere pa potem, ko smo imeli projekte, sicer to ni šlo za zaposlitev, ampak smo jih povabili k sodelovanju, da so posamezne delavnice potem izvedli. Potem so te udeleženci, lahko tudi brezposelni, ki imajo za nas razne tečaje, jezikovne ali računalniške, tako da gre bolj za take krajše oblike in glede na projekte, ki jih imamo na razpolago in programe, ki jih dobimo.«*

ZELENA DELOVNA MESTA: Krištof meni, da so zelena delovna mesta prihodnost za Evropo. Sam si ne predstavlja druge razvojne poti. Ivana izraža tehten kritični pogled na zelena delovna mesta. Meni, da so pomembna predvsem z vidika marketinga. Ludvik postavlja zelo čisto definicijo zelenega delovnega mesta. Zaznava realen problem izrazoslovja in dejanske vsebine zelenih delovnih mest.

Krištof: *»Za Evropo so prihodnost. Načeloma naj bi bila za cel svet, vendar nekdo bo moral tudi proizvajati.«* *»Mi smo po gozdnatosti tretja najbolj gozdnata država v Evropi. Za Finsko in Švedsko. Ta značaj Slovenije bi absolutno moral iti v tej smeri zelenih delovnih mest. Absolutno! Jaz si ne predstavljam druge razvojne poti. Imamo zeleno Slovenijo pa da je ne bi propagirali kot Slovenijo, ki drvi k zelenim delovnim mestom.«*

Ivana: *»To so v bistvu zdaj, ... zadnja leta je to zelo aktualno, a ne. V bistvu, jaz mislim, da gre bolj za marketing, kot za neki, ... Sem bila 3 leta nazaj na eni konferenci, ko so tam govorili. Osebnostno mislim, da gre to za marketing v podjetjih, kot so recimo Družini prijazno podjetje in tako. Da podjetje potem lahko reče podjetje, da ima taka zelena delovna mesta. Bolj v bistvu z vidika marketinga, kot »employee«, »employee branding«, da podjetje z raznimi takimi certifikati in z takimi usmerjanji, lahko privabijo boljši kader. V bistvu so tudi bolj kot »top delodajalci.«*

Ludvik: *»Ustvarjam tisto, kar je pametno, pameten in primeren način resursov in ne povzročam škode ne ljudem, ne okolici. Kaj to je sedaj? Ali je to motikanje krompirja? Hec je v tem, da je on aktiven v ustvarjanju.«*

Ludvik: *»Tako da govoriti samo o zelenih delovnih mestih, je tako malo še teoretično privlečeno za lase. Izrazoslovje nič ne škoduje, vendar za mene še ni dobil prave celovite vsebine, kaj tam notri je.«*

ŠTUDIJSKI KROŽEK KOT INICIATOR IN POBUDNIK (IDEJE, AKCIJE) POTENCIALNIH PODJETNIŠKIH AKTIVNOSTI, PRVI IMPULZI PODJETNIŠKIH AKTIVNOSTI: Krištof se zaveda, da je študijski krožek lahko pobudnik novih idej in akcij, kar je lahko podlaga za nove podjetniške aktivnosti. Silvester v okviru študijskih krožkov razmišlja o novih konceptih, predvsem o vrednotenju lesa vrhunske kvalitete.

Krištof: *»To je recimo tudi ena od priložnosti študijskih krožkov. Študijski krožek da neko idejo in potem se na to idejo v nadaljevanju recimo, jo zagradi nek podjetnik. Ali pa neka razvojna agencija. Ali pa kdor koli drug. Ker ravno to: ti daš nek impulz, ki si ga odkril, nisi pa sposoben tega nadaljevati. Ker gre za prevelika finančna sredstva.«*

Silvester: *»V ozadju imam idejo, s katero bi želel les vrhunske kvalitete, takšnega lesa, kot ga je tukaj pri nas, ustrezno ovrednotiti, da bi konec koncev tudi lastniki tisti les dobro lansirali, dobro prodali pa da bi se začela tista veriga razvijati, od drevesa pa do tistega končnega produkta, česar zametek sega tudi že v tiste študijske krožke. Ampak s tistimi mentorji ne bi razmišljali samo o solčavskem gorskem lesu, ampak bi razmišljali tudi o nekem hrastu, ki raste tam v nižini, ampak ima pa spet neke druge kvalitete. In to zgodbo nekako povezati v neko vseslovensko zgodbo ...«*

ELEMENTI PODJETNIŠKE MISELNOSTI: Krištof meni, da udeleženec študijskega krožka osvoji koncept, ki je prenosljiv tudi na področje podjetništva. Lucija pravi, da v študijskih krožkih poznajo pot od ideje do njene realizacije. Zelo jasno postavlja mejo študijskega krožka.

Krištof: *»Tam udeleženec mora SODELOVATI! Kakšno temo bi izbrali, kakšni bi bili izobraževalni cilji, kakšen bi bil akcijski cilj, ... To pomeni, da tudi, če je nekoč sam, če recimo ustanovi en s.p., bo znal to razmišljati. Ali pa če bo moral biti v eni ekipi, v timu, v enem kolektivu, bo sigurno znal bolje sodelovati.«*

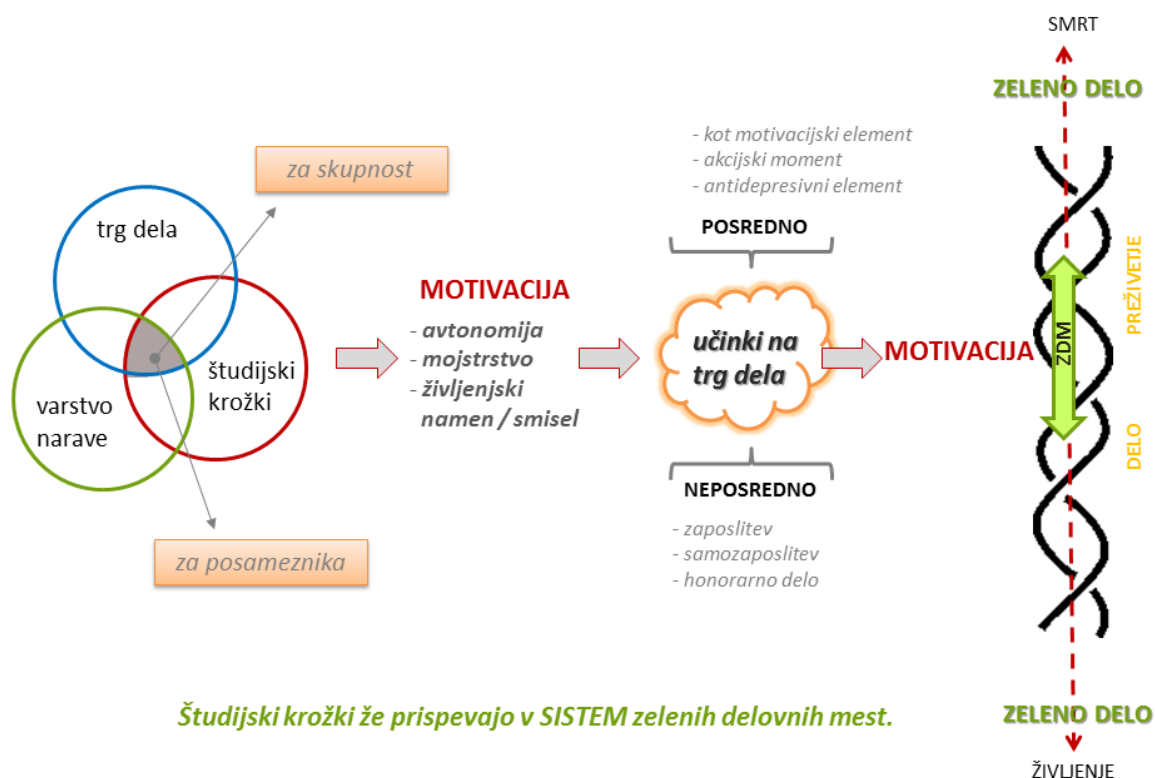
Lucija: *»Lahko ljudje spoznajo, ali pa si, ker jih naučimo, od neke ideje, kaj vse je potrebno, ker neka ideja danes ni nič. Pomembno je, da človek zna realizirati to idejo. Do*

tega lahko pride v študijskem krožku. Imamo idejo, spoznamo pot, kaj vse je potrebno, da jo realiziramo, in pokažemo – naredimo akcijski cilj. Pokažemo lokalni skupnosti, kaj smo delali in kaj smo se naučili. Ampak smo šele tukaj. Ampak, kako pa s to idejo preživeti na trgu, se pa študijski krožek zaključi.»

5.3 KLJUČNE UGOTOVITVE

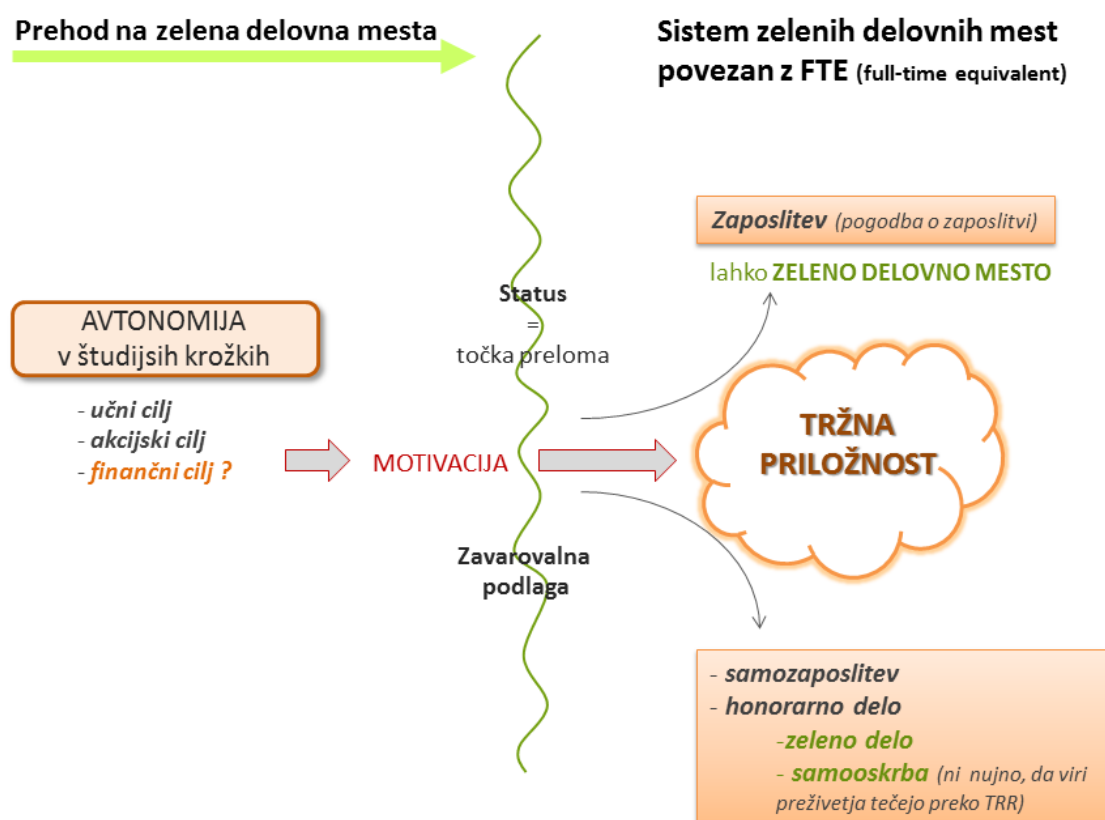
V študijskih krožkih (glej sliko 11, shematični prikaz ŠK) se poleg drugih močnih elementov izkazuje zelo visoka stopnja motivacije/motiviranosti za delo v skupini. Motivacija je ključen element za iskalce zaposlitve na trgu dela. Pink (2011, cit. po Gabor, 2011:32) navaja tri dejavnike, ki v največji meri motivirajo aktivnosti ljudi:

- avtonomija (ljudje radi delajo, kar sami izberejo),
- mojstrstvo (radi se v tem mojstrijo),
- življenjski namen/smisel (če imaš opredeljen višji smisel, vse to lažje delaš).

Slika 11: Shematični prikaz ŠK - študijski krožki že lahko prispevajo v SISTEM zelenih delovnih mest.
Figure: 11 The scheme of SC – study circles can already contribute to the SYSTEM of green jobs

Učinki študijskih krožkov na trg dela so lahko posredni (kot motivacijski moment, kot akcijski moment, kot antidepresivni moment) in neposredni (zaposlitev, samozaposlitev, honorarno delo). Človek lahko v razponu med življenjem in smrtjo že od zgodnjega otroštva in do pozne starosti dela (za preživetje) oziroma opravlja zeleno delo. Zeleno delo je delo, ki spoštuje človeka in naravo. Lahko predstavlja tudi vir preživetja. Ni nujno, da tok rezultatov dela teče preko tekočih računov bančnega sistema, preko pogodbe o zaposlitvi ali kot samozaposlitev. Večji kot je delež zelenega dela v življenju posameznika, več možnosti je, da bo opravljal delo na zelenem delovnem mestu. Zeleno delovno mesto ima značaj klasične zaposlitve. Rdeča nit prikazanih procesov (glej sliko 11, shematični prikaz ŠK) je prav motivacija. Bistveni poudarek pa je na tem, da študijski krožki v tej shemi že prispevajo v SISTEM zelenih delovnih mest (glej sliko 2: Nabor ukrepov za spodbujanje ZDM).

Slika 12: Nadaljevanje shematičnega prikaza ŠK (glej predhodno sliko »shematični prikaz ŠK«) – prehod čez točko preloma v tržno priložnost
Figure 12: Continuation of the scheme (look previous figure »The scheme of SC«) – crossing breakeven point to the market opportunity

Kot nadaljevanje shematičnega prikaza procesov, kjer študijski krožki že prispevajo v sistem zelenih delovnih mest (glej sliko 12, nadaljevanje shematičnega prikaza ŠK), želim prikazati še proces možnih prehodov na zelena delovna mesta. V študijskih krožkih se lahko načela študijskih krožkov uveljavijo do te mere, da postavljanje učnih in akcijskih ciljev lahko začne presegati osnovni cilj študijskih krožkov, ki je predvsem učenje. Pozitivni učinki na posameznika ali na skupnost v smislu gospodarskega razvoja ali finančnih učinkov, posameznega udeleženca ali skupino lahko pripelje do točke preloma. Kot točka preloma se izkazuje status udeleženca študijskega krožka, ki je oprt na zavarovalno podlago zdravstvenega zavarovanja. V kolikor je vsebina študijskih krožkov in ljudi, ki sodelujejo v študijskem krožku tako močna, da lahko ustvari tržno priložnost, potem lahko pride do **zaposlitve** (s pogodbo o zaposlitvi, ki ima lahko značaj zelenega delovnega mesta) ali **samozaposlitve**. Lahko je tudi v obliki honorarnega dela, ki dopolnjuje osnovni vire preživetja. Ob tem tudi ni nujno, da viri preživetja tečejo preko tekočega računa (TRR) posameznika ali skupine. Tak primer je lahko npr. popolna samooskrba s hrano v domačem gospodinjstvu.

Motivacija ali motiviranost, kot jo opredeli Kragelj (2016) je torej v študijskih krožkih predvsem **posledica** odnosov, politike ravnanja z ljudmi, socialne moči vodje in ustreznosti menjalnega razmerja. Motivacija v študijskih krožkih se torej izkazuje kot pokazatelj osnovne predpostavke magistrske naloge, da aktivno sodelovanje v študijskih krožkih spodbuja in krepi motivacijo, učenje, razvoj skupnosti in povezovanja ter posledično lahko vodi do rezultatov. Tudi do zaposlitve. Sodelovanje v študijskih krožkih lahko prispeva tako iskalcem zaposlitve z vidika izboljšanja delovnih spretnosti in sposobnosti kot tistim posameznikom, ki se zaposlijo z odprtjem lastnega podjetja.

6 DISKUSIJA

Raziskava je nakazala možnosti povezovanja področij študijskih krožkov, zelenih delovnih mest in zaposlovanja. S kombinirano metodo kvalitativnega in kvantitativnega raziskovanja sem se poglobil v delovanje študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije. Poglobljena analiza daje nekaj odgovorov, ki so pomembna podlaga za nadaljnja raziskovanja.

Osnovni poudarek, ki sem ga zaznal pri vseh intervjuvancih, tako udeležencih kot mentorjih študijskih krožkov, je opolnomočenje osebnosti. Osebnostna rast, povrnitev ali okrepitev osebnega dostojanstva in samozavesti, razširjen in pomnožen nabor veščin, razširjena mreža poznanstev, sodelovanje v konkretnih akcijah, ki so prepoznane v lokalni skupnosti in širšem okolju, ter odprtost in izražena potreba po novem učenju so glavne značilnosti intervjuvancev. Dva mentorja (Silvester in Lucija) sta v intervjuju sama navedla osebno izkušnjo prehoda iz aktivne udeležbe v študijskem krožku v novo oziroma v drugo zaposlitev. V obeh primerih gre za celostno sprejemanje koncepta študijskih krožkov do te mere, da kljub različnim zaposlitvam ta koncept ohranjata in ga dejavno vpletata v svoje delo. Ivana je bila s študijskimi krožki povezava kot vodja projekta oziroma kot koordinatorka študijskih krožkov v okviru ustanavljanja Ljudske univerze. Iz naslova vsebine prostovoljnega dela povezanega s študijskimi krožki, se je kasneje redno zaposlila. Pri drugih intervjuvancih sem zaznal predvsem posredne povezave med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo. S tega vidika lahko odgovorimo na prvo raziskovalno vprašanje. Povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in nadaljnjo zaposlitvijo obstaja.

Pri izvedbi intervjujev se je izkazalo, da imajo skoraj vsi intervjuvanci osebno izkušnjo z brezposelnostjo. Tisti, ki te izkušnje nimajo, kljub temu empatično in dejavno izražajo veliko mero občutljivosti za področje brezposelnosti ter iskanja novih kariernih priložnosti za iskalce zaposlitve.

V vseh intervjujih sem zaznal, da je tematika zelenih delovnih mest razmeroma nova vsebina, ki se za zdaj v večini primerov le bežno dotika razmišljanja intervjuvancev in njihove osebne izkušnje. Trajnostni vidik s socialnimi, ekonomskimi in okoljskimi

poudarki pa je močno navzoč v vsebini ter delovanju študijskih krožkov. Menim, da je termin zelenih delovnih mest preširok in nepoenoten na lokalni in globalni ravni. Iz tega stališča je definiranje, štetje in statistično spremljanje zelenih delovnih mest problematično. Potrebno pa je poudariti, da se dobre prakse trajnostnega razvoja in zelenih delovnih mest razvijajo, tako na lokalni kot na globalni ravni. Vsebino zelenih delovnih mest je potrebno proučevati od primera do primera. Kljub temu menim, da so že izkazane dobre prakse študijskih krožkov v Sloveniji zelo dobra osnova za podporo razvoju zelene sheme Slovenije. In kako lahko odgovorimo na drugo raziskovalno vprašanje? Povezava med sodelovanjem brezposelnih oseb v študijskih krožkih in zaposlitvijo na področju zelenih delovnih mest obstaja. Slovenski model študijskih krožkov, ki se razvija v koordinaciji Andragoškega centra Slovenije, ima vse možnosti, da postane zgled trajnostne naravnosti in umeščanja učenja v sistem zelenih delovnih mest.

Na osebni nivoju je to predvsem: pozitiven pogled na stvari, sposobnost razvijanja ideje in poznavanje poti do izpeljave akcijskega cilja oziroma do rezultata, poudarek na dobrih medčloveških odnosih in medsebojnem sodelovanju, poudarek na sprejemanju različnosti in na reševanju konfliktov s pogovorom. Na nivoju brezposelne osebe lahko udeleženec študijskega krožka pridobi sposobnost sodelovanja, spozna pot doseganja izobraževalnih in akcijskih ciljev.

Če udeleženec postane samostojni podjetnik, ima model, po katerem se bo lahko lažje prilagodil podjetniškemu načinu razmišljanja in iskal nove poslovne priložnosti. Predvsem pa je pomembno zavedanje, da ima študijski krožek svoj »domet« in svoje meje, ki jih je treba spoštovati. Študijski krožek tako ni ena izmed uvajalnih delavnic oziroma priprav na podjetništvo, ampak lahko le spodbudi novo potrebo po izobraževanju za pridobivanje znanj na področju podjetništva. Polje za izmenjavo praktičnih izkušenj obeh konceptov je odprto, prav tako so odprte teme za nove empirične raziskave.

Na nivoju širše skupnosti so aktivnosti študijskih krožkov najbolj prepoznane. V številnih primerih dobrih praks so študijski krožki lahko podpora celotnemu razvoju lokalnega okolja. V praksi je zaznati primere, kjer po konceptu razmišljanja študijskih krožkov prihaja do preseganja enega nivoja razvoja in s tem prehajanje na drug nivo razvoja. Podpora večjih ustanov in razvojnih centrov je v takih primerih zelo pomembna.

Vzporednica s sodobnimi oblikami podjetništva je spodbudna. V okviru mojega znanja na tem področju me nagovarja predvsem sodelovalno podjetništvo in dizajnerski pristop za razvoj podjetniških kompetenc. Kot odgovor na tretje raziskovalno vprašanje (3. a) lahko zapišem, da obstaja povezava med sodelovanjem udeležencev in mentorjev študijskih krožkov ter iskanjem novih poslovnih priložnosti. Vidiki, ki krepijo sposobnosti udeležencev za podjetniški način razmišljanja in iskanje novih poslovnih priložnosti (raziskovalno vprašanje 3.b), imajo sledeče poudarke: V študijskih krožkih ideje so. Mentorji poznajo pot za doseganje idej. Poznajo tudi pot za doseganje izobraževalnih in akcijskih ciljev. Intervjuvanci izražajo pozitiven odnos do ranljivih skupin. V akcijsko naravnanih študijskih krožkih, znajo in zmorejo postavljati prioritete in cilje izpeljati v konkretnih akcijah. Za podjetniški način razmišljanja je potreben pozitiven pogled na stvari. Nove priložnosti za uresničevanja idej, dolgoročno lahko dobijo značaj ekonomske vrednosti.

Motivacija je torej v študijskih krožkih predvsem posledica odnosov. Osnovna predpostavka, da aktivno sodelovanje v študijskih krožkih spodbuja in krepi motivacijo, učenje, razvoj skupnosti in povezovanja ter posledično lahko vodi do rezultatov, je potrjena. Sodelovanje v študijskih krožkih lahko prispeva tako iskalcem zaposlitve z vidika izboljšanja delovnih spretnosti in sposobnosti kot tistim posameznikom, ki se zaposlijo z odprtjem lastnega podjetja.

Osnovna kritična nota, s katero se srečujem v celotnem procesu raziskovanja študijskih krožkov, je po moji predpostavki predvsem njihovo negotovo in nepredvidljivo financiranje. Kot pravi Krištof: *»... kar se tiče države, ... Če bi podprla več študijskih krožkov, potem je to en pozitiven znak, da državo zanima to neformalno izobraževanje.«* Ta vidik morda najbolj radikalno »reže« v koncept študijskih krožkov v Sloveniji, po drugi strani prav to daje zdravo organsko rast razvoju mreže teh krožkov v Sloveniji, saj so za svoje delovanje primorani iskati sredstva tudi iz drugih virov.

Nekateri mentorji študijskih krožkov predlagajo prenovo računalniške aplikacije in odpravo nekaterih pomanjkljivosti: *»Nekatere so čisto tehnične. In sicer prenos teh vnesenih podatkov na RE-INPRO. To je. In se potem izpiše, to je posredovanje za*

Ministrstvo, recimo ne moreš podatkov popravljati. To je kar zapečateni pa vidiš, da izpisi ni v redu» (Krištof).

Krištof vidi pomanjkljivost študijskih krožkov v tem, da v okviru matične ustanove v času gospodarske krize kar naenkrat ni bil več finančno stimuliran. Večino aktivnosti študijskih krožkov opravi v prostem času. Meni, da na to noto, da gre za promocijo ustanove, ne more večno igrati. Zato predlaga, da bi bili v okviru matične ustanove vsaj delno razbremenjeni drugega rednega dela.

Po številnih izvedenih študijskih krožkih je ena od nevarnosti tudi, da mentor pade v rutino. *»Jaz bi bolj rekel, da nevarnost je to, da mentor zapade v neko rutino. To je en tak drobci. Jaz sem izvedel že več kot 25 študijskih krožkov. Nevarnost je, da to postane rutina (Krištof)«*

Omejitev raziskave

Ključno omejitev magistrske naloge predstavlja majhen vzorec kvalitativne in kvantitativne raziskave. Ugotovitev zato ne moremo posploševati na vse udeležence in mentorje študijskih krožkov. Za sodelovanje v anketi in v intervjujih so se odločili tisti mentorji in udeleženci študijskih krožkov, ki tudi sicer izkazujejo veliko mero angažiranosti in aktivnosti na vseh področjih življenja.

Priporočila

Eno od priporočil za nadaljnje raziskovanje je prenova ali dopolnitev evalvacijskega vprašalnika za študijske krožke, ki naj bi se podrobneje dotikalo področja zaposlovanja in zelenih delovnih mest. S tem bi pomembno dopolnili že uveljavljeno dolgoletno raziskovalno spremljanje študijskih krožkov in razširili možnosti preverbe raziskav na večjem vzorcu.

Sodelovanje med nosilnimi inštitucijami na področju trga dela in zelenih delovnih mest je deloma že vzpostavljeno. Na območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje je nevladna organizacija Umanotera o zelenih delovnih mestih izvedla osnovno informiranje in v povzetku pogovorov predlagala priporočila. Prav tako so na območnih službah v izvedbi

podjetja KonektON d.o.o. potekale kratke dvodnevne delavnice s temo podjetništva. Po istem modelu kratkih delavnic bi bilo na Zavodu RS za zaposlovanje smiselno predstaviti tudi delovanje študijskih krožkov. Lucija je dejala: *»Se mi zdi zelo pomembno to sodelovanje, če bom rekla v našem primeru ..., da na Zavodu za zaposlovanje svetovalci veste, kakšne vsebine ponujamo, da potem lahko tudi napotite brezposelne osebe. To pa zaradi tega, ker pač vemo, da prav takšne osebe se manj vključujejo, kot izobražene, kot tiste, ki sledijo in ki vejo, kaj lahko kje dobijo.«*

V mesecu januarju 2016 sem prišel do informacije (Rejec, 2016), da se ta pobuda že uresničuje. Mentorica študijskih krožkov se je povezala s krajevnim uradom za delo ter povabila k sodelovanju brezposelne osebe. Tako je nastal nov študijski krožek na temo socialnega podjetništva in zelenih delovnih mest. Vključenih je 7 brezposelnih oseb s pestro izobrazbeno strukturo.

Dobrodošle so nadaljnje kvalitativne in kvantitativne raziskave na področju varstva narave ter informiranje naravovarstvene stroke. Dogovor o ustanovitvi Skupnosti zavarovanih območij narave Slovenije (2011) povezuje skupni interes ohranjanja narave in zagotavljanje ravnovesja med učinkovitim varstvom narave in kulturnega izročila ter drugo rabo na slovenskih zavarovanih območjih, vključno s tistimi, ki še nimajo upravljavca. Na vsakem področju se pojavljajo določene vrzeli in močne točke (glej sliko 11, shematični prikaz ŠK) , ki pa se v presečišču množic smiselno dopolnjujejo. Pri varstvu narave je drsno področje komunikacija, odnos ljudi do narave, odnos ljudi do stroke in sprejemanja naravovarstvenih smernic v lokalnem okolju. Varstvo narave torej nujno potrebuje tudi primerna orodja za delo z ljudmi. Na trgu dela pa so določene vrzeli, ki jih klasična ponudba vseživljenjske orientacije ne more zaobjeti. Določenih ranljivih skupin, posebno na podeželju, preprosto ne doseže. Menim torej, da je varstvo narave in trg dela moč povezati prav s študijskimi krožki.

Izkušnja vpletanja študijskih krožkov v strokovno delo Zavoda za gozdove Slovenije je s tega stališča dragocena in vredna posnemanja v vseh ustanovah in poslovnih subjektih, ki po strokovni plati sodijo na področje varstva narave in varstva okolja.

Spodbude informiranju, ozaveščanju in raziskovanju tematike študijskih krožkov, zaposlovanja in zelenih delovnih mest so dobrodošle, tako na nacionalni, regionalni in krajevni ravni. Čezmejni projekti tovrstnim aktivnostim dajejo drug značaj ter pomembno bogatijo znanstveno raziskovanje, izkušnje in perspektive na obeh straneh meje. Kljub temu da je kombinacija pojmovnega trojčka *»študijski krožki // zaposlovanje // zelena delovna mesta«* v virih in literaturi slabo zastopana, se v Sloveniji ponuja iz prakse izhajajoči pojmovni dvojček *»študijski krožki // zelena delovna mesta«* ali vsaj *»študijski krožki // zeleno delo«*. V večini primerov študijski krožki, kratkoročno gledano, niso direktno povezani z ustvarjanjem delovnih mest, so pa vsekakor povezani z *»zelenim delom«*, ki daje človeku osebno dostojanstvo in zadovoljstvo, v nekaterih primerih tudi možnost dodatnega honorarja. Večino dobrih praks študijskih krožkov, ki so predstavljene v knjižici Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti (Bogataj, 2013), bi lahko dobilo oznako *»zeleni študijski krožki«* (angl. green study circles). Slovenija ima vse možnosti, da ta model prepozna, okrepi in ga ponese v svet.

V Sloveniji je na deset tisoče težkih zgodb, ki jih piše tako imenovani trg dela. Nekaterim težo olajšajo študijski krožki, čeprav doslej še niso bili načrtno usmerjeni v reševanje brezposelnosti (Gabrovšek, 2015). Po strokovni oceni Bogatajeve (Andragoški center Slovenije), prvič zato razpolagamo s podatkom o deležu brezposelnih oseb med udeleženci in mentorji študijskih krožkov. Kljub temu, da je bila raziskava opravljena na majhnem vzorcu populacije, vseeno odpira pomembno vprašanje iskanja zaposlitvenih možnosti v okviru študijskih krožkov in zelenih delovnih mest. V tem vidim enega od pomembnejših prispevkov magistrskega dela.

7 POVZETEK (SUMMARY)

7.1 POVZETEK

V magistrski nalogi sem želel podrobneje raziskati slovenski model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije. Da bi se lahko poglobil v sistem zelenih delovnih mest, sem v študijskih krožkih raziskoval predvsem področja varovanja in ohranjanja narave kot celote.

Da bi lahko odgovoril na raziskovalna vprašanja, kombiniram kvalitativni in kvantitativni metodološki pristop. Med udeleženci in med mentorji študijskih krožkov sem izvedel spletno anketo in z obojimi izpeljal tudi poglobljene intervjuje. Kvantitativna metoda v obliki spletne ankete mi je predvsem omogočila dostop do sogovornikov v obliki poglobljenih intervjujev.

Rezultati spletne ankete s stališča brezposelnosti so delno pričakovani, pa vendarle presenetljivi, saj je bilo tistih, ki so bili v navedenem obdobju vsaj enkrat ali večkrat brez zaposlitve, veliko. Med udeleženci in mentorji študijski krožkov je velik delež tistih, katerih zaposlitev je bila enkrat, večkrat ali stalno ogrožena. V teh odgovorih je med udeleženci in mentorji študijskih krožkov moč razbrati, da tudi stabilne zaposlitve ali zaposlitve za določen čas ne predstavljajo vedno gotovosti za delovno mesto. Delež dolgotrajno brezposelnih oseb med anketiranci je velik, kar lahko pomeni, da študijski krožki sledijo načelu vključevanja ranljivih ciljnih skupin. Če sledimo razmišljanju, da je stiska lahko tudi priložnost, potem v tem oziru lahko poudarimo pomen sodelovanja med različnimi nosilci aktivnosti vseživljenjske karijerne orientacije in konceptom študijskih krožkov.

Rezultati spletne ankete ne kažejo povezanosti med udeležbo v študijskih krožkih in preostalimi spremenljivkami (brezposelnost, ogroženost zaposlitve, trajanje brezposelnosti, delovna aktivnost). Število enot v vzorcu je premajhno, da bi lahko iz vzorca sklepali na celotno populacijo. Bistveni poudarek v raziskovalnem delu je na poglobljenih intervjujih.

Analiza opravljenih poglobljenih intervjujev potrjuje, da so prostovoljnost, neformalnost in demokratični pristop do samostojnega, sodelovalnega, skupnega in skupnostnega učenja

ključni dejavniki, ki odločilno vplivajo na vzdušje v skupini. Čeprav večino populacije predstavljajo starejši, je zaznati tudi nekaj mladih. Ob tem se mi zdi vredno izpostaviti pomembnost vključevanja in uvajanja mladih v študijske krožke. V več primerih so bili prepoznani kot dober potencial za prihodnost. Tako si lahko nabirajo dragocene delovne izkušnje in raznovrstne veščine, ki jim lahko odločilno pomagajo pri prehajanju iz šolanja in vstopanju na trg dela.

Kljub moji dolgoletni predstavi o popolni enakovrednosti mentorja ostalim udeležencem študijskega krožka, sem v pogovorih prišel do spoznanja, da je za delovanje študijskega krožka ključno in drugačno od delovanja ostalih udeležencev, čeprav je samoorganizacija skupin študijskih krožkov na zelo visoki ravni.

Kot primer dobre prakse je vredno izpostaviti študijski krožek, v katerem udeleženci dobijo finančna sredstva skoraj v celoti in z njimi prosto in nadvse skrbno razpolagajo. Pri tem motivacija udeležencev zavzema visoko mesto. Motivacija v študijskih krožkih sicer ni samoumevna, občasno lahko zaniha ali celo pade, vendar nikoli ne pod raven, ki bi ogrožala aktivnost skupine. Če se v skupini pojavijo trenja in nesoglasja, sta pogovor in odprtost za različnost najboljša pot, da se ta nesoglasja rešijo.

Dejstvo, da je študijske krožke mogoče izvesti praktično kjerkoli, jim daje izredno visoko dodano vrednost. Za izvedbo ne potrebujejo dodatnih finančnih vlaganj ali infrastrukture, ki je vezana na klasično obliko učenja. Menim, da prav prostorska razpršenost študijskih krožkov bistveno dopolnjuje in nadgrajuje ponudbo storitev vseživljenjske karijerne orientacije v Sloveniji. V veliki večini primerov je vezana na večja urbana središča. Ravno med najbolj ranljivimi ciljnimi skupinami ljudi je največ takih, ki bijejo boj za preživetje in živijo pod pragom revščine. Brezplačnost sodelovanja je po moji oceni drugi ključni element, ki učenje približuje tudi najbolj ranljivim skupinam prebivalstva v Sloveniji.

Osnovna kritična nota, s katero se srečujem v celotnem procesu raziskovanja študijskih krožkov, je po mojih opažanjih predvsem negotovo in nepredvidljivo financiranje študijskih krožkov. Nekateri mentorji študijskih krožkov predlagajo tudi prenovo računalniške aplikacije in odpravo nekaterih pomanjkljivosti.

Razvoj podpornega sistema zelenih delovnih mest ima v študijskih krožkih podlago, ki je vredna upoštevanja in umeščanja v različne sisteme celotnega slovenskega prostora. Dostojna zelena delovna mesta lahko pomagajo ohranjati dostojanstvo človeka in pomagajo ohranjati naravo. To pa je srčika mojih vzgibov za raziskovanje v magistrski nalogi in ključna dopolnitev obstoječih raziskovanj.

7.2 SUMMARY

The aim of this Master's thesis was to research the Slovenian model of study circles organised by the Slovenian Institute for Adult Education in more depth. In order to look further at the green jobs system, research within the study circles was mainly focused on the field of nature conservation.

In order to understand the research questions a combination of qualitative and quantitative methods were used; an online survey in addition to thorough interviews with study circle participants and mentors were carried out. The quantitative method of the online survey enabled me access to more in depth research in the form of interviews.

The results of the online survey regarding unemployment were partially expected, nevertheless the high proportion of those who had in this period been unemployed one or more times, was surprising. A large proportion of the study circle participants and mentors were individuals whose employment had been under threat once or more times, or that their employment had been constantly under threat. From the responses of the study circle participants and mentors it can be seen that stable employment or fixed term employment do not always assure your job. The amount of the long-term unemployed amongst the survey respondents is large, which can mean that study circles follow the principle of including vulnerable target groups. If we follow the school of thought that distress can also be an opportunity, then in this respect we can highlight the question of co-operation between various providers of activities concerning lifelong career orientation and the concept of study circles.

The online survey results do not show any correlation between the participation in study circles and the other variables (unemployment, threat to work, duration of unemployment,

working activity). The number of units in the sample is too small to be inferred onto the entire population. The key focus of the research work is on the in-depth interviews.

The analysis of the in-depth interviews confirms that a voluntary, non-formal and democratic approach to independent, co-operative, group and community learning is a key factor which decisively influences on the atmosphere within the group. However, it is seen that the majority of the population are elderly with only a touch of youth. It is worth highlighting the importance of the inclusion and introduction of young people into study circles; young people have been recognised in many instances as having strong potential for the future. The aforementioned inclusion into study circles would give them valuable work experience and diverse skills which would undoubtedly assist them in their transition from finishing education to entering the labour market.

Despite the longstanding belief that the mentor is the complete equal of the other participants in the study circle, the discussions revealed that the mentor is key for the operation of the study circle. It was also seen that the self-organisation of the study circle groups was at a very high level. As an example of good practice it is worth highlighting study circles where participants receive almost all the funding they require and freely and economically use it for their needs. The motivation of participants is ranked highly in such a case. Motivation is not self-evident; sometimes it wavers or even falls, however never below a level where it would threaten the activity of the group. In the case of friction or disagreement within the group, discussion and openness to diversity is the best resolution.

The fact that study circles can take place practically anywhere gives them exceptional added value; no additional financial investment or infrastructure which are associated with traditional forms of learning, are needed. I believe that the spatial dispersion of study circles significantly complements and upgrades the offer of lifelong career orientation services in Slovenia. In the majority of cases this is linked to larger urban centres. Among the most vulnerable target groups of people are those who are fighting for survival and living under the poverty threshold. In my opinion, free of charge co-operation is the second key element which also brings learning closer to the most vulnerable groups within the Slovenian population.

According to my observations, the main criticism that I have encountered over the entire research process of study circles is the uncertainty and unpredictability of funding for study circles. Some mentors of study circles also suggest the renewal of computer applications and the elimination of some discrepancies.

The development of a green jobs system has a basis in study circles, which is worth taking into account and placing into various systems throughout Slovenia. Respectable green jobs can help preserve human dignity and conserve nature. This is the core motive for my Master's thesis research and the key complementary factor to existing research.

8 VIRI

8.1 CITIRANI VIRI

Andrews C. 2016. Study Circles: Schools For Life.

<http://www.context.org/iclib/ic33/andrews/> (16.8.2016)

Anko B. 2011. Perspektive razvoja naše naravovarstvene vzgoje in izobraževanja. *Varstvo narave*, 25: 5-19.

Anko B., Anterić M., Clarke R., Koščak M., Mitchell I., Lenar A. 2007. Študija o Solčavskem 1932 – 2007: poročilo o skupnem delu Univerze v Ljubljani in Univerze v Londonu 1932 – 2007. London, Birkbeck College: 119 str.

Bahmani S., Galindo M.-A., Mendez M.T. 2012. Non-profit organizations, entrepreneurship, social capital and economic growth. *Small Business Economics*, 38: 271-281.

Bandelj N., Bučar Markič S., Gogala B., Lasič T., Niklanovič S., Pezdirc Tandler A., Rupar A., Savič M., Simšič M., Toličič Drobež Ž., Verša Paić D. 2015. Medresorske smernice kakovosti vseživljenjske karijerne orientacije (VKO). Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje: 28 str.

Bahmani S., Galindo M.-A., Mendez M. T. 2012. Non-profit organizations, entrepreneurship, social capital and economic growth. *Small Business Economics*, 38: 271-281.

Berginc M., Kremesec Jevšenak J., Vidic J. 2007. Sistem varstva narave v Sloveniji. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor: 128 str.

Bogataj N. 2007. Razumevanje pomena gozda za trajnostni razvoj podeželja v študijskih krožkih: doktorska disertacija. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 191 str.

Bogataj N. 2011. Kazalnik trajnostnega razvoja v slovenskem modelu študijskih krožkov. V: Koncept trajnostnega razvoja in neformalno izobraževanje odraslih. Ličen N. (ur.). Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete: 51-77.

Bogataj N. 2013. Sklepne misli. V: Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. 2013. Bogataj N., Imperl M. Prah J. (ur.). Radeče, KTRS Radeče: 81-82

- Bowen A. Kuralbayeva K. 2015. Looking for green jobs: The impact of green growth on employment, Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment: 28 str.
http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2015/03/Looking-for-green-jobs_the-impact-of-green-growth-on-employment.pdf, (15.12.2015).
- Brophy M. 2001. The Study Circle Participatory Action Research, With and For the Unemployed. Melbourne, Victoria University: 388 str.
<http://vuir.vu.edu.au/211/2/brophy.pdf>, (1. 12. 2015).
- Carington D. 2015. Quietly, Government Stops Counting "Green jobs".
<https://www.carolinajournal.com/news-article/quietly-government-stops-counting-green-jobs> (25.7.2016).
- Carson R. 1972. Nema pomlad. Ljubljana : Državna založba Slovenije: 251 str.
- Cerovšek D., Lukič G. 2013. Problemska analiza položaja mladih na trgu dela v luči agende dostojnega dela s predlogi ukrepov za znižanje stopnje brezposelnosti mladih v Sloveniji. Ljubljana, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije: 43 str.
- Cope J. 2003. Researching entrepreneurship through phenomenological inquiry: Philosophical and methodological issues. International Small Business Journal, 23: 163-189.
- Černič Istenič M. 2013. Okrogla miza z deležniki in predstavitev FoodMetres – video.
https://www.youtube.com/watch?v=5_FnB_19xTE (21.8.2016)
- Dogovor o ustanovitvi Skupnosti zavarovanih območij narave Slovenije (2011)
http://www.ljubljanskobarje.si/uploads/datoteke/2011%20Dogovor%20naravni%20parki_kopija%20podpisanaega%20originala.pdf (7. 1. 2016)
- Dolžan Eržen T. 2013. Slamnikarstvo v Domžalah. V: Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče, JZ KTRC Radeče: 58 - 62.
- Dolgotrajno brezposelne osebe. 2015. Ljubljana, Zavod RS za zaposlovanje: 31 str.
- Easterby-Smith M., Thorpe R., Lowe A. 2005. Raziskovanje v managementu. Koper, Fakulteta za management: 231 str.
- Europarc federation. 2015. Sustainable tourism in protected areas. Good for Parks, good for People. 24 str.
http://www.europarc.org/wp-content/uploads/2015/12/ECST_2015.pdf (9.6.2016).

- Filipančič Jenko S., Lekić S. 2015. 22 let izvajanja študijskih krožkov v podjetju Invel d.o.o.. V: Karavana študijskih krožkov 2015, Šmarje pri Jelšah, 8.5.2015 (neobjavljeno)
- FoodMetres. (2012)
<http://www.foodmetres.eu/>. (25.8.2016)
- Gabrovšek M. 2015. Tromostovje – skupnost/povezovanje, motivacija in učenje: študijski krožki. E-novičke, november: 16.
<http://arhiv.acs.si/e-novicke/2015/november.pdf> (9. 1. 2016)
- Galeotti G. 2015. Analysis of pilot study circles and their multidimensional sustainability. V: Lifelong learning devices for sustainable local development. The study circles experience in the crossborder area Italy – Slovenia. Pisa, Edizioni ETS: 90-104.
- Gabor P. 2011. Motivacija:delavnica: priročnik za inštruktorje. Zavod Republike Slovenije za Zaposlovanje: 41 str. (neobjavljeno)
- Gazibara S. 2013. "Head, Heart and Hands Learning"- A challenge for contemporary education. Journal of Education Culture and Society, 1: 71 – 82
- GoodWork.ca. (2016)
<http://www.goodwork.ca/what-is-a-green-job> (3.6.2016)
- Groznič Zeiler K. 2011. Razvojna vloga zavarovanih območij v Sloveniji. V: Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji. Nared J. (ur.), Perko D. (ur.), Raspotnik Visković N. (ur.). Ljubljana, Založba ZRC: 23 – 32.
- Heath A. W. 1997. The Proposal in Qualitative Research.
<http://www.nova.edu/ssss/QR/QR3-1/heath.html> (25.8.2016)
- Hergovich S. 2013. Green jobs: growth engine for the EU or more hype than substance? = Zelena delovna mesta: Motor rasti za EU ali veliko hrupa za nič?: prispevek na 1. Nacionalni konferenci Spodbujamo zelena delovna mesta. Ljubljana, 7. november 2013. (neobjavljeno)
- Hiti T. 2010. Pregled modelov za spodbujanje podjetništva v Sloveniji. V: Zbornik 7. festivala raziskovanja ekonomije in managementa. 2.-3.december 2010. Koper – Celje – Škofja Loka.
<http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-122-9/prispevki/067.pdf> (5.9.2016)
- Helena. 2016. Pot do prve zaposlitve. (osebni vir, 8.8.2016)

- Hvalič Erzetič B. 2014. Vpliv izobraževanja in usposabljanja na podjetnikovo uspešnost: doktorska disertacija. Ljubljana, Ekonomska fakulteta: 180 str.
- ILO, International Labor Organization - What is a green job? (2016),
[http://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/news/WCMS_220248/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/news/WCMS_220248/lang-en/index.htm) (15.6.2016)
- Izobraževanje in usposabljanje za zelena delovna mesta; povzetki in zaključki posveta. 2013. Center RS za poklicno izobraževanje (5. 7. 2013).
http://arhiv.acs.si/e-novicke/2013/julij_avgust.pdf (15. 12. 2015)
- Kajfež Bogataj L. 2005. Podnebne spremembe in njihovi vplivi na kakovost življenja ljudi. Acta agriculturae Slovenica, 85: 41-54.
- Karba R., Sonnenschein S., Milošević G., Rantaša B., Slabe A., Vovk M., Žnidaršič B. 2014. Zelena delovna mesta: stanje, potenciali, dobre prakse. Ljubljana, Umanotera, 110 str.
- Karba R. 2014. Spodbujamo zelena delovna mesta: priporočila za nadaljnje ukrepe. Ljubljana, Umanotera: 25 str.
- Karba R., Sonnenschein S., Milošević G., Rantaša B., Slabe A., Vovk M., Žnidaršič B. 2014. Zelena delovna mesta: stanje, potenciali, dobre prakse. Ljubljana, Umanotera, 110 str.
- Kaplan J., Carré P. 2007. Self-direction in Study Circles. A Hypothesis in Support of Active Citizenship in 21st Century Europe. V: 5th ESREA European Research Conference.
http://kaplan-consultants.org/sites/default/files/Kaplan-Carre_2007.pdf (4. 12. 2015)
- Kohont A., Tacer B., Hrovatič D., Urbanc K., Vidmar T., Toličič Drobež Ž., Jelenc Krašovec S., Pečjak S., Jurčičević M., Niklanović S., Dedić S., Bučar Markič S. 2011. Terminološki slovarček: karierne orientacije. Ljubljana, ZRSZ: 38 str.
- Komat A. 2014. Potniki na ladji norcev: umetnost preživetja. Domžale, samozaložba: 460 str..
- Komat A. 2015. Če boste molčali, bodo kamni govorili. Domžale, Anton Komat, Buča: 215 str.
- Kordeš U., Smrdu M. 2015. Osnove kvalitativnega raziskovanja. Koper, Založba Univerze na Primorskem: 86 str.

- Krajnc A. 2005. Kaj je odločalo o nastajanju študijskih krožkov? V: Študijski krožki, od zamisli do sadov v prvem desetletju. Bogataj N. (ur.) (Zbirka študije in raziskave, 12). Ljubljana, Andragoški center Slovenije: 33-45.
- Kragelj R. 2016. Povejte našim zaposlenim, da morajo biti bolj motivirani!? WTF!? <https://www.linkedin.com/pulse/povejte-na%C5%A1im-zaposlenim-da-morajo-biti-bolj-wtf-radovan-kragelj?forceNoSplash=true> (30.7.2016)
- Lajovic F. 2015. Možnosti medgeneracijskega povezovanja v okolju, v katerem živim. Študijski krožki kot primer dobre prakse medgeneracijskega povezovanja in sodelovanja v Sloveniji: seminarska naloga. (DOBA Fakulteta za uporabne poslovne in družbene študije Maribor) . Ljubljana, samozal.: 25 str.
- Lajovic F. 2016. 9 let spremljanja študijskih krožkov v spletni aplikaciji ESK. <http://arhiv.acs.si/e-novicke/2016/junij.pdf> (22.7.2016)
- Lajovic F. 2016. Izsek ŠK 2016. V: Karavana študijski krožkov 2016, Arboretum Volčji potok, 11.6.2016. (neobjavljeno)
- Larsson S., Nordvall H. 2010. Study Circles in Sweden: an Overview with a Bibliography of International Literature. Linköping, Linköping University Electronic Press: 47 str.
- Ličen N., Bogataj N., Hočevar Ciuha S., Javrh P. 2011. Koncept trajnostnega razvoja in neformalno izobraževanje odraslih. Ljubljana, Filozofska fakulteta: 162 str.
- Lawless M. 2014. Age or size? Contributions to job creation. Small Business Economics, 42: 815-830.
- Lyman R. 2016. "Green jobs" - reality or rhetoric? https://www.friendsofscience.org/assets/documents/Green-Jobs-Rhetoric_Lyman.pdf. (25.7.2016)
- Mesečne informacije julij 2016. 2016. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje: 52 str. http://www.ess.gov.si/files/8940/MI_2016_07.pdf (1.9.2016)
- Michaels R., Murphy R. 2009. Green jobs, fact or fiction? <http://instituteeforenergyresearch.org/green-jobs-fact-or-fiction/> (3.6.2016)
- Mladi in trg dela. 2013. Ljubljana, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: 39 str.

- Morris M.H., Webb J.W., Franklin R.J. 2011. Understanding the Manifestation of Entrepreneurial Orientation in the Nonprofit Context. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35, 5: 947-971.
- Novak D. 2013. Študijski krožki [ŠK]. Infografika.
<http://sk.acs.si/index.php?id=95> (5. 11. 2014)
- Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo – OPZG z Akcijskim načrtom izvajanja OPZG (ANi OPZG) in Načrtom aktivnosti ministrstev in vladnih služb (NAMVS) 2015–2016. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor: 62 str.
- Pezdevšek Malovrh Š., Krč J., Prah J. 2012. Analiza delovanja gozdarskih študijskih krožkov – kako naprej?.
<http://web.bf.uni-lj.si/go/gsd2012/povzetki/6Malovrh.pdf> (17. 3. 2015)
- Pink D. H. 2011. Zagon; presenetljiva resnica o tistem, kar nas dejansko motivira. Maribor, Videotop d.o.o.: 244 str. Pirih A. 2015. Skupinsko učenje na italijansko slovenskem čezmejnem območju - video.
<http://www.study-circles.eu/sl/video-skupinsko-u%C4%8Denje-na-italijansko-slovenskem-%C4%8Dezmejnem-obmo%C4%8Dju/267> (28. 12. 2015)
- Planinc N. 2013. Društvo Anbot Piran je nastalo iz študijskih krožkov. V: Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče, JZ KTRC Radeče: 49-53.
- Pop O., Dina C.G., Martin C. 2011. Promoting the corporate social responsibility for a green economy and innovative jobs. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 15: 1020-1023.
- Porazdelitev ŠK po Sloveniji v obdobju 1993-2011. (2016)
<http://sk.acs.si/index.php?id=94>. (1.7.2016)
- Potočnik Slavič I. 2010. Endogeni razvojni potenciali slovenskega podeželja. Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: 131.
- Prah J. 2013. Od vznika do evra za radeške lastnike gozdov. V: Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče, JZ KTRC Radeče: 18 - 19.
- Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 (Programma per la cooperazione transfrontaliera Italia-Slovenia 2007–2013). (2011)
<http://www.acs.si/index.cgi?m=51&id=293> (28. 12. 2015)
- Račnik M. 2016. NLP center. Poslovna in NLP izobraževanja.
<http://www.nlp-center.si/marjan-ra%C4%8Dnik.html> (16.8.2016)

- Rahne Mandelj T. 2015. Prehod v starševsko kot priložnost za ustvarjanje varne navezanosti v paru in v odnosu z otrokom: proces soustvarjanja ranljivosti: doktorska disertacija. (Univ. v Lj., Teološka fak.). Ljubljana, samozal.: 388 str.
- Ramovš J. 2003. Kakovostna starost, Socialna gerontologija in gerontagogika. Ljubljana, Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti: 582 str..
- Rejec P. 2016. »Socialno podjetništvo – priložnost zame in moj kraj?«
patricija.rejec@prc.si (osebni vir, 5. 1. 2016)
- Rodman K. 2015. Sodelovalno podjetništvo.
<http://www.konekton.net/sl-si/dejavnosti/sodelovalnopodjetnistvo/kajjesodelovalnopodjetnistvo.aspx> (24. 11. 2015)
- Scully-Russ E. 2013. Are green jobs career pathways a path to a 21st-century work. Adult learning, 1: 6-13.
- Skoberne P. 2013. Iz narave ne moremo izstopiti: pogovor s Petrom Skobernetom o rešitvah za okoljske probleme in probleme narave. Božje okolje, 38, 3: 6-8.
- Study Circles. (2015) Video: Skupinsko učenje na italijansko slovenskem čezmejnem območju.
<http://www.study-circles.eu/sl/home-page/86>. (20. 2. 2015)
- Spruk V. 2013. Mladi in trg dela v času gospodarske krize. IB revija, 3-4: 5-15.
- Slanisca E. 2015. Skupinsko učenje na italijansko-slovenskem čezmejnem območju – video.
<http://www.study-circles.eu/sl/video-skupinsko-u%C4%8Denje-na-italijansko-slovenskem-%C4%8Dezmejnem-obmo%C4%8Dju/267> (28. 12. 2015)
- Slapnik M. 2013. Solčavski gorski les. V: Študijski krožki kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče, JZ KTRC Radeče: str. od 18 do 19.
- Smith J. 2004. Reflecting on the development of interpretative phenomenological analysis and its contribution to qualitative research in psychology. Qualitative Research in Psychology, 1: 39-54.
- Strategija razvoja Zavoda RS za zaposlovanje 2020. 2015. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje: 32 str.
- Strokovna izhodišča za leto 2015. 2014. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje: 50 str.

Svibno: turistično-zgodovinsko-gozdne učne poti:vodnik. 2006. Študijski krožek Svibno:
83 str.

Študijski krožki (Study Circles).

<http://www.acs.si/index.cgi?m=51&id=293> (28. 12. 2015)

Študijski krožki. Zemljevidi: zemljevid krožkov po občinah: prostorski razvoj.

<http://sk.acs.si/index.php?id=86>. (17.9.2016)

Švagelj B. 2013. Društvo Anbot Piran je nastalo iz študijskih krožkov. V: Študijski krožki
kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče, JZ KTRC Radeče: str. 49.

Thomas I., Sandri O., Hegarty K. 2010. Green Jobs in Australia: A Status Report.
Sustainability, 2: 3792-3811.

Torkar G., Zimmermann B., Willebrand T. 2011. Qualitative interviews in human
dimensions studies about nature conservation = Kvalitativno intervjuvanje na
področju raziskovanja družboslovnih vidikov naravovarstva. Varstvo narave, 25: 39-
52.

Turnšek Mikačič M., Ovsenik M. 2015. Karierno načrtovanje: kako najti v sebi zaklad?
Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije, 234 str.

Udovč A. 2015. Končno poročilo Analiza zaposlitvenih možnosti in priložnosti na
območju izvajanja projekta Orti Goriziani – Goriški vrtovi (OGV). Ljubljana,
Biotehniška fakulteta: 19 str.

Urh D., Dolžan Eržen T., Cepin M., Bogataj N. 2012. Študijski krožki: iz korenin k novim
izzivom za življenje v skupnosti. Ljubljana, Andragoški center Slovenije: 163 str

Utemeljitev samostojnosti Andragoškega centra Slovenije. (2012)

http://arhiv.acs.si/ZA_samostojni_ACS/Datoteke/Dopis.pdf (22.8.2016)

Velichko A. 2004. Welcome to the world of study circles. Educator, 1: 23-25.

Verša D. 2002. Varstvo narave kot ustvarjalec zaposlitvenih možnosti – primer
Triglavskega narodnega parka:magistrsko delo. (Univ. v Lj., Fakulteta za družbene
vede). Ljubljana, samozal: 153 str.

What is a green job? (2016)

<http://www.goodwork.ca/what-is-a-green-job>. (15.6.2016)

Zaletel A., Prah G. 2012. Kako uspešno iskati zaposlitev? vaš nujen priročnik za
učinkovito iskanje dela. Ljubljana, Moje delo: 288 str.

- Zupan B., Svetina Nabergoj A. 2014. Razvoj podjetniških kompetenc s pomočjo
dizajnerskega pristopa. *Economic and business review*, 16, posebna. št.: 49-74.
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje . (2010)
http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah (29.8.2016)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave; ZON-C. 2014. Ur. l. RS,
št. 46/14
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu okolja; ZVO-1I. 2016. Ur. l. RS, št.
30/2016

8.2 DRUGI VIRI

- Berginc D. 2014. Pogled naprej: percepcija prihodnosti vodilnih menedžerjev
najuspešnejših slovenskih podjetij. *Izzivi managementu*, 6, 2: 5-11.
- Drnovšek M. 2002. Merjenje prispevka podjetniških inovacij k rasti v mladih tehnoloških
podjetjih: doktorska disertacija. (Univ. v Lj., Ekonomska fak.). Ljubljana, samozal.:
254 str.
- Fefer J. 2014. DEPO, vključitev trajnostnega razvoja v javno službo. V: Zbornik 4.
Problemske konference komunalnega gospodarstva, Rogaška slatina, 25.-26. sept.
2014
https://konferenca-komunala.gzs.si/priponi/4_Fefer%20Jernej_Vrhni%C5%A1ki%20DEPO.pdf (29.
12. 2015).
- Gorše P. 2014. Evalvacija učinkov izvedbe programa podjetništva za brezposelne: program
YES START: magistrsko delo. (Univ. v Lj., Ekonomska fak.). Ljubljana, samozal.:
72 str.
- Glen M. 2007. Rum, National Nature Reserve. Battleby, Scottish Natural Heritage: 36 str.
- Jobs and the Natural Heritage, The Natural Heritage in Rural Development. 1998.
Battleby, Scottish Natural Heritage: 23 str.
- Piciga D., Schieffer A., Lessem R. 2016. Integral green Slovenia: towards a social
knowledge and value based society and economy at the heart of europe. Dorset,
Henry Ling Limited: 236 str.

- Pirnat J. 2011. Pomen vseživljenjskega izobraževanja; percepcija kakovosti življenja v tretjem življenjskem obdobju: magistrska naloga. (Fakulteta za management). Koper, samozal.: 99 str.
- Weissman A. B. 2014. In the light of humane nature: human values, nature, the green economy, and environmental salvation. New York, Morgan James Publishing: 123 str.
- Working with Communities, The Natural Heritage in Rural Development. 1999. Battleby, Scottish Natural Heritage: 23 str.

ZAHVALA

Mentorici prof. dr. Mateji Drnovšek se zahvaljujem, da je sprejela mentorstvo, predvsem pa za besede, ki so me ob prvi predstavitvi mojih razmišljanj zelo spodbudile: »Seveda je mogoče, saj je vedno tako.« Odlično pedagoško-znanstveno spremljanje me je v kratkem času pripeljalo do cilja.

Zahvaljujem se dr. Nevenki Bogataj, ki mi je vedno znova odpirala vrata Andragoškega centra Slovenije ter mi pomagala odkrivati bogat in pisan svet študijskih krožkov. Njena prodorna toplina mi je dajala moč in pogum v vseh etapah raziskovalnega procesa. Dolgoletne izkušnje in dragocena znanja o študijskih krožkih je delila odprto in brez zadržkov.

Dr. Peter Skoberne je že pri predavanjih na podiplomskem študiju Varstvo naravne dediščine pomembno oblikoval mojo naravovarstveno misel. Strokovno podkovane in s preprosto jasnostjo podane razlage so krepile moja razmišljanja o odnosu do narave in do znanstvenega raziskovanja na tem področju. Hvala mag. Dariu Bergincu, ki je z mano prijateljsko delil svojo raziskovalsko izkušnjo. S preprosto in razumljivo razlago mi je v pogovorih odstiral svet znanosti in njegovo osnovno logiko. Zahvaljujem se dr. Karmen Rodman, ki je s svojo pozitivno energijo in navdušenjem nad podjetništvom nagovorila tudi mene, predvsem v vsebini sodelovalnega podjetništva. Zahvala gre tudi Gaji Breclj za pojasnila in zbiranje informacij o zelenih delovnih mestih.

Hvala vsem odličnim iskalcem zaposlitve, ki s svojo aktivnostjo dokazujejo, da je tudi v težkih časih mogoče najti primerno zaposlitev ali celo stopiti na samostojno podjetniško pot. Hvala mentorjem in udeležencem študijskih krožkov, ki so v spletni anketi in v osebnih pogovorih z menoj delili svoje zgodbe, izkušnje, spoznanja in vizije.

Ta naloga naj bo v zahvalo in spomin pokojnemu profesorju in prijatelju prof. dr. Boštjanu Anku. V številnih urah pogovorov sva skupaj listala knjigo življenja.

Hvala mojim staršem. Hvala vsem prijateljem, znancem in sodelavcem, ki so mi bili v tem času v oporo. Hvala ženi Poloni, sinu Domnu in hčerki Zali.

PRILOGE

PRILOGA A: Spremno pismo k anketnemu vprašalniku

PRILOGA B: Vprašalnik za mentorje študijskega krožka

PRILOGA C: Vprašalnik za udeležence študijskega krožka

PRILOGA D: Grafične ponazoritve rezultatov spletne ankete za mentorje

PRILOGA E: Sinopsis LUCIJA

PRILOGA F: Sinopsisi

- BOŽIDAR
- SILVESTER
- CECILIJA
- LUCIJA
- KLARA
- LEON
- LUDVIK
- KRIŠTOF
- MOJCA
- IVANA

PRILOGA A

From: Nevenka Bogataj
Sent: Thursday, July 30, 2015 8:03 AM
To: Nevenka Bogataj; Franci Lajovic
Subject: EŠK (KOPIJA) e-obvestilo: "Anketa o vlogi ŠK za trg dela"

Anketa o vlogi ŠK za trg dela

Spoštovani,

v deževni julijski četrtek vam pošiljam pismo in anketi predavatelja z letošnje Karavane. Ena povezava je namenjena vam kot mentorju, druga, s podobnimi vprašanji pa udeležencem krožka. Vabim, da anketo izpolnite ter posredujete udeležencem aktualnega ali vaših prejšnjih študijskih krožkov. Seveda vam bodo rezultati predstavljeni, uporabil pa jih bo tudi ACS za nadaljnje utrjevanje vloge študijskih krožkov za slovenski prostor.

Vse dobro vam voščim tja, kjer preživljate poletje - sama ga kot vidite zaenkrat še v ljubljanski pisarni, ki je tegale dežja kar vesela

Prijazen pozdrav

Nevenka

Spoštovane mentorice, spoštovani mentorji študijskih krožkov,

Moje ime je Marko Gabrovšek in sem študent podiplomskega študija Varstvo naravne dediščine na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Zaposlen sem na Zavodu RS za zaposlovanje. Pod mentorstvom prof. dr. Mateje Drnovšek z Ekonomske fakultete pripravljam magistrsko nalogo. Namen magistrskega dela je podrobneje spoznati model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije.

Za izpolnjevanje anketnega vprašalnika boste potrebovali okrog 7 minut. Rok za izpolnitev ankete je **15. avgust 2015**. Prosim vas, da anketni vprašalnik izpolnite v celoti in na vprašanja odgovarjate iskreno. Podatki so zaščiteni in bodo uporabljeni izključno z namenom raziskave. Za morebitna dodatna pojasnila in komentarje sem na voljo na e-naslovu: studijski.krozki.zdm@gmail.com

Z izpolnjevanjem anketnega vprašalnika mentorji začnete s klikom na povezavo: <https://www.1ka.si/a/69308>,

udeleženci pa s klikom na povezavo <https://www.1ka.si/a/70780>

Marko Gabrovšek

PRILOGA B

Vprašalnik za mentorje študijski krožkov v spletni anketi 1.ka

ŠTUDIJSKI KROŽKI IN TRG DELA

Spoštovani,

Moje ime je Marko Gabrovšek in sem študent podiplomskega študija Varstvo naravne dediščine na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Zaposlen sem na Zavodu RS za zaposlovanje. Pod mentorstvom prof. dr. Mateje Drnovšek z Ekonomske fakultete pripravljam magistrsko nalogo. Namen magistrskega dela je podrobneje spoznati model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije.

Za izpolnjevanje anketnega vprašalnika boste potrebovali okrog 7 minut. Rok za izpolnitev ankete je 15. avgust 2015. Prosim vas, da anketni vprašalnik izpolnite v celoti in na vprašanja odgovarjate iskreno. Podatki so zaščiteni in bodo uporabljeni izključno za namen raziskave. Za morebitna dodatna pojasnila in komentarje sem na voljo na e-naslovu:

studijski.krozki.zdm@gmail.com

Z izpolnjevanjem anketnega vprašalnika začnete s klikom na gumb "Naslednja stran".

Marko Gabrovšek

Kratko ime ankete: SK_ZDM_MENTORJI
Dolgo ime ankete: ŠTUDIJSKI KROŽKI IN
TRG DELA
Število vprašanj: 13
Anketa je zaključena.
Aktivna od: **29.07.2015**
Avtor: marko.gabrovsek

Aktivna do: **15.09.2015**
Spreminjal: marko.gabrovsek

Q1 - V koliko študijskih krožkih ste sodelovali do sedaj?

Q2 - Ali ste v obdobju od 1.1.2008 že bili brez zaposlitve?

- ☐ DA, enkrat.
- ☐ DA, večkrat.
- ☐ NE, nikoli.
- ☐ Drugo:

Q3 - Ali je bila v obdobju od 1.1.2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?

Zaposlitev je ogrožena,

- ko vam teče odpovedni rok po odpovedi pogodbe o zaposlitvi, delodajalec pa vam ne ponudi nove pogodbe o zaposlitvi,
- ker bo vaše delo postalo nepotrebno,
- ko ste zaposleni za določen čas in vam pogodba o zaposlitvi preneha veljati.

- ☐ DA, enkrat.
- ☐ DA, večkrat.
- ☐ DA, moja zaposlitev je stalno ogrožena.
- ☐ NE, nikoli.
- ☐ Drugo:

IF (1) Q2 = [1, 2, 4]

Q4 - Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1.1.2008 do danes? *Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.*

- ☐ Do 5 mesecev.
- ☐ Od 6 do 11 mesecev.
- ☐ Od 12 do 23 mesecev.
- ☐ 24 mesecev ali več.
- ☐ Drugo:

IF (2) Q2 = [1, 2]

XSTAR006 - V katerem starostnem obdobju ste ostali brez zaposlitve? *Navedite starost v obdobju najdaljšega trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.*

- ☐ Do 24 let.
- ☐ Od 25 do 29 let.
- ☐ Od 30 do 39 let.
- ☐ Od 40 do 49 let.
- ☐ 50 let in več.

XDS6sjm14 - Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?

- ☐ Polno zaposlen
- ☐ Zaposlen za skrajšan delovni čas
- ☐ Samozaposlen (kmet, samostojni obrtnik, svobodni poklic)
- ☐ Nezaposlen, prejimate nadomestilo, podporo
- ☐ Nezaposlen, ne prejimate nadomestila, podpore
- ☐ Študent, učenec
- ☐ Upokojenec/ka z dodatno zaposlitvijo
- ☐ Upokojenec/ka brez dodatne zaposlitve
- ☐ Gospodinja, gospodinjec za hišna opravila
- ☐ Drugo:

XSPOL - Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski

XSTARletni - Vpišite letnico rojstva:

Q5 - Iščem mentorje študijskih krožkov:

- ki ste v zadnjih 8 letih (od 1.1.2008 dalje) bili brezposelni in ste sedaj zaposleni ALI
- tiste mentorje študijskih krožkov, ki vidite posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja, ne glede na vaš trenutni status.

Ali se lahko kot avtor ankete na vas obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora?

- ☐ DA
- ☐ NE

IF (3) Q5 = [1]

Q6 - Pri prejšnjem vprašanju ste potrdili, da se na vas lahko obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora. Prosim vas, da vpišete vsaj enega od kontaktnih podatkov (predvsem GSM in e-naslov).

KONTAKT

IME in PRIIMEK, GSM, e-naslov, naslov bivališča:

Q7 - Nagovarjam vas kot mentorja študijskih krožkov. Ali so bili v vaših študijskih krožkih v zadnjih nekaj letih:

- udeleženci, ki so bili brezposelni in so sedaj zaposleni
- udeleženci, ki vidijo posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja?

Prosim vas, da vprašalnik posredujete tistim udeležencem vaših študijskih krožkov, ki izpolnjujejo navedene kriterije.

- ☐ DA, posređoval mu bom e-povezavo na to anketo
- ☐ NE, ne morem (navedite prosim, kaj je razlog).

IF (4) Q7 = [1]

Q8 - Navedite prosim število članov vaših študijskih krožkov, ki jim boste posređovali anketo.

Q9 - Zahvaljujem se vam za trud pri izpolnjevanju vprašalnika. Zelo cenim vašo pomoč pri pridobivanju informacij. Če bi želeli še kaj dodati, napišite to v prazen prostor spodaj ali pa pošljite sporočilo na elektronski naslov: **studijski.krozki.zdm@gmail.com**

Priloga C

Vprašalnik za mentorje študijski krožkov v spletni anketi 1.ka

ŠTUDIJSKI KROŽKI IN TRG DELA

Spoštovani,

Moje ime je Marko Gabrovšek in sem študent podiplomskega študija Varstvo naravne dediščine na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Zaposlen sem na Zavodu RS za zaposlovanje. Pod mentorstvom prof. dr. Mateje Drnovšek z Ekonomske fakultete pripravljam magistrsko nalogo. Namen magistrskega dela je podrobneje spoznati model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije.

Za izpolnjevanje anketnega vprašalnika boste potrebovali okrog 7 minut. Rok za izpolnitev ankete je 15. avgust 2015. Prosim vas, da anketni vprašalnik izpolnite v celoti in na vprašanja odgovarjate iskreno. Podatki so zaščiteni in bodo uporabljeni izključno za namen raziskave. Za morebitna dodatna pojasnila in komentarje sem na voljo na e-naslovu:

studijski.krozki.zdm@gmail.com

Z izpolnjevanjem anketnega vprašalnika začnete s klikom na gumb "Naslednja stran".

Marko Gabrovšek

Kratko ime ankete: **SK_ZDM_UDELEZENCI**

Dolgo ime ankete: ŠTUDIJSKI KROŽKI IN
TRG DELA

Število vprašanj: 11

Anketa je zaključena.

Aktivna od: **29.07.2015**

Avtor: marko.gabrovsek

Aktivna do: **15.09.2015**

Spreminjal: marko.gabrovsek

Q1 - V koliko študijskih krožkih ste sodelovali do sedaj?

Q2 - Ali ste v obdobju od 1.1.2008 že bili brez zaposlitve?

- ☐ DA, enkrat.
- ☐ DA, večkrat.
- ☐ NE, nikoli.
- ☐ Drugo:

Q3 - Ali je bila v obdobju od 1.1.2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?

Zaposlitev je ogrožena,

- ko vam teče odpovedni rok po odpovedi pogodbe o zaposlitvi, delodajalec pa vam ne ponudi nove pogodbe o zaposlitvi,
- ker bo vaše delo postalo nepotrebno,
- ko ste zaposleni za določen čas in vam pogodba o zaposlitvi preneha veljati.

- ☐ DA, enkrat.
- ☐ DA, večkrat.
- ☐ DA, moja zaposlitev je stalno ogrožena.
- ☐ NE, nikoli.
- ☐ Drugo:

IF (1) Q2 = [1, 2, 4]

Q4 - Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1.1.2008 do danes? *Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.*

- ☐ Do 5 mesecev.
- ☐ Od 6 do 11 mesecev.
- ☐ Od 12 do 23 mesecev.
- ☐ 24 mesecev ali več.
- ☐ Drugo:

IF (2) Q2 = [1, 2]

XSTAR006 - V katerem starostnem obdobju ste ostali brez zaposlitve? *Navedite starost v obdobju najdaljšega trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.*

- ☐ Do 24 let.
- ☐ Od 25 do 29 let.
- ☐ Od 30 do 39 let.
- ☐ Od 40 do 49 let.
- ☐ 50 let in več.

XDS6sjm14 - Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?

- ☐ Polno zaposlen
- ☐ Zaposlen za skrajšan delovni čas
- ☐ Samozaposlen (kmet, samostojni obrtnik, svobodni poklic)
- ☐ Nezaposlen, prejimate nadomestilo, podporo
- ☐ Nezaposlen, ne prejimate nadomestila, podpore
- ☐ Študent, učenec
- ☐ Upokojenec/ka z dodatno zaposlitvijo
- ☐ Upokojenec/ka brez dodatne zaposlitve
- ☐ Gospodinja, gospodinjec za hišna opravila
- ☐ Drugo:

XSPOL - Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski

XSTARletni - Vpišite letnico rojstva:

Q5 - Iščem udeležence študijskih krožkov:

- ki ste v zadnjih 8 letih (od 1.1.2008 dalje) bili brezposelni in ste sedaj zaposleni ALI
- tiste udeležence študijskih krožkov, ki vidite posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja, ne glede na vaš trenutni status.

Ali se lahko kot avtor ankete na vas obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora?

- ☐ DA
☐ NE

IF (3) Q5 = [1]

Q6 - Pri prejšnjem vprašanju ste potrdili, da se na vas lahko obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora. Prosim vas, da vpišete vsaj enega od kontaktnih podatkov (predvsem GSM in e-naslov).

KONTAKT

IME in PRIIMEK, GSM, e-naslov, naslov bivališča:

--

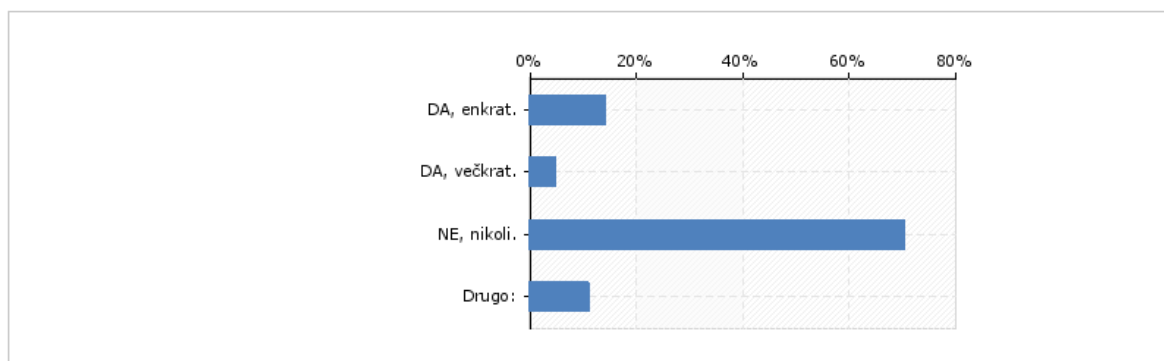
Q7 - Zahvaljujem se vam za trud pri izpolnjevanju vprašalnika. Zelo cenim vašo pomoč pri pridobivanju informacij. Če bi želeli še kaj dodati, napišite to v prazen prostor spodaj ali pa pošljite sporočilo na elektronski naslov: studijski.krozki.zdm@gmail.com

--

PRILOGA D

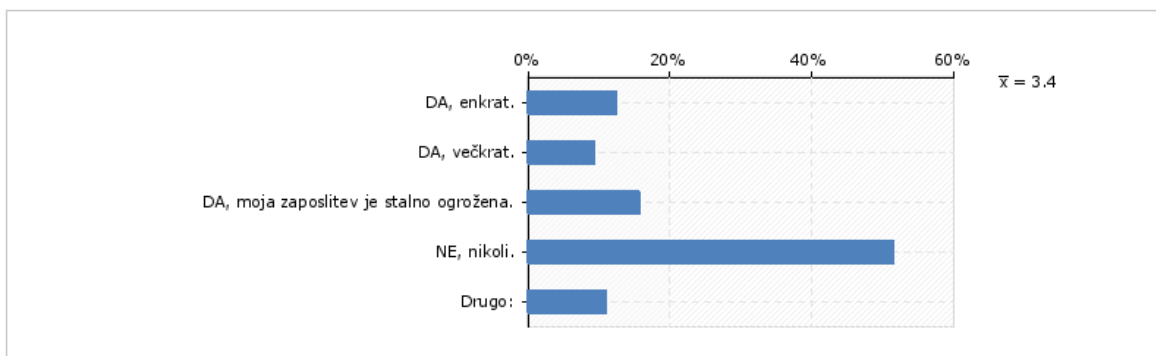
Grafične ponazoritve rezultatov spletne ankete za mentorje študijskih krožkov

Pritrdilni odgovor, da so bili v obdobju od 1. 1. 2008 vsaj enkrat brez zaposlitve, je označilo 14 % mentorjev ŠK. Da so bili v tem obdobju večkrat brez zaposlitve, je označilo 5 % mentorjev. Večinski delež, to je 70 % mentorjev ŠK, pa je označilo, da v tem obdobju niso bili brezposelni. Odgovor »drugo« je označilo 11 % mentorjev.

Slika 13: Vprašanje za mentorje ŠK »Ali ste v obdobju od 1. 1. 2008 že bili brez zaposlitve?« (n = 64)

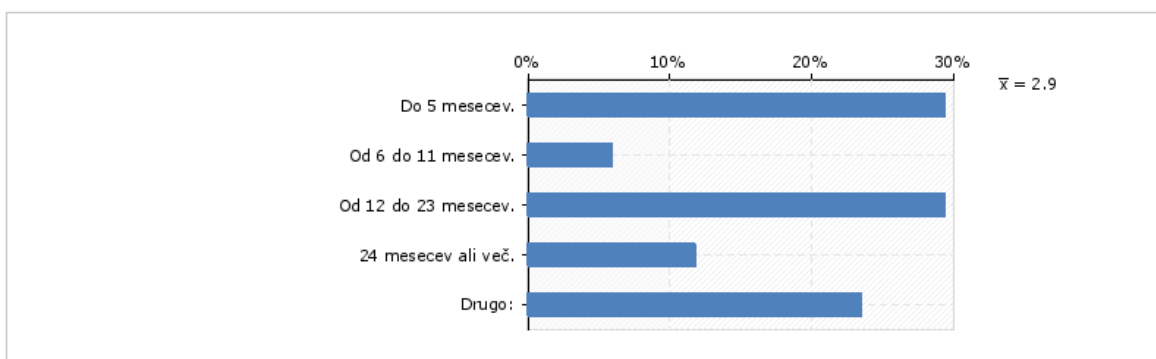
Pritrdilni odgovor mentorjev ŠK, da je bila zaposlitev v obdobju od 1. 1. 2008 vsaj enkrat ogrožena, je označilo 13 % mentorjev, da je bila zaposlitev večkrat ogrožena, je označilo 9 % mentorjev, in da je njihova zaposlitev stalno ogrožena, je označilo 16 % mentorjev. Dobra polovica mentorjev (52 %) je označila, da njihova zaposlitev v tem obdobju ni bila nikoli ogrožena. Odgovor »drugo« je označilo 11 % mentorjev, kar vključuje odgovore: sem od jan. 2015, ne v tem času, upokojena, samozaposlena, bil brezposeln leta 2003, upokojenka.

Slika 14: Vprašanje za mentorje ŠK »Ali je bila v obdobju od 1. 1. 2008 do danes vaša zaposlitev ogrožena?« (n = 64)

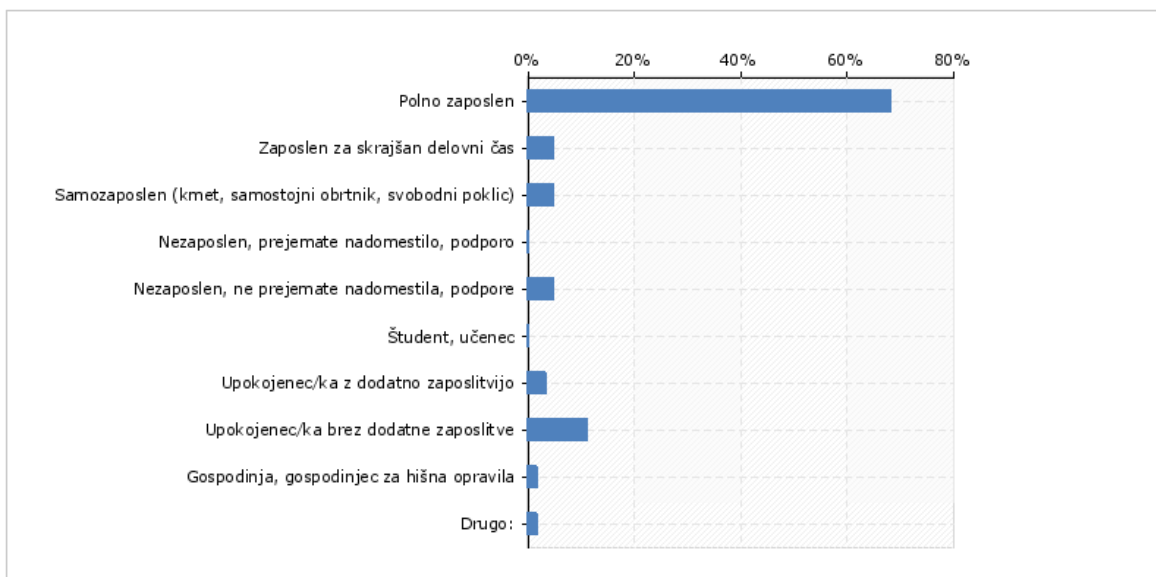
Ena od mentoric ŠK je pri tem vprašanju dodala svoj komentar: *»V enem od odgovorov sem navedla, da nisem bila brezposelna v obdobju 2008 dalje. Bila pa sem brezposelna prej, in sicer takoj po končanem študiju, kar je zdaj že zgodovina (1988-1992). Nato sem ustanovila zasebno jezikovno šolo, kjer sem še vedno zaposlena in si moram delo neprestano iskati sama. V tem smislu sem odgovorila, da je moje delovno mesto nepretrgoma ogroženo.«*

Na vprašanje o dolžini trajanja brezposelnosti je 29 % mentorjev ŠK odgovorilo, da je brezposelnost trajala do 5 mesecev, od 6 do 11 mesecev je trajala brezposelnost pri 6 % mentorjev. Prav tako je 29 % mentorjev označilo, da je brezposelnost trajala od 12 do 23 mesecev. Čas brezposelnosti, daljši od 24 mesecev, je označilo 12 % mentorjev. Slaba četrtina (24 %) mentorjev je označila odgovor »drugo«.

Slika 15: Vprašanje za mentorje ŠK: »Koliko časa je trajala vaša brezposelnost v obdobju od 1. 1. 2008 do danes? Navedite najdaljše obdobje trajanja brezposelnosti, v kolikor ste imeli ta status večkrat.« (n = 17)

Pri vprašanju o sedanjem statusu in delovni aktivnosti je 68 % mentorjev označilo, da so polno zaposleni, 5 % mentorjev pa, da so nezaposleni in ne prejemajo denarnega nadomestila ali podpore.

Slika 16: Vprašanje za mentorje ŠK: »Kakšna je vaša sedanja delovna aktivnost; ali ste zaposleni ali kaj drugega?« (n = 63)

Vprašanje Q7 za mentorje študijskih krožkov:

Nagovarjam vas kot mentorja študijskih krožkov. Ali so bili v vaših študijskih krožkih v zadnjih nekaj letih:

- udeleženci, ki so bili brezposelni in so sedaj zaposleni
- udeleženci, ki vidijo posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja?

Prosim vas, da vprašalnik posredujete tistim udeležencem vaših študijskih krožkov, ki izpolnjujejo navedene kriterije.

Odgovor »DA, posređoval mu bom e-povezavo na to anketo« je označilo 51 % mentorjev, odgovor »NE, ne morem (navedite prosim, kaj je razlog)« je označilo 49 % mentorjev. Navedeni razlogi so:

- *Udeleženci so osebe s posebnimi potrebami in so upokojeni.*
- *Nisem imela takih udeležencev.*
- *Ni bilo takih udeležencev ali pa se jih ne spomnim.*

- Ni jih bilo.
- Status udeležencev se ni spremenil oz. če se je, se ni zaradi vsebin šk.
- V krožkih smo zadovoljevali takšne vsebine, ki ne prispevajo k večji zaposljivosti udeležencev.
- Na ŠK so večinoma upokojenke.
- Šk-je izvajam kjer sem zaposlen, s populacijo oseb po pridobljeni poškodbi možganov, ki so v veliki večini trajno invalidsko upokojeni.
- Takih udeležencev nimam.
- Nisem bila mentorica, samo udeleženka.
- Ker ne poznam vsebine ankete in s čim bodo nagovorjeni.
- Večinoma so upokojenci in zaposleni.
- Vodila sem krožke za starejše.
- Nimam stikov.
- Nimam takega primera.
- Upokojenci
- Večina mojih udeležencev so upokojenci.
- Zadeva je osebna
- Ne izpolnjujejo pogojev
- V mojih krožkih so bili starejši odrasli, upokojenci.
- V ŠK so sodelovali upokojenci, zaposleni in ljudje s kmetij, ki kmetujejo za preživetje.

Na odprto vprašanje na koncu ankete (priloga B) so nekateri mentorji študijskih krožkov napisali naslednje prispevke:

»Študijski krožki so zakon, samo ljudje so premalo osveščeni o njih, vsaj na podeželju.«

»Študijski krožki pomenijo našim udeležencem zelo veliko, saj se v njih srečujemo, izobražujemo, dopolnjujemo, pomagamo... in s svojim delom dodajamo dodatno vrednost tudi našemu kraju.«

»Po mojem mnenju so študijski krožki na področju zaposlovanja dobra priložnost, da udeleženci na neformalen in prijeten način rešujejo svoje težave in dileme ter se aktivirajo na področju iskanja zaposlitve.«

»V moji knjigi: karierno načrtovanje - kako odkriti v sebi skrivni zaklad? so opisani rezultati kariernega izobraževanja tudi brezposelnih.«

»V enem od odgovorov sem navedla, da nisem bila brezposelna v obdobju 2008 dalje. Bila pa sem brezposelna prej, in sicer takoj po končanem študiju, kar je zdaj že zgodovina (1988-1992). Nato sem ustanovila zasebno jezikovno šolo, kjer sem še vedno zaposlena in si moram delo neprestano iskati sama. v tem smislu sem odgovorila, da je moje delovno mesto nepretrgoma ogroženo. V študijske krožke si prizadevam vključiti tudi brezposelne, saj v krožkih vidim (pa tudi udeleženci) velik potencial v smislu pridobivanja novih idej, srečevanju in spoznavanju novih ljudi – tudi možnih bodočih delodajalcev. Krožki marsikomu izboljšajo samopodobo in dvigujejo samozavest (četudi se to zdi že obrabljena fraza, je resnična) in še veliko prednosti bi lahko naštel. Veliko uspeha pri delu vam želim in vas lepo pozdravljam.«

Na odprto vprašanje na koncu ankete (priloga C) pa so nekateri udeleženci študijskih krožkov napisali naslednje prispevke:

»Žal, študijski krožek sem odkril na koncu delovne dobe.«

»Malo čudna anketa, kjer se potrebuje tudi podatke.«

»Ne, vse je v redu.«

»Hvaležna sem za študijske krožke in upam, da se bodo v čim večjem številu izvajali še naprej.«

VPRAŠALNIK ZA MANTORJE ŠK:

Vprašanje Q5 v spletni anketi za **mentorje** ŠK (priloga B):

Iščem mentorje študijskih krožkov:

- ki ste v zadnjih 8 letih (od 1.1.2008 dalje) bili brezposelni in ste sedaj zaposleni ALI
- tiste mentorje študijskih krožkov, ki vidite posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja, ne glede na vaš trenutni status. Ali se lahko kot avtor ankete na vas obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora?

Pripravljenost za sodelovanje in dodatna pojasnila v obliki pogovora je izrazilo 50 % mentorjev, prav tako 50 % mentorjev pa ni želelo te oblike sodelovanja.

Vprašanje Q6 v spletni anketi za **mentorje** ŠK (priloga B):

Pri prejšnjem vprašanju ste potrdili, da se na vas lahko obrnem za dodatna pojasnila v obliki osebnega pogovora. Prosim vas, da vpišete vsaj enega od kontaktnih podatkov (predvsem GSM in e-naslov).

Med mentorji ŠK večinoma prevladujejo ženske, saj jih je 92 %; moških je 8 %. Povprečna starost mentorjev ŠK je 50 let; najmlajši ima 30 let, najstarejši pa 78.

V metodološkem delu naloge sem že omenil, da sem spletno anketo pripravil v dveh različicah. Ena za mentorje in drugo, skoraj povsem identično, za udeležence študijskih krožkov. Tu je navedeno vprašanje, na katero so odgovarjali samo mentorji ŠK:

Nagovarjam vas kot mentorja študijskih krožkov. Ali so bili v vaših študijskih krožkih v zadnjih nekaj letih:

- udeleženci, ki so bili brezposelni in so sedaj zaposleni,
- udeleženci, ki vidijo posebno dodano vrednost študijskega krožka za področje zaposlovanja?

Prosim vas, da vprašalnik posredujete tistim udeležencem vaših študijskih krožkov, ki izpolnjujejo navedene kriterije.

Odgovor »DA, posredoval mu bom e-povezavo na to anketo« je označilo 51 % mentorjev, odgovor »NE, ne morem (navedite prosim, kaj je razlog)« je označilo 49 % mentorjev. Če povzamem, so razlogi, zakaj ankete niso posredovali naprej udeležencem ŠK, naslednji:

Ena skupina odgovorov kaže, da so udeleženci ŠK predvsem upokojenke in upokojenci, zaposleni in ljudje s kmetij, ki kmetujejo za preživetje. Druga skupina so

tisti, pri katerih so mentorji mnenja, da takih udeležencev nimajo. Tretjo skupino sestavlja več mentorjev, ki so navedli, da delajo z ranljivo skupino oseb (npr. »s populacijo oseb po pridobljeni poškodbi možganov, ki so v veliki večini trajno invalidsko upokojeni«) ali pa imajo takšne vsebine, ki ne prispevajo k večji zaposljivosti udeležencev ŠK. Pomemben argument, ki po mentorjevi presoji varuje zasebnost, pa pravi: *»Zadeva je osebna.«*

Na odprto vprašanje na koncu ankete (priloga B) so nekateri mentorji študijskih krožkov napisali svoje prispevke. Izpostavljam predvsem dva, ki odgovarjata na raziskovalno vprašanje:

»Po mojem mnenju so študijski krožki na področju zaposlovanja dobra priložnost, da udeleženci na neformalen in prijeten način rešujejo svoje težave in dileme ter se aktivirajo na področju iskanja zaposlitve.«

Podjetnica in lastnica zasebne jezikovne šole je navedla:

»V študijske krožke si prizadevam vključiti tudi brezposelne, saj v krožkih vidim (pa tudi udeleženci) velik potencial v smislu pridobivanja novih idej, srečevanju in spoznavanju novih ljudi – tudi možnih bodočih delodajalcev. Krožki marsikomu izboljšajo samopodobo in dvigujejo samozavest (četudi se to zdi že obrabljena fraza, je resnična) in še veliko prednosti bi lahko naštel. Veliko uspeha pri delu vam želim in vas lepo pozdravljam.«

PRILOGA E

Sinopsis LUCIJA s komentarji

INTERVJUJANEC	PREPIS SNEMANEGA POGOVORA	RAZISKOVALEC
	<i>Moja predstavitev: Zaposlen sem na ZRSZ, kot svetovalec za brezposelne osebe in za delodajalce, sem študent podiplomskega študija Varstvo naravne dediščine na Biotehniški fakulteti. Raziskujem študijske krožke ...</i>	Lep sprejem v lepem in mirnem prostoru. Pogovor je stekel takoj, brez posebnega uvoda.
ZAPIS POSNETKA PRED ZAČETKOM INTERVJUJA		
Pomembno sodelovanje. Posoški razvojni center in Zavod za zaposlovanje: da svetovalci veste, kakšne vsebine ponujamo. Da lahko napotite BO. Takšne osebe se manj vključujejo, kot izobražene. To se mi zdi zelo pomembno, da ste informirani (na ZRSZ). BO se lahko usmerijo v posamezen ustrezen program.	Se mi zdi zelo pomembno to sodelovanje, če bom rekla v našem primeru, Posoškega razvojnega centra, da na Zavodu za zaposlovanje svetovalci veste, kakšne vsebine ponujamo, da potem lahko tudi napotite brezposelne osebe. To pa zaradi tega, ker pač vemo, da prav takšne osebe se manj vključujejo, kot izobražene, kot tiste, ki sledijo in ki vejo, kaj lahko kje dobijo. Ne vem, v svoji karieri ali kakorkoli. Saj ne ponujamo samo vsebine, neka hobi varianta. Tako da ... To se mi zdi zelo pomembno, da ste informirani, kaj dejansko obstaja na tem trgu glede neformalnih izobraževanj, ker so res tako različna in pestra, da se potem lahko znotraj brezposelnih te ciljne skupine različno usmerja v posamezen ustrezen program. Tako ...	Sogovornica napovedano vsebino pogovora takoj poveže z vsebino svojega dela. Izpostavi pomen sodelovanja med npr. Posoškim razvojnim centrom in Zavodom RS za zaposlovanje. Priporočila za medsebojno sodelovanje?
Te ŠK so tako različni.	Tukaj pri nas se vidi. Te študijski krožki so tako različni. Ali so v velikem mestu ali so na podeželju. Pri	Da lahko to rečeš, moraš imeti za seboj veliko število krožkov.

Dosti izhajajo iz skupnosti.	nas, če so v Tolminu, so čisto drugačni, kot če gremo nekam ven, na podeželje. Dosti izhajajo iz skupnosti.	
	Iz okolja, iz skupnosti. Ja, točno tako. Vas lahko na začetku povprašam še za vaše demografske podatke?	Zelo zanimiv in vsebinsko bogat uvod. Pridobiti moram še osnovne demografske podatke.
	Ja.	
	Nekaj ste jih že pustili v okviru ankete. Živite v Tolminu?	
Tolmin.	Ja, v Tolminu.	
	Izobrazba?	
	Sem pa profesorica zgodovine in geografije.	
	Vozniški izpiti, imate?	
Brez vozniškega izpita v naših koncih ne gre.	Ja. Tukaj v naših koncih brez tega prav ne gre.	Vprašanje je na prvi pogled nepomembno, vendar je vozniški izpit eden ključnih pogojev za uspešno iskanje zaposlitve.
	Kakšna posebna certificirana znanja?	
Imam dosti licenc, ki sem jih pridobila z izobraževanje na ACS.	Tako bom rekla. Imam kar dosti licenc, ki sem jih pridobila z izobraževanjem na Andragoškem centru Slovenije. To, da med drugim, sem mentorica študijskih krožkov, imam še potrdila oziroma certifikate za učiteljico v programih UŽU, vse življenjskega učenja, kot Most do izobrazbe, Izzivi podeželja, potem Branje za znanje, branje za zabavo, Knjige so zame, ... Tako, to imam pridobljeno.	Tudi pri posredovalcih znanja je pomembno, da so stalno odprti za nova znanja in za novo učenje.
	Še kakšna posebna necertificirana znanja?	
Ima kar vrsto necertificiranih znanj. Eno leto urednica na tem lokalnem časopisu. Delam na urejanju raznih	Zdaj, da bi imela kakšno potrdilo, da bi šla kam na kakšna priznavanja, bom pa rekla, jih imam kar vrsto. Dobila sem izkušnje, ker sem bila eno leto prav urednica na tem lokalnem časopisu, takrat Epicenter, sedaj Sočasnik. In že, odkar sem	Sogovornica z lahkoto našteje tudi neformalno pridobljena znanja, veščine in izkušnje.

priročnikov, publikacij, zgibank.	tukaj na Posoškem razvojnem centru, ko imamo te Evropske projekte, delam na urejanju razno raznih priročnikov, publikacij, zgibank, ...	
Pišem članke, prispevke. Lokalna turistična vodnica. Delo na evropskih projektih.	No, med drugim pa seveda tudi pišem, takšne ali drugačne, bolj v tem kontekstu kot novinarske članke ali pa prispevke, po drugi strani pa s svojega področja, tudi strokovne. To je kot eno. Kot drugo sem tudi lokalna turistična vodnica in pa tudi čisto neformalno pridobljeno znanje, s tem ko delam na evropskih projektih, z vso papirologijo, dokumentacijo, sodelovanje, timsko delo, ... To delo kar nekako pride zraven.	Posredovanje znanja na dva načina: - v pisani besedi - v neposrednem stiku z ljudmi
	Koliko delovne dobe imate?	
	Ne vem, tam okrog 17 let.	
	Niste bili nikoli brezposelni, a ne?	
Ko je šla prva (firma) v stečaj, sem bila 3 mesece na Zavodu.	Vmes. Tako no. To je moja tretja služba. Tako. Ko je šla prva v stečaj, sem bila 3 mesece na Zavodu, potem sem dobila ...	Zelo presenetljiv podatek. Sodeč po anketi od l. 2008 dalje ni bila nikoli brez zaposlitve!
	A, imate to izkušnjo?	
	Ja, seveda. V bistvu sem bila vedno, od prve službe pa preden sem šla potem v drugo, sem bila tri mesece na Zavodu.	Ta podatek je bil zame popolno presenečenje.
	Se pravi, tri krat ste bili ...	
Na Zavodu je bila 2x po 3 mesece.	V bistvu, dva krat sem bila po tri mesece.	
	Ste bili zelo hitri!	Zelo hiter prehod v zaposlitev!
Izkoristila je 3 mesece denarnega nadomestila. Prehod iz ene zaposlitve v drugo.	Ja, tako bom rekla, da sem nekako. Tako bom rekla grdo, da sem izkoristila nekako tiste tri mesece. Tisto moje stanje na Zavodu je bilo hkrati kot uvajanje v neko novo zaposlitev. Ker je delodajalec potem tudi rekel, pač, ko se mi izteče, da bo	Sogovornica opisuje držo odličnega iskalca zaposlitve, ki zelo aktivno, hitro in učinkovito išče zaposlitev. Aktivna v službi, aktivna pri iskanju zaposlitve.

	potem tudi pogodba. Ker jaz, iz tiste prve, ko sem na agenciji tolminski delala, sem šla potem na Lokalno turistično organizacijo. Tam je bilo tri mesece, potem sem pa se mi je na LTO-ju zaključila pogodba, preden sem prišla sem na PRC (op. a. Posoško razvojni center), sem pa spet imela ta prehod.	
	Zaradi tega sem si označil tukaj pri vas polovičko, ker ste imeli v anketi označeno, da od leta 2008 niste bili brez zaposlitve, tako da ste zelo fajn oseba za narediti intervju, ker imate pač obe izkušnji. To se mi zdi pomembno.	
ZAČETEK INTERVJUJA		
	Ali mi lahko kaj na splošno poveste o študijskih krožkih?	
O študijskih krožkih imam zelo veliko za povedati. Imam tako različne izkušnje. S ŠK sem se srečala pri 19-ih. Sprva udeleženka, nato je šla na izobraževanje za mentorico. Pred licenco za mentorico, sem bila animatorka študijskih krožkov.	Saj jaz sem takole malo razmišljala. Jaz imam o študijskih krožkih zelo veliko za povedati, ker imam tako različne izkušnje. Kot prvo, sem se sama srečala s študijskimi krožki, pri 19-ih, ko sem zaključila gimnazijo, tako da imam izkušnjo, ko sem bila sprva udeleženka in pa potem, da sem, ... Koliko je to, da sem sama pridobila, da sem šla na izobraževanje za mentorico. Sem šla pa čisto tako, postopoma. Da preden sem šla pa pridobila licenco za mentorico, sem bila kar dosti časa, v tisti prvi firmi animatorka študijskih krožkov.	S študijskimi krožki se je srečala zelo mlada. Že s tem razbija stereotip, da so študijski krožki večinoma namenjeni za starejšo populacijo. Opisuje postopne prehode in pot rasti v sklopu študijskih krožkov.
Tako sem nekako tudi osebno rasla. Situacija v družini. Oče brez službe. Vpisala sem študij ob delu.	Tako da sem nekako tudi osebno rasla. Zdi se mi pa zelo pomembno, da povem, da takrat, ko sem jaz zaključevala gimnazijo, je bila situacija v naši družini taka, ker je oče ostal brez službe, imam pa še mlajšega brata in	Zaveda se pomena osebne rasti.

Vpisala sem se v študijski krožek.	je on moral iti srednjo šolo narediti, sem se jaz vpisala za ob delu. Jaz sem se tako zaposlila. Pa v tistem poletju se je tako nekako odvilo, da sem se vpisala v študijski krožek, ki ga je imela ta agencija tolminska. Gospa Mirjam Perovič je takrat študijski krožek na temo turističnih vodnikov, jaz sem se vpisala, takrat sem, ne vem zakaj, v skupini se potem odločila izmed vseh, da me je potem vzela v službo.	Splet naključij ali že od samega začetka smiselno povezana zgodba?
Študijski krožek na temo turističnih vodnikov. ... me je potem vzela v službo.		
	Aha.	Ponovno presenečenje.
Tako da sem potem pri njej pristala za polovični delovni čas.	Tako da sem potem pri njej pristala za polovični delovni čas, kot vodja turistične agencije. Ker polovico je imela šolo za gostince, polovico pa se je ukvarjala s turizmom. Tako da sem jaz potem to delala pri njej.	
Direkten prehod iz študijskega krožka v zaposlitev?	Se pravi je šlo pri vas za direkten prehod iz študijskega krožka v zaposlitev.	Preverjam dejstva.
Direkten.	Ja, direkten. Tam sem dobila pač licenco za turistično vodičko, hkrati pa sem imela tudi raziskovanje okolje, seminarske naloge, ... In po tistem me je ona vzela. Mi je zrihtala, da sem v tej agenciji sama vodila, hkrati pa sestavljala izlete tudi za druge konce Slovenije upokoјence, šole, tako da smo začeli prodajati. No, tole je kot eno in hkrati me je potem uvedla v te študijske krožke in sem potem nastopala kot animatorka študijskih krožkov. Imam zelo dobro izkušnjo.	Dejstvo potrjeno. Gre za direkten prehod iz študijskega krožka v zaposlitev.
... hkrati me je uvedla v študijske krožke. Potem sem nastopala kot animatorka študijskih krožkov. Imam zelo dobro izkušnjo.	Ja, direkten. Tam sem dobila pač licenco za turistično vodičko, hkrati pa sem imela tudi raziskovanje okolje, seminarske naloge, ... In po tistem me je ona vzela. Mi je zrihtala, da sem v tej agenciji sama vodila, hkrati pa sestavljala izlete tudi za druge konce Slovenije upokoјence, šole, tako da smo začeli prodajati. No, tole je kot eno in hkrati me je potem uvedla v te študijske krožke in sem potem nastopala kot animatorka študijskih krožkov. Imam zelo dobro izkušnjo. Ker sama je vedno imela te študijske krožke z nekim namenom. Ker je imela gostinsko šolo, imela je tudi turistično agencijo, tako da so bili dosti	Po uvajanju je dobila konkretnješe zadolžitve.

	prepoznavni pa tudi uspešni. Že takrat na primer »Drežnica, ali te poznam?« je dobil nagrado. Jaz sem sodelovala konkretno na Kneži, smo delali študijski krožek »Podbevška fara skozi čas«, ki je bila tudi dosti uspešna.	
Ven iz tistega se je razvilo turistično društvo, ki je še sedaj. Potem smo ustanovili turistično društvo, se povezali z LTO-jem. Po tej poti sem prišla v stik z LTO-jem. ... so mene avtomatično poklicali.	Ven iz tistega se je razvilo turistično društvo, ki je še sedaj. Začeli smo sodelovati ... No, ker jaz sem se takrat tudi preselila na Knežo, iz Tolmina. In sem sodelovala v tem študijskem krožku in potem smo ustanovili turistično društvo, se povezali z LTO-jem. Tudi na terenu je bilo potem vse označeno. Če danes greste gor, še vse stoji. Ampak, kaj je pomembno. Po tej poti sem jaz prišla v stik s turističnim društvom z LTO-jem in ko je ta firma šla falit, so mene avtomatično poklicali. »Aha, si brez službe?«	Pogosto je v povedi navedeno: »Začeli smo sodelovati z ...« Rezultati dela v ŠK so še danes vidni. Z delom na vsebini študijskih krožkov si širi socialno mrežo.
Verižno ste šli naprej?	Aha, verižno ste šli naprej?	
Podobna zgodba se mi je potem zgodila z LTO-jem. ... se mi je zgodilo, da sem prišla na PRC. Ko so imeli oddelek za izobraževanje odraslih, so mi dali to možnost, ker so videli, da imam te izkušnje. So me dali na usposabljanje. Sem pridobila licenco za mentorico ŠK.	Ja, vedno so se mi tako ... No, in neka podobna zgodba se mi je potem zgodila z LTO-jem, ko sem nadomeščala sodelavko na porodniškem dopustu, se mi je zgodilo, da sem prišla na PRC. No in tukaj, ker so imeli oddelek za izobraževanje odraslih, so mi dali to možnost in ker so videli, da imam te izkušnje, so me dali tudi na usposabljanje in sem pridobila licenco za mentorico študijskih krožkov .	S pomočjo socialne mreže ponovno hitro pride do nove zaposlitve. Ima izkušnje pri izobraževanju odraslih. Pozna področje študijskih krožkov. Nova vsebina učenja in certificiranja znanj.
Od takrat sem mentorica in jih delamo vsako leto. Štirje mentorju smo na PRC-	In od takrat sem mentorica in jih delamo vsako leto. Od začetka smo imeli po 4 na leto, glede na to, da smo bili uspešni, nam jih vrsto let po 7 že dajejo. Tako da so tudi kolegi mentorji. Imamo tukaj,	Študijski krožki postanejo stalna vsebina dela. Skupina mentorjev.

ju. Krožki so kar kratki. Če se hočejo narediti v redu, so kar velik zalogaj za mentorja. Poleg vsega dela, ki ga imam.	se pravi, koliko nas je sedaj mentorjev? Ena, dva, tri, štiri, ... Štirje mentorji smo na PRC-ju. To je pa kar treba vedeti, da so krožki kar kratki, 25-urni, ampak če so hočejo narediti v redu, je kar velik zalogaj za mentorja. Sedaj sem najrajši, poleg vsega dela, ki ga imam, da mi je to kot hobi, tisto za dušo, da imam lepo enega ali pa dva na leto zraven in da delam lepo počasi. In da res delam, da ne hitim. In to mi je v največji užitek. Ker če ne mi je pa že preveč. No, ne vem.	Kvalitetno izveden ŠK – zalogaj za mentorja. Imam enega ali pa dva na leto. In da delam lepo počasi, da ne hitim. In to mi je v največji užitek.
ŠK v okviru delovnega časa?	Delate vse študijske krožke v okviru delovnega časa?	
Nikdar niso bili tako, da bi se držala tistih 25 ur, ampak mi je zmeraj še malo za hobi zraven. Ni samo v okviru službe.	Tako bom rekla. Študijski krožki so eni taki, tudi z ostalimi mentorji, ko se pogovarjamo, vam bodo pa tudi povedali, da ... nekaj je to res služba. Nikdar niso bili tako, vsaj moji ne, da bi se držala tistih 25 ur, ampak mi je zmeraj še malo za hobi zraven. Še posebej, če so taki, da uspejo študijski krožki pa da pridejo potem še na tisto moje področje: geografija ali pa zgodovina. Potem se pa ne ustavimo! Ni samo v okvirih službe.	Študijski krožki – delno sodijo pod nabor delovnih nalog. Vedno so zraven tudi malo za hobi. ŠK niso samo v okvirih službe.
	Prej ste omenili razlike med izvajanjem študijskega krožka v Tolminu ali pa nekje na podeželju. Kakšna so te razlike?	
Na podeželju imam te študijske krožke, povezane z naravo, s skupnostjo, medgeneracijsko sožitje, samooskrba. V mestu so drugi bili.	Na podeželju imam te študijske krožke ali pa sem imela, povezane z naravo, s skupnostjo, medgeneracijsko sožitje, samooskrba. Take, v mestih, no, v mestu, bom rekla, tukaj v Tolminu ali pa v Kobaridu, so pa taki drugi bili. So izdajali, so pisali pesmi, smo izdali eno knjigico. Tako da so se to učili, kako izdati	ŠK na podeželju. Vsebinska navezava na razvoj zelenih delovnih mest. V mestu so ŠK drugačni.

	neko pesniško zbirko. Ali pa v Tolminu, na primer konkretno so imeli fotografijo ali pa lahko pogledam tule, sem si prav sprintala. Lahko pogledam, kakšne vse smo že imeli. Ja, takole na primer: Moj svet ustvarjanja oseb iz pripovedk – to sem imela notri take amaterske slikarje, lahko rečem. Tako da so na koncu nastale take lušne razglednice, take turistične, vezane na tolminska korita.	
Nekaj se dogaja na individualni ravni posameznega udeleženca. V teh podeželskih študijskih krožkih pa preraste v skupnost, na krajevno raven. V mestu se je ŠK zaključil, ko se je zaključil. Na podeželju se nekako nadaljuje.	Ali pa smo imeli »Vesolje je nad tabo. Odkrij ga.« V sodelovanju z Ljubljano. Ali pa taki. Malo drugačni so, če čutite vsebine. Nimajo toliko ... Ali pa bom tako rekla. Se nekaj dogaja na individualni ravni posameznega udeleženca, čeprav se v vseh študijskih krožkih dogaja na individualni ravni posameznika. Ampak se mi zdi, v teh podeželskih študijskih krožkih pa preraste v skupnost, na krajevno raven. Tukaj v Tolminu ali pa v Kobaridu, ne vem, ko se je študijski krožek zaključil, se je zaključil. Na podeželju pa se nekako drugače, se nekako nadaljuje.	V mestu vidik skupnosti ne pride tako do izraza. Zakaj razlika med podeželskimi in mestnimi krožki?
Se prelevi v drugo strukturo.	Se prelevi v drugo strukturo?	
	Ja.	
	V kakšne strukture se običajno prelevi? V društvo?	
Prelevitev v društvo – po večini so to izjeme. Možnosti biokmetovanja, oživljanja starih sort, možnost dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ekološko kmetovanje kot razvojna možnost. Ohranja starih sort jablan in hrušk. ŠK na tematiko samooskrbe	Tako bom rekla. Po večini so to izjeme. Društvo, iniciative. To, na primer pri nas, ko smo začeli s temi študijskimi krožki ... Možnosti biokmetovanja ali pa oživljanja starih sort, možnost dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Potem smo imeli ekološko kmetovanje kot razvojna možnost. Pa ohranjanje starih sort jablan	Osnova za kreiranje zelenih delovnih mest. Razvijanje različnih že obstoječih in tudi novih virov preživetja. Ni nujno, da je način preživetja formaliziran (npr. kot dopolnilna dejavnost na kmetiji).

... na ravni neke skupnosti.	in hrušk. To so bili prvi študijski krožki, bi rekla, na tematiko samooskrbe. Če ne gledamo samooskrba na individualni ravni, ampak neke skupnosti.	
Ti ŠK so se povezali v eno tako celoto. Tako dober odmev! Udeleženci naših ŠK so postali izobraževalci. In so širili potem znanje naprej. Potem pa je preraslo, da so začeli samooskrbo znotraj družine. Da so se začeli pojavljati tudi na tržnicah. Smo videli, da je taka potreba na terenu, da smo to povezali.	Ti študijski krožki so se povezali v eno tako celoto, da kar ne more človek verjeti. Tako dober odmev ! Da udeleženci naših študijskih krožkov so postali izobraževalci. In so širili potem to znanje naprej. In potem skozi le, ker to morate vedeti, da so to študijski krožki, ki smo jih začeli delati čisto na začetku, tu na PRC-ju. Leta 2003, 2004, 2005, potem pa je preraslo, da so začeli samooskrbo znotraj družine, to je ena, ampak da so se začeli pojavljati tudi na tržnicah. To je preraslo tako naprej, da smo videli, da je taka potreba na terenu, da smo to povezali. Ker to možnost na PRC-ju imamo. Smo malce drugačna izobraževalna ... Smo en oddelek, smo tako skupaj s kolegi, da malo povezujemo tudi LAS.	Učinek študijskih krožkov na dolgi rok. Mreža ŠK postaja stabilna, učinki v okolju in med ljudmi se množijo. Odličen rezultat učenja- učeči se učijo in posredujejo znanje naprej. Sadovi delovanja ŠK postajajo eden od virov preživetja. Izobraževalna ustanova se tesno povezuje z razvojnimi ustanovami.
	Kaj konkretno je LAS?	
	LAS za razvoj.	
	Lokalna akcijska skupnost?	
Imamo oddelek za razvoj podjetništva. Smo skupaj, da lahko tudi pogovarjamo o teh stvareh. To, kar je nastalo skozi 24-urne krožke, je nastal potem ven UŽU, IZZIVI PODEŽELJA.	Ja, tako. Imamo oddelek za razvoj podjetništva, okolje in prostor, za podeželje, imamo časopis. Smo skupaj, da se lahko tudi pogovarjamo o teh stvareh. No, kar se mi zdi pomembno. To, kar je nastalo skozi posamezne 24-urne krožke, se zaradi same potrebe, ker smo dobili odziv iz okolja, je nastal ven potem en UŽU, Izzivi podeželja.	Vsebine posameznih nosilcev razvoja se medsebojno dopolnjujejo. Študijski krožki kot odmev iz okolja.
	Kaj je UŽU? Usposabljanje za življenjsko uspešnost?	
Vsa ta znanja, ki so bila	Ja, to je to. Sem tudi učiteljica	

pridobljena, lahko strnemo v en 120 urni program, ki je že malo podjetniško ali pa v tej smeri povezan. Potem pa smo ravno zaradi študijskih krožkov, ker smo šli s konkretnimi vsebinami in smo dobili konkretne potrebe ali pa odzive od ljudi. Konkretne vsebine smo lahko začeli tudi konkretno poimenovati – Izzivi podeželja. Vse tiste zbrane potrebe, smo oblikovali v 120 urni program, ki je bil potem velikokrat ponovljen.	tam in sem videla, da lahko vsa ta znanja, ki so bila pridobljena, lahko strnemo v en 120 urni program, ki pa je že malo bolj, kako bom rekla, ali podjetniško ali pa z dopolnilno dejavnostjo, v tej smeri povezan. Potem smo pripravili 120 urni program. Prej smo imeli precej na splošno, potem pa smo ravno zaradi študijskih krožkov, ker smo šli s konkretnimi vsebinami in smo dobili konkretne potrebe ali pa odzive od ljudi. Na konkretne vsebine smo lahko začeli tudi konkretno poimenovati vsebine Izzivi podeželja. Ta znanja, ki sem jih jaz kot oseba, kot učiteljica ali mentorica dobila, s strani ljudi gor in vse tiste zbrane potrebe, smo oblikovali ta 120 urni program, ki je bil potem pa velikokrat ponovljen. Ne vem ali je bil to 3x ali 4x, kakorkoli, ... No in tole je potem najprej občina prišla zraven, da smo lahko ...	ŠK kot vsebina za oblikovanje novih programov. Konkretne vsebine, konkretne potrebe, konkretna poimenovanje. Možen razvoj konkretnih kriterijev za kreiranje zelenih delovnih mest? V dialogu sodelujejo odločevalci in oblikovalci politik na lokalni ravni.
	Občina Tolmin?	
Pridelano in prodano doma. Kar se mi zdi pomembno, da se te vsebine, katere gremo mi skozi, da se to dogaja znotraj družin. O semenih, ..., sedaj udeleženke same skrbijo za vzgojo semen. To ni naloga nekega projekta. Tako kot včasih. Vsaj je poskrbel doma, na njivi, da je prišel do semen. 1x na leto organiziramo	Občina Tolmin. Ja, to je ponatis. Prvo je bilo pa Pridelano in prodano doma. In ta program UŽU, v katerem so bile te vsebine, ki smo jih obdelovali. No, potem je pa tudi skozi LAS za razvoj, so imeli tudi en program nadgrajen. So pa potem ponatis sofinancirali ven. Kar se mi zdi pomembno, da se te vsebine, katere gremo mi skozi, se to dogaja znotraj družin pri nas. O semenih, ..., sedaj udeleženke same skrbijo za vzgojo semen. To ni naloga nekega projekta, da bo to skrbel. Tako kot včasih. Vsak je poskrbel doma, na njivi, da je prišel do teh	Občina sofinancira programe. Učenje ni zaprto v učilnice. Vrši se tudi v družinah. Pridobivanje semen na tak način, kot v preteklosti. Sedaj ta aktivnost dobiva še večji STRATEŠKI pomen prehranske varnosti.

tržnico za izmenjavo semen. Razpršeno po območjih.	semen, potem enkrat na leto organiziramo tržnico izmenjave semen. No in potem vsak skrbi za vzgojo semen doma. Tako da je to bolj razpršeno po območjih.	
	Samo eno vprašanje. So udeleženke bolj ženske ali mešano, so tudi moški?	
Pri nas imamo tudi dva mentorja, ki sta moška. Sodelavec je imel ŠK na temo sončne energije pa so potem sami izdelovali te kolektorje za ogrevanje vode.	Odvisno, odvisno od študijskega krožka. Zdaj, če so bolj take ženske vsebine, to smo se pogosto pogovarjali, zakaj je toliko žensk. Ja pač, zato, ker smo mentorice ženske. In verjetno je potem tudi vsebinsko zapeljano tako. Ker se odlično kaže. Pri nas imamo tudi dva mentorja, ki sta moška. Pri meni na primer, da so ženske po večini pa pride kakšen moški. Sta pa onadva imela tudi že študijske krožke, na primer, ne vem točno, kako se je imenoval ta študijski krožek, ampak sodelavec je imel na temo sončne energije pa so potem sami izdelovali te kolektorje za ogrevanje. Ne za pridobivanje elektrike, ampak za pridobivanje vode, so bili sami moški a ne, seveda.	Mentorji: dve ženske, dva moška. Že na tej ravni so uravnoteženi. Razvoj tehničnih rešitev. Možnost kreiranja zelenih delovnih mest?
Drugi pa je imel na temo IKT, to pametno tehnologijo. Jaz sem imela en ŠK na temo naravne gradnje. Udeležba moških ali žensk. Mislim, da je to bolj vezano na tematiko.	Drugi pa je imel na temo IKT, to pametno tehnologijo, GPS-e in tako, ... Spet bolj moški. Jaz sem imela, bom tako rekla, en študijski krožek, na temo naravne gradnje. Se je potem razvil, kar dobro. So bili kar mešani, večina moški, ma so bile tudi ženske. Mislim, da je to bolj vezano na tematiko, kot pa da ... Zakaj se pa moški toliko ne udeležujejo, ne vem, zato ker smo verjetno ženske v večini izobraževalke. Mislim, da je dosti povezano s tem, tudi.	Naravna gradnja. Možnost kreiranja zelenih delovnih mest? Razvoj vsebin študijskih krožkov tudi za moške. Novi izzivi, nove priložnosti?
	Se razlikujejo tudi po	

	strukturi. Morda na podežlju nižje izobraženi, se razlikujejo?	
Vsi taki programi so mešani. So notri ljudje z osnovno šolo ali pa tudi s končano fakulteto. Zato, ker se povezujejo glede na tematiko, ne glede na predznanje, ne glede na strukturo. So notri lahko zaposleni, brezposelni, mladi, starejši, z OŠ, s poklicno šolo, s fakulteto.	Vsi taki programi so tako mešani. So študijski krožki, ki so notri ljudje z osnovno šolo ali pa tudi s končano fakulteto. Zato ker se povezujejo glede na tematiko. Ne glede na neko predznanje, ne glede na strukturo ali pa ... Zato so tako fajn, zato so tako pisani, zato so tako pestri, ... So notri lahko zaposleni, so lahko brezposelni, so mladi, so starejši, so lahko z osnovno šolo, poklicno šolo, s fakulteto.	Študijski krožki v središče postavljajo človeka.
	Je lahko tudi nek preprost človek, tudi brez izobrazbe, je lahko učitelj drugim?	
Toliko ne znam v parih stavkih povedati, na koliko različnih nivojih se prenaša to znanje. Ne samo medgeneracijsko. Tukaj potem lahko študijski krožki veliko prispevajo na podlagi lokalne zgodovine.	Ja, toliko ne znam v parih stavkih povedati, na koliko različnih nivojih se prenaša to znanje. Ne samo medgeneracijsko. Na primer, ta naš študijski krožek, ko je dobil nagrado, je en tak krasen pokazatelj, ker dejansko, kako se to znanje prenaša. Od tega, da so potem tiste visoko izobražene, pripomogle k temu, da so tudi ostale postale radovedne. V knjižnici, iskale vire, študirale, ... Nagrado je dobil prav ta, v zvezi s tolminskim puntom. Tukaj potem lahko študijski krožki veliko prispevajo na podlagi lokalne zgodovine. Tukaj so zelo preštudirale, skozi leta, vrsto let, ... »Med zgodovino in sodobnostjo« je bil ta študijski krožek. Saj če si boste pogledali na internetu, so tudi te filmčki. So gor tudi izjave.	Znanje se prenaša na različnih nivojih. ZELO POMEMBNO za opolnomočenje ljudi iz ranljivih skupin prebivalstva. Da so tudi ostale postale radovedne. Radovednost - eden od ključnih elementov učenja.
	Na YouTube?	
	Ja, na YouTube. Tole sem tudi	

Potem pa še te čezmejne študijske krožke. ... ampak glede metod in tehnik, ki jih uporabljamo v študijskih krožkih, potem se je nekako izluščila ta skupina v oblačilni kulturi.	pripravila, tukaj. Vam bom potem dala. Tukaj je povezava, kje imamo, ... Te študijski krožki in pa potem pa še na te čezmejne študijske krožke. Pa če si boste pogledali, so publikacije, filmčki na You Tube. No, tale »Med zgodovino in sodobnostjo«, smo dobili potem kot študijski krožek, s strani Andragoškega centra, dobili nagrado, priznanje, za promocijo učenja odraslih za leto 2014. Tako da, one so morale naštudirati. Sestali smo se na to tematiko, da bi oni nekaj participirali ob obletnici tolminskega punta 1713. In nismo takrat še točno vedeli kaj in kako, ampak glede metod in oblik, ki jih uporabljamo v študijskih krožkih, potem se je nekako izluščila ta skupina v oblačilni kulturi.	Stalno se dogaja promocija učenja na različnih komunikacijskih kanalih.
In dejansko ... na koncu so nastale take obleke ... čisto unikatne. Povezali smo se z muzejem, tudi z drugimi organizacijami. Ko enkrat zmanjka znanja v skupini, so finančna sredstva na razpolago, da se lahko poišče zunanje sodelavce. In potem je tudi pretok znanja. Vsak človek ima neko znanje. Samo mora imeti priložnost, da ga pokaže. Vedeti je treba, da imajo ljudje, še posebej tisti, ki niso končali šol, zelo slabe izkušnje iz šolskega sistema. ... damo priložnost, da dobijo	In dejansko, so se res, na koncu so nastale take obleke, da, ena gospa je potem celo na statve sama stkala blago, krojila na roke, zašila, tako da so res take čisto unikatne. Povezali smo se z muzejem, tudi z drugimi organizacijami. Študijski krožki so tako. Ko enkrat zmanjka znanja v skupini, so finančna sredstva na razpolago, da se lahko poišče zunanje sodelavce. In, to sem hotela povedati, je potem tudi pretok znanja. Vsak človek ima neko znanje. Samo mora imeti priložnost, da ga pokaže in da se ga potem ne zabije z izobrazbo ali kakorkoli. Vedeti je treba, da imajo ljudje, še posebej tisti, ki niso končali šol, zelo slabe izkušnje iz šolskega sistema in pač izobraževalci	Obuditev virov preživetja iz preteklosti. Ali so primerni tudi za sedanost in prihodnost? TRADICIJA + INOVACIJA ... možna izdelava produkta z visoko dodano vrednostjo. Vključevanje ljudi s slabo izkušnjo iz šolskega sistema. Pozitivna izkušnja učenja je ključna za razvoj novih izobraževalnih potreb.

tudi pozitivno izkušnjo. Potem to rodi nove izobraževalne potrebe, da se potem vključujejo naprej.	odraslih naj bi bili tisti, ki jim damo priložnost, da dobijo tudi pozitivno izkušnjo. Da potem se, z neko izkušnjo, potem to rodi nove potrebe izobraževalne, da se potem vključujejo naprej. Da ni to potem zgolj enkratna izkušnja.	ZELO POMEMBNO TUDI ZA BREZPOSELNE OSEBE.
Vključitev ranljivih v ŠK. Pot rasti.	Kakšen je ta proces, tok ali pa pot neke osebe, ki je morda v kakšni ranljivi skupini ali pa v težki situaciji in se vključi v študijski krožek? Kako oni doživljajo te stvari, kako rastejo?	
Oni povejo, da si niso predstavljali, kako to sploh poteka.	Imajo pozitivno izkušnjo. Tudi, ko se jih vpraša skozi evalvacije. Včasih tudi novinarji, odvisno od dogodka. Ali pa tudi anketarji. Imajo pozitivne izkušnje. Oni povejo, da si niso predstavljali, kako to sploh poteka. Ampak, če si boste pogledali, sem tudi pripravila, so tudi na You Tube, so pri nas z Andragoškega centra posamezne primere pozitivne, tako da gor so tudi »Stkane zgodbe«. Prikazani so trije primeri. Mi pokrivamo Tolmin, Kobarid, Bovec, tako da je iz vsake občine prikazan tak pozitiven primer.	Mali ljudje imajo priložnost, da se mojstrijo v svojih veščinah, da so pri svojem delu avtonomni in da lahko uveljavljajo svoj življenjski smisel. To so ključni elementi MOTIVACIJE. Smisel priskrbi aktivacijsko energijo za življenje.
... kako povezujemo zadeve z nekimi podobnimi organizacijami ali pa tudi medprojektno. Kot razvojna agencija s ŠK »čekiramo« teren. Da vidimo, kakšne so potrebe v okolju. In če so določene zgodbe tako zanimive, jim damo možnost, da se kje prijavijo in da se to razširi na občinskem	In so gor tudi izjave udeležencev. Je pa predvsem, kako povezujemo zadeve z nekimi podobnimi organizacijami ali pa tudi medprojektno. Ker pri nas študijski krožek, krožki, glede na to, da smo razvojna agencija, ne vem, ker imamo priložnost prijavljati tudi druge projekte, dosti tisti, s katerimi »čekiramo« teren. Da vidimo, kakšne so potrebe v okolju. In če so določene zgodbe tako zanimive, če so	Pomen »čekiranja« terena tudi za preverjanje in razvoj podjetniških zamisli. Raziskovanje tržne priložnosti?

ali regijskem nivoju.	kje kakšni razpisi, jim tudi damo možnost, da se kje prijavijo in da se to razširi na občinskem ali regijskem nivoju.	
Direkten prehod iz ŠK v zaposlitev.	Vaša izkušnja se mi zdi izredno pomembna, ker ste praktično direktno iz ali pa preko študijskega krožka, prišli oz. prihajali do zaposlitve in do novih zaposlitev. Poznate še več takih primerov?	Veriženje prehodov iz študijskega krožka v zaposlitev.
Vedno imamo toliko za evalvirati, kaj se dogaja z našimi udeleženci.	To v bistvu ne vem. Ko smo mentorji skupaj ali pa učitelji, se nikdar ne pogovarjamo o svoji življenjski poti. Vedno imamo toliko za evalvirati, kaj se dogaja z našimi udeleženci, tako da na to vprašanje žal ne morem odgovoriti. Lahko pa vprašate, ko boste intervjuje delali.	
	Boste lahko po intervjuju posredovali kontakt od kakšnega udeleženca, s katerim bi lahko naredil podoben intervju.	
	Bom jaz tudi mogoče povprašala. Mogoče pa tudi ostale mentorje, ki so že mentorji. Oni bodo najbolj vedeli.	
Dodana vrednost aktivnosti, dodaten dohodek? Opolnomočenje osebnosti.	Glede na to, da se prijavljate na razpise, potem sigurno iz tega mora biti neka dodana vrednost. Morda v smislu dodatnega dohodka, mogoče kakšen drug prispevek iskalcu zaposlitve, da bo opolnomočen na poti do iskanja zaposlitve.	
Študijski krožki omogočajo, da človek zelo širi svojo socialno mrežo in spozna res različne ljudi. Preko ŠK sem spoznala res	Skozi te študijske krožke ... to je res. Ker ste ravno omenili ta link. Da omogočajo, da človek zelo širi svojo socialno mrežo in spozna res različne ljudi. Tako da sama, kot mentorica, sem preko študijskih krožkov spoznala	Vzdrževanje in širjenje socialne mreže je ključnega pomena za iskalca zaposlitve/brezposelno

veliko ljudi. Kasneje smo jih povabili k sodelovanju, da so potem izvedli posamezne delavnice.	res veliko ljudi s tako različnimi znanji, katere pa potem, ko smo imeli projekte, sicer to ni šlo za zaposlitev, ampak smo jih povabili k sodelovanju, da so posamezne delavnice potem izvedli.	osebo.
Razpisi na tematiko ročnih spretnosti. Pletenje košar, kvačkanje, klekkanje, delanje s čebeljim voskom. Ko smo spoznali ljudi na terenu s temi znanji, smo jih povabili k sodelovanju. Lahko tudi brezposelni, ki imajo za nas rane tečaje.	Od tega, da so bili včasih razpisi na tematiko ročnih spretnosti. Da je bilo to od pletenja košar, kvačkanja, klekkanja, do delanja s čebeljim voskom, karkoli. Ko smo spoznali ljudi na terenu s temi znanji, smo ji povabili k sodelovanju. Seveda jih še vedno vabimo k sodelovanju, kadar imamo priložnost, za organiziramo take stvari, seveda, potem so te udeleženci, lahko tudi brezposelni, ki imajo za nas razne tečaje, jezikovne ali računalniške, tako da gre bolj za take krajše oblike in glede na projekte, ki jih imamo na razpolago in programe, ki jih dobimo.	Razvoj obstoječih in razvoj novih ročnih spretnosti, je pogosto edina možnost za premostitev osebne stiske statusa brezposelne osebe. Ko se »zbudijo« roke, ko se zbudi telo, se izboljša notranje in zunanje razpoloženje človeka. S tem se izboljšajo možnosti za uspešno iskanje zaposlitve ali za razvoj novih poslovnih priložnosti.
Mehke veščine kot faktor pri iskanju zaposlitve.	Menite, da so te mehke veščine lahko zelo pomemben faktor pri iskanju zaposlitve? Znati stisniti roko, pogledati v oči, pozdraviti, ..., te stvari?	Mehke veščine so ključne za uspešno iskanje zaposlitve.
Mislim, da se ljudje premalo tega zavedajo. ..., da so potem znale prenesti to navdušenje tudi na skupino.	Mislim, da se ljudje premalo tega zavedajo. Zdaj, če prenesem v naše programe ali pa učilnice, da nekdo ki išče ali koga smo mi izbirali, da je izvajal te delavnice? Sigurno osebe, ki so znale pokazati tisti entuziazem, da so potem seveda znale prenesti to navdušenje tudi na skupino. Ker pred tablo ne more biti nekdo ali pa pred skupino delati, ki ne zna izžarevati tega. Mislim, da tudi vsak delodajalec začuti enako tudi za druga delovna	3 elementi motivacije: - avtonomija, - mojstrstvo, - življenjski namen/smisel.

	mesta, vsaj tako mislim. Ne vem, tako mislim, no. Neka mlačna oseba, da bo samo tako učil, nisem prepričana, da ...	
Šibke točke ŠK	Mogoče vidite tudi kakšne šibke točke študijskih krožkov? Trenutno tukaj na vašem področju ali pa v Sloveniji? Mogoče tudi mednarodno, ker ste se lotili mednarodnih projektov?	
Zaupamo, da jih bo ministrstvo vsako leto obdržalo in namenilo tista sredstva. Nimaš neke konkretne cene, da bi lahko videl, koliko z ljudmi lahko investiraš.	Mogoče, študijski krožki padejo v vse tiste neformalne programe, tudi javno veljavne, ki jih mi izvajamo tukaj za odrasle. Ker so vsi vezani na neke projekte. Čeprav, ..., študijski krožki so le malo drugačni. Imamo sedaj to pozitivno izkušnjo ali pa zaupamo, da bo ministrstvo jih vsako leto obdržalo in namenilo tista sredstva. Čeprav so tudi ta sredstva zelo različna. Enkrat se dobi, študijski krožek, z davkom vred, okrog 1000€ ali pa malo čez, naslednje leto spet okrog 800€, da nimaš neke konkretne cene, da bi ti lahko videl, koliko z ljudmi lahko investiraš v nek akcijski cilj ali pa tudi, vsaj konkretno pri nas, smo dostikrat ...	Študijski krožki padejo v neformalne programe. Negotovo financiranje ŠK.
ŠK smo delali čez zimo.	Na začetku, ko smo tukaj na PRC-ju začeli študijske krožke izvajati, smo jih vedno začeli jeseni. Pa smo delali čez zimo. Treba je vedeti, da tukaj pri nas, ko pride enkrat pomlad, se začne delo na polju in takrat nekako počasi zaključimo po prvomajskih. Smo jih delali čez zimo, potem se je pa začelo s temi pogodbami, da jih nismo več dobili ali pa so prišle zelo pozno ali pa te govorice, da jih bodo ukinili zaradi varčevalnih in potem se jih	Izvajanje programa študijskih krožkov: od jeseni do pomladi. Učenje v naravnem ritmu ljudi. Ko pride enkrat pomlad, se začne delo na polju.

No, in potem smo prišli do tega, da bomo pač reskirali. Na srečo nas podpirajo tudi občine.	nismo upali delati več na zalogo. Smo jih prej delali na zalogo. In smo nekako začeli čakati na te pogodbe. Ko smo imeli res pogodbo v roko pa smo jih potem začeli, potem so se pa te pogodbe začele odmikati do poletja. No in potem smo prišli do tega, da bomo pač reskirali. Na srečo nas podpirajo tudi občine ...	Tveganje je sestavni del uspešnega dela. To upoštevajo tudi izvajanju vsebin študijskih krožkov.
	Se pravi imate tudi drug vir financiranja?	
Tisto res, ta negotovost, da nikdar ne veš, kako bodo v posameznem šolskem letu ovrednoteni. ŠK delamo na tak način, da polovico sredstev, ki jih dobimo za študijske krožke, damo popolnoma na razpolago udeležencem.	Ne, nimamo drugega vira, ampak nekako smo se dogovorili, če slučajno se bo zgodilo, da kaj ne bo pokrito zaradi tega ker ..., da bomo lahko pokrili tiste zadeve, kar dobimo sofinancirano, en majhen delček, tistega, kar nimamo iz projektov. No, sedaj jih ponovno delamo na zalogo, vendar, vsako leto se pa ZGODIJO in si mislimo: »Ja, saj mogoče bo pa tudi v naprej tako, da se bojo obdržali.« Pa jih kar delamo. Tisto res, ta negotovost, da nikdar ne veš, kako bodo v posameznem šolskem letu ovrednoteni. Mi pa imamo eno tako specifično, pri drugih ne vem, ampak mi smo se tako odločili, da študijske krožke delamo na tak način, da polovico sredstev, ki jih dobimo za študijske krožke, damo popolnoma na razpolago udeležencem.	Finančna varnostna mreža ŠK. Negotovost spodbuja iskanje možnosti dodatnih virov financiranja in povezovanje z lokalnim okoljem.
Ker se nam zdi v redu, da grejo tudi skozi to izkušnjo razpolaganja ali pa upravljanja z nekimi sredstvi, ki jih imajo. Da uresničijo tisti svoj izobraževalni in akcijski cilj. In prav to se je pokazalo za zelo zelo dobro.	Ker se nam zdi v redu, da grejo tudi skozi to izkušnjo razpolaganja ali pa upravljanja z nekimi sredstvi, ki jih imajo. Da uresničijo tisti svoj izobraževalni cilj ali akcijski cilj. In PRAV TO se je pokazalo za zelo zelo dobro, ker tisto znajo unovčiti na 1500 načinov in res prav za	Ali bi udeleženci to izkušnjo razpolaganje s finančnimi sredstvi »zmogli« tudi na višjem nivoju, npr. na nekem finančno zahtevnejšem projektu?

Da poiščejo znanja znotraj skupine ali socialne mreže in da zares tista sredstva porabijo.	tisto, kar rabijo. Da poiščejo znanja znotraj skupine, svoje socialne mreže in da zares tista sredstva uporabijo. Da poiščejo znanja znotraj skupine, svoje socialne mreže in da res tista sredstva porabijo za tisto. Na primer, tiste udeleženke, ki so prišle in zašile vse tiste obleke z 800€ ali pa s 1000€. Mislim, če bi ovrednotil nek projekt, bi bil kar v deset tisoče evrov. Če pogledamo evropske projekte, kako so ovrednoteni. Pri nas je to kar pozitivno.	Iskanje znanj, veščin in spretnosti znotraj skupine! Zelo pomembno tudi v primeru vključenih brezposelnih oseb.
Izkušnja močno zasidrana v lokalnem okolju.	Očitno je vaša izkušnja zelo močno zasidrana v lokalnem okolju. Do kje vse »valovi« ta vaša izkušnja? Ali lokalno, do teh manjših vasi pa potem do teh centrov Tolmin, Kobarid, Bovec, regijsko, še naprej?	
Potem, ko spoznamo vsebine, spoznamo, kaj so poskusili drugi mentorji. Potem se določene vsebine lahko implementira ali pa poskuša izvesti v lokalnem okolje. Sama tako verjamem, da ni pomembno, če je dober mentor, kateri mentor jo izvede, ampak da jo izvede.	Regijsko je bolj tako, da se mentorji med sabo, Ljudska Univerza Nova Gorica ima svoje mentorje, imajo svoje območje, ki pokrivajo. Se pa pogovarjamo mentorji med sabo. Potem, ko spoznamo vsebine, spoznamo, kaj so poskusili drugi mentorji, se potem določene zadeve lahko implementira ali pa poskuša izvesti v lokalnem okolju. Važna je tista vsebina. Sama tako verjamem, da ni pomembno, če je dober mentor, kateri mentor jo izvede, ampak da jo izvede in da poskusi, kaj dejansko je, kaj dejansko se da implementirati v določeno okolje.	Izmenjava dobrih praks, implementacija v lokalno okolje. Mreža sistema študijskih krožkov je močna, zato ni odvisna od osebnosti mentorja, ampak od vsebine, ki se dejansko implementira.
Ko smo to obliko študijskih	Zato ker Slovenija ali pa tudi te prenosijo dobrih praks, ne moreš samo copy-past (at), ker vsaka zadeva ... to se je pri nas pokazalo pri teh	

krožkov prenesli Italijanom, se je pokazalo, da ti ne moreš copy-past (at) točno tako, kot je. Je treba dopustiti, da potem vsako okolje to implementira, da tam notri paše.	čezmejnih študijskih krožkih, ko smo to obliko študijskih krožkov, izobraževalno to metodo prenesli Italijanom, se je pokazalo, da ti ne moreš copy-past (at) točno tako, kot je. Je drug jezik, je druga kultura, so drugi običaji, so druge navade, je druga vzgoja, je drugo vse. In to je tisto. Je treba dopustiti, da potem vsako okolje to implementira na tak način, da je njim ... , da tam notri paše.	Sistem študijskih krožkov je prilagodljiv, zato se lahko prenese v drugačno kulturno okolje druge države. Implementacija vsebin ŠK na način, ki okolju ustreza.
	Kdo je bil pobudnik za ta mednarodni projekt?	
V Italiji je bil izobraževalni program za mentorje študijskih krožkov bistveno daljši; 180 ur.	V Stari Gorici, EMFAP pa tudi pri nas Posoški razvojni center, Ljudska univerza Nova Gorica in seveda, ker je Andragoški center, ker je vodilni na tem in ima izobraževanja, tudi oni. Tako, da se je zastavil projekt. Je bilo pa treba ta program, ker izobraževalni program za mentorje študijskih krožkov, na Andragoškem centru je bistveno krajši, nekaj čez 60 ur, dol je bil pa 180 ur. To pa zaradi tega, ker v bistvu je šlo za enake zadeve, samo tudi v Sloveniji gremo mentorji skozi izobraževanje, potem te pa vržejo v vodo in »plavaj« in smo začeli študijske krožke izvajati.	Široko zasnovan projekt. V Italiji je bila izvedena programska 3x večja investicija. Zaradi pilotne izvedbe?
V tem programu smo morali dati potem še pilotne izvedbe študijskih krožkov. Njihovi mentorji so stalni imeli mentorja na razpolago,	Meni osebno ni bilo težko, ker sem bila tudi sama udeleženka oziroma animatorka, tako da za mene ta preskok ni nobenega stresa povzročil. Smo pa videli, da pri projektnih partnerjih, ko smo sestavljali program, je bilo tako: »Ne, to pa ne!« V tem programu smo morali dati potem še te pilotne izvedbe študijskih krožkov, ker si niso predstavljali, da bodo kar	Mentoriranje mentorjev v Italiji. Ali je to možno izvajati tudi v Sloveniji?

za konzultacije, za posvet.	vrženi in da bodo šli delat krožke. Tako da so potem stalno imeli mentorja, njihovi mentorji oziroma učeči se mentorji, na razpolago za konzultacije, za posvet, da se je pomagalo iti skozi te korake do izvedbe. Da se jih je naučilo.	
	Kolikor sem si pogledal te filmčke, so bili oni tudi bolj podjetniško naravnani, da so zbirali podjetnike, kmete, pridelovalce, ...	
To je bil projekt in so dali kot kazalnike tudi te vsebine: turizem, obrtništvo, ... Pri nas so prosti, glede na potrebe okolja.	Malo drugače je, ker je bil to projekt in so dali kot kazalnike tudi te vsebine: turizem, obrtništvo/obrniki, to kar ste pač povedali in potem se je iskalo tudi take udeležence. Medtem ko tukaj pri nas, ni to tak projekt, ampak so prosti, glede na potrebe okolja.	Vsebine kreiranja zelenih delovnih mest.
... zelenih delovnih mest.	Lahko mogoče greva proti zaključku v smislu zelenih delovnih mest.	
Jaz ne verjamem in si ne želim, da bi izobraževalni programi UŽU ali ŠK postali eden izmed tistih programov, kot jih poznamo. ZA PODJETNIŠTVO. Tukaj jih usmerimo. Če vidimo, da ima človek potencial, da dobijo vsa ta znanja.	Ker sva se že včeraj po telefonu pogovarjala, jaz ne verjamem in si ne želim, da bi vsi ti izobraževalni programi, naj bo to UŽU ali pa študijski krožki, postali eden izmed tistih programov, kot jih poznamo: Podjetnost za prihodnost, Start up-i, ... To so drugi programi. So pa lahko in jih lahko od tukaj usmerimo in če vidimo, da ima človek potencial, da tiste programe, da skupaj delajo z drugimi mentorji, kjer jih še bolj seznanijo ali pa poučijo, kaj potrebujejo, da odprejo to podjetje. Ker se mi zdi super, da dobijo, da imajo vsa ta znanja in da ne grejo samo na eVem točko in odprejo podjetje zaradi nekih finančnih spodbud, ker to lahko postane popolna	Sogovornica zelo dobro pozna razmere. Prepoznava potenciala in se zaveda pasti naivnega stopanja v podjetništvo.

	katastrofa. In pride človek na koncu še v večjo stisko.	
	Ja, to je res.	
Nismo nikdar svetovali, pojdi kar odpreti podjetje, pojdi kar prodajat. Dosti se jih je potem odločilo, da so odprli dopolnilno dejavnost. Sodelavec, mentor ŠK, dela na podeželju. Je začel tam fajn povezovati, da so se potem opremile tržnice. Imamo tržnico v Tolminu, v Kobaridu. Opremljene kuhinje v Bovcu in v Kobaridu. Predelava izdelkov, nato prodaja na tržnici.	In sama, kot učiteljica, nisem, tudi ko smo imeli te programe Izzivi podeželja, Pridelano in prodano doma, nismo nikdar svetovali, pojdi kar odpreti podjetje, pojdi kar prodajat, ko so na koncu potem nastali neki produkti. Dosti se jih je potem na primer odločilo kot dopolnilno dejavnost so odprli. Pa tudi te oblike se stalno spreminjajo, a veste. In ker smo imeli to možnost, sodelavec, ki je šel za mentorja študijskih krožkov, dela na podeželju, na LAS-u, tako da je začel fajn tam povezovat, da so se potem tudi opremile tržnice, da so ljudje potem ... Imamo tržnico v Tolminu, imamo tržnico v Kobaridu. V Kobaridu v Zeleni hiši, se je potem skozi LAS tudi kuhinja opremila, v Bovcu se je kuhinja opremila. Da ima HACCAP, da so dejansko določene, če je šlo za predelavo ali pa kar koli, tam delale, preden je šlo na tržnico.	Razvoj novih produktov. Odpiranje dopolnilnih dejavnosti. Pomen povezovanja in uravnotežene koordinacije aktivnosti. Razvoj lokalnih tržnic! Oprema kuhinj po vseh zahtevanih standardih.
Razvoj podpornega okolja, delo iz drugih projektov, kjer je več financ. TO NI STVAR ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Ker neka ideja danes ni nič. Pomembno je, da človek zna realizirati to idejo. Do tega lahko pride v študijskem krožku. Imamo idejo, spoznamo pot, kaj vse je potrebno, da jo realiziramo in pokažemo – naredimo	To podporno okolje, se res trudimo tukaj na Posoškem razvojnem centru, iz drugih projektov, kjer je več financ, ..., ampak TO NI STVAR ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Lahko ljudje spoznajo, ali pa si, ker jih naučimo, od neke ideje, kaj vse je potrebno, ker neka ideja danes ni nič. Pomembno je, da človek zna realizirati to idejo. Do tega lahko pride v študijskem krožku. Imamo idejo, spoznamo pot, kaj vse je potrebno, da jo realiziramo in	Razvoj podpornega okolja je naloga razvojnega centra. Pri postavljanju ločnice med vsebino študijskih krožkov in ostalimi vsebinami je sogovornica zelo jasna. Od ideje do izvedbe. TO JE BISTVO. Ponovno zelo jasna pri

akcijski cilj. Pokažemo akcijski skupnosti, kaj smo delali in kaj smo se naučili. Kako s to idejo preživeti na trgu? Tu se pa ŠK ZAKLJUČI.	pokažemo – naredimo akcijski cilj. Pokažemo lokalni skupnosti, kaj smo delali in kaj smo se naučili. Ampak smo šele tukaj. Ampak, kako pa s to idejo preživeti na trgu, SE PA ŠTUDIJSKI KROŽEK ZAKLJUČI.	postavljanju ločnice. Kako s to idejo preživeti na trgu? Pomen drugih ustanov za razvijanje novih TRŽNIH PRILOŽNOSTI, novih (zelenih) delovnih mest.
	Ja, tako.	
Ampak to je še vedno premalo, da bo kdo na koncu odprl podjetje. Če ima kdo potenciala podjetnika, bo ta izkušnja rodila novo izobraževalno potrebo, da ga bomo potem napotili v druge izobraževalne programe.	In tu je treba potem človeka napotiti ali pa tisto, kar sem jaz rekla, so ti programi, tudi UŽU-ji, ki so 120-urni, ampak je še vedno premalo, da bo kdo na koncu odprl podjetje. Ampak ta izkušnja, če je človek iz ta pravega testa, da je podjeten pa ima potenciala podjetnika, bo rodila novo izobraževalno potrebo, da ga bomo potem napotili v druge izobraževalne programe, kot so na primer Podjetja za prihodnost, Start up ali pa Mladim se dogaja – to kar ima Spirit po Sloveniji. Je polno takih.	Pomen podajanja informacij, usmerjanja, napotovanja: ob pravem času, na pravi način, na pravem mestu.
Tehnološki park – imajo usposobljene mentorje, da delajo s takimi ljudmi, da razvijajo, da prečikirajo teren. Človek dobi določene kompetence, se opolnomoči na določenih poročjih. TEGA NE SMEMO MEŠATI, RES NE.	Ali pa v Novi Gorici, tehnološki park, kjer imajo usposobljene mentorje, da delajo potem s takimi ljudmi, da razvijajo, da prečikirajo teren, mislim trg. Ali ta trg sploh ima potrebo, da bo nekaj kupil, neko zadevo materialno ali pa storitev, tako da so ... To pač je do tu! Človek dobi določene kompetence, se opolnomoči na določenih področjih, ampak tega NE SMEMO MEŠATI, RES NE. Res ne.	Zelo jasno postavljena ločnica med vsebino ŠK in drugimi področji, npr. podjetništvom. Mešati res ne smemo. To je res. Ali je možna logična nadgradnja?
Podporno okolje in opolnomočenje osebnosti. Bistvo ŠK.	Se pravi, to je res neko podporno okolje in pa opolnomočenje. Se mi zdi to res bistvo študijskih krožkov.	
In ta pozitivna izkušnja. Pri nas to vedno nastane iz neke zgodbe, iz neke težave,	Ja, ja. Pa ta pozitivna izkušnja. So pa tudi ... Tale, v kombinaciji, ..., to je tudi imel sodelavec. Smo imeli študijski krožek na temo sirotke. Pri	

ki nastane na terenu. »Kaj narediti s tem, da ne bomo ulivali?« Potem smo pa na študijskem krožku začeli ko pridemo do nekih idej, do nekih receptov pa vedno skrbimo, da gre to naprej. To so take majčkene, v mozaiku pa ...	nas to vedno nastane iz neke zgodbe, iz neke težave, ki nastane na terenu. Stranski produkt pridelave sira in tako, ker so kmetje sirotko preč zivali, to pa strašno onesnažuje vodo, pobira kisik, ... »Kaj narediti s tem, da ne bodo ulivali?« (nerazumljivo) ... je treba ... Potem smo pa na študijskem krožku začeli kuhati pudinge, peči kruh in so nastali potem različni recepti in skozi LAS, je sodelavec spet prijavil na projekt LAS, kje so potem lahko bolj poglobljeno, ..., ko pridemo do nekih idej, do nekih receptov, ampak vedno pa skrbimo, da gre to naprej. Zanimivo je, da se sirotk prodaja, Planika prodaja sirotko, na tržnici prodajajo sirotko, ker smo tudi v lokalno okolje dali, da so prišli do receptov, za kaj se rabi. To so take majčkene ..., v mozaiku, ki pa ...	To izhodišče, da nastajajo rešitve iz neke zgodbe, iz neke težave, je izrednega pomena tudi za varstvo narave. Ukrepi državnih inštitucij so uspešni zgolj do tiste mere, ki jo ljudje lahko sprejmejo. To velja tudi za sprejemanje ukrepov varstva narave. V takih primerih prihaja do sožitja med sistemi »od spodaj navzgor« in »od zgoraj navzdol«. Majhne spremembe imajo velik pomen za celoto.
Sestavljajo celoto.	Sestavljajo celoto.	
Ni pa tako narejeno, koliko delovnih mest.	Ja. Ni pa tako narejeno, koliko delovnih mest.	Lahko pa je nakazan razvoj delovnih mest.
	Ja, razumem.	
Ampak mora priti en podjeten, da naprej to razvija. Da vidi, če trg sploh to potrebuje. ... je bilo potrebno lokalno prebivalstvo informirati. Zakaj je tista hrana, ki jo bodo kupili na tržnicah, boljša. V čem se razlikuje.	Lahko pa tudi posredno. Lahko kakšen podjetnik potem vplete ... Če so v Planiki sedaj to prepoznali, da prodajajo to sirotko. Ampak more priti potem en podjeten, da naprej to razvija pa da vidi, če trg sploh to potrebuje. In hkrati potem je res treba delati. Na izobraževanju, ... Tudi za to je bilo potrebno nekako lokalno prebivalstvo informirati. Zakaj je tista hrana, ki jo bodo kupili na tržnicah boljša kot tista, ki jo kupijo v Mercatorju ali pa bilo kje? V čem se razlikuje? Tako da, to je tak krog, ki ga je treba z	Pomen sodelovanja med nosilci neprofitnih aktivnosti in profitnim sektorjem. Učenje in celostno informiranje.

	različnih vidikov ...	
	Tukaj imam pripravljenih še nekaj kart z močnimi točkami študijskih krožkov. Jih bom kar razporedil mešano. Zdaj, če jih lahko po vaši presoji razporedite po pomembnosti. Najvišja bi bila tukaj, recimo.	
	MOTIVACIJA za nadaljnje UČENJE, ta dva bi dala skupaj, ...	
	Lahko še poveste po vrsti in potem razložite?	
Naši ŠK izhajajo iz potreb skupnosti. ... imajo možnost potrebe razvijati. In potem tudi vračajo v skupnost. Ne samo udeleženci, vedno so tudi podporne inštitucije povezane s tem.	Zelo pomembno je, ker naši študijski krožki izhajajo iz potreb SKUPNOSTI in se ima možnost potem skupnost, posamezniki, imajo možnost potem neke skupnostne potrebe z njimi razvijati. In potem tudi vračajo v skupnost. To je prvo. Ne samo, da so udeleženci, ampak vedno so tudi neke podporne inštitucije povezane s tem, odvisno od tematike. Če je turistična, potem se vsi te deležniki povežejo med seboj. Ni samo na individualni, skupinski, potem so rezultati tudi na skupnosti.	ŠK niso zaprti v intimni krog ljudi, ampak so močno vpeti v lokalno okolje. Iz okolja, skupnosti črpajo in v okolje, skupnost vračajo.
Udeleženci so motivirani, participirajo sami, določijo cilje. Preštudirajo, si izmenjujejo znanje, ... Motivacija je na višku. Udeleženci, zaradi te pozitivne izkušnje, prenašajo znanje naprej.	MOTIVACIJA – zaradi tega, ker so udeleženci vedno zmotivirani, in zelo participirajo sami, od tega, da se določi tisti cilj, ki ga bomo realizirali, akcijski cilj, potem preštudirajo, si izmenjujejo znanje, vložijo svoj prosti čas, svoje delo, tudi svojo socialno mrežo vključijo zraven, tako da motivacija je na višku. In tudi sami udeleženci, zaradi te pozitivne izkušnje, prenašajo znanje potem naprej, s tistimi, ki so pač v stiku.	Demokracija učenja in delovanja v konkretnih akcijah je živo povezana z MOTIVACIJO.
	UČENJE - ja, pomembno je tudi učenje, ampak jaz ga v	

Učenje poteka stalno, ves čas. Prav to povezuje v skupnost. Ja, skozi študijske krožke se to učenje ne konča. To učenje znotraj ŠK, porodi potrebo po novem učenju, v drugih programih, v drugih vsebinah. Idejo je treba znati realizirati, poiskati poti, kako jo bomo realizirali.	tej ne bi dala na prvo mesto. Saj učenje poteka stalno in ves čas, ampak prav to povezovanje v skupnost, tega nam danes tako manjka. Zaradi televizije, računalnikov in tako. Študijski krožki so pa tako, da pri nas največkrat potekajo ali pozno popoldne ali pa da se zvečer usedeš pred televizijo in imaš drugače prosti čas. Ja, skozi študijske krožke se to učenje ne konča, ampak večkrat, tudi to mi pridejo povedati, če se vključujejo v naše izobraževalne programe ali v kakšne druge, ampak tudi pri drugih organizacijah. To učenje znotraj študijskega krožka, porodi potrebo po novem učenju, v drugih programih, v drugih vsebinah. No, to je pa vedno, zraven vsakega študijskega krožka, da jih nauči udeležence, da ena ideja pač, danes jo odpihne prvi veter, jo je treba znati realizirati, poiskati poti, kako jo bomo realizirali. To je mogoče tudi ta	Kroženje učenja! Učenje učenja za novo učenje. Ideja pač. Danes jo odpihne prvi veter. IDEJO JE POTREBNO ZNATI REALIZIRATI.
Ker imamo že izdelano pot, kako bomo pripeljali neke konkretne rezultate.	UČINKOVITOST, ker imamo že izdelano pot, kako bomo pripeljali v neke konkretne REZULTATE. Ker po 25 urah je treba narediti akcijski cilj in pokazati lokalnemu okolju, kaj smo delali v študijskem krožku. Verjemite mi, da so zelo zagreti, ker nihče se noče tam nekaj blamirati. Se je treba pokazati v pozitivni luči, da pridejo udeleženci do te pozitivne izkušnje in tudi posamezniki, na primer prej sva govorila o osnovni šoli ali pa brez izobrazbe in potem vidijo, ...	Prehod od ideje do izvedbe je lahko izjemno hiter in učinkovit.
ŠK v eni besedi.	Ali bi lahko v eno besedo zgostili vašo izkušnjo študijskih krožkov? V eno	

	besedo.	
	V eno besedo? Učeca se skupnost. Tri so. Ne morem z eno besedo.	
	Morda vseeno poskusite? Z eno besedo. Karkoli.	
	Z eno?! Karkoli bom rekla se mi zdi, da bo premalo. Da ne bo objelo vsega ... Kar se dogaja in kdo vse je povezan.	Težko je vse izkustvo študijskih krožkov zgostiti v eno besedo. Čuti se zadrego.
	Vaše ime je ... To je vse, to vse pove o vas.	Osebnostno ime sem izbrisal.
Krog.	To so pa študijski krožki. Ker so tako prepoznavni, ker so tako drugačni. Že imajo nekako to ime. Krožek. Krog. Se pravi krog, ki ... eno celoto. Povezani smo, v krogu, se pogovarjamo. Da znanje kroži, ideje krožijo. Krog, ja, mogoče krog.	Skupaj prideva do zgostitve v eni besedi, ki je simbolno zelo močna.
	Odlično. Hvala lepa. Jaz bi se res zahvalil za tako bogat intervju.	
1. DODATEK: ZAPIS POGOVORA PO URADNEM ZAKLJUČKU INTERVJUJA		
Tri izkušnje študijskih krožkov, iz katerih so razvili UŽU programi.	No, sedaj pa samo še tole. Tu so kar linki. Tu so tri izkušnje, kako so se iz študijskih krožkov razvili trije UŽU programi. Potem, za to nagrado je tudi tukaj link. Pa mogoče dobite kakšno izjavo. Tole vam pa dam, ker je nastalo od čezmejnih študijskih krožkov. Ta prvi del je kot priročnik za mentorje študijskih krožkov, kaj so študijski krožki. Tukaj so predstavljeni potem primeri štirih naših študijskih krožkov Posoškega razvojnega centra. No, to so te gospe.	Sogovornica mi je izročila veliko gradivo. Izdelkov, ki so nastali na podlagi zastavljenih akcijskih ciljev.
To je izhodišče. Naši študijski krožki imajo vedno nek izziv. Italijanski partnerji so študijske krožke prevetrili.	To je izhodišče. Naši študijski krožki imajo vedno nek izziv. No, potem je pa drugi del, je pa nastal kot izkušnja ali pa tisto, kar so dodali tudi italijanski partnerji. Slovenske študijske krožke so prevetrili in so noter potem, tudi v zadnjem delu spet, opisani in	Morda je to razlog, da so tako lepo sprejeti v lokalnem okolju.

	predstavljeni študijski krožki, kot čezmejni, ker smo prvič delali čezmejne študijske krožke. Štiri čezmejne smo delali, dva tukaj v zgornjem delu, se pravi PRC (op.a.: Posoški razvojni center) in Torre Natisone Gal in dva sta bila pa spodaj: LUNG pa ENFAP. Tako da so ti štirje.	Čezmejni študijski krožki. Pomembno je vedeti, da nobena od sosednjih držav še ne izvaja programa študijskih krožkov.
So nas tako sprovocirali, da sem jaz začela sploh razmišljati o določenih zadevah.	Plus tega, so pa potem notri, kaj so pa Italijani, so spet orisani njihovi primeri. Tu na koncu pa je nastala ena prav strokovna publikacija, ker Italijani ne bi bili Italijani, če se ne bi poglobili. Pa ne zdaj tako slabo mišljeno, ampak res, ker se prav poglobijo, do onemoglosti v nekatere stvari. So nas tako sprovocirali, da sem jaz začela sploh razmišljati o določenih zadevah. Z njihovimi provokacijami ali kar koli. So pa vse skupaj izdali, je pa v angleškem jeziku samo, ampak je prav strokovna publikacija. In so noter potem tudi z njihove univerze v Firencah in so noter kakšni priznani ... Tako, zanimivo branje.	Ustaljena praksa študijskih krožkov je v čezmejnem projektu izpostavljena kritični prevetritvi in po drugi strani odprta izboljšavam.
	Je v italijanščini ali v angleščini?	
	Ne, v angleščini.	
Livška pot.	Kaj pa tale Livška pot?	
Tole so pa gozdarji delali.	Ja, tole so pa gozdarji delali.	
	Saj knjigo imam. Mislim, da je en zbornik izšel.	
	Meni se zdi, da je Dani mentor.	
	Gozdar?	
	Ja.	
2. DODATEK K URADNEMU INTERVJUJU		
Začel se je iz te potrebe, da bi osvestili lokalno skupnost, vrtničarje. Da lahko pridelajo doma hrano na človeku in okolju prijazen način.	Študijski krožek, »Pridelano in prodano doma«. V bistvu se je začel iz te potrebe, da bi osvestili lokalno skupnost, vrtničarje. Da lahko pridelajo doma hrano na človeku in	Pregledoval sem publikacijo »Pridelano in prodano doma«, zato se je začel pogovor tudi na to temo.

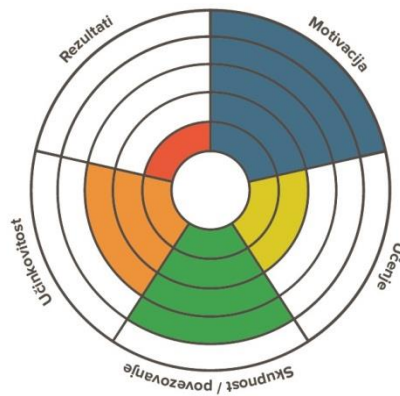
S Komunale smo dobili informacijo ... Vsa ta zaščitna sredstva končajo v kontejnerjih.	okolju prijazen način. Kaj se je dogajalo? S komunale smo dobili informacijo, da vsa ta zaščitna sredstva, ki jih rabijo vrtničarji za zaščito pred takšnimi in drugačnimi škodljivci in tudi za zaščito prsti, da vse to konča v kontejnerjih. In v kontejnerjih je končalo vse, prvo kot prvo, ne bi bilo treba, ker je škodljivo, ker so nevarne snovi. In drugo smo ugotavljali, da tudi te vrtničarji niso prav osveščeni, da je tisto škodljivo ali kar koli.	
... in tu se je začela ideja. Iz tega smo štartali. Zraven je potem pristopila tudi komunala in se je potem samo stopnjevalo in širilo. Tudi občina je zraven prišla.	Tudi nek sosed, če tam zraven prideluje, ne moreš ti pa tisto špricati in ... No in tu se je začela ideja. Iz tega smo štartali. Zraven je potem pristopila tudi komunala. In se je potem samo stopnjevalo in širilo. Tudi občina je potem zraven prišla, ker ni bilo tam samo pridelovanje ali pa prst, od tega, kako dragocena je prst, kako počasi nastaja in kako hitro jo naredimo nerodovitno. Oziroma, da je rodovitna potem samo s pomočjo fitofarmaceutskih sredstev za gnojenje. In vse to gre potem v naše vode. Tako da, to je bilo res tisto osnovno, okoljevarstveno, ...	
	In tako kot ste rekli. Spet, povezovanje inštitucij.	
Spet povezovanje inštitucij ... Zraven je potem pristopila komunala, občina, LAS. Tole je celo komunala dala sredstva, ker smo učili kompostirati.	Ja. Tako da zraven je potem pristopila in komunala in občina in potem LAS. Zdi se mi pa potem pomembno, da se je potem zraven tega samo dodajalo. Publikacija, potem je prišel projekt, oziroma tole je celo komunala dala sredstva, ker smo učili kompostirati. Za ločeno zbiranje, da so potem dali sredstva. En tukaj, v sosednji	

Mizar iz sosednje vasi, je izdelal 60 ali 70 kompostnikov. Veliko nekih spodbud, če potem zaznajo tudi ostale inštitucije.	vasi, mizar, je izdelal ne vem koliko, 60 ali 70 kompostnikov. Pa smo jih potem podarili s takimi ali drugačnimi akcijami, nagradami. Tako da res, veliko nekih spodbud, če potem zaznajo tudi ostale inštitucije, odločevalci, priložnost, da se potem neka ideja razširi na širši krog.	
	Jaz sem spremljal to Panoramsko pot, na Solčavskem, kako so se zadeve razvijale. Pač, iz neke ideje nekega gozdarja ali pa s podporo inštitucije Zavoda za gozdove, so začeli delati tam s kmeti. Saj je bilo težko prebiti zadeve. Študijski krožek, povezovanje, potem društvo, odkrivanje naravne dediščine, kulturne dediščine. Tako, stvari so se začele dogajati, potem je tisti gozdar postal župan in je tudi on rekel, da je vpletel koncept študijskih krožkov v delo celotne občinske uprave in so naredili neverjetne stvari.	
	Jaz, ko sem po 10 letih prišel ponovno tja, jaz nisem mogel verjeti, da se je toliko zgodilo. Mi smo bili skupaj z Angleži 2005 skupaj na Solčavskem in smo delali, smo intervjuvali kmete, ostale prebivalce, ... Delali smo nek posnetek stanja s predlogi potem za razvoj lokalnega okolja. Izvedli so vse in še nadgradili. Ponosen sem bil potem, ko vidim na televiziji, precej propagirajo solčavsko panoramsko pot in je to produkt ena A. In iz tega je nastalo toliko zelenih delovnih mest. Saj ... mi je rekel »jaz se še zavedam ne«. Sem mu rekel, poglej,	

	to je vse veriga.	
Res je, da nismo nikoli evalvirali ali da bi spremljali, kaj dejansko se vleče. In s temi akcijskimi cilji, da jih lahko realiziraš, moraš skozi mnoga vrata iti, potrkati pa vprašati, da ti pomagajo. Ker ŠK se ne zapira. Se ne dogaja samo v učilnici. Je treba iti ven.	Res je, da nismo nikoli evalvirali ali pa da bi spremljali, kaj dejansko se vleče. Vsak človek lahko za sebe pove. Tako, kot sem vam jaz povedala za sebe, kako se je meni odpiralo, ker si tako širiš socialno mrežo. In s temi akcijskimi cilji, da jih lahko realiziraš, moraš skozi mnoga vrata iti, potrkati pa vprašati, da ti pomagajo. Ker študijski krožek se ne zapira. Se ne dogaja v učilnici samo, je treba iti ven. In da te potem tudi lokalno okolje in bodoči delodajalci spoznajo.	To je izrazito izpostavila. Da si s tem širiš socialno mrežo. To je ena od ključnih močnih točk študijskih krožkov.
Samo potem, ko pa se začne iti na tisti finančni del, se pa študijski krožki končajo. Kako se bo na trgu preživelo. To so pa drugi programi.	Čeprav, tako kot sem rekla, res se mi zdi to, ker poznam Podjetje za prihodnost, ki smo ga imeli tukaj, ... Ta, ta prvi del, se dosti sklada, da raziskuje idejo, kako bi, kaj bi, ... ? Samo potem, ko pa se začne iti na tisti finančni del, se pa študijski krožki končajo. Tako da, pripeljati eno idejo, v življenje jo realizirati, do tam se pride. Zdaj, stestirati jo na trgu, kako se bo preživelo, to so pa drugi programi.	
	Ok, super.	

PRILOGA F

SINOPSIS: BOŽIDAR

Slika 17: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: BOŽIDAR

Figure 17: Target diagram – classification of concepts: BOŽIDAR

Sinteza: Dolgoletni mentor študijskih krožkov v okviru Zavoda za gozdove. V okolju prepoznan kot odličen motivator in spodbujevalec povezovanja, skupnostnega učenja, konkretnih akcij in gospodarskega razvoja na podeželju. Izkušnje brezposelnosti nima, izkazuje pa velik čut za opolnomočenje malega človeka. V okviru študijskih krožkov se povezuje tudi na mednarodnem nivoju. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **ljubezen**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
Papirnica Radeče Prva runda, kriza leta 1998 in velike STRES (za ljudi)	Opisal je izkušnjo velikega števila ljudi, ki so zaradi gospodarskih težav tovarne Papirnice Radeče ostali brez zaposlitve.
Knjižica: - Novi mentorji - Nova društva - Novi ŠK Svibno – spoznavanje svojih krajev, korenin, razmišljanje s svojo glavo. Svibno; vsako leto izdajo novo knjigo.	Podaril mi je knjižico, vodnik: SVIBNO, Turistično zgodovinsko-gozdno učne poti. Posebej je poudaril, da so vse delo opravili člani krožka sami. Gre za popis naravne, kulturne in etnološke dediščine geografsko zaokroženega področja.
Bil med prvimi mentorji ŠK. Bil je tudi mentor Silvestru. Leta 1996, Nevenka Bogataj prišla na ACS. Prvič predstavljeni ŠK. Gozdarski sejem Kranj, l. 98 ali 99. Tone Lesnik – stiki z javnostjo ZGS.	Sogovornik je bil med prvimi mentorji študijskih krožkov. Bil je mentor Silvestru (izmišljeno ime drugega sogovornika, prav tako mentorja študijskih krožkov). Prvič so bili študijski krožki predstavljeni na Gozdarskem sejmu v Kranju. Na izobraževanju je bilo 10

Kmetijska zbornica – Sonja Urbanija. 10 gozdarjev, 10 kmetijcev. On je zbral skupino. Kmetijci so prišli samo na izobraževanje, krožkov niso izpeljali. Gozdarji vztrajali, letna srečanja.	gozdarjev, ki so začeli z delom na področju študijskih krožkov.
Lisca, srečanje – strategija.	Predstavil mi je osrednjo vsebino delavnice za mentorje študijskih krožkov, ki delujejo v okviru Zavoda za gozdove Slovenije (Lisca, 2004). Oblikovali so vizijo in poslanstvo študijskih krožkov v ZGS.
Dr. Mirko Medved – direktor Inštituta.	Več mentorjev ŠK (gozdarjev) omenja dr. Mirka Medveda kot izrednega mentorja in motivatorja. Sogovorniku se ob misli nanj povesi pogled, saj je življenjsko pot dr. Medveda prekinila nenadna smrt.
Od začetka je bilo OK. Potem je zadeva malo upadla. Ni bilo pravega posluha na Zavodu za gozdove. Vsak je delal malo po svoje. Izmenjava izkušenj. Brez izkušenj pa delati ne moreš. Včasih, od 8 do 15 ŠK. Sedaj ...? 3-4, izven prav tako veliko število krožkov	Omenja velik začetni zagon mentorjev ter različna nihanja v intenzivnosti izvajanja študijskih krožkov. V obdobju, ko v okviru Zavoda za gozdove za študijske krožke ni bilo posluha, so jih mentorji začeli izvajati tudi pod okriljem drugih ustanov.
ŠK, dr. Špela Malovrh, povezovanje lastnikov Dr. Krč Janez – prodekan BF	Posredoval mi je imena, ki se na Gozdarski fakulteti po strokovni plati ukvarjajo s študijskimi krožki.
Udarniška akcija – skupnost. ŠK – vsi enaki. Isto misleči. Starejši – družba. Zaposleni – družba. Mladi – do 30 let; študentje.	Skupnosti na podeželju so pripravljene na udarniške akcije. V študijskem krožku so vsi enaki. Starejši udeleženci in tisti, ki so zaposleni; njim veliko pomeni družba. V ŠK se vključujejo tudi mladi.
ŠK – kako bi sploh nekaj skupaj počeli. Problem – angažma mentorjev. Nihanja. Če je mentor OK, vse laufa. Zelo veliko odvisno od mentorja.	Za mentorja je pomembno, da je aktiven. Potem vse teče.

SINOPSIS: SILVESTER

Slika 18: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: SILVESTER

Figure 18: Target diagram – classification of concepts: SILVESTER

Sinteza: V začetku mentor študijskega krožka v okviru Zavoda za gozdove. Koncept delovanja študijskih krožkov udejanja na več časovno zaporednih nivojih: kot mentor študijskega krožka, kot župan in kot koordinator študijskih krožkov v okviru Zavoda za gozdove. Pri svojem delu stavi na ljudi. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **napredek**.

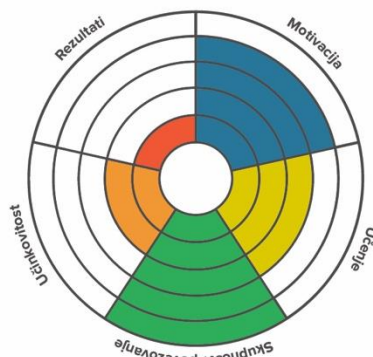
Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
Večkrat sestavil program za ogled območja. Predstavljaj različne vsebine, vse kar območje ponuja. Panoramska cesta, zelo slikovita, ob velikih tradicionalnih kmetijah. Solčava, kmetije.	Konkretno izkušnje na terenu. Profesionalna promocija teh krajev. Panoramska cesta ga je privlačila ves čas.
Tradicionalne kmetije – veliki lastniki gozdov. Kljub bogastvu, skromen dohodek za družino. Razmišljanje o drugih vidikih. Turizem s svojo tradicijo. Pomen vseh vidikov, vseh funkcij; preplet vsega, kar to območje lahko ponuja.	Pozna ljudi, njihove vire preživetja, njihovo stisko in razmišlja o konkretnih rešitvah. Uvid v preplet vseh funkcij gozda. Razvoj turizma? KONKRETEN IZZIV.
Stavil sem na ljudi. Vse je odvisno od ljudi. Če se jih uspe na nek način animirati, je tudi zgodba uspešna. Prepoznavaj študijskih krožkov, kjer je možno takšne vsebine konkretno udejanjiti. Človeka postavlja v osrednje mesto.	Vse je odvisno od ljudi. Stavil je na ljudi. Mentor mentorjev predlaga študijske krožke. ŠTUDIJSKI KROŽEK ČLOVEKA POSTAVLJA V OSREDNJE MESTO.
Začetki težki. Samooskrbnost, fizična oddaljenost, ni sodelovanja. Oteževalna okolščina. Raziskovalni pritisk na to območje in na ljudi, brez učinka.	Dobro pozna ljudi. Dobro se zaveda težke situacije, vendar vztraja, ker ima idejo in vizijo. Prepoznavaj motilce motivacije in povezovanja za ljudi ter jih skuša presegati.
Ozaveščanje o bogati dediščini. Za ljudi je bilo to samoumevno. O tem se niso spraševali. Vsebinska razprava. Širše spoznavanje okolice. Ko smo si povedali, kakšno bogastvo se nahaja na območju. Začeli smo razmišljati. Kaj je mogoče s tem narediti.	ODPIRANJE POGLED OV, (samo)spraševanje o bogastvu, ki nas obkroža. VREDNOTENJE DEDIŠČINE. Odpiranje javnosti, turizmu. Vendar KAKO?
Povabili so tudi druge kmete. UPOŠTEVALI SO ŽELJE.	Bolj motivirana družčina povabi manj

Na nekateri točki nekateri ne želijo imeti turističnega toka. NASTALA JE HARMONIJA. Strokovni odzivi na debate. Povabilo strokovnjakov, npr. Izkušenega jamarja. Psihološki vidiki zgodbe, interdisciplinarna razprava. INTENZIVNA POZIMI, ki imajo ljudje več časa.	motivirano družino. Sodelujejo in upoštevajo želje manj motiviranih. POSLUH ZA ŽELJE LJUDI. Spoštovanje meja, ki jih ljudje nosijo v sebi. SKUPINA SE ODPIRA. V svojo sredino vabi stroko. Postajajo odprti in dojemljivi.
Produkt. Knjižice: znamenja, kapelice, cerkve, jame, izvir kisle vode, ... 5 ali 6 različnih tematskih knjižic. Zgodba dobro prepoznana. Natečaj družbe ford. Bili smo uspešni, dobili smo nagrado! Krepitev medsebojne harmonije in sodelovanja. Vmes prepri, težave – jasno, to ni idealnost ampak realnost. Kresanje mnenj – napredek. Študijski krožek se je zaključil. Zaključena zgodba?	Pogovori se konkretizirajo. Po mojih informacijah, jih je k prijavi na natečaj družbe Ford spodbudil drug mentor gozdar, jože prah. Njihove ideje ne rinejo visoko oblake ampak ostajajo trdno na tleh. Zavedajo se teže in pomena medčloveških odnosov.
Ljudje so začutili potrebo po nadaljevanju. Pobuda za nadaljnje delo. Prehod v dolgoročno organizacijsko obliko. Kratkoročni značaj študijskega krožka. Nek akcijski cilj mora biti. Nastanek društva panorama, ki deluje še danes.	Nenavezanost mentorja na projekt. RAZVOJ MOTIVACIJE znotraj skupine in PRESKOK NA DRUG KAKOVOSTNI NIVO. Aktivnost ŠK je imela dobre temelje, zato lahko dolgoročno raste naprej.
ZGODILA SE MI JE OSEBNOSTNA RAST in PREPOZNAVANOST V LOKALNEM OKOLJU. Na pobudo ljudi kandidiral za župana in bil izvoljen.	Zaveda se, kaj je dal, kaj je prejel. Še naprej PREPOZNAVA POBUDE in se upa tvegati. Prej je on »nosil« ljudi, sedaj ljudje »nosijo« njega.
Vključenost v ŠK, OSEBNOSTNA IN STROKOVNA RAST, prepoznavnost v lokalnem okolju, izvolitev za župana – DRUGA ZAPOSILITEV.	Zdi se, da o tem prehodu ali o tej povezavi med ŠK in nov zaposlitvijo še ni veliko razmišljal. Vendar OSTAJA ODPRT in tudi to prepozna.
Izplen je v tem, da sem dobil neko ZAPOSILITEV. IZPLEN – kot župan sem razmišljal po modelu študijskih krožkov. To je rojevalo razvoj, ki smo si ga zelo sistematično zastavili. Zgodila se je PLATFORMA za nove zaposlitve. VELIKE MOŽNOSTI ZA NAPREJ.	Izkušnja dela v ŠTUDIJSKEM KROŽKU se mu je tako usedla v osebnost, da KONCEPT uporablja še naprej v drugem delovnem okolju, NA DRUGEM ZAHTEVNOSTNEM NIVOJU. Potisnjene teme in ljudi iz ozadja postavlja v ospredje. Pozna razvojne faze.
Nova situacija – VELIKA ZADOLŽENOST OBČINE. Kako sedaj naprej? Pozitivni pogled na stvari – izhaja iz študijskih krožkov. PREMOŠČANJE OVIR, SODELOVANJE NA ČLOVEŠKI BAZI DOBRIH ODNOSOV. NOBEN PROBLEM NI NEREŠLJIV. Zastaviti dolgoročno strategijo in vizijo. Kot študijski/izobraževalni cilj pri študijskih krožkih. KAKO? Konkretna akcija.	Bil je brez izkušenj v novi vlogi, vendar se je oprijel koncepta, ki mu je že prinašal konkretne rezultate. Sogovornik izraža radost ob razmišljanju, da ima POZITIVEN POGLED NA STVARI in da noben problem ni nerešljiv. Spomin na ŠK konkretizira.
Dobro postavljena vsebina projekta. ODRAZ POGLOBLJENEGA RAZMISLEKA, poglobljenih razprav. V SMERI ŠTUDIJSKIH CILJEV, če se vrnem na študijske krožke. INVESTIRANJE V PROJEKTE in razdolževanje občine. Uravnoteženje premoženjske bilance. Hiter razvoj infrastrukture. RAZVOJ VSEBINE.	Sadove poglobljenega razmisleka v okviru občine ponovno poveže z izkušnjo POGLOBLJENEGA RAZMISLEKA V OKVIRU ŠTUDIJSKEGA KROŽKA. Razmišlja o razvojni spirali z vsemi komponentami.
Ustanovitev zavoda za turizem in trajnostni razvoj. Vloga zavoda kot razvojne agencije. Razvoj projektov.	V projekte ni polno vpleten, postavlja pa konstrukcije novih razvojnih okolij.
Projekt z mladimi: MLADI VETER. Projekti za mlade, za šolajočo mladino. Da se jih potegne v naše zgodbe. NAVEZAVA MLADIH NA DOMAČI KRAJ. Raziskovalne naloge v okviru izobraževanja vezane na domači kraj. STROKO IZ CENTROV POTEGNEMO NA PODEŽELJE. Dotok znanja v domači kraj. VZGOJA MLADIH KADROV IN POTENCIALNIH NOVIH ZAPOSILITEV. Komunalno opremljene parcele po	Tudi ZA MLADE se postavlja KONSTRUKCIJSKA SHEMA, da bi bili stalno vključeni v razvojne aktivnosti občine. POMEN DOTOKA ZNANJA V DOMAČI KRAJ. Razmišljajo o zelo konkretnih projektih za mlade družine, ki lahko dolgoročno

simbolični ceni – za mlade družine. Center Rinka kot razvojni inkubator. Razvoj poslovnih prostorov. Možnost razvoja novih zaposlitev. Danes je delo na daljavo že priložnost.	»pomladijo« kraj. Postavlja se PLATFORMA ZA NOVE ZAPOSLOTITVE in NOVEJŠE OBLIKE ZAPOSLOVANJA.
Uspeh v lokalnem in širšem okolju. L. 2012 – med 6 najbolj razvijajočimi se občinami. L. 2009 – EVROPSKA DESTINACIJA ODLIČNOSTI ZA RAZVOJ VAROVANIH OBMOČIJ. NAGRADA ZLATI KAMEN (2012)	Ostaja skromen in hkrati ponosen na izjemne dosežke posameznikov in skupnosti.
Vidim nove izzive. Nov izziv izhaja iz vsebine prvega študijskega krožka. Les. Postavil sem trditve. Podkrepitev s stroko. Les, ki zraste nad 1000 metri, ima druge kvalitete, kot nižinski les. GORSKI LES – drugačen material. Znanstveno dokazano. Zgodba mi ne da miru.	Vsebina prvega študijskega krožka ga še vedno privlači. Čuti potrebo po tem, da je izkustveno vedenje in znanje (prednikov) raziskovalno in strokovno podprto. Razmišlja o zgodbah. Strokovna in »ljudska« spoznanja skuša oblikovati v preprosto in smiselno celoto.
Prevzem koordinacije ŠTUDIJSKIH KROŽKOV NA ZAVODU ZA GOZDOVE. Ta čas, ko se regeneriram, tudi zelo intenzivno razmišljam. Skupno srečanje za vse mentorje študijskih krožkov s celega Zavoda. Razvoj lesne verige od panja do končnega produkta. Zametek sega že v študijske krožke. Razmišljanje skupaj z mentorji. Povezati v neko vseslovensko zgodbo.	Izkušnja študijskih krožkov prehaja v tretji krog; vsakič na drugem nivoju: 1. Krog: ŠK PANORAMA 2. Krog: županovanje 3. Krog: koordinacija ŠK na Zavodu za gozdove Novi koncepti, LES VRHUNSKE KVALITETE, NAČRTOVANJE DELA Z MENTORJI v okviru Zavoda za gozdove.
Študijski krožki umeščajo kot del nekega sistema, kot del premišljene, celovite, dolgoročne zgodbe. Dobro je, da se stvari malo usmerjajo. Usmerjanje skupin ŠK, ki imajo podobne interese. Pomembno za nastanek nekega novega sistema. Razvoj ideje lesa – razvoj certifikacije. Delovanje na osnovi določenih konkretnih študijskih krožkov. Presežek – prispevek k neki sistematični nadaljevanji.	Razmišlja o UMEŠČENOSTI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV v sklopu večje, premišljene, celovite in dolgoročno zastavljene celote. Izraža zmerno kritičnost do obstoječega sistema in razmišlja o postavitvi novega.
Idealno za področje turizma. TURIZMA BREZ SODELOVANJA NI. Prepoznavanje novega, višjega nivoja, nove kvalitete!	Izraža ZELO MOČNO IZKUSTVENO SPOZNANJE in ga jasno artikulira.
Moj talent je prepoznal pokojni Mirko Medved. V svojem bistvu nisem tisti, ki bi rinil v ospredje. Biti koordinator, motivator, nekdo, ki je zelo zadovoljen z uspehom drugih. Poistovetenje drugih z vsebino. Veselje ob uspehu. Pa si spet na tem, da je vse odvisno od ljudi.	Lep spomin na motivatorja in vizionarja je pomešan z bolečino in dejstvom, da ga ni več med živimi. Tudi sam se prepozna kot motivator, vizionar. Oblikovano je TEMELJNO SPOZNANJE – rdeča nit: VSE JE ODVISNO OD LJUDI.
To je spet po principu študijskih krožkov, da motivacija nastane v konkretnih akcijah. Zgoditi se mora nekaj konkretnega. To je iztočnica za delo naprej.	Ponovno izpostavlja koncept študijskih krožkov, ki je v osnovi zelo preprost, vendar prenosljiv v zelo raznolike okoliščine.
Širitev in nadgradnja prvotne ideje povezovanja med posameznimi kmetijami. Širitev zgodbe. Nova kvaliteta. Sodelovanje z drugimi inštitucijami.	Opisuje prehod 2. kroga razvoja študijskega krožka še na višji in širši nivo. ODPRTOST ZA NOVE IDEJE IN NOVA SPOZNANJA poraja še večjo odprtost.
Predstavitev ideje. Debata. Sestava projektne ekipe, po en predstavnik iz posamezne inštitucije. Pogovor med inštitucijami. Višji nivo, ki ga danes v državi manjka. Uvrstitev Panoramske ceste v sistem alpskih cest.	Izpostavlja POMEN POGOVORA. Izraža ponos nad priznanjem iz tujine, s strani neke druge avtoritete.
Zamisel kot osnova za več projektov. POSTAVITEV LESENE INFRASTRUKTURE. Oprema razgledišč.	Zgodba na Panoramski cesti postaja celostno uglasena, ideje konkretizirane.

Oprema tistih točk, ki so zanimiva z vidika naravne in kulturne dediščine. PODPORA KMETIJAM IN TURIZMU NA KMETIJAH. Cesti osmislimo pomen, motiviramo lokalno okolje. Panoramska cesta kot model gorskih cest za celo Slovenijo. Širitev vsebine v druge občine, v druge pokrajine. Zgodil se je nek drug nivo.	Panoramska cesta lahko postane model gorskih cest za celo Slovenijo. Po tem vzoru lahko nastanejo različni tipi cest glede na različne slovenske pokrajine.
Sodelovanje v vsebinah študijskih krožkov. Nadaljnja zaposlitev. Dva sta preko teh zgodb dobila zaposlitev.	POTRDITEV POSREDNE ZAPOSLOTVE iz vsebine študijskih krožkov.
Dodaten dohodek kmetij. Produkti s kmetij – zalaganje centra Rinka. Zaposlitve konkretno ni, vendar je več dela.	Honorarno delo kot dodaten dohodek za kmetije.
Ekskurzije v tujino. OGLED PRIMEROV DOBRIH PRAKS, ki so rodili zamisli v lokalnem okolju. Odločitev za projekt. Nakup električnih skuterjev in oddajanje v najem. Večer druženja, debat, razprav o tistem, kar smo videli.	PRENOS DOBRE PRAKSE IZ TUJINE - razvoj električne mobilnosti. ZELENO DELOVNO MESTO. Nove zgodbe in ideje iz neformalnega izobraževanja. DRUŽENJE, POGOVORI, RAZPRAVE, KONKRETIZACIJA NOVIH IDEJ.
Izkušnja zaposlovanja preko javnih del.	Vključevanje ljudi iz ranljivih skupin. Pomen konkretne aktivacije. Prehod iz apatičnosti in nemotiviranosti v aktivnost. Motivacija in opolnomočenje osebnosti!

SINOPSIS: CECILIJA

Slika 19: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: CECILIJA

Figure 19: Target diagram – classification of concepts: CECILIJA

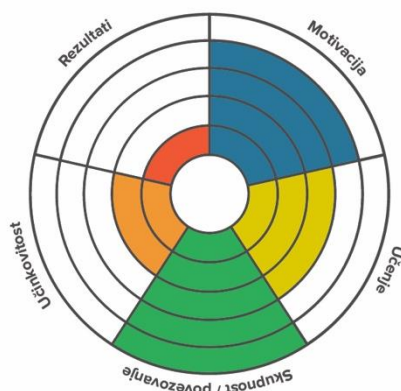
Sinteza: V začetku udeleženka, nato mlada mentorica študijskih krožkov. Ima izkušnjo brezposelnosti. Notranjo in zunanjo akcijsko dinamiko iskalca zaposlitve dobro pozna. V času statusa brezposelne osebe se je odločila za samostojno podjetniško pot. Deluje na področju glasbene ustvarjalnosti. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **ustvarjalnost**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
Samozaposlena. Ob prvem ŠK, študentka.	
ŠTUDIJSKI KROŽKI – DOBRA IZTOČNICA ZA DOBITI NOVO ZNANJE. Marsikaj se lahko naučimo. Čisto vse možnosti so odprte.	Moja začetna zadrega, kako sploh tehnično in vsebinsko izpeljati intervju z osebo, ki je ne poznam.
Srečaš ljudi, ki zadevo zelo dobro poznajo. POZNAVALCI, KI ZNANJE PREDAJO NAPREJ. Zgodi se preskok. Tudi MOTIVACIJA med udeleženci je takrat največja.	Pogovor postaja bolj konkreten. PRESKOK MOTIVACIJA
Udeležnost pri postavljanju akcijskih ciljev – na prvem ne toliko, ker še nisem razumela, kako to poteka.	Veliko ljudi študijskih krožkov sploh ne pozna. Vsak ima svojo predstavbo.
PREDSTAVA NI BILA SKLADNA S PRIČAKOVANJI. Zadeva je malo bolj sproščena. UDELEŽENCI POSTANEJO PRIJATELJI MED SABO. SKUPAJ RAZISKUJEJO. Vsak po svoji moči. Pasivni, aktivni. Različni karakterji. Sama večinoma vedno aktivna. Vseh ne moreš enako potegniti v dogajanje.	Aktivna udeležba v ŠK spremeni pogled na vsebino. Različni ljudje. SPREJEMANJE RAZLIČNOSTI. Veliko je odvisno od tega, koliko človeka uspeš spoznati.
Kulinarične osvežitve. Poletne sladice. Pelati, paprike, ... Uspel je, bil je odličen. Smo ga potem tudi ponudili. ZELO ZABAVEN ŠTUDIJSKI KROŽEK, RES SPROŠČEN. POTEM SMO SE MALO ZNAŠLI, smo dobili šolsko	Spomin na prvi njen ŠK je zelo svež, ker je močno osebno vpletena. Imeli so OBČUTEK ZADOVOLJSTVA, DA JIM JE NEKAJ USPELO. Niso ostali zaprti v skupino, ampak so se odprli tudi navzven.

kuhinjo.	
ŠK niso pripomogli v procesu iskanja zaposlitve. V bistvu sem dobila zgolj to PRILOŽNOST, da sem srečala osebo na Zavodu Znanje. Po pogovoru je videla, da bi mogoče pri njih lahko kaj počela. Kreativne delavnice. Predlagana za mentorja ŠK.	O tej temi še ni razmišljala na tak način. V odgovoru najprej zanika vprašanje, potem pa nakaže pot, da ga v bistvu potrjuje. Pomen srečevanja, poznanstev na osebnem nivoju. Izkušnja odnosov – priporočilo tretje osebe; pot teče naprej.
Mentorstvo ŠK – nekdo mora stati za tabo. POTEM SEM VIDELA MOŽNOST. »Mogoče se bo pa tu kaj več odprlo.« Možnost, kaj lahko še pripnem zraven. Mi je dalo še večjega zagona. Da sem bila bolj drzna in naredila ta korak. Drznost za nove korake – prispevek ŠK? Ja, sigurno.	ODPRTOST ZA UČENJE PORAJA ODPRTOST ZA NOVO UČENJE. Odpiranje novih možnosti. Opogumljanje tretje osebe ji je posredno dalo še večji zagon, celo DRZNOST, da je naredila korak naprej.
Kot PODJETNICA. Začetki so precej težki. Daje mi neko zadovoljstvo, osebno zadovoljstvo, veselje do dela. Več energije imam, kadar delam.	Podjetniška pot je zahtevna, vendar ji daje zadovoljstvo.
Koliko je treba oddelati enega dela, da sploh lahko pokriješ vse te stroške.	Stoji na realnih tleh, ne dela si iluzij, vendar ostaja optimistka.
Ja, ŽELELA SEM SI POVEZOVANJA. Tudi tisti, ki so v iskanju službe, ne upajo reskirati v to smer. S ŠK bi morda koga pridobila noter.	Petje jo veseli, delo v skupini tudi. BREZ TVEGANJA NI PODJETNIŠTVA. Težje razume, da drugi nimajo takega poguma, kot ona. V ŠK SI ŽELI NAJTI SODELAVCE ZA DRUGE PROJEKTE IZVEN ŠK.
Prvotni cilje je bil zelo zelo velik in smo bili VISOKO MOTIVIRANI. Potem je vmes malo to padlo. Na koncu smo se odločili, da bomo ubrali lažjo pot. In potem delo nadaljevali zunaj krožka. To je bil cilj, da bi zadevo razširili ven na trg. Sicer je težka pot, ni tako lahka.	Skupaj z drugimi išče pravo razmerje med visoko postavljenimi cilji in med realnimi cilji, ki jih lahko zagotovo izpeljejo. ŠK KOT RAZVOJNI, PREIZKUSNI POLIGON ZA RAZVOJ IN NADGRADNJO VEČJIH PROJEKTOV. Vsi skupaj razmišljajo o smotrni uporabi razpoložljivih finančnih virov.
MENTOR JE LAHKO DOBER MOTIVATOR. Včasih tudi njemu pade motivacija, koncentracija. MOTIVACIJA – TISTI VZGIB ZNOTRAJ ČLOVEKA in da mu malce leži ALI PA je njegova interesna dejavnost. ALI PA NEKAJ , KAR BI RAD NADGRADIL. Domači kraj mu tega znanja ne ponuja, ven se ne bi vozil. Inštitucija gre do njega.	Ali govori zgolj iz svoje izkušnje? JASNO POVZEMA, DA ČLOVEK NOSI NOTRANJO MOTIVACIJO V SEBI. Zunanje spodbude ne prispevajo nujno k visoki motivaciji za doseganje ciljev.
Da ga začutiš, kaj on želi oddelati. DA SE TE NALOGE MALO RAZPOREDIJO. Potem se dobi tudi motivacija. Obdobje, ko je motivacija od vseh enaka in dobra. Drugič pa eden zelo motiviran, tretji pa čisto nič. TAKRAT je težko delati. Odvisno, koga dobiš v krožek.	Ponovno govori o pogumu. Tudi razdeliti naloge, včasih zahteva modrost in pogum. Ljudi moraš znati začutiti, moraš jih znati poslušati. Zaveda se, kaj so vzvodi za zvišanje ali porazdelitev motivacije. Dogajanje v skupini je zelo dinamično in pestro. Na več nivojih.
Po navadi SE MORAMO KAR POMENITI. Treba je nekje popustiti. Da se vsak zaveda, da ne more riniti z glavo skozi zid. Eni preveč motivirani. Drugi so se počutili preobremenjeni. Prijava na razpis. Umik. Bali so se, da bo preveč. Ta cilj je prevelik – za zdaj. Rabimo pa sedaj eno ekipo. NAJPREJ SMO SE SKREGALI, POTEM SMO SE PA POBOTALI. NA KONCU JE BILO VSE V REDU.	Zaveda se, da je POGOVOR ZELO POMEMBEN ZA VZPOSTAVLJANJE RAVNOVESJA V SKUPINI. V dinamiki skupine je čutiti veliko mladostne zagnanosti in vihravosti, vendar imajo kljub vsemu drug za drugega posluš in so se sposobni uskladiti. PREPIR JE NORMALEN IN REALEN DEL UČENJA V SKUPINI. SKLEPANJE KOMPROMISOV PRAV TAKO.
SODELOVALNO PODJETNIŠTVO. Bolj na papirju, kot v resnici. Razen, če je kaj takega, kar jaz ne vem.	Preverja, če govoriva o isti stvari.
Z vso dušo in srcem delam to. Več truda sem potrebovala, da sem to ustvarila. Vedno lahko nekaj prispeva v skupino.	Osebnostno in motivacijsko je zelo dobro zasidrana v tem, kar počne. Ostaja odprta tudi za druge stvari.

Karte. To mi je zelo všeč. Prvo: SKUPNOST, POVEZOVANJE. Drugo: MOTIVACIJA. Tretje: UČENJE. Četrto: UČINKOVITOST. Peto: REZULTATI . Če smo ves čas vezani na rezultate, ne bomo nič dosegli. Ker postane preveč stresno. REZULTATI SE POKAŽEJO, ČE SMO BOLJ POVEZANI. Če znamo povezati ideje, pridemo do boljšega cilja. MOTIVACIJA JE itak POMEMBNA POVSOD, če ne se nič ne naredi. Da je želja tisto početi. Da hrepenimo vsi po istem. Ne da ima vsak svoje ideje. Ko postane motivacija bolj skupna. ŠTUDIJSKI KROŽEK SAM PO SEBI JE UČENJE.	Izraža navdušenje. Argumentira, zakaj se je tako odločila. Daje občutek, da vse govori iz močnega osebnega izkustva. Izhaja iz posameznika. VEČ POSAMEZNIKOV FORMIRA SKUPINO. Vsi skupaj se morajo uglasiti. ZDRUŽEVANJE ŽELJA, IDEJ, MOTIVACIJE NA SKUPNI IMENOVALEC.
UČINKOVITOST je fajn. Vsi se dobro počutimo, da smo nekaj koristnega naredili. Na koncu se pokažejo REZULTATI. Fajn je, da so v danih ciljeh. Ni nujno, da je rezultat tisti, ki je največji. KER REZULTAT BO, ČE BO VSE DRUGO.	Smiselno povzema vse, kar je do sedaj povedala.
Zelena delovna mesta – povezano z naravo, z varovanjem okolja.	Sproščeno odgovarja. Nima občutka, da bo odgovorila »narobe«. Hitro potegne na plano znanje ali vedenje po svoji meri. Hitro išče rešitve tudi v svojem delovnem okolju.
IZKUŠNJA ŠK V ENI BESEDI: Prijetnost, zanimivost. USTVARJALNOST	Beseda dobro povzema osebno in skupinsko dinamiko v njenega izkustva v študijskih krožkih.
ŠK LAHKO RAZŠIRIMO VEN NA TRG. Znotraj ŠK smo oblikovali predstavo. Ko bi se krožek zaključil, bi šli ven na trg po regiji. VSAK POSAMEZNIK BI IMEL NEKAJ OD TEGA.	Veliko stvari ima že domišljenih. V primernih okoliščinah bi svoje ideje lahko uresničila.
NEK DOHODEK. NE BI BIL ZAPOSLEN, AMPAK NEKAJ DODATNEGA. Hrepenim po takih ŠK, ki bi lahko mogoče odrinili malo več. Da bi se potem odcepili od tega. Mogoče bi res kakšni našli tudi kakšno delo. BREZPOSELNA OSEBA POSTANE DOSTIKRAT TUDI ZELO PASIVNA. Vse ji gre na živce. Se čuti, da naredi nekaj dobrega. MOTIVACIJA. Je bolj opazna na trgu. Da ni več brezvoljno vse skupaj. Kot samozaposlen, si vse v enem. Moraš obvladati vse.	Izkušnja ŠK ji večkrat daje povod za nova razmišljanja in novo učenje. Tudi za DODATEN DOHODEK, DODATNO DELO. Pozna in zaznava težo statusa brezposelne oseb, v isti sapi pa že išče rešitve. Zaznavam njen napor, tudi njeno stisko v borbi za preživetje.
SODELOVALNO PODJETNIŠTVO – SPREJEMLJIVO, ČE JE FINANČNO DOSTOPNO. Država sicer podpira podjetništvo ... Kasneje pri samem podjetništvu pa ne pomaga več. Zadeva se ustavi. Potem samo najmočnejši preživi.	Odperta je za nove izzive. Skrbno ravna s financami. Dobro pozna razmere in je do njih konstruktivno kritična. Spet izraža moč in pogum. Ima pripravljene alternativne možnosti preživetja.

SINOPSIS: LUCIJA

Slika 20: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LUCIJA

Figure 20: Target diagram – classification of concepts: LUCIJA

Sinteza: Dolgoletna in izkušena mentorica študijskih krožkov. Kot mlada udeleženka in animatorka študijskih krožkov je izkusila status brezposelne osebe in direktne prehode iz vsebin študijskih krožkov v zaposlitev. Prehodi od ideje do izvedbe v študijskem krožku so lahko hitri in učinkoviti. Izvedeni študijski krožki imajo visoko stopnjo avtonomije. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **krog**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
Pomembno sodelovanje. Posoški razvojni center in Zavod za zaposlovanje: da svetovalci veste, kakšne vsebine ponujamo. Da lahko napotite brezposelne osebe. Takšen osebe se manj vključujejo, kot izobražene. To se mi zdi zelo pomembno, da ste informirani (na ZRSZ). BO se lahko usmerijo v posamezen ustrezen program. Te ŠK so tako različni. Dosti izhajajo iz skupnosti.	Sogovornica napovedano vsebino pogovora takoj poveže z vsebino svojega dela. Izpostavi pomen sodelovanja med npr. Posoškim razvojnim centrom in Zavodom RS za zaposlovanje. Priporočila za medsebojno sodelovanje? Da lahko to rečeš, moraš imeti za seboj veliko število krožkov.
Imam dosti licenc, ki sem jih pridobila z izobraževanje na ACS. Imam kar vrsto necertificiranih znanj. Eno leto urednica na tem lokalnem časopisu. Delam na urejanju raznih priročnikov, publikacij, zgibank. Pišem članke, prispevke. Lokalna turistična vodnica. Delo na evropskih projektih.	Tudi pri posredovalcih znanja je pomembno, da so stalno odprti za nova znanja in za novo učenje. Sogovornica z lahkoto našteje tudi neformalno pridobljena znanja, veščine in izkušnje. Posredovanje znanja na dva načina: V pisani besedi, v neposrednem stiku z ljudmi.
Ko je šla prva (firma) v stečaj, sem bila 3	Zelo presenetljiv podatek. Sodeč po anketi od

mesece na Zavodu. Na Zavodu je bila 2x po 3 mesece. Izkoristila sem 3 mesece denarnega nadomestila. Prehod iz ene zaposlitve v drugo.	I. 2008 dalje ni bila nikoli brez zaposlitve! Ta podatek je bil zame popolno presenečenje. Zelo hiter prehod v zaposlitev! Sogovornica opisuje držo odličnega iskalca zaposlitve, ki zelo aktivno, hitro in učinkovito išče zaposlitev. Aktivna v službi, aktivna pri iskanju zaposlitve.
O študijskih krožkih imam zelo veliko za povedati. Imam tako različne izkušnje. S ŠK sem se srečala pri 19-ih. Sprva udeleženka, nato je šla na izobraževanje za mentorico. Pred licenco za mentorico, sem bila animatorka študijskih krožkov.	S študijskimi krožki se je srečala zelo mlada. Že s tem razbija stereotip, da so študijski krožki večinoma namenjeni za starejšo populacijo. Opisuje postopne prehode in pot rasti v sklopu študijskih krožkov.
Tako sem nekako tudi osebnostno rasla. Situacija v družini. Oče brez službe. Vpisala sem študij ob delu. Vpisala sem se v študijski krožek. Študijski krožek na temo turističnih vodnikov. ... me je potem vzela v službo. Tako da sem potem pri njej pristala za polovični delovni čas.	Zaveda se pomena osebnostne rasti. Splet naključij ali že od samega začetka smiselno povezana zgodba? Za mene ponovno presenečenje.
DIREKTEN ... hkrati me je uvedla v študijske krožke. Potem sem nastopala kot animatorka študijskih krožkov. Imam zelo dobro izkušnjo. Ven iz tistega se je razvilo turistično društvo, ki je še sedaj. Potem smo ustanovili turistično društvo, se povezali z LTO-jem. Po tej poti sem prišla v stik z LTO-jem. ... so mene avtomatično poklicali.	<i>Direkten prehod iz študijskega krožka v zaposlitev?</i> Preverjam dejstva. Dejstvo potrjeno. Gre za direkten prehod iz študijskega krožka v zaposlitev. Po uvajanju je dobila konkretnejše zadolžitve. Pogosto je v povedi navedeno: »Začeli smo sodelovati z ...« Rezultati dela v ŠK so še danes vidni. Z delom na vsebini študijskih krožkov si širi socialno mrežo.
Ja, vedno so se mi tako ... Podobna zgodba se mi je potem zgodila z LTO-jem. ... se mi je zgodilo, da sem prišla na PRC. Ko so imeli oddelek za izobraževanje odraslih, so mi dali to možnost, ker so videli, da imam te izkušnje. So me dali na usposabljanje. Sem pridobila licenco za mentorico šk.	<i>Verižno ste šli naprej?</i> S pomočjo socialne mreže ponovno hitro pride do nove zaposlitve. Ima izkušnje pri izobraževanju odraslih. Pozna področje študijskih krožkov. Nova vsebina učenja in certificiranja znanj.
Od takrat sem mentorica in jih delamo vsako leto. Štirje mentorju smo na PRC-ju. Krožki so kar kratki. Če se hočejo narediti v redu, so kar velik zalogaj za mentorja. Poleg vsega dela, ki ga imam.	Študijski krožki postanejo stalna vsebina dela. Skupina mentorjev. Kvalitetno izveden ŠK – zalogaj za mentorja. Imam enega ali pa dva na leto. In da delam lepo počasi, da ne hitim. In to mi je v največji užitek.
Nikdar niso bili tako, da bi se držala tistih 25 ur, ampak mi je zmeraj še malo za hobi zraven. Ni samo v okviru službe. Na podeželju imam te študijske krožke, povezane z naravo, s skupnostjo, medgeneracijsko sožitje, samooskrba. V mestu so drugi bili. Nekaj se dogaja na individualni ravni posameznega udeleženca. V teh podeželskih študijskih krožkih pa preraste v skupnost, na krajevno raven. V mestu se je ŠK zaključil, ko se je	<i>ŠK v okviru delovnega časa?</i> Študijski krožki – delno sodijo pod nabor delovnih nalog. Vedno so zraven tudi malo za hobi. ŠK niso samo v okvirih službe. ŠK na podeželju. Vsebinska navezava na razvoj sistema zelenih delovnih mest. V mestu so ŠK drugačni. V mestu vidik skupnosti ne pride tako do izraza. Zakaj razlika med podeželskimi in mestnimi

zaključil. Na podeželju se nekako nadaljuje.	krožki?
Prelevitev v društvo – po večini so to izjeme. Možnosti biokmetovanja, oživljanja starih sort, možnost dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ekološko kmetovanje kot razvojna možnost. Ohranja starih sort jablan in hrušk. ŠK na tematiko samooskrbe ... na ravni neke skupnosti.	Se prelevi v drugo strukturo? Osnova za kreiranje zelenih delovnih mest. Razvijanje različnih že obstoječih in tudi novih virov preživetja. Ni nujno, da je način preživetja formaliziran (npr. Kot dopolnilna dejavnost na kmetiji).
TI ŠK so se povezali v eno tako celoto. Tako dober odmev! Udeleženci naših šk so postali izobraževalci. In so širili potem znanje naprej. Potem pa je preraslo, da so začeli samooskrbo znotraj družine. Da so se začeli pojavljati tudi na tržnicah. Smo videli, da je taka potreba na terenu, da smo to povezali.	Učinek študijskih krožkov na dolgi rok. Mreža ŠK postaja stabilna, učinki v okolju in med ljudmi se množijo. Odličen rezultat učenja - učeči se učijo in posredujejo znanje naprej. Sadovi delovanja ŠK postajajo eden od virov preživetja. Izobraževalna ustanova se tesno povezuje z razvojnimi ustanovami.
Imamo oddelek za razvoj podjetništva. Smo skupaj, da lahko tudi pogovarjamo o teh stvareh. To, kar je nastalo skozi 24-urne krožke, je nastal potem ven UŽU, IZZIVI PODEŽELJA.	Vsebine posameznih nosilcev razvoja se medsebojno dopolnjujejo. Študijski krožki kot odmev iz okolja.
Vsa ta znanja, ki so bila pridobljena, lahko strnemo v en 120 urni program, ki je že malo podjetniško ali pa v tej smeri povezan. Potem pa smo ravno zaradi študijskih krožkov, ker smo šli s konkretnimi vsebinami in smo dobili konkretne potrebe ali pa odzive od ljudi. Konkretne vsebine smo lahko začeli tudi konkretno poimenovati – Izzivi podeželja. Vse tiste zbrane potrebe, smo oblikovali v 120 urni program, ki je bil potem velikokrat ponovljen.	ŠK kot vsebina za oblikovanje novih programov. Konkretne vsebine, konkretne potrebe, konkretna poimenovanje. Možen razvoj konkretnih kriterijev za kreiranje zelenih delovnih mest? V dialogu sodelujejo odločevalci in oblikovalci politik na lokalni ravni.
Pridelano in prodano doma. Kar se mi zdi pomembno, da se te vsebine, katere gremo mi skozi, da se to dogaja znotraj družin. O semenih, ..., sedaj udeleženske same skrbijo za vzgojo semen. To ni naloga nekega projekta. Tako kot včasih. Vsaj je poskrbel doma, na njivi, da je prišel do semen. 1x na leto organiziramo tržnico za izmenjavo semen. Razpršeno po območjih.	Občina sofinancira programe. Učenje ni zaprto v učilnice. Vršni se tudi v družinah. Pridobivanje semen na tak način, kot v preteklosti. Sedaj ta aktivnost dobiva še večji strateški pomen prehranske varnosti.
Pri nas imamo tudi dva mentorja, ki sta moška. Sodelavec je imel ŠK na temo sončne energije pa so potem sami izdelovali te kolektorje za ogrevanje vode.	Mentorji: dve ženske, dva moška. Že na tej ravni so uravnoteženi. Razvoj tehničnih rešitev. Možnost kreiranja zelenih delovnih mest?
Drugi pa je imel na temo IKT, to pametno tehnologijo. Jaz sem imela en ŠK na temo naravne gradnje. Udeležba moških ali žensk. Mislim, da je to	Naravna gradnja. Možnost kreiranja zelenih delovnih mest? RAZVOJ VSEBIN ŠTUDIJSKIH KROŽKOV TUDI ZA MOŠKE. Novi izzivi, nove priložnosti?

bolj vezano na tematiko.	
Vsi taki programi so mešani. So notri ljudje z osnovno šolo ali pa tudi s končano fakulteto. Zato, ker se povezujejo glede na tematiko, ne glede na predznanje, ne glede na strukturo. So notri lahko zaposleni, brezposelni, mladi, starejši, z OŠ, s poklicno šolo, s fakulteto.	Študijski krožki v središče postavljajo človeka.
Toliko ne znam v parih stavkih povedati, na koliko različnih nivojih se prenaša to znanje. Ne samo medgeneracijsko. Tukaj potem lahko študijski krožki veliko prispevajo na podlagi lokalne zgodovine.	Znanje se prenaša na različnih nivojih. ZELO POMEMBNO za opolnomočenje ljudi iz ranljivih skupin prebivalstva. Da so tudi ostale postale radovedne. Radovednost - eden od ključnih elementov učenja.
Potem pa še te ČEZMEJNE ŠTUDIJSKE KROŽKE. Ampak glede metod in tehnik, ki jih uporabljamo v študijskih krožkih, potem se je nekako izluščila ta skupina v oblačilni kulturi.	Stalno se dogaja promocija učenja na različnih komunikacijskih kanalih.
In dejansko ... na koncu so nastale take obleke ... čisto unikatne. Povezali smo se z muzejem, tudi z drugimi organizacijami. Ko enkrat zmanjka znanja v skupini, so finančna sredstva na razpolago, da se lahko poišče zunanje sodelavce. In potem je tudi pretok znanja. Vsak človek ima neko znanje. Samo mora imeti priložnost, da ga pokaže. Vedeti je treba, da imajo ljudje, še posebej tisti, ki niso končali šol, zelo slabe izkušnje iz šolskega sistema.... damo priložnost, da dobijo tudi pozitivno izkušnjo. Potem to rodi nove izobraževalne potrebe, da se potem vključujejo naprej.	Obuditev virov preživetja iz preteklosti. Ali so primerni tudi za sedanjost in prihodnost? Tradicija + inovacija ... možna izdelava produkta z visoko dodano vrednostjo. Vključevanje ljudi s slabo izkušnjo iz šolskega sistema. Pozitivna izkušnja učenja je ključna za razvoj novih izobraževalnih potreb. Zelo pomembno tudi za brezposelne osebe.
Vključitev ranljivih v ŠK. Pot rasti. Oni povejo, da si niso predstavljali, kako to sploh poteka.	Mali ljudje imajo priložnost, da se mojstrijo v svojih veščinah, da so pri svojem delu avtonomni in da lahko uveljavljajo svoj življenjski smisel. To so ključni elementi MOTIVACIJE. Smisel priskrbi aktivacijsko energijo za življenje.
... kako povezujemo zadeve z nekimi podobnimi organizacijami ali pa tudi med-projektno. Kot razvojna agencija s šk »čekiramo« teren. Da vidimo, kakšne so potrebe v okolju. In če so določene zgodbe tako zanimive, jim damo možnost, da se kje prijavijo in da se to razširi na občinskem ali regijskem nivoju.	Pomen »čekiranja« terena tudi za preverjanje in razvoj podjetniških zamisli. Raziskovanje tržne priložnosti?
Študijski krožki omogočajo, da človek zelo širi svojo socialno mrežo in spozna res različne ljudi. Preko ŠK sem spoznala res veliko ljudi. Kasneje smo jih povabili k sodelovanju, da so potem izvedli posamezne delavnice.	Vzdrževanje in širjenje socialne mreže je ključnega pomena za iskalca zaposlitve/brezposelno osebo.
Razpisi na tematiko ročnih spretnosti.	Razvoj obstoječih in razvoj novih ročnih

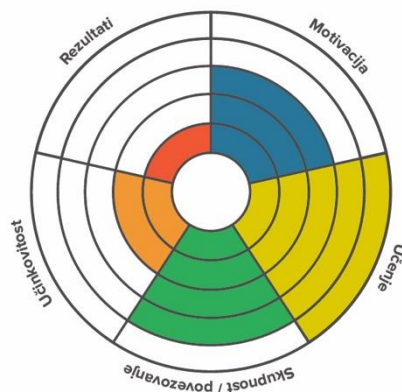
Pletenje košar, kvačkanje, kleklanje, delanje s čebeljim voskom. Ko smo spoznali ljudi na terenu s temi znanji, smo jih povabili k sodelovanju. Lahko tudi brezposelni, ki imajo za nas rane tečaje.	spretnosti, je pogosto edina možnost za premostitev osebne stiske statusa brezposelne osebe. Ko se »zbudijo« roke, ko se zbudi telo, se izboljša notranje in zunanje razpoloženje človeka. S tem se izboljšajo možnosti za uspešno iskanje zaposlitve ali za razvoj novih poslovnih priložnosti.
Mislim, da se ljudje premalo tega zavedajo. Da so potem znale prenesti to navdušenje tudi na skupino.	<i>Mehke veščine kot faktor pri iskanju zaposlitve.</i> Mehke veščine so ključne za uspešno iskanje zaposlitve. 3 ELEMENTI MOTIVACIJE: AVTONOMIJA, MOJSTRSTVO, ŽIVLJENJSKI NAMEN/SMISEL.
Ker se nam zdi v redu, da grejo tudi skozi to izkušnjo razpolaganja ali pa upravljanja z nekimi sredstvi, ki jih imajo. Da uresničijo tisti svoj izobraževalni in akcijski cilj. In prav to se je pokazalo za zelo dobro. DA POIŠČEJO ZNANJA ZNOTRAJ SKUPINE ALI SOCIALNE MREŽE IN DA ZARES TISTA SREDSTVA PORABIJO.	Ali bi udeleženci to izkušnjo razpolaganje s finančnimi sredstvi »zmogli« tudi na višjem nivoju, npr. Na nekem finančno zahtevnejšem projektu? Iskanje znanj, veščin in spretnosti znotraj skupine! Zelo pomembno tudi v primeru vključenih brezposelnih oseb.
Potem, ko spoznamo vsebine, spoznamo, kaj so poskusili drugi mentorji. Potem se določen vsebine lahko implementira ali pa poskuša izvesti v lokalnem okolje. SAMA TAKO VERJAMEM, DA NI POMEMBNO, ČE JE DOBER MENTOR, KATERI MENTOR JO IZVEDE, AMPAK DA JO IZVEDE.	Izmenjava dobrih praks, implementacija v lokalno okolje. Mreža sistema študijskih krožkov je močna, zato ni odvisna od osebnosti mentorja, ampak od vsebine, ki se dejansko implementira.
Ko smo to obliko študijskih krožkov prenesli Italijanom, se je pokazalo, da ti ne moreš copy past-at točno tako, kot je. Je treba dopustiti, da potem vsako okolje to implementira, da tam notri paše.	Sistem študijskih krožkov je prilagodljiv, zato se lahko prenese v drugačno kulturno okolje druge države. Implementacija vsebin ŠK na način, ki okolju ustreza.
V Italiji je bil izobraževalni program za mentorje študijskih krožkov bistveno daljši; 180 ur.	Široko zasnovan projekt. V Italiji je bila izvedena programska 3x večja investicija. Zaradi pilotne izvedbe?
To je bil projekt in so dali kot kazalnike tudi te vsebine: turizem, obrtništvo, ... Pri nas so prosti, glede na potrebe okolja.	VSEBINE KREIRANJA ZELENIH DELOVNIH MEST.
Jaz ne verjamem in si ne želim, da bi izobraževalni programi UŽU ali ŠK postali eden izmed tistih programov, kot jih poznamo. ZA PODJETNIŠTVO. Tukaj jih usmerimo. Če vidimo, da ima človek potenciala, da dobijo vsa ta znanja.	Sogovornica zelo dobro pozna razmere. PREPOZNAVA POTENCIALE IN SE ZAVEDA PASTI NAIVNEGA STOPANJA V PODJETNIŠTVO.
Nismo nikdar svetovali, pojdi kar odpreti podjetje, pojdi kar prodajat. Dosti se jih je potem odločilo, DA SO ODPRLI DOPOLNILNO DEJAVNOST. Sodelavec, mentor ŠK, dela na podeželju. Je začel tam fajn povezovati, da so se potem opremile tržnice. Imamo tržnico v	Razvoj novih produktov. ODPIRANJE DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI. Pomen povezovanja in uravnotežene koordinacije aktivnosti. RAZVOJ LOKALNIH TRŽNIC! OPREMA KUHINJ PO VSEH ZAHTEVANIH

Tolminu, v Kobaridu. Opremljene kuhinje v Bovcu in v Kobaridu. PREDELAVA IZDELKOV, NATO PRODAJA NA TRŽNICI.	STANDARDIH.
Razvoj podpornega okolja, delo iz drugih projektov, kjer je več financ. TO NI STVAR ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Ker neka ideja danes ni nič. POMEMBNO JE, DA ČLOVEK ZNA REALIZIRATI TO IDEJO. Do tega lahko pride v študijskem krožku. Imamo idejo, spoznamo pot, kaj vse je potrebno, da jo realiziramo in pokažemo – naredimo akcijski cilj. Pokažemo akcijski skupnosti, kaj smo delali in kaj smo se naučili. Kako s to idejo preživeti na trgu? Tu se pa ŠK ZAKLJUČI.	Razvoj podpornega okolja je naloga razvojnega centra. Pri postavljanju ločnice med vsebino študijskih krožkov in ostalimi vsebinami je sogovornica zelo jasna. Od ideje do izvedbe. TO JE BISTVO. Ponovno zelo jasna pri postavljanju ločnice. Kako s to idejo preživeti na trgu? Pomen drugih ustanov za razvijanje novih TRŽNIH PRILOŽNOSTI, novih (zelenih) delovnih mest.
Ampak to je še vedno premalo, da bo kdo na koncu odprl podjetje. ČE IMA KDO POTENCIALE PODJETNIKA, BO TA IZKUŠNJA RODILA NOVO IZOBRAŽEVALNO POTREBO, DA GA BOMO POTEM NAPOTILI V DRUGE IZOBRAŽEVALNE PROGRAME.	Pomen podajanja informacij, usmerjanja, napotovanja: ob pravem času, na pravi način, na pravem mestu.
Tehnološki park – imajo usposobljene mentorje, da delajo s takimi ljudmi, da razvijajo, da prečikirajo teren. Človek dobi določene kompetence, se opolnomoči na določenih področjih. TEGA NE SMEMO MEŠATI, RES NE.	ZELO JASNO POSTAVLJENA LOČNICA MED VSEBINO ŠK IN DRUGIMI PODROČJI, NPR. PODJETNIŠTVOM. Mešati res ne smemo. To je res. Ali je možna logična nadgradnja?
Podporno okolje in opolnomočenje osebnosti. Bistvo ŠK. In ta pozitivna izkušnja. Pri nas to vedno nastane iz neke zgodbe, iz neke težave, ki nastane na terenu. »Kaj narediti s tem, da ne bomo ulivali?« Potem smo pa na študijskem krožku začeli. Ko pridemo do nekih idej, do nekih receptov pa vedno skrbimo, da gre to naprej. To so take majčkene, v mozaiku pa ... Sestavljajo celoto. Ni pa tako narejeno, koliko delovnih mest.	TO IZHODIŠČE, DA NASTAJAJO REŠITVE IZ NEKE ZGODBE, IZ NEKE TEŽAVE, JE IZREDNEGA POMENA TUDI ZA VARSTVO NARAVE. Ukrepi državnih inštitucij so uspešni zgolj do tiste mere, ki jo ljudje lahko sprejmejo. To velja tudi za sprejemanje ukrepov varstva narave. V takih primerih prihaja do sožitja med sistemi »od spodaj navzgor« in »od zgoraj navzdol«. Majhne spremembe imajo velik pomen za celoto. Lahko pa je nakazan razvoj delovnih mest.
Ampak mora priti en podjeten, da naprej to razvija. Da vidi, če trg sploh to potrebuje. ... JE BILO POTREBNO LOKALNO PREBIVALSTVO INFORMIRATI. Zakaj je tista hrana, ki jo bodo kupili na tržnicah, boljša. V čem se razlikuje.	POMEN SODELOVANJA MED NOSILCI NEPROFITNIH AKTIVNOSTI IN PROFITNIM SEKTORJEM. Učenje in celostno informiranje.
Naši ŠK izhajajo iz potreb skupnosti. ... imajo možnost potrebe razvijati. In potem tudi vračajo v skupnost. Ne samo udeleženci, vedno so tudi podporne inštitucije povezane s tem.	ŠK niso zaprti v intimni krog ljudi, ampak so močno vpeti v lokalno okolje. Iz okolja, skupnosti črpajo in v okolje, skupnost vračajo.
Udeleženci so motivirani, participirajo sami,	Demokratičnost učenja in delovanja v

določijo cilje. Preštudirajo, si izmenjujejo znanje, ... Motivacija je na višku. UDELEŽENCI, ZARADI TE POZITIVNE IZKUŠNJE, PRENAŠAJO ZNANJE NAPREJ.	konkretnih akcijah je živo povezana z MOTIVACIJO.
Učenje poteka stalno, ves čas. Prav to povezuje v skupnost. Ja, skozi študijske krožke se to učenje ne konča. TO UČENJE ZNOTRAJ ŠK, PORODI POTREBO PO NOVEM UČENJU, v drugih programih, v drugih vsebinah. Idejo je treba znati realizirati, poiskati poti, kako jo bomo realizirali.	Kroženje učenja! Učenje učenja za novo učenje. Ideja pač. Danes jo odpihne prvi veter. IDEJO JE POTREBNO ZNATI REALIZIRATI.
Ker imamo že izdelano pot, kako bomo pripeljali neke konkretne rezultate.	Prehod od ideje do izvedbe je lahko izjemno hiter in učinkovit.
KROG.	ŠK v eni besedi? Težko je vse izkustvo študijskih krožkov zgostiti v eno besedo. Čuti se zadrega. Skupaj prideva do zgostitve v eni besedi, ki je simbolno zelo močna.
Tri izkušnje študijskih krožkov, iz katerih so razvili UŽU programi.	Sogovornica mi je izročila veliko gradiva. Izdelkov, ki so nastali na podlagi zastavljenih akcijskih ciljev.
To je izhodišče. Naši študijski krožki imajo vedno nek izziv. Italijanski partnerji so študijske krožke prevetrili. So nas tako sprovcirali, da sem jaz začela sploh razmišljati o določenih zadevah.	Morda je to razlog, da so tako lepo sprejeti v lokalnem okolju. Čezmejni študijski krožki. Pomembno je vedeti, da nobena od sosednjih držav še ne izvaja programa študijskih krožkov. Ustaljena praksa študijskih krožkov je v čezmejnem projektu izpostavljena kritični prevetrilvi in po drugi strani odprta izboljšavam.
Začel se je iz te potrebe, da bi osvestili lokalno skupnost, vrtničarje. Da lahko pridelajo doma hrano na človeku in okolju prijazen način. S Komunale smo dobili informacijo ... Vsa ta zaščitna sredstva končajo v kontejnerjih ... in tu se je začela ideja. Iz tega smo štartali. Zraven je potem pristopila tudi komunala in se je potem samo stopnjevalo in širilo. Tudi občina je zraven prišla. Zraven je potem pristopila komunala, občina, LAS. Tole je celo komunala dala sredstva, ker smo učili kompostirati. Mizar iz sosednje vasi, je izdelal 60 ali 70 kompostnikov. VELIKO NEKIH SPODBUD, ČE POTEM ZAZNAJO TUDI OSTALE INŠTITUCIJE.	Pregledoval sem publikacijo »Pridelano in prodano doma«, zato se je začel pogovor tudi na to temo. Spet povezovanje inštitucij ...
Res je, da nismo nikoli evalvirali ali da bi spremljali, kaj dejansko se vleče. In s temi akcijskimi cilji, da jih lahko realiziraš, moraš skozi mnoga vrata iti, potrkati pa vprašati, da ti pomagajo. KER ŠK SE NE ZAPIRA. SE NE DOGAJA SAMO V UČILNICI. JE TREBA ITI VEN. Samo potem, ko pa se začne iti na tisti finančni del, se pa študijski krožki končajo.	To je izrazito izpostavila. Da si s tem širiš socialno mrežo. TO JE ENA OD KLJUČNIH MOČNIH TOČK ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.

Kako se bo na trgu preživelo. To so pa drugi programi.	
--	--

SINOPSIS: KLARA

Slika 21: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: KLARA

Figure 21: Target diagram – classification of concepts: KLARA

Sinteza: Dolgoletna mentorica študijskih krožkov. Po dvajsetih letih delovne dobe se je invalidsko upokojila. Zadani cilj popolne prehranske samooskrbe, ki si ga je zadala v začetku novega statusa, je dosegla. Aktivno sooblikuje vsebine študijskih krožkov na tematiko samooskrbe in biodinamike. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **bogastvo**.

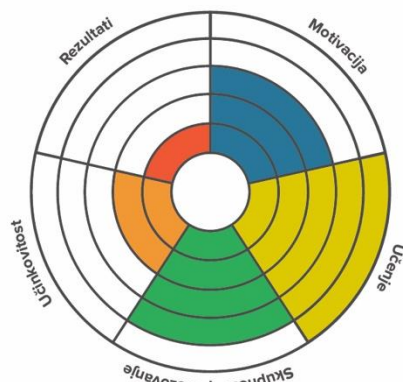
Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
Brez zaposlitve – takoj po diplomi: en mesec in pol. Inženir geodezije; geodet. Ima NPK PEK, NPK MLEKAR. Ima certifikat s področja biodinamike. MENTOR IN SVETOVALEC BIODINAMIKE. Svetovalka na TOM telefonu; za otroke in mladostnike.	IZKUŠNJO BREZPOSELNOSTI IMA, vendar res zelo kratek čas po zaključku diplome. Naravoslovno izobražena. Glede na potrebe, se je še sama izobraževala. ZNANJE JE DOPOLNJEVALA NA PODROČJU, KI JO ZELO VESELI. Odprta je za stisko ljudi, še posebno otrok in mladostnikov.
Da ZNAM SAMA SEBI HRANO PRIDELATI.	Skromno verbalno izražena, vendar zelo pomembna veščina.
Po dvajsetih letih delovne dobe sem šla v penzion.	Pri tem vprašanju se čuti ČAS PREIZKUŠENJ, ki jih je dala za seboj.
VKLJUČILA SEM SE ČISTO SLUČAJNO. In potem je bilo razpisano to izobraževanje na Andragoškem centru. In sem to naredila, ker me je nekako potegnilo. Sem iskala nekaj drugega, kot redni študij.	Vsebina izobraževanja za mentorja študijskih krožkov jo je pritegnila že od začetka.
Iz tega so potem zelo intenzivno nastali te študijski krožki. TA PRVI ŠK SO BILI BOLJ SPROŠČUJOČI. Ni bilo še interesa po teh zelo specifičnih znanjih.	Zanima jo aktivno preživljanje časa, ki ga ima na razpolago.
... iz tega je potem nastala šest, sedem let trajajoča delavnica za otroke čez zimski čas. Ker tega je zdaj polno, takrat pa nič ni bilo.	Iz intenzivnega in sproščenega učenja z jasnimi akcijskimi cilji nastanejo VSEBINSKO OBLIKOVANI DALJŠI PROGRAMI. Od vsega začetka je kot mentorica vodila študijske krožke.
NA PRVEM ŠK UDELEŽENKA, da sem videla, kako je	Samo na prvem študijskem krožku je bila kot

to. Potem pa sem se skozi tisto tudi sama navdušila. NAJPREJ IZBIRALA, KAR JE DRUGIM VŠEČ. Sedaj drugi krog ljudi. Sedaj imam bolj TAKE, KI SI ŽELIJO PRIDELATI SVOJO HRANO. Bolj v tem smislu, tudi ZELENEGA DELOVNEGA MESTA, ČEPRAV NOBEN IZ TEGA NIMA ZAPOSLOTITVE. Mi je bil v tem času izziv ali se jaz lahko tako naučim, DA SI BOM ZNALA VSE SAMA PRIDELATI.	udeleženka, potem pa je bila ves čas mentorica. KOT MENTORICA SE JE IZOBlikovala POSTOPOMA. Našla je tudi vsebine, ki so njej najbolj blizu. Od začetka je preko študijskih krožkov ohranjala stike s svojimi sodelavkami. Glede na njen status, je bil to zelo pomemben dejavnik. Ko je šla invalidsko v pokoj, si je postavila nov izziv. OSMISLILA SI JE DRUGO KVALITETO BIVANJA.
OBČUTEK Odstavljenosti po Upokojitvi. Tam si fertik, tam nimaš več kaj iskati. Po tej preizkušnji. ŠTUDIJSKI KROŽKI SO BILI NEKAKO EN MOTO, DA SEM ŠE DELALA NAPREJ. DA SEM SE POČUTILA KORISTNO.	Stisko zaradi bolezni in odstavljenosti od delovnega okolja je uspešno premagovala tudi s SAMOOSKRBNOSTJO PRIDELAVO HRANE. ŠTUDIJSKI KROŽKI KOT MOČAN MOTIVACIJSKI MOMENT. IZRAŽENA VOLJA DO SMISLA TUDI SKOZI ŠTUDIJSKE KROŽKE.
DA SEM SE ZAPOSILILA. Takrat, ko sem iz službe prišla, sem imela samo vrtiček. Potem je počasi vse to nastalo. Tudi teme študijskih krožkov so bile vezane na to. Sedaj je iz teh študijskih krožkov pri društvu Ajda, nastal kompleten tečaj, začetni tečaj pa vsako leto še 10 do 20 delavnic, predavanj, ... Tako da se je zelo nadgradilo.	Intenzivno se je začela razvijati na drugem strokovnem področju. Kot v začetku njenega delovanja v ŠK, so V NADALJEVANJU IZ VSEBIN ŠK NASTAJALI NOVI PROGRAMI, nove oblike učenja. Vsebine se ves čas nadgrajujejo.
SISTEMATIČEN KONCEPT, KI GRE SVOJO NARAVNO POT. ... letos so izoblikovale take punce, ki jih res zanima to ... so bile dejavne. OBLIKOVANJE UČNIH IN AKCIJSKIH CILJEV. Ena gospa ... Mi je pripravila tako predavanje, za vikat.	Zna nagovoriti nove člane in jim predstaviti vsebino in način dela v ŠK. Učne in akcijske vsebine si oblikujejo sami. Učeči se, postanejo tudi sami izobraževalci in posredovalci znanja.
STRUKTURA PO SPOLU, IZOBRAZBI. V glavnem ženske, bolj ženske kot moški. Razen tisti akcijski cilj, ki je malo bolj širok, ..., tam je kakšen moški. Do tri, štiri. Če jih je kaj več, je že kar čudež. UDELEŽENCEV ŠK NE OCENJUJE PO IZOBRAZBI.	VSEBINE V ŠK BOLJ PRIVLAČIJO ŽENSKI DEL POPULACIJE. Stopnja izobrazbe ne igra velike vloge. SKRB ZA ZDRAVJE je ena od močnejših vsebin, ki se večkrat pojavlja v ŠK.
PRENAŠANJE ZNANJA, NE GLEDE NA RAVEN IZOBRAZBE. Ena gospa. Ona je »tata mata« za zelišča. Iz nič zna veliko narediti pa veliko povedati. VKLJUČENOST MLAJŠIH GENERACIJ. Tam, 30, 35. Bolj so take, ki otroke lahko pustijo, da grejo za tiste dve tri ure.	Gospa, ki je imela predavanje o zeliščih, je opisovala z velim navdušenjem in spoštovanjem. Kljub zgolj osnovnošolski izobrazbi je lahko strokovnjakinja na svojem področju in posredovalka znanja/učenja. Mlade mamice z majhnimi otroki se študijskih krožkov težje udeležujejo.
Prinesla sem zelo malo, DOBILA PA ZELO VELIKO. Včasih sem imela tremo. Sigurno sem to dobila, da lahko sedaj nastopam. ZNANJE, KI GA IMAM, JE LAHKO ZANIMIVO TUDI ZA DRUGE. Sploh za ljudi, ki so brezposelni. Oni se skoraj ne vključujejo.	<i>Kaj ste prinesli v študijske krožke, kaj sedaj vlečete naprej?</i> ČUTI SE OBOGATENOST. Poleg ostalih vsebin je razvijala tudi govorniške sposobnosti, kar vpliva tudi na njeno samozavest. Znanje, ki ga ima, zna predstaviti na zanimiv in privlačen način.
TEMA BI MORALA BITI PRIMERNA ZA BREZPOSELNE. Mogoče, da upajo spregovoriti o sebi. Sigurno je težava, da spregovoriš o sebi. Ali pa o svojih napakah. Ali pa kako nastopati.	Zaveda se, da je potrebno za različne ciljne skupine oblikovati drugačne vsebine in jih drugače nasloviti. VEŠČINA SAMOPREDSTAVITVE, govorjenja o sebi in večšina nastopanja je ključna za iskanje zaposlitve.
Mož je zdravnik, psihiater. Da jih to naučite, a ne. Take, osnovne stvari. To je imel moj mož, na akcijskem cilju. To predavanje. MEHKE VEŠČINE PRI ISKANJU ZAPOSLOTITVE. Kako roko daš.	Take »nepomembne« stvari, kot je npr. stisk roke, so lahko ključne pri iskanju zaposlitve.
Tam bi lahko povezali te ljudi, ki imajo ZNANJE OD PRIDELOVANJA HRANE, kar koli, da bi tem mladim dali in da bi bilo ... kakorkoli plačano.	Za brezposelne vidi možnost že v tem, da imajo doma MAJHEN VRTIČEK. V tem vidi MOŽNOST UČENJA NA PODROČJU SAMOOSKRBE.

Jaz mleko prodajam. Ne smem imeti dopolnilne dejavnosti. HRANA ZA DRUŽINO JE TISTA, KI JE NI TREBA KUPITI. Ni treba denarja zaslužiti, da ga jaz nesem v trgovino.	ZARADI STATUSA INVALIDNOSTI JE TUDI GLEDE DODATNEGA DOHODKA ZELO OMEJENA. POMEMBNI SO VIRI PREŽIVETJA. Ni nujno, da gredo preko plačilne kartice.
Ampak to mi ni kliknilo, dokler mi mož ni rekel: »Zračunaj si hrano, če bi kupovali. NISEM IMELA TEGA OBČUTKA, KOLIKO JE SPLOH HRANA. Če tista hrana ni kvalitetna; koliko bi se dalo za hrano. Toliko pa v službi jaz ne bi nikoli zaslužila. Šele takrat sem videla, kako je to vrednost. PRIDELANA HRANA JE DOBRA. Jaz sem moj nivo dosegla.	Oskrba s hrano je velik del družinskega proračuna. Glede na dane okoliščine (status invalidnosti, zdravstvene omejitve) v smislu dela, deluje optimalno. ZAVEDA SE, DA KVALITETA HRANE BISTVENO VPLIVA NA NAŠE ZDRAVJE.
Jaz sem vedela, da v službi ne bom mogla biti več dolgo. Sigurno bi bilo za nekoga, ki je brez službe. Recimo s petimi šestimi hektarji, bi kar nekaj lahko prodal. 700€, kolikor je zagarantirana plača, bi se dalo dobiti.	V PRIDELAVI HRANE VIDI PRILOŽNOST ZA ZELENA DELOVNA MESTA.
Šibke točke. Teh 20 do 30 ur je zelo malo za tako konkretno zadevo. Fino bi bilo, če bi se to lahko nadaljevalo. Z istimi udeleženci. Zato, da bi oni poglobili znanje. Tako da, tukaj bi bilo mogoče, da bi se nadaljevalo SPLOH PRI TEH, KI BI ZAPOSLOTEV ISKALI. Ali pa da bi imeli, če bi dobili službo ali pa če bi imele kakšnega takega, ki bi si s kmetijo služil, da bi imel podporo še v naslednjih letih. Sedaj imamo res skoraj vse.	ŠTUDIJSKI KROŽKI SO PO NJENEM MNENJU PREKRATKI, SAJ ZNANJA V SAMO ENEM ŠTUDIJSKEM KROŽKU NE MORE DOVOLJ POGLOBITI. V poglobljenih ŠK vidi tudi priložnost za brezposelne osebe ali za tiste, ki bi npr. imeli samooskrbno kmetijo. SAMA IMA IZKUŠNJO SAMOOSKRBE.
ZAČETNI ŠTUDIJSKI KROŽKI ZELO RAZLIČNIH TEM. Živeti zdravo se je že tukaj pojavil, potem Priložnost za nov začetek. Tukaj sem razmišljala, da bi imela firmo. Uredimo si vrt, potem je pa že vse na eko. Hrana naših otrok.	OB VODENJU ŠTUDIJSKIH KROŽKOV JE RAZMIŠLJALA, DA BI STOPILA NA SAMOSTOJNO PODJETNIŠKO POT. Vsebina enega ŠK je bila tudi na to temo – Priložnost za nov začetek.
Potem sem tukaj že imela Biti v samooskrbi, Pekli smo kruh, potem smo imeli en kup starih strojev, ki smo jih obnovili, da ni bilo treba novih kupiti. Moj mož je zelo tako. PORABITI, KAR IMAM PA TISTO MAKSIMALNO IZKORISTITI PA ŠELE POTEM VREČI STRAN. MINIMALNO PREDELATI PA TAKO. Recesijska ustvarjalnica - smo čisto tako, kaj bi lahko iz tiste, kar imamo, lahko še naredili.	Obnova starih strojev. PREDLOG ZA KOMUNALNO PODJETJE. RECESIJSKA USTVARJALNICA - KONKRETNO ODZIVANJE NA REALNE OKOLIŠČINE. Ravno pravi čas.
Ali pa Ko eko ni dovolj. Tukaj smo pa potem čisto v biodinamiko šli. Kemija v stanovanju, no, tale je bil zelo odmeven. To SEM IMELA POTEM ŠE PREDAVANJE NA LJUDSKI UNIVERZI Jesenicah, v Radovljici. In v Radovljici sem imela eno leto na ljudski sklop zdravega življenja, ko sem potem iz tega skupaj naredila, kolikokrat smo se srečali, 8 x po 2 šolski uri. Na PowerPointih, tako da je bilo kar zanimivo, ŽENSKE SO BILE ZELO ZADOVOLJNE.	Prehod na smer biodinamika. Iz vsebine ŠK je imela gradivo za predavanja. Kako je prišla do predavanj? kateri kontakti so jo pripeljali do tja? V igri je PLETENJE SOCIALNE MREŽE.
Mleko naše bogastvo, kaj se vse iz mleka naredi. Ker včasih so rekli, če imajo kravo, da bodo preživeli. Ne vem ali se spomnite mogoče še tega? ČE SO IMELI KRAVO, NISO BILI LAČNI. Astronomija, to smo se tudi 2 leti, da smo vsaj približno videli, kako to je. Pridelajmo si svoje seme, tukaj se pa še učimo. No, recimo, to sem imela že dve na to temo, ampak še zmeraj. Tukaj je treba še kar nekaj naredit, da bi znali vse. Vrtnarjenje po biodinamiki	TEME SE ZELO OPIRAJO NA RAZLIČNE VIRE PREŽIVETJA. PRIDELAJMO SI SVOJE SEME. Eden od ključnih virov samooskrbe in preživetja je pridelava semen.

pa še enkrat Kruh letos. Ali pa še sadjarstvo je bil lani, letos pa Zbirajmo semena pa Zelišča pa Zdravje je moja skrb.	ZDRAVJE JE MOJA SKRB.
ŠK V NOTRANJIH PROSTORIH IN V NARAVI. Smo vezani bolj na marec in naprej. Ja pa tudi sedež društva je sedaj tukaj.	Za dejavnost študijskega krožka in društvene dejavnosti imajo urejen primeren prostor. Sogovornica je gonilna sila društva.
ZA DVA ŠTUDIJSKA KROŽKA SEM DOBILA NAGRADO. Pa Ministrstva za šolstvo. No, tako. Pa te karavane so tudi kar zanimive, čeprav na enih petih sem bila. Najbolj pa mi je ostalo v spominu, pragozd na Kočevskem, ko smo šli. Tam ne bila nikoli, če bi bila sama.	Večkrat so bili študijski krožki nagrajeni. KARAVANA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV – letno srečanje vseh študijskih krožkov.
UČENJE, SKUPNOST, POVEZOVANJE, MOTIVACIJA, UČINKOVITOST pa REZULTATI. UČENJE je najbolj pomembno. Vsak nekaj prispeva. Vsak nekaj dobi od drugega. Na tak neformalen način. Ne tisto, kot v šoli, da se moramo sedaj učiti in tako naprej. In če ni pod prisilo, nam to veliko bolj ostane v ušesih. Zaradi SKUPNOSTI pa POVEZOVANJA pa je to učenje tudi bolj bogato.	Že umanjkanje prisile je lahko pomemben dejavnik učenja in motivacije.
Nekako se v tej skupinici naredi eno POVEZOVANJE. Potem pa imajo mogoče to motivacijo še za naprej. Ker zame je to učenje, študijski krožek, šele začetek. POTEM LAHKO PRENESEJO V SVOJE OKOLJE. ČE SAMO TUKAJ V SKUPINI OSTANE, POTEM TO NIMA UČINKA. Oni morajo to prinesiti domov ali pa v službo. So se povezale, motivirale in potem so bile učinkovite pri svojem pridobivanju hrane. In REZULTATI so potem neizbežni. Pridejo sami od sebe.	UČENJE V ŠTUDIJSKEM KROŽKU JE ŠELE ZAČETEK. Poglobitev in utrditev znanja se dejansko zgodi, ko je preneseno iz krožka v realno okolje domačih gospodinjstev ali v službeni kolektiv. REZULTATI SO NEIZBEŽNI, PRIDEJO SAMI OD SEBE.
V DRUŽINE SIGURNO PRERAŠČA ZNANJE. Tudi v službo. Z ljudsko univerzo smo bili povezani. Od štirih mentoric sem jaz zdaj ostala sama.	V tem primeru ni prehodov na nivo občine. Povezani so bili predvsem z ljudskimi univerzami.
ŠK V ENI BESEDI: BOGASTVO. Pa ne v denarju. Tako, ki se ne da plačati.	Ob teh izrečenih besedah je čutili notranji mir in veselje.
ODDAJANJE POROČIL NA MINISTRSTVO – veliko napora. Potem pa še ne veš, a si prav oddal ali nisi prav oddal. Sredstva ŠK za materialne stroške.	Društvo se delno financira tudi iz študijskih krožkov. Udeleženci ŠK s finančnimi sredstvi ne upravljajo.
Otroci. V krožkih so bili, če jim je bilo zanimivo. Če jim ni zanimivo, pa niso.	Vsebina ŠK lahko nagovori udeležence v širokem starostnem razponu, od najmlajših do najstarejših.
Gradnja bivalnega dela hiše iz konoplje. To je pa prizidek iz konoplje. No, za konopljo je bila pa že dve leti tema razpisana. Kako je bilo že? Konoplja, rastlina prihodnosti.	Kot družina iščejo nove možnosti na področju gradnje. Delo za kvaliteto bivanja in za cenovno dostopne materialne vire (gradbeni material).
IZZIV ZA ŠTUDIJSKE KROŽKE. ZA FANTE IN MOŽE. Potem bi morala biti KAKŠNA BOLJ KONKRETNA, MOŠKA TEMA. NA ŽAJFE PA NA KREME JIH NE BOMO DOBILI.	IZZIV ŠK: razvoj vsebin, primernih tudi za moško populacijo.
KOMUNIKACIJA V SKUPINI: Ja, ja. Ker moje videnje je moje videnje, a ne. Lahko jih devet drugih čisto drugo vidi. Pa ne bom s tem nič zgubila.	Ne oklepa se svojih pogledov in stališč. Odprta je za mnenja drugih, sama pa pri tem nič ne izgubi.

SINOPSIS: LEON

Slika 22: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LEON

Figure 22: Target diagram – classification of concepts: LEON

Sinteza: Udeleženec študijskega krožka in vsestransko aktiven upokojenec. Ljubiteljsko raziskuje in popisuje etnološko dediščino in zgodovino svojega kraja. Prepoznavna ključne elemente in vire preživetja prednikov ter jih povezuje s sodobnostjo. Kot lokalni vodič po učni poti svoje znanje posreduje različnim starostnim generacijam obiskovalcev. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **zaklad**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
KNJIGA O ETNOLOGIJI VASI HRPELJE: Jaz imam pripravljeno knjigo o etnologiji. OBČUTLJIVOST NA VIRE RAZISKOVANJA.	Ključno izhodišče za vsebino pogovora. Razpet je med ponosom na izjemno avtorsko delo in med »ničvrednostjo« dela, ker ne želi navajati virov. Sam veliko raziskuje. V posredovanju informacij se čuti prevaran, zato vire skrbno skriva.
KMETOVANJE: Sedaj sem kmet v pokoju. Sem imel veselje do kmetovanja. Imam pač eno njivo, da imamo krompir. Travnike sem dal v najem.	OHRANJA NAVEZANOST NA ZEMLJO IN NA OSNOVNE VIRE PREŽIVETJA.
ŠTUDIJSKI KROŽEK - ZGODBARNICA Naša knjižničarka je ustanovila eno SKUPINO LJUDI, KI PIŠEJO RAZNE ZGODBE, dogodivščine, pesmi. Jaz sem se pridružil z obzirom, ker raziskujem zgodovino teh naših krajev. Ker vse, kar se je v določeni vasi dogajalo, se zdaj govori kot pravljica. Je bilo pa v resnici. Ja, mi pišemo in vsak si doma napiše in potem preberemo.	Knjižničarka ima močno povezovalno vlogo. Zbira ljudi, ki radi pišejo, preko njih pa lokalno kulturno, etnološko in zgodovinsko dediščino. Krožku se je pridružil zato, ker raziskuje lokalno zgodovino. ZBIRA ZGODBE ŽIVLJENJA. Kljub temu, da se sliši kot »pravljica«, skuša iz tega raziskovati realne zgodovinske okoliščine. ZELO POMEMBNO, DA IMAJO LJUDJE MOŽNOST IZRAŽANJA.

SPOMIN NA OTROŠTVO: In potem so mi to povedali in jaz že s petimi leti precej bral. V Hrpeljah in na Kozini smo imeli v starih časih bralno društvo. Ker so te ljudje brali malo bolj slabo, sem te knjiga bral jaz na glas.	Kot otrok je bil bister in zvedav deček, ki se je zelo zgodaj naučil brati. Z branjem se mu je odprl svet znanja in otroške domišljije. Ob branju sovaščanom je srkal zgodbe in pripovedi preprostih ljudi ter IZROČILO PREDNIKOV.
SPOMIN NA OTROŠTVO: Včasih je bila tudi kakšna knjiga, ki je govorila od zakladov in take stvari, no. In me je interesiralo. Tako, da sem hodil po vaseh, gledat kakšno jamo, poslušati kakšne zgodbe, kadar je kakšen umrl. Zvečer takrat govorijo vse sorte, ko čuvajo tega mrtveca, ne. In jaz sem to poslušal, pač in malo sem pustolovski, ..., koliko zakladov bom jaz to našel!	Pisana in ustno izročena beseda ga je nagovorila do te mere, da je »zaklade« iskal v realnem domačem okolju.
ETNOLOGIJA: In potem, ko sem šel v pokoj, smo v naši vasi, v Hrpeljah, se zbrali, da bi naredili eno knjigo o naši vasi. In vsak je bil določen, kaj bo kateri napisal. Ko pa smo dobili uradni dokument, 1304 ne, ...Tokrat je bilo to treba narediti hitro, ker 2004 imamo 700 let. Samo enkrat je človek zraven ob taki obletnici. In potem sem šel jaz po celi vasi, vse dokumente zbral. Potem sem izdal knjigo.	Vaščani se zavedajo pomena zgodovinske obletnice vasi, vendar je ob izpeljavi akcije zadeva prepuščena posamezniku.
ETNOLOGIJA-ZGODOVINA: Doma mi je ostalo ogromno teh dokumentov. In potem jaz hodim po arhivih, iščem IN ZATO SEM PRIŠEL K TEJ ZGODBARNICI. Jaz koristim to našo skupino, da dobim še kakšno idejo, da iščem še kaj zgodovine naših krajev. TISTA GMAJNA IMA OGROMNO ZGODOVINO.	ZGODBARNICA – VIR NOVIH IDEJ ZA RAZISKOVANJE LOKALNE ZGODOVINE. Učeči se posreduje znanje naprej.
ŠTUDIJSKI KROŽEK - ZGODBARNICA: No, mi se zberemo, se pa pogovarjamo, se smejemo.	Poleg vsebine pisanja zgodb je prisoten zelo MOČAN ELEMENT DRUŽENJA, SPROSTITVE IN POVEZOVANJA.
ŠTUDIJSKI KROŽEK-ZGODBARNICA: Od 40 do 85 (starost udeležencev). Moških nas je enih 5, drugo so vse pupe. Saj so eni izobraženi, profesorji in tako, eni so kmetje, eni imajo poklic. Smo ena taka skupina, ki imamo enake te cilje.	Skupina je zelo pestra. Človeka postavlja v središče. RAZLIČNI SOCIALNI STATUSI IN IZOBRAZBA.
Mi se zberemo. Zdaj jeseni, septembra, se bomo zbrali in potem bomo začeli. Kakšni prazniki pridejo, o praznikih, o kmetijskih pridelkih, kako se to pobira, shranjuje in tako. Potem pride jesen, branje listja, priprava na zimo in tako. Zraven pa lahko vsak napiše kakšno smešno zgodbo, žalostno in tako.	Zberejo se jeseni in naredijo načrt dela. ZBIRAJO ETNOLOŠKO IZROČILO, ZBIRAJO ZNANJA O VIRIH PREŽIVETJA PREDNIKOV. O kmetijskih pridelkih, kako se pobira, kako shranjuje; kako so se nekoč pripravljali na zimo.
Mi smo še stari. Mi ne praznujemo teh trgovskih praznikov. Smo kmečke pameti.	Ponosen je na to, da so kmečke pameti. DO IZROČILA PREDNIKOV ČUTIJO SPOŠTOVANJE. Vseh novosti ne sprejemajo. RAZMIŠLJAJO O IZROČILU V SODOBNIH OKOLIŠČINAH.
Recimo v naši okolici jaz poznam, v vsaki vasi ena, dva, ki to zbirajo. Ker mi, ki iščemo po arhivih, se poznamo.	Pozna veliko ljudi, predvsem zbiralcev znanja in izročila. MED SABO DOBRO SODELUJEJO IN SI IZMENJUJEJO INFORMACIJE.

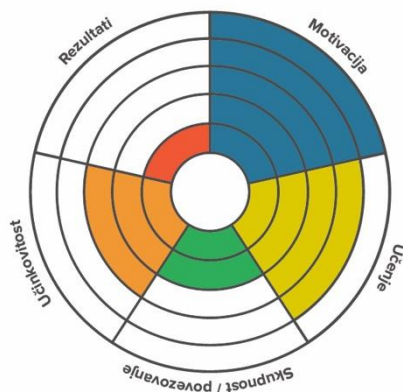
Bral sem ogromno. In to, ko sem jaz bral tem ženskam in so te ženske debatirale. Rad sem imel pustolovske romane. Jaz sem šel tudi na gimnazijo in ker se mi niso profesorji dopadli, sem polno šol menjal.	Bil je zelo vedoželjen in radoveden otrok. Iz pripovedovanja je čutiti močno MEDGENERACIJSKO SOŽITJE V ČASU, KO JE BIL ON OTROK. Na ta način je prejel veliko znanja, posrkal je veliko izročila. Osebnosti okolščine so ga verjetno potisnile v situacijo, da ni mogel izkoristiti vseh potencialov, ki jih ima že od zgodnjega otroštva.
ZGODOVINA: Tukaj, v sosednji vasi je bil en možakar, ki je 50 let zbiral dokumente. Mi je dal polno nasvetov. Arhiv republike Slovenije. Moral sem se navaditi delati z računalnikom. Ena slika pove največ ali pa en dokument.	Zelo resno in aktivno raziskuje zgodovinske vire v arhivih. Starost mu ne predstavlja ovire za učenje aktualnih računalniških znanj.
UČNA POT – AKTIVNOST V OKVIRU DRUŠTVA: Imeli smo kulturno zgodovinsko učno pot. Mi smo to naredili za te naše šolarje. Potem se je šola prijavila na Heliosov program o vodi. Tam smo obnovili kal, pa eno štirnico pa lednico. In vodimo večinoma šolarje. Mi ne kasiramo. Če pridejo upokojenci, invalidi in taki ... Če dajo prostovoljni prispevek je prav, če ne, ne. Tako da mi se z denarjem ne bavimo. Pridejo tudi invalidi. Samo za te težke invalide naredimo majhen krog, da vidijo vodo. Če bi vodil skupino ..., bi lahko tudi računal. Mi po navadi tega ne delamo, ker zmeraj so upokojenci, ki so bolj švoh, tako kot mi. TV Koper sedaj to reklamira na polno paro. MI TUKAJ, KI SMO ŽE 1000 LET ZRAVEN, ZA NAS JE TO POPOLNOMA ENOSTAVNA STVAR.	ZAVEDAJO SE, KAJ IMAJO OKROG SEBE. To skušajo odkriti in predstaviti tudi mlajši generaciji. Ne govori o študijskem krožku, vendar o aktivnosti društva, v katerega je vključen. ZNAJO SE POVEZATI IN SE ZAVZETI ZA OBNOVO DEDIŠČINE, KI JE NEKOČ PREDSTAVLJALA VIR PREŽIVETJA V LOKALNEM OKOLJU. Večino aktivnosti društva je na bazi prostovoljstva. Poskrbijo za osnovno kritje stroškov, posredovanje znanja pa večinoma ostaja brezplačno. Nagovarjajo tudi ranljive skupine obiskovalcev. Zavedajo se, da bi vodenje obiskovalcev po učni poti lahko računali, vendar se s tem ne ukvarjajo. Samoumevnost bogastva, ki ga imaš okrog sebe – zavora ali spodbuda za razvoj novih virov preživetja?
Če grem nekaj, ..., se bom najprej pozanimal, kaj je tam zanimivega. To imam zmeraj v krvi. Če grem nekam, moram nekaj videti.	Radovednost in zvedavost od otroštva dalje.
AKTUALNE RAZMERE: Kaj mi pomaga varstvo narave, če ... pridejo fantje in nam razbijejo informativne table. To je žalostno!	Intenzivno se povezuje s strokovnjaki področij, ki ga zanimajo. Zelo ga jezi odnos mladine do dediščine in do njihovega napora po ohranjanju in prezentaciji dediščine. Čuti jezo in žalost.
ZGODOVINA: VAŠKE SRENJE. Slišal sem. Stari ljudje so uporabljali to ime. So držali skupaj, bolj kot so mogli. Moj nono je govoril od srenje, ni se pa uporabljalo.	Vaške srenje pozna. Stari ljudje v času njegovega otroštva so uporabljali to ime. EDEN OD VIROV PREŽIVETJA V PRETEKLOSTI: MEDSEBOJNA POVEZANOST, MEDSEBOJNA POMOČ.
AGRARNA SKUPNOST: Mi imamo agrarno skupnost. Kadar se najdemo na sestankih, se tudi kaj skregamo. Jaz povem zgodovinska dejstva. Če gledamo nazaj, vse vasi so vsaj polovico v sorodu.	Vključen je tudi v AGRARNO SKUPNOST. Tudi tam posreduje poznavanje zgodovine in izročila. V robatem, lahko tudi konfliktnem okolju, je to lahko še toliko težje. Vendar to mu ne predstavlja ovire.
ZGODOVINA: KADAR JE BILO PA SLABO IN TEŽKO, SO SI PA POMAGALI. TO JE BILO V NARAVI. Če je en vaščan delal škodo vaščanu, so ga »zalovili« iz vasi.... je bil zakon tak, da tisti, ki dela proti vaščanom, se ga odstrani eno avstrijsko miljo. Oni se je moral odstraniti, določeno dolžino, da ni več škodoval vasi. Vsi ostali so si pa pomagali.	Glavno sporočilo raziskovanja lokalne zgodovine. KADAR SO BILI SLABI IN TEŽKI ČASI, SO SI LJUDJE POMAGALI. To je bilo v naravi ljudi. Eden od načinov preživetja skupnosti je tudi izločitev tistih, ki so delali škodo posameznikom in skupnosti. Z izločanjem posameznikov iz skupnosti so nastajala nova naselja, nove vasi, nove skupnosti. Kdor je škodoval vasi, so ga odstranili. Vsi ostali so si pomagali.

AKTUALNE RAZMERE: Če je kriza, so še vedno pripravljeni pomagati. Tisti, ki so se priselili, tisti tega nimajo v sebi. Staroselci imajo pa še zmeraj to navado. Da se je to šlo pomagati. Pride tam eden, ki bi bil z nami. Samo potem ga ona skupnost zajebava, da se oni povleče nazaj.	PRIPRAVLJENOST NA MEDSEBOJNO POMOČ JE ŠE DANES MOČNO PRISOTNA. Prepoznavna razlika med staroselci in novo-naseljenimi. Ali se drug od druga lahko kaj naučijo? Kje so vzvodi za uravnoteženo odprtost staroselske skupnosti novo-naseljenim?
BREZPOSELNOST (MLADIH): Je nekaj brezposelnih. Je mladina furbasta in ... zakaj bi iskali delo?	Sodoben problem brezposelnosti zaznava, vendar težko sprejema njihov brezbrizen odnos.
AKTIVNOST DRUŠTEV: Kadar uspe društvo, kadar začne denar prihajati za kakšno obnovo, se skregajo. Zdaj v Rodiku delajo kostanjev praznik. Kmalu bo hudič vse pobral, ker se bodo skregali. Če ni nekih gonilnih ljudi v društvu, ... In potem se začnejo prepirati. ŽIVIMO PREVEČ DOBRO. Za časa fašizma je bila organizacija teh društev zelo močna. Saj bo občina uredila vse. In potem nobenega več nič ne interesira.	Lokalna skupnost se lahko akcijsko izvedbeno organizira in združi moči. KO JE V IGRI DENAR, KONFLIKTI ZADUŠIJO MOČ SKUPNOSTI. Ali je z zelo jasnimi pravili igre to konfliktnost moč preseči? Ali lahko npr. sodelovalno podjetništvo ponudi kakšno rešitev in preskok na drug kvaliteten nivo? Aktivnost društev pogosto temelji na ljudeh, ki so zelo aktivni. Ali KONCEPT ŠTUDIJSKIH KROŽKOV IN KONCEPT SODELOVALNEGA PODJETNIŠTVA te moči razprši, razporedi in na ta način doseže večjo učinkovitost in rezultate.
DODATEN DOHODEK, ZAPOSLOTITVE, ZELENA DELOVNA MESTA: Lahko bi bilo, samo tisti bi dobil toliko nasprotnikov, da bi bilo groza. Če vzamemo praktično ... Je precej dela.	Delo je, vendar v omejenem obsegu. Ali se obseg obstoječega dela lahko še razvije? Konfliktnost in nasprotovanje je očitno del kulture lokalnega okolja.
Škavnice. Luknje v stenah, ki držijo vodo. Tisti, ki bi to delal, vzdrževal to pot, bi imel polno dela.	Vsebinsko dela na učni poti pozna, zato vidi priložnost tudi za drugo osebo, ki bi to delo lahko opravljala.
ZGODOVINA + SODOBNI ČAS: Kozina je na zelo interesantni poziciji. Nastala je zaradi tega, ker je tukaj nastalo križišče cest. Tisti, ki bi recimo vzdrževal našo učno pot, bi lahko vzdrževal tudi eno lepo pot tu na Kozini. STVAR JE, ČE POVESTE ZGODOVINO, ZANIMIVE DOGODKE, TISTA SPREHAJALNA POT NASTANE NEKAJ LEPEGA. No, to bi se dalo. Vsaka vas ima ogromno zanimivosti, ki bi se rabile v določene namene.	IZROČILO + SODOBNI RAZMISLEK = INOVACIJA. Možnost za nov (turistični) produkt z višjo dodano vrednostjo.
DEDIŠČINA: Stara hiša, načrt za štalno. Tukaj je bilo polno (kamnosekov). Voz za prevoz kamenja. Kovani domači žebli. Obnovljena hiša, obnovljen vodnjak. Svedri, šestila. Ognjišča. Banja. Nočna posoda. Bakav. Gnojne vile. Žrmlje za žito. Cepec za fižol. Lojtrnica. Spodnje hlače za poroko. ODNOS DO DEDIŠČINE: Pri nas smo vse, kar se je dalo, vrgli v smeti. Mi smo ogromno vrgli v tisto dolino in zasuli. In zdaj moramo to iskati.	KLJUČNI PREPOZNAVNI ELEMENTI LOKALNEGA OKOLJA: - kamen - voda - transport - (kmečka) orodja za preživetje, prilagojena lokalnemu okolju - tradicionalna znanja na sodoben način; možnosti razvoj zelenih delovnih mest - lokalno rastlinstvo, npr. brinje - žganje apna - spomin na tihotapstvo - odnos do vremenskih ekstremov, npr. žleda (priprave železničarjev na žledolom)

MEDGENERACIJSKO SOŽITJE: Otroci so začeli pomagati na polju, kakor je začel hoditi. Jaz in še eden, sva delala piščalke za te otroke. In sva pripeljala precej lesa in sva celo to prireditev delala piščalke.»Pa kaj tvoj nono ne zna ti pokazat, kako se dela piščalke?» Ma ni bil v stanju svojemu vnuku pokazati, kako se naredi piščalko. To je zame ena velika sramota.	Za prenašanje znanja gre. Zdaj se to znanje izgublja.
DEDIŠČINA: Muzar. To je, kamor so ovce »muzli«. Muzar je prostor, kjer je se »muzlo«. Gradišče. Tu je bilo prazgodovinsko gradišče. Domače stojalo za pršut. On to dela. In kuha brinje. In potem bo tolkel brimje in kahal šnops. On ima vse v naprej prodano. Pastirske hišice. Koš za seno. Koš za grabljenje listja. Govedo. Kal. Izdelava kali. Zračni posnetki vasi. Eno je lednica, drugo je kal. Voz za prevoz ledu.	To so ZNANJA ZA ZELENA DELOVNA MESTA. Prepoznavanje tradicionalnega znanj in uporaba le teh na sodoben način. ODNOS PREDNIKOV DO VODNIH VIROV JE BIL KLJUČEN ZA PREŽIVETJE: - kali, viri pitne vode, predvsem za živino - lednice; izvažanje ledu kot vir dodatnega zaslužka.
DEDIŠČINA: V lednici je bil led do julija/avgusta. Pripeljali so ga v Trst, v pristanišče in ga dali na ladjo za Egipt. Je bilo več kot 100 lednic. SO IMELI KALE. NE ZA ŽIVINO, AMPAK ZA LED. JE BILO ZELO STROGO ZA TO VODO, KER PRI NAS NI POTOKOV. Apnenica. Japnca, kamor se je živo apno gasilo. Tukaj se ga je peklo, tukaj pa gasilo. Kotli za kuhanje šnopsa. HRPELJE IMA VSE DRUGAČE. MI SMO PO SVOJE NAREJENI. Hrpeljci so bili razbojniki. Zemlja ni rodovitna. Glinščica. Cerkev – božja pot. Pomparioni. Pokalice, špricalice iz bezga. Smučarija, sankarija.	Strateški položaj – križišče poti med celinskim zaledjem in obmorskimi pristanišči. Sogovornik ohranja spomin v odnosu do vode. VODA V TEH KRAJIH NIKOLI NI BILA SAMOUMEVNA.
K meni hodijo študentje, ki delajo diplomske naloge.	MEDGENERACIJSKO SOŽITJE – PRENOS ZNANJA
AKTUALNE RAZMERE: Tukaj je bil sneg od novembra do marca. Zdaj ga ni. Ko bo prišel, bo polovica ljudi v blokih pocrkalo. Samo da elektrike zmanjka ... Štiri ure, vode da zmanjka, je cel halo. Železničarji. Včasih so bili razporejeni po celi progi, da žled ni naredil škode. Zdaj, ko je bil žled, smo pa čakali.	Spomin mu seže daleč nazaj. KLIMATSKE SPREMEMBE SO OČITNE. Zaveda se, da večina ljudi ni pripravljena na ekstremne vremenske pojave. Ima izkušnjo, da so bili ljudje nekoč z naravo bolj povezani.
Ta je pokazala, KAKO SE JE VČASIH NOSILO V VAS VODO. In potem, ko ugotovijo, da šolarji ne znajo tisto, kar bi morali znati, jih peljejo na našo pot. Ker če pridejo, tam se obdela tudi drevesa, skale, doline, rastline, cvetlice, ... KADAR GREJO OTROCI POSLUŠATI DOL, NE GREJO TJA DIVJATI.	MEDGENERACIJSKO SOŽITJE – PRENOS ZNANJA. Prikaz nošenja vode kot učna vsebina ali kot turistični produkt? Prenos znanja na šolsko mladino.
V zavetju Miši Šoge. Etnologija vasi Hrpelje.	KNJIGA
ZGODOVINA: Tukaj so imena starih Rodičanov. Jaz hodim v Piran. V muzej Sergeja Mašere.	
UČENJE, SKUPNOST/POVEZOVANJE, MOTIVACIJA, UČINKOVITOST, REZULTATI.	Razporeditev kart.
Ker smo razne strukture. DA SE KAJ NAVADIMO, SE POVEZUJEMO. Da to predstavimo, se povežemo z ljudmi. Vsak bi rad povedal. Nima korajže priti napisati, ampak pove nekomu in potem to zapiše. Ker je to bolj domače, ni nič kaj finega. TO JE VSE V DOMAČEM KROGU, JE POLNO VEČ MOTIVACIJE.	Pisana statusna in izobrazbena struktura udeležencev ŠK. Predstavitev dela lokalnemu okolju. Vsebina je domača in je blizu ljudem.

Ne smemo biti preveč učinkoviti. Ker nimamo denarja. PONOSNI SMO NA REZULTATE. Ponosni so tudi oni, ki dajo dvorano na razpolago. So ponosni, ker so nekaj novega izvedeli.	ČEPRAV UČINKOVITOSTI NE DAJEJO VELIKE TEŽE, JE VendarLE DOSEŽENA. Ponosni so na rezultate dela v študijskem krožki. Ponosni so tudi drugi, ker so nekaj novega izvedeli.
Te naše izkušnje bi morale pomagati, da bi se naši kraji, z obzirom, kar mi zbiramo, turistično bolj razvili. KER JE NAŠA ZGODOVINA ZELO INTERESANTNA. In na podlagi te zgodovine, bi mi lahko marsikaj pokazali v naših krajih.	PRENOS IZKUŠENJ – možnost razvoja turizma.

SINOPSIS: LUDVIK

Slika 23: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: LUDVIK

Figure 23: Target diagram – classification of concepts: LUDVIK

Sinteza: Udeleženec študijskih krožkov in aktiven upokojenec. Radoveden, učljiv, izkustveno in teoretično dobro podkovan v različnih statusih (zaposlen, samozaposlen, brezposeln). V okviru študijskih krožkov poudarja pomen osebnostne rasti ter ustvarjalnosti v življenju. Jasno opredeljen glede zelenih delovnih mest. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **odličnost**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
RADOVEDNOST: Moj pogled je vedno bil: biti radoveden, odkrivati in učiti se. Kako drugim ljudem, sebi, doprinesiti in tudi družbi. Zato me je izzval, vaš pristop. Študijski krožki, zelena delovna mesta pa zaposlovanje. Meni se to povezuje.	Zelo aktiven sogovornik. Od prve sekunde srečanja dalje izkazuje radovednost, odprtost za učenje in kritično razmišljanje. Sam odpira temo in povezave.
STATUS: Jaz sem probal službe in sem probal privat. In zaradi privat sem probal tudi Zavod.	Delovno aktiven. Odprt za spremembe, s katerimi se aktivno sooča.
IZKUŠNJA: Če kaj govorim, govorim iz izkušnje. Ne govorim iz teorije, govorim iz prakse. Aha, kaj pa bi moral ali pa kaj lahko dela Zavod za zaposlovanje? DAJTE NEZAPOSLENI, BODITE AKTIVNI in se udeležujte študijskih krožkov, novih vsebin. Ker znanje, za moje prejšnje delovno mesto je zastarelo. Ne morem iti na novo delovno mesto, če nimam novih znanj.	Tudi druge spodbuja k aktivnosti, k kritičnosti do starih vzorcev (ne)učenja.
JAZ GLEDAM ŠK KOT DEL IZOBRAŽEVANJA, ki mu je nujno zapisan vsak človek danes. Mi vemo, da INFORMACIJE ZASTARAJO V PARIH LETIH, da se je potrebno toliko naučiti in da vsake 4-6 let naredimo eno fakulteto v znanju.	Veliko razmišlja o učenju. VSEBINA RAZMISLEKOV JE IZVIRNA IN NESTANDARDNA. Ali jih črpa iz sodobnih raziskav?

ŠK GLEDAM KOT OBLIKO, S KATERO SE DA SAMOINICIATIVNO UČITI, da se prisilno učiti. Jaz pač stojim na stališču, da v šolo hodimo zato, da se usposobimo do neke mere, da lahko prodamo svoje delo.	Birokracijo izpostavlja kot oviro za tiste, ki želijo priti do novejšega znanja. Šolanje in usposobljenost za delo. Ali zadostuje za preživetje?
Tudi ZNANJE, ČE SE NE DA UPORABITI IN JE SAMEMU SEBI NAMEN. Nabijanje znanja brez uporabnosti. Je pa res, da to v veliki meri delamo, če hočemo imeti ljudi, kjer jih hočemo imeti. Z vidika kapitala je interes, da je 99% ljudi neukih ali pa neuporabnih v taki meri, kot namenimo tistemu procentu, dveh.	ZNANJU DAJE UPORABNO VREDNOST, sicer nima pravega pomena. Na (ne)znanje gleda tudi s širokega, družbenopolitičnega vidika. NEUKOST JE LAHKO TUDI ORODJE.
Tukaj pa je tista dilema, da je treba osvestiti ljudi, da imajo obvezo do samih sebe, da poskrbijo samo za sebe, za svoje življenje. Lahko so pridni, delavni ampak NIČ NE BO POMAGALO, ČE NE BODO USTREZNO KVALIFICIRANI. Kako do teh znanj priti? Do tega znanja ni problem priti. BISTVENO JE ALI JE ČLOVEK ŽELJAN UČENJA ALI JE UČLJIV.	Ustrezna in posodobljena kvalificiranost ljudi. Kako priti do teh znanj? Ni enostavno vprašanje.
Samo toliko vprašanje. »Kaj je vaš cilj, Marko?«	Sogovornik prevzema pobudo in me sprašuje po mojem cilju?
	Moj cilj je ugotoviti ali udeleženci v študijskih krožkih lahko pridobijo taka znanja, take veščine, da jim lahko posredno ali neposredno pomaga pri iskanju zaposlitve, pri oblikovanju kariernih ciljev ali če najdejo celo pot za podjetništvo. Te pokazatelji pa so lahko posredni ali pa neposredni.
Kaj ste s tem mislili, posredni ali neposredni?	Podvprašanja. Sam odgovarja naprej.
VSAKA NOVA VEŠČINA, KI JE UPORABNA, SE HITRO DA UGOTOVITI ALI JE UPORABNA ALI NE ALI JE SAMA SEBI NAMEN ALI JE NEKA TEORIJA. Vsaka veščina, ki se jo da naučiti posredno ali neposredno, vpliva na izgradnjo človeka. NEKDO, ČE SKOZI DELA, BO IZGRAJEN. Ni nujno, da bo izgrajen za kakšno sofisticirano delovno mesto ali za ne vem kakšen poklic.	Vsaka veščina vpliva na izgradnjo človeka. Nekdo, če skozi dela, bo izgrajen.
Bitje, ki zraste v sposobnega človeka. Kaj pomeni to? JE SAMOSTOJEN, JE NEODVISEN, ODGOVOREN ... NAJPREJ JE TREBA BITI ODGOVOREN DO SAMEGA SEBE. Na kaj bi se moral pripraviti in naučiti, kaj bom delal čez pet let. Kakšna bo moja kariera? Moram reči, da so PRISTOPI V SLOVENSKEM PROSTORU ŠE SORAZMERNO STARI.	Razmišlja o BITJU. O bitju, ki zraste v sposobnega človeka. Izpostavlja odgovornost do samega sebe, do svojega znanja. Načrtovanje kariere, načrtovanje razvoja znanj in veščin. V slovenskem prostoru so pristopi sorazmerno stari.
ŠK UVAJAJO ENE BOLJŠIH PRISTOPOV. Ona ima ogromno znanja, ogromno izkušenj, gradi na novem znanju; da se dotika področij človeka. DRUGO PA JE SEDA ALI NEKDO ŽELI SPREMEMBO PRI SAMEM SEBI, NA DELU, V ŽIVLJENJU ALI NE.	Študijske krožke prepozna kot enega od boljših pristopov k učenju. Ali si sploh želimo sprememb v življenju in delu ali ne?
Ona ga skozi študijske krožke oborožuje z veščinami. BISTVO VSEH TEH ŠTUDIJSKIH KROŽKOV JE, DA SE ČIM PREJ SPREMEMI RAZMIŠLJANJE ČLOVEKA. NIČ NE POMAGAJO VSA STROKOVNA IN TEHNIČNA ZNANJA, ČE	Pridobivanje novih veščin v okviru študijskih krožkov. Nič ne pomagajo vsa strokovna in tehnična znanja, če oseba ni oseba. OSEBA se torej MORA VZGOJITI.

OSEBA NI OSEBA. Oseba se mora vzgojiti. Govorim o bistvu, on ve ZAKAJ JE, potem bo že začel malo bolj BRCATI. Potem bo tudi začel iskati.	Govori o bistvu, ZAKAJ ČLOVEK JE. Potem bo že začel brcati, bo začel iskati.
On bo tudi našel krožke, če jih bodo na zavodih ponujali. Zavodi za zaposlovanje so se dosti dobro povezali z določenimi inštitucijami, da so jim ponujani programi iz teh izobraževalnih središč pomagali izboljšati kvaliteto informacij, znanja. Če preskočiva sedaj na KREACIJO DELOVNEGA MESTA. TO JE MENI ZELO V ZRAKU, KAJ JE TO ZELENO DELOVNO MESTO.	Povezuje ponudbo znanja in iskalce ponudb znanja. Kvaliteto informacij in znanja sam poveže s kreacijo zelenega delovnega mesta. Izraz ZELENO DELOVNO MESTO je zelo v zraku.
USTVARJAM TISTO, KAR JE PAMETNO, NA PAMETEN IN PRIMEREN NAČIN RESURSOV IN NE POVZROČAM ŠKODE NE LJUDEM, NE OKOLICI. Kaj to je sedaj? Ali je to motikanje krompirja? Človek, če biva, dela in je aktiven. HEC JE V TEM, DA JE ON AKTIVEN V USTVARJANJU. Tako da govoriti samo o zelenih delovnih mestih, je tako malo še teoretični privlečeno za lase. Izrazoslovje nič ne škoduje, vendar za mene še ni dobil prave celovite vsebine, kaj tam notri je.	<i>Kako si predstavljate zeleno delovno mesto?</i> Razmišlja široko, odpira vprašanja, vsebino počasi omejuje in jo skuša konkretizirati. Sprašuje se po bistvu človekovega bivanja. Če človek biva, je aktiven v ustvarjanju. Teoretično izrazoslovje. ZELENO DELOVNO MESTO ŠE NIMA PRAVE CELOVITE VSEBINE.
Ja, v dveh, ..., sedaj sem že dve leti, ... , eno je komunikacija in javno nastopanje, ta drugo je pa NLP, nevrolingvistično programiranje. Ker spet, ko gledam, KAJ MI BO KORISTILO DANES, JUTRI, ZA MENE OSEBNO. Jaz ne znam lepo komunicirati. Vi imate poslušanje urejeno, komunikacijo imate veliko lepše izpeljano. Mi smo še malo iz onega sistema, kramp pa lopata in dve okrog ušesa in ni bilo take komunikacije, spodobne in tako naprej. SEM REKEL, TREBA SE JE KAR NAUČIT. NI.	SAM ČUTI POTREBO PO RAZVIJANJU NOVIH VEŠČIN (komunikacija in javno nastopanje, NLP – nevrolingvistično programiranje), zato je vključen v študijski krožek. Zaveda se, da se mora sam še vedno učiti, čeprav je že v pokoju.
Punce imajo retoriko, govorijo tako, da jih je pesem poslušati. Kratko, jedrnato, elegantno, vsebinsko.	Sam čuti zelo močno potrebo, da je aktiven upokojenec. Tudi to družbeno normo kot tako, težko sprejema.
Je fajn pogledat nazaj. PRASKUPNOST! Jaz poznam dve družbi. Te, ki so bile zadnja tisočletja pa praskupnost. SVA BILA UPORABNA IN SVA DELALA CELO ŽIVLJENJE. Lahko sva bila bogata, lahko nisva bila, ampak sva izmenjavala. USTVARILI SO SI DELO. ON SI JE USTVARIL SLUŽBO, ON SI JE USTVARIL DELOVNO MESTO.	Ozira se zelo daleč nazaj, v praskupnost, kjer si je človek ustvaril delo.
Samo hec je v tem, da smo rekli: »Ni dobro, da se s tem ukvarjaš. Mi bi radi, da si tam, mi pa tako kasiramo.« Smiselno je ljudi malo osvestiti. Zakaj se vam to dogaja?	Smiselno je ljudi osvestiti, kaj se dogaja z njihovim življenjem.
Ugotovil sem, da večino ljudi išče, iščemo ... Eni že malo bolj vemo, kaj bi radi, večina pa po treh mesecih študijskega krožka, se pa ujame in ujame in začne loviti svojo rdečo nit. Žal se je tudi odstotek, ljudje smo narejeni na hitro, če jaz rabim milijon, jutri moram diplomirati, jutri moram dobiti službo, ...	ALI JE ČUTIL UDELEŽENOST PRI POSTAVLJANJU AKCIJSKIH CILJEV ŠTUDIJEKEGA KROŽKA? Zdi se, kot da v začetku ne želi odgovoriti na vprašanje, vendar vsakič začne odgovarjati zelo na široko, potem oža temo in na koncu konkretizira. Stalno kritično in poglobljeno razmišlja.
NIČ NE GRE OD DANES NA JUTRI. In se zgodi, da	NIČ NE GRE OD DANES NA JUTRI.

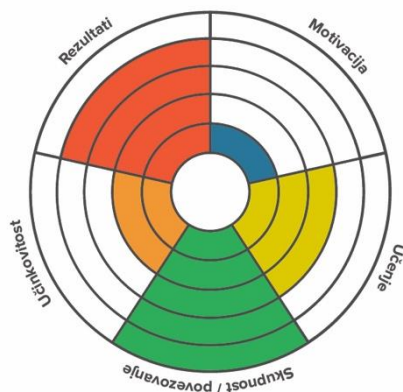
odnega, še preden najde srž in vsebino, kaj mu mentor v delavnici ponuja.	
Ona vsebino študijskega krožka lepo napove, tako da, vem, delno je to tudi animacija ali pa marketing. AMPAK ČLOVEK, KI IŠČE, ŽE LAŽJE NAJDE. Ni simpl naredit študijski krožek in ga vpet. Ni enostavno.	ČLOVEK KI IŠČE, ŽE LAŽJE NAJDE.
JAZ NE MOREM PREPRIČATI NOBENEGA ČLOVEKA. Jaz tudi ne zmorem zmotivirati nobenega človeka. Lahko pa rečem, ga usmerim pa vprašam, kaj vas vleče naprej. Kaj je tisto, kar vas žge?	VPRAŠANJE MOTIVACIJE. Svojo trditev takoj potrdi s prakso. Tudi meni »motivira« tako, da mi postavi vprašanje, ki me spodbuja k razmišljanju.
Se pravi, vaša GOREČA ŽELJA, ki se je transformirala v delovni cilj. Aaaaa, tam te peče. TO je motivacija. PREPOZNATI LASTNO MOTIVACIJO JE IZREDNO TEŽKO. No in to je tema pri ciljih, kjer se bi lahko v nekem krožku, če bi govorili o motivaciji, bi se naredila lepa tema.	Šele, ko pojasni vse okoliščine, celotno spiralo svojega razmišljanja, na koncu odgovori na vprašanje.
Ja, oni so še vedno prisotni, še vedno sodelujejo. Ne manjkajo toliko, kot so na začetku, ampak je našel tisto zadaj, kar ga bo izpolnilo, samo tega se prej ni zavedal.	Spremlja tudi tiste, ki so manj aktivni, kot on.
Dobri študijski krožki, ti imajo glavni generalni naslov OSEBNA RAST. In ta osebna rast, ne samo kot za človeka, to pomeni v racionalnem smislu, pomeni v finančnem smislu, pomeni vrsto aktivnosti, ko osebno rasteš. DA SE ČUDOVITO ŽIVETI IN TO BREZ SKRBI! IN TO NI NEODGOVORNO ŽIVLJENJE! Spet vsebina študijske delavnice.	OSEBNOSTNA RAST – ključna tema študijskih krožkov. Kot strokovnjak, ekonomist, zelo intenzivno razmišlja o osebni rasti. Obe področji združuje in harmonizira, brez primesi skrbi in strahu.
ZA MENE JE TO ZELENO DELOVNO MESTO. TVORJENJE LJUDI, KI BODO JUTRI PREPOZNALI ALI PA NADGRADILI SAMEGA SEBE IN URESNIČILI TISTO, KAR HOČEJO. To je za mene ustvarjanje zelenega delovnega mesta. Pa to je ustvarjanje možnosti. Ali mislite, da ste vi finančno pismeni?	USTVARJANJE ZELENega DELOVNEGA MESTA. Sogovornik v vlogi izpraševalca.
	Ne. Odgovarjam kratko in iskreno.
KAJ TO POMENI, BITI FINANČNO PISMEN? Želja neke manjšine v svetu, tudi v Sloveniji je, da pripeljemo, pa makar skozi študijske krožke, do VEČJE MASOVNOSTI OSVEŠČENOSTI LJUDI. Da se pobrigajo zase. DA BO NJIHOVO ŽIVLJENJE KVALITETNO. To je namen študijskih delavnic, ki se jih jaz udeležujem.	Z spraševanjem spodbuja razmišljanje. Ne čuti odgovornosti samo za sebe ampak tudi za druge. KVALITETA ŽIVLJENJA ZA VSE.
Delavnice, ki sem se jih jaz udeleževal, je PLOD SISTEMSKEGA RAZMIŠLJANJA, TUDI DOLGOROČNEGA DELA. Jaz sem bil vedno radoveden, vedno sem bil zopr. »Dajte mi povedat, dajte mi pokazat.« Ste radovedni, niste radovedni? Nasvidenje, hvala lepa. Sva kar končala. V tej zgodbi se nekako, večina ljudi, tudi jaz, posebej v službi, zgubimo.	PLOD SISTEMSKEGA RAZMIŠLJANJA – kje človek lahko najde primerno okolje? RADOVEDNOST JE Z UČENJEM TESNO POVEZANA IN POGOJENA.
Ta karierni načrt mi potem eno črno luknjo na drugem koncu zapolni.	SNOVANJE KARIERNEGA NAČRTA JE POMEMBNO ZA VSAKEGA POSAMEZNIKA.
Ta mozaik se enostavno polni. POTEM NEHOTE ČLOVEK SPOZNA. Tisti, ki se ujamejo in začnejo	

delati, koga vprašajo, grejo kaj, si poiščejo, se udeležijo raznih teh delavnic ali pa seminarjev, delavnic ali pa krožkov, POTEM NAJDEJO SAMI SEBE.	SPOZNAVANJE SAMEGA SEBE, SPOZNAVANJE SVOBODE ODLOČANJA.
PRI MENI JE NAJVEČ SKOZI DVA NAČINA ŠLO: SAMOIZOBRAŽEVANJE IN PA ŠTUDIJSKI KROŽKI. Eni so bili po strokovni plati poslovni, karierni, drugi so bili iz osebnostne rasti. Tako da, TO JE PODROČJE, KI BI SE GA MORALO V NASLEDNJIH DESETIH LETI, PRELITI IZ SAMOIZOBRAŽEVANJA V SFERO REDNEGA IZOBRAŽEVANJA. Če se lahko naučimo sekat neumnost, POTEM SE LAHKO UČIMO TUDI, KAKO JUTRI USTVARJATI SVOJE ŽIVLJENJE. Nehajmo se ukvarjati z neumnostmi. Neumnosti so zato, da ljudi zabavajo ali pa da jim denar ukrademo iz žepa.	Predlogi za sfero rednega izobraževanja. UČITI SE, KAKO USTVARJATI SVOJE ŽIVLJENJE.
BISTVO JE, KAJ JE OTROK KOT INFORMACIJO, DOBIL V SVOJE MOŽGANE. Človeški možgani so 100x hitrejši, kvalitetnejši, ... Vsebina, informacija spomina, to je nemogoče! POANTA JE V KVALITETI INFORMACIJE IN POTEM ČUSTVENA STRAN DOŽIVETJA TE INFORMACIJE. Pravo pa ne pravo. Ostalo je ... Pa si rečem, kje pa se je tvorila osebnost? Tega je bilo takrat MALO.	POGLED NAZAJ V OTROŠTVO. Odgovarja široko, razloži okoliščine. Pokaže, da se je izobrazil na tem področju. Osredotoči se na bistveno teoretično znanje. Na ta dejstva naveže tudi svojo osebno izkušnjo.
PRI MENI JE RASLO NA SREČO Z RADOVEDNOSTJO. MENE JE REŠEVALA RADOVEDNOST, delavnost, učljivost sem pridobil, ker mi od začetka ni dišalo.	OSEBNOSTNO JE RASEL Z RADOVEDNOSTJO. Ostale ključne lastnosti je pridobil naknadno.
Jaz se nikoli nisem znal vpet v družbo skup. Vedno sem bil upornik. In to je prav. Ker UPORNOST ROJEVA MAJČKENO RAZMIŠLJANJA, DRUGAČNOST. Tako da, temo imate super.	ISKRIVOST, RAZMIŠLJANJE, DRUGAČNOST.
Meni v službi enostavno ni bilo vse všeč. Nekaj mi manjka! Nekaj ni tako! Ah, nič hudega, GREM JAZ PRIVAT. Bom zdaj to sam. Aaaa ... JASNO, DA JE TO ŠE MALO BOLJ KRVAVA ZGODBA.	Ne zadržuje se v conih udobja. Vedno išče nekaj novega. Tudi za ceno »krvave« izkušnje.
Zdaj imamo ta drugo družbo, ta družba »denar, sveta vladar«. V tej družbi, v takem ekonomskem sistemu, tak družben sistem, ki je sedaj, tak politični sistem, ki je sedaj, sta samo dve opciji. Vi imate samo dve opciji: ali delate za druge pa hodite v službo ali pa delate za sebe. Ni druge!	Razmišlja kot strokovnjak, ekonomist in kot kritični mislec v odnosu do družbe. Jaz imam samo dve opciji: ali delam za druge in hodim v službo ali pa delam za sebe. Ni druge!
ALI DELAŠ ZA SEBE ALI DELAŠ ZA DRUGEGA. Jaz vem, da imate strokovnjake na Zavodu, tudi oni bi radi naredili kaj več pa ne gre skozi, ne gre skozi, trrrrm ...	Zelo hitro in pronicljivo dojame sistem v globino.
Že jaz imam staro znanje. SLUŽBA SE IŠČE TAKO: kaj bi pa jaz rad delal, kaj bi pa jaz rad bil, kaj bi pa jaz rad postal, kaj sem pa jaz pripravljen narediti, kaj pa jaz znam?	Ima izkušnjo z iskanjem zaposlitve. Povsem jasno mu je, da se ta PROCES ZAČNE Z ZELO POGLOBLJENIM OSEBNIM SPRAŠEVANJEM.
ČE IŠČEM SLUŽBO, POTEM PRODAJAM SVOJO SPOSOBNOST. Se pravi, JAZ BI DELAL, TO ME VESELI, TO SEM PRIPRAVLJEN ŽRTVOVATI, to sem pripravljen ... Jaz sem prišel tja, sem rekel: Lejte, vidim vaš razpis, vidim, da imate vi težavo. Jaz	ISKANJE ZAPOSLOTITVE JE PRVI VRSTI RES PRODAJA SVOJIH VEŠČIN. Zdravo presojam, kaj iščem, česa sem sposoben, kaj je moč najti na trgu dela. Zavzel je držo aktivnega iskalca zaposlitve, ki se

sem prišel k vam zato in povprašujem po tem delu, ker bi vam rad to težavo rešil. Čakate mal, vi pa niste... Vi morate priti spodobno, pohlevno in tako naprej.	čuti enakovreden partner delodajalcu. Ugotavlja, da to delodajalcem ni všeč.
Tako da vloga Zavoda za zaposlovanje, bo obstajal za mene kot organ posredništva med delodajalcem in deloiskalcem. Ampak to je pa tudi vse.	Bistvena naloga javne institucije na trgu dela.
Aha ... Zdaj, to je tisto, od leve na desno, od zgoraj do spodaj, zdaj to ...	RAZPOREJANJE KART. Ne pusti se usmerjati pri načinu razmišljanja in izražanja. Ves čas ostaja kritičen mislec.
MOTIVACIJA, UČENJE, UČINKOVITOST, SKUPNOST/POVEZOVANJE, REZULTATI.	
MOTIVACIJA – JAZ VEM, KAJ HOČEM V ŽIVLJENJU, ZATO POTREBUJEM USTREZNA ZNANJA IN VEŠČINE in skozi cilje ... cilji so tukaj, zafrkavanje ljudi pa jih imeti za norca, če cilji nimajo UČINKOVITOSTI kot izplen na koncu. Še juhe ne moreva skuhati in nimate blage šanse v našem sistemu družbe, če ne znamo funkcionirati kot skupina in se skupaj boriti za skupen cilj oziroma za REZULTATE, tako individualne, kot skupne.	Z lahkoto prehaja iz globalnega do lokalnega in osebnega razmišljanja.
Par besed mi prihaja naprej. ODLIČNOST!	OSEBNA IZKUŠNJA ŠK V ENI BESEDI
Najvišji pojem osebnega in skupnega, je ta verzija. Dobro ste se vi to lotili, dobro!	
Če vzameva na primer na Zavodu za zaposlovanje ... Jaz sem bil presenečen. Jaz razumem, da so ljudje prizadeti, frustrirani, so razžaljeni, so prizadeti in tako dalje. Vse tako zgleda, bom grdo rekel, kot 20 mrtvih rib. Čakam, da bodo ljudje kaj vprašali. Dajmo se zagnati malo! Nobeden ne pokaže nobene ... VSI SAMO ČAKAJO. TO JE TISTO. Služba; ja, to je tisto, pride k meni, naredim tisti skrajni minimum pa je konec. In so vsi happy!? Mmmm ... ne gre! SEM PRIČAKOVAL BOLJ AKTIVNO VLOGO ISKALCEV.	Sam zelo slikovito opiše svojo izkušnjo iskalca zaposlitve in brezposelne osebe. Kot aktiven državljan kritično opazuje ljudi okrog sebe.
Jaz se upam trditi, da je sedaj 100.000 nezaposlenih ljudi. OD TEGA JIH JE 60.000 PREPROSTO POVOZIL ČAS. KER NJIHOVO ZNANJE, NE IZOBRAZBA, SPLOH NE ODGOVARJA KAKRŠNEMU KOLI POKLICU. Pri tem moramo vedeti, da je sigurno 20 do 40 poklicev izginilo. Ni jih več!	Zelo realno razmišljanje.
Pa rečem, kako bo spremenil znanje, veščine? Tukaj bi moral, za moje pojme, strokovni del ali pa Zavod malo bolj odigrati. Ne jih toliko tolažiti pa samo gladiti. To nič ne prinese.	Ne ostaja zgolj pri aktivaciji samega sebe. Razmišlja in deluje tudi v aktivaciji drugega.
Moraš. LJUDEM NI JASNO, DA MORAJO SPREMENITI SPOSOBNOSTI. Jaz danes ne morem vprašati za službo. Ker jaz za službo nisem opravilno sposoben. Jaz imam prestaro znanje, nimate kaj delati z mano v podjetju.	Ja, ljudem res ni jasno, da morajo spremeniti sposobnosti. Morda tudi državi ni dovolj jasno, da morajo ljudje spremeniti sposobnosti.
Kaj bi bila danes najboljša investicija? NEKONTAMINIRANA NJIVA. Sem rekel, daj v najem, razparceliraj pa vsak naj ti da kilo	Vir našega preživetja je rodovitna prst.

krompirja pa imaš.	
Govorim o tem, pustiva zdaj zelena delovna mesta. AMPAK VSI VEMO, DA BOMO HRANO POTREBOVALI. Hrane je dovolj! Ampak zanič! DOBRE HRANE JE PREMALO, JO JE TEŽKO PRIDELATI. Da, Slovenija lahko tukaj notri zaposli 60.000 ljudi. Niti ni treba, da znajo kmetovati.	Blagovna menjava ponovno postaja aktualna.
Prej so gonili ljudi, politično, iz vasi v mesta. IN TAKO BOMO ŠLI IZ MESTA NAZAJ NA VAS.	Kljub hitremu razvoju, ne smemo pozabiti na bistveno. Na pridelavo zdrave hrane.
In imate, da rečem, 100.000 delovnih mest. NE SAMO JEMATIM OD TE SKUPNOSTI. To gre k odličnosti in pa k kreiranju svojega življenja.	Tudi sam nekaj daje v skupnost. Enako pričakuje od drugih.
Ker študijski krožek je materija enega letnika. Je hudo strokovna tema. Zdaj se šele meni ta pravo delo začenja. Zdaj koristno porabljam čas. AMPAK SEDAJ SE ČUTIM VELIKO BOLJ KORISTEN KOT TAKRAT, ...	Čuti se osebno izpolnjen.
Ona je bolj tisti, ona je to, kar bi se bilo potrebno učiti? Vodenjstva. V Sloveniji nimamo nobenega vodje. Vodenjstvo ali pa če rečeva usmerjanje. KDO PA BO MOJ NASVET POSLUŠAL? Tečen pa zoprni. Priporočilo. Ja, tudi ni najboljši. Ja, lejte, tja pojdite. Usmerjanje, to je tisto. Zato jaz vidim. SAJ SEM VESEL TA MLADIH. TI BI NEKAJ USTVARJALI. Ti samo ustvarjaj, ti samo začni. SAMO, DA SE GIBLJEJO MOŽGANI, DA SE GIBLJE MATERIJA, POTEM PA SAMO ZAČNE RASTI. ENO Z DRUGIM. Tako da, jaz sem zelo optimističen.	Govori o dr. Mariji Mikačič Turnšek, ki je mentorica študijskih krožkov.

SINOPSIS: KRIŠTOF

Slika 24: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: KRIŠTOF

Figure 24: Target diagram – classification of concepts: KRIŠTOF

Sinteza: Dolgoletni mentor študijskih krožkov v okviru Zavoda za gozdove. Nikoli brezposeln, vendar izraža visoko raven občutljivosti in empatije do različnih ciljnih skupin. Velik poudarek daje opolnomočenju osebnosti v smislu osebne rasti in na področju razvoja veščin. Zaveda se, da študijski krožki puščajo konkretne sledi v lokalnem okolju. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **uporabno**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
NIKOLI BREZPOSELEN. Mi smo imeli takrat čudovit sistem v gozdarstvu. Na leto je diplomiralo med 10 in 14 gozdarjev. Tako da praktično VSAK je imel zaposlitev.	Opisuje izobraževalni in kadroviski sistem, ki je v njegovem času dobro deloval.
Jaz sem se s študijskimi krožki srečal prvič leta 2004, na tem izobraževanju, na Andragoškem centru Slovenije. In zame so bili ŠK ENA NOVA OBLIKA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA.	Študijskih krožkov pred vključitvijo v usposabljanje ni poznal. Izkazoval je zanimanje za novo vrsto učenja. Na Zavodu za gozdove je bila ponudba dobro organizirana.
TAKRAT SE NAS JE, KAR PRECEJ GOZDARJEV PO SLOVENIJI, VKLJUČILO V TO IZOBRAŽEVANJE in potem tudi v SAMO IZVEDBO ŠTUDIJSKIH KROŽKOV.	Inštitucija je sprejela študijske krožke kot enega od konceptov učenja. Z nastopom finančne krize je tudi delovanje študijskih krožkov v okviru Zavoda za gozdove precej splahnela.
TAKRAT JE TO PODPIRAL ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE. Ko so nam začela sredstva manjšati, so se krčila sredstva predvsem za tiste programe, ki niso bili nujno potrebni.	Omejevanje finančnih sredstev je najprej prizadelo programe, ki niso bili nujno potrebni. Stik z javnostjo; v okviru tega tudi študijski krožki.
TAKRAT PA JE ZAČELA STVAR MALO PLAHNETI. Jaz sem s tem nadaljeval. Pri tistih, ki niso bili taki entuziasti, je to začelo plahneti. SEM PA VSE DELAL BREZPLAČNO.	ENTUZIAZEM POSAMEZNEGA MENTORJA JE ZELO KONKRETIZIRAN IN PO DRUGI STRANI POSTAVLJEN PRED PREIZKUŠNJO. Tudi kot mentor je izkazoval visoko raven motivacije. Sistem financiranja

IN ČE TE JE STVAR GNALA NAPREJ, POTEM SI TO DELAL. Če ne, pa ne.	študijskih krožkov se je sčasoma nekoliko spremenil.
Ker mi smo začeli pa, tisti, ki smo bili navdušenci nad študijskimi krožki, KER SMO VIDELI, DA SE LAHKO V OKOLJU NEKAJ NAREDI, smo začeli to izvajati IZVEN Zavoda za gozdove Slovenije z drugimi organizacijami.	MENTORJI ZAZNAVAJO, DA ŠTUDIJSKI KROŽKI PUŠČAJO SLEDI V LOKALNEM OKOLJU, zato iščejo tudi druge vire podpore in financiranja.
PREDNOSTI so sigurno VKLJUČENOST SICER NE-VKLJUČENIH SKUPIN. Jaz sem imel recimo en študijski krožek na Livku. To je obmejna vasica, v kateri je vladalo precejšnje mrtvilo. PRECEJŠNJE MRTVILO VLADA PREDVSEM V ZIMSKEM OBDOBJU. NEKO VAS, VAŠČANE SPODBUDITI, DA SE DRUŽIJO IN DA NEKAJ NAREDIJO ZA OKOLJE.	Izraža veliko mero empatičnosti, občutka za ljudi, dovzeten je za situacijo v skupnosti in vanjo aktivno posega.
Obenem gre tudi za VKLJUČENOST TISTI, KI SO NEKAKO RAZOČARANI NAD ŽIVLJENJEM, BREZPOSELNI, TISTI, KI NISO NIKOLI KAKŠNE POSEBNE STOPNJE DOSEGLI, NA PODROČJU FORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA. To so vse te prednosti. JAZ SEM V ŠTUDIJSKIH KROŽKIH IMEL, resno govorim, bo pa mogoče malo smešno zvenelo. Tako moške kot ženske, tako verne, kot neverne, pripadnike različnih političnih strank, tako visoke kot majhne, tako debele kot suhe, tako zaposlene kot brezposelne, tako zelo visoko izobražene, kot slabo izobražene, tako zelo poznane, tudi v širšem slovenskem okolju, kot praktično nepoznane, v nekem ozkem lokalnem okolju, ...	ZELO JE POZOREN DO LJUDI IZ RANLJIVIH SKUPIN, hkrati pa vključuje močne osebnosti, ključne idejne in akcijske nosilce, ki lahko tudi druge člane skupine harmonično in brez prisile »potegnejo« naprej. V študijski krožek se praktično lahko vključi kdor koli.
Skratka to so izjemne prednosti, ki jih ima ta študijski krožek. Pa to, da SE LAHKO LOTIŠ ČESARKOLI. TEH VSEBIN JE PRAKTIČNO NEŠTETO. TOČNO TOLIKO JIH JE, KOLIKOR JIH LAHKO USTVARI ČLOVEŠKI UM. Zdaj POMANKLJIVOSTI: Je predvsem ta, da mentor mora biti nekoliko stimuliran. Glavna pomanjkljivost je bila to, da mentor kar na enkrat ni bil stimuliran.	Našteva izjemne prednosti študijskih krožkov. Glede izbire vsebine ŠK, se lahko lotiš česarkoli. Kljub velikemu entuziazmu ostaja realist. DOBRO OPRAVLJENO DELO MORA BITI OVREDNOTENO TUDI NA DRUG NAČIN.
NAJBOLJ ENOSTAVNA NAGRADA JE V BISTVU TA FINANČNA NAGRADA. Saj lahko tudi na druge načine. AMPAK MORA BITI STIMULIRAN. Recimo, kar je meni tudi, meni osebno, kar nimam neke velike afinitete do denarja, pomagalo. DA BI BIL V SLUŽBI RAZBREMENJEN. Ali pa da bi točno določili, lej, on pa ima na letni ravni, ne vem, recimo da imamo 2080 ur, kaj takega, obremenjenosti. Da bi rekli, ne vem, 200 ur ima pa za to.	Neke vrste stimulacija je nujna. Na ta način krovna organizacija daje vrednost in ceno njegovemu delu.
Tu gre pa dejansko samo za to, da TI POPOLDNE TO DELAŠ in tebe vse še počaka, kompletna služba in to. In na to noto, da gre za promocijo Zavoda za gozdove Slovenije, ne moreš večno igrati.	Taki primeri so popoln presežek dela javnega uslužbenca. Krovna inštitucija mora sprejeti strategijo ali bo presežke spodbujala in negovala ali jih bo s pasivnostjo ali celo z negativno aktivacijo zadušila.
Če bi (država) podprla več študijskih krožkov, potem je to en POZITIVEN ZNAK, DA DRŽAVO ZANIMA TO NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE. In	Država bi lahko podprla več študijskih krožkov.

ta VKLJUČENOST, STAREJŠE POPULACIJE oziroma tiste populacije, ki se več formalno ne izobražuje. In pa, DA SE NEKAJ NAREDI V OKOLJU. MI SMO V OKVIRU ŠTUDIJSKIH KROŽKOV NAREDILI NIČ KOLIKO GOZDNIH UČNIH POTI. Jaz konkretno, prijatelj bo vedel, bo učni gozdiček Sovodenj. To smo delali v okviru študijskega krožka. Potem nič koliko razstav, nič koliko informacijskih tabel, nič koliko ljudi je bilo usposobljenih, kako NAREDI IZ ENEGA ZRNA PŠENICE EVRO.	Neformalno izobraževanje odraslih. Podpora aktivnosti v lokalnem okolju. Veliko izvedenega aktivnega učenja v lokalnem okolju.
STAREJŠI LJUDJE DOBIJO DOLOČENE SPRETNOSTI, ročne spretnosti in tako dalje. DRUŠTVA SO BILA USTANOVLJENA S POMOČJO ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Nekateri so se naučili igrati na inštrumente, obnovljeni so bili stari kozolci, stari mlini, vodnjaki in tako naprej ... v okviru teh študijskih krožkov. Tako da, ČE DRŽAVA BI SMATRALA, DA JE TO PRIMERNO IN POTREBNO, POTEM BI VEČ DENARJA NAMENILA. To je s strani države.	Ima širok pogled, pozna dejavnosti tudi drugih študijskih krožkov. Te aktivnosti spoznava kot primerne in potrebne. Nagovarja tudi države, da bi jih kot take prepoznala in temu primerno financirala.
Edino, KAR JE NEKOLIKO POMANJKLJIVO, JE PA TA SPLETNA APLIKACIJA. Ta spletna aplikacija ima NEKATERE POMANJKLJIVOSTI IN TE BI BILO POTREBNO ODPRAVITI. Nekateri so čisto tehnične. In sicer PRENOS TEH VNESENIH PODATKOV NA RE-INPRO. To je. IN SE POTEM IZPIŠE, TO JE POSREDOVANJE ZA MINISTRSTVO, RECIMO NE MOREŠ PODATKOV POPRAVLJATI. To je kar zapečateni pa vidiš, da izpis ni v redu.	Izpostavlja ključne nosilce ŠK: Na Andragoškem centru Slovenije Nevenka Bogataj, na Zavodu za gozdove Jože Prah. Predlog za odpravo pomanjkljivosti na spletni aplikaciji
MENTOR JE VČASIH ZELO OBREMENJEN. Jaz sem delal tudi po več krožkov hkrati.	Povsem jasno je, da zelo rad dela s študijskimi krožki, vendar se že čuti obremenjen.
Imam nekoga, ki mi pomaga. VELIKO LET Z MANO SODELUJE, JE DOBER ZA VODENJE. Samo vedno se pa bojim, če bom jaz na preveč teh srečanjih udeležencev študijskih krožkov manjkal. Ni šel pač skozi izobraževanje na Andragoškem centru Slovenije, da bo to že narobe. MI SE MORAMO DRŽATI TEH NAČEL, a veste! Mi se moramo teh načel držati, kako deluje študijski krožek.	Čuti se zavezan načelom študijskih krožkov. Ne zaradi omejitev, ampak zaradi načina dela. Formacija mentorja študijskega krožka je pomembna.
Ne, ne. Jaz še nisem imel.	<i>Imate tudi kakšne kontrole? Spoštovanje načel pa to, recimo?</i>
PRILOŽNOSTI so predvsem te, da se v nekem okolju, kot sem že prej poudaril, DA SE V NEKEM OKOLJU NEKAJ NAREDI. Študijski krožki imajo poleg izobraževalnih ciljev tudi AKCIJSKI CILJ. In ta AKCIJSKI CILJ POMENI PRENOS TISTEGA ZNANJA, KI SI GA PRIDOBIL NA ŠTUDIJSKEM KROŽKU, da ga neseš v okolje in da to zadevo spromoviraš.	Pomemben je prenos učenja v lokalno okolje. MALA SKUPINA UČEČIH SE, KI SE ODPRE NAVZVEN.
PRODUKT ŠTUDIJSKEGA KROŽKA JE LAHKO TUDI BROŠURA. Recimo zgodovina vasi Kozmerice. KAJ TAKEGA, KI SE NE BO NOBEN ZGODOVINAR LOTIL, zato, ker je to za eno majhno vasico sorazmerno odmaknjeno od glavnih prometnih tokov. Človek bi mislil, da se v njej nič ne dogaja	Majhna iskra aktivnosti in učenja, lahko povzroči enkratno, večkratno ali verizno učno in akcijsko komponento.

ali nič ni dogajalo. TI PA USTANOVIŠ ŠTUDIJSKI KROŽEK, S KATERIM BI RAZISKAL ZGODOVINO TISTE VASICE. In potem je to brošura.	
IN TA BROŠURA JE LAHKO TUDI PODLAGA ZA NADALJEVANJE NASLEDNJE LETO ali pa čez dve leti študijskega krožka, da vse tiste stvari, ki si jih tam zanimive videl, od kulturnih znamenitosti do naravnih vrednot, potem še obeležiš.	Brošura lahko ponudi prvo informacijo tudi zunanjemu opazovalcu študijskega krožka. Učinki kvalitetne informacije se lahko množijo naprej na druge načine.
TO JE LAHKO NEDOKONČANA ZGODBA. Recimo, prav ta kolega Jože Prah, on razvija en PROJEKT ŠTUDIJSKEGA KROŽKA OD VZNIKA DO EVRA. Mislim, da je imel že precej študijskih krožkov na to temo.	Primer ŠK OD VZNIKA DO EVRA, kjer enkratno izvedeni krožek postane izobraževalni koncept.
Eno od načel študijskega krožka je tudi evalvacija. Ampak to naredijo sami udeleženci študijskega krožka. Sami naredijo.	EVALVACIJA ŠTUDIJSKEGA KROŽKA JE ZELO POMEMBNA.
Jaz bi bolj rekel, da NEVARNOST je to, da mentor zapade v neko rutino. To je en tak drobec. Jaz sem izvedel že več kot 25 študijskih krožkov. To se da preveriti na naši spletni aplikaciji. Nikoli si tega nisem beležil točno. Nevarnost je, da to postane rutina.	Nevarnost rutine izvajanja študijskih krožkov.
SREDSTVA LAHKO PRISPEVAJO TUDI LOKALNE SKUPNOSTI, sicer tudi javna sredstva, sponzorji, donatorji, udeleženci študijskega krožka in tako dalje.	Za izvedbo študijskih krožkov si poiščejo tudi druge finančne vire.
GOZDNA UČNA POT TOPOLOVO – LIVEK; čezmejni projekt. Bi lahko bil, če bi nekdo to zagrabil. To je recimo tudi ena od priložnosti študijskih krožkov. ŠTUDIJSKI KROŽEK DA NEKO IDEJO in potem se na to idejo V NADALJEVANJU RECIMO, JO ZAGRABI NEK PODJETNIK. Ali pa neka razvojna agencija. Ali pa kdor koli drug. Študijski krožek ... Ker ravno to: TI DAŠ NEK IMPULZ, KI SI GA ODKRIL, nisi pa sposoben tega nadaljevati. Ker gre za prevelika finančna sredstva in tako naprej.	Ta gozda učna pot je nastala na osnovi študijskega krožka. Projekt lahko predstavlja osnovo za nek potencialni razvoj naprej. Ključni dejavniki za PREHOD IZ AKTIVNOSTI ŠTUDIJSKEGA KROŽKA V TRŽNO PRILOŽNOST NA PODROČJU PODJETNIŠTVA.
Prav ta zadeva, to je bil moj drugi študijski krožek, če se ne motim, leta 2007, SMO ENO ČUDOVITO ZGODBO ZAPELJALI, med tema dvema vasicama. Ideja se je porodila eni prebivalki, ki je gor na Livku, ki je tudi sicer tudi dosti razgledana, bivša novinarka Dela, Katja Roš. IN ONA NAME JE POVEDALA ZGODBO, na tem prvem srečanju, o tej vasici Topolovo. TO JE ENA ZELO ZANIMIVA VASICA, BILA ŽE PRAKTIČNO ZAPUŠČENA, PRED IZUMRTJEM.	Čudovita zgodba. Ideja se je prebudila eni prebivalki. Bistveno je, da je bila ideja sprejeta in tudi izpeljana.
V TEJ VASICI SO SE ZAČELI ZBIRATI UMETNIKI, VSAKO LETO IMAJO PRIBLIŽNO MESEC DNI PROGRAMA, PRIHAJAJO UMETNIKI S CELEGA SVETA. In oni so naredili, od te vasicе TOPOLOVO DO MEJE S SLOVENIJO, SO POSTAVILI UMETNIŠKE INŠTALACIJE. Zelo zanimive, postavljene v naravno okolje in tako naprej.	Pomembno je, da se pravi človek znajde na pravem mestu. Da je zamisel poglobljena in da pade na plodna tla. Konkretni rezultati lahko dosežejo neslutene razsežnosti.
IN ONA JE PRIŠLA NA IDEJO, da bi mi še z Livka do	

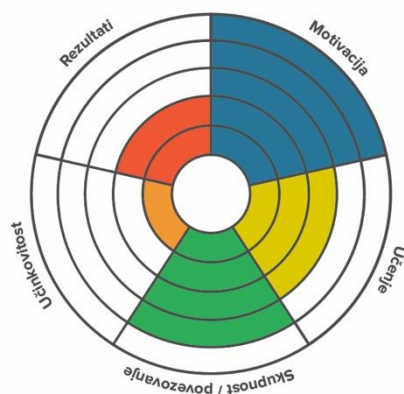
italijanske meje vodi ena stezica do meje in se spusti dol v Topolovo, da bi pa še mi nekaj označili, nekaj postavili. MI SMO DOBILI ENIH SEDEM, OSEM, DEVET TAKIH POUČNIH TOČK, od stare apnenice, do neke jame, v kateri naj bi bile »krivopete«, to so tiste, ki imajo nazaj obrnjene pete, do gozdne železnice; nekoč je bila gor gozdna železnica itn. Na meji smo posadili lipi. Notri med temi lipami smo zakopali steklenice, v steklenice smo dali sporočilo ... Če bo kdo slučajno kdaj ali čez sto let ali kaj takega.	ODKRIVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V LOKALNEM OKOLJU. Postavitev poučnih točk: stara apnenica, jama »krivopetnic«, ostanki gozdne železnice, ... Sporočilo za ljudi na obeh straneh državne meje. Skoraj že pozabljena gozdna pot je obudila vezi med ljudmi.
Seveda smo naredili SREČANJE S TEMI PREBIVALCI TOPOLOVA. Topolovo so imeli DOLŽNOST, GA OBNOVITI RES V STAREM STILU in 1x na leto turistom dati možnost prebivati v teh hišah.	Obnova vasi, ki je bila že tik pred izumrtjem. Vsaj 1x letno se vas odpre obiskovalcem in turistom, kar lahko spodbuja turistični razvoj.
SIGURNO, vi imate, recimo v okviru, če ste na Zavodu za zaposlovanje, pri nas je Razvojni center in Razvojni center nudi razna usposabljanja. Med drugim so tudi usposabljanja za neko potencialno zaposlitev. In tu se sigurno lahko pridobijo določena znanja, spretnosti, ki nadgradijo sposobnosti posameznika in ga potem pripravijo do tega, da bi lahko se ali samozaposlil ali zaposlil pri kakšnem delodajalcu; SIGURNO PA DOBI TUDI EN IMPULZ PODJETNIŠTVA.	<i>Menite, da recimo študijski krožek vpliva na izboljšanje možnosti zaposlitve udeležencev?</i> Izraža gotovost, da lahko tudi iskalci zaposlitve v okviru študijskih krožkov pridobi določena znanja, spretnosti, ki nadgradijo sposobnosti posameznika in ga opolnomočijo za iskanje zaposlitve ali za impulz na področju podjetništva.
Kompetenca, to je pristojnost. Odvisno od vsebine ŠK, od teme. RAZVIJA RECIMO NEK VIŠJI NIVO EMPATIJE. Zato, ker najprej je treba oblikovati temo. TAM UDELEŽENEC MORA SODELOVATI!	Razvija nek VIŠJI NIVO EMPATIJE. To je ena od ključnih lastnosti odličnega iskalca zaposlitve (in zaposlenega), predvsem za področje dela z ljudmi. Izpostavlja večino SODELOVANJA.
Kakšno temo bi izbrali, KAKŠNI BI BILI IZOBRAŽEVALNI CILJI, KAKŠEN BI BIL AKCIJSKI CILJ, ... To pomeni, da tudi če je nekoč sam, ČE RECIMO USTANOVI S.P., BO ZNAL TO RAZMIŠLJATI. Ali pa če bo moral biti v ekipi, v timu, v enem kolektivu, BO SIGURNO ZNAL BOLJE SODELOVATI. Ne glede na to, da je lahko bil že prej odprta osebnost, da je bil vključen v razne klube, društva, organizacije ali kaj takega. SIGURNO SE TO NADGRADI.	Velik pomen večšina postavljanja ciljev; za posameznika in skupino. Demokratični pristop in aktivna vključenost vseh članov skupine!
Predvsem zato, ker študijski krožki imajo od 5 do 12 udeležencev, samo. IN TO SO TISTE EKIPE. TO SO TISTI TIMI. Ti boš težko sodeloval v raznih podjetnih ali pa drugih organizacijah, so po navadi tiste ekipe. To ni ekipa 20 ljudi. Ampak je ekipa ... manjša ekipa. IN TU NOTRI RAZVIJAŠ VSE TISTE PEDAGOŠKE, DIDAKTIČNE, HUMANE, ..., OBLIKE SODELOVANJA.	Pomen prave delovne ekipe izkustveno prepoznava v svojem delovnem okolju in v okviru študijskih krožkov. Dolgoletne izkušnje na ravni društvenih organizacij in lokalnih skupnosti, mu pomen dobrih delovnih skupin smiselno potrjujejo.
JAZ MORAM REČI, DA SO SE Z VESELJEM VKLJUČEVALI. Z VESELJEM! Ne zgolj zaradi tega, ker sicer nimajo kaj početi, ampak predvsem ZATO, KER SO DOBILI OBČUTEK, DA SO ZAŽELENI, DA PRIPADAJO DOLOČENI SKUPINI, vsaj za nek določen čas. Po navadi to traja tri mesece. Več	<i>Brezposelni v ŠK.</i> Tu je navedeno KLJUČNO PRESEČIŠČE ŠTUDIJSKIH KROŽKIH IN VKLJUČEVANJA BREZPOSELNIH OSEB. Da se iskalec zaposlitve Z VESELJEM vključi v skupino, ki ji PRIPRADA in kjer se čuti

kot 25 ur moraš narediti, skupnega dela v tem študijskem krožku. IN TUDI, DA SO ENAKOPRAVNI. TO JE TUDI EDEN OD PRINCIPOV ŠTUDIJSKEGA KROŽKA: ENAKOPRAVNOST. Brezposelni je recimo sodeloval z direktorjem ali pa brezposelni z inženirjem ali pa en kmet z visoko izobraženim človekom.	ENAKOPRAVEN z drugimi udeleženci, ne glede na status ali druge razlike med ljudmi.
ZELENA DELOVNA MESTA - ZA EVROPO SO PRIHODNOST. Načeloma naj bi bila za cel svet, vendar nekdo bo moral tudi proizvajati. In pa zelena delovna mesta so ne nazadnje tudi za proizvodnjo. TA ZNAČAJ SLOVENIJE BI ABSOLUTNO MORAL ITI V TEJ SMERI ZELENIH DELOVNIH MEST. Absolutno! Jaz si ne predstavljam druge razvojne poti. TO JE PODOBA. To je podobno, če letite z letalom. IMAMO ZELENO SLOVENIJO pa da je ne bi propagirali kot Slovenijo, ki drvi k zelenim delovnim mestom.	Zelena delovna mesta vrednoti in prepoznava kot razvojno pot prihodnosti.
Drugače pa absolutno. Mi imamo tu v Tolminu nič koliko saniranih javnih stavb. Od Zdravstvenega doma, Kina, Gledališča, šolskega centra, šol,	Tema pogovora se je dotaknila ozelenitve delovnih mest in zelenih javnih naročil. Na tem področju ima lahko država velik vpliv.
Ja, ŠTUDIJSKI KROŽEK SI LAHKO IZBERE TO TEMO. Naredi recimo, sedaj bom na pamet rekel, na območju občine Tolmin, popis vseh tistih javnih stavb, ki bi šla v energetske sanacije. Ali pa naredi popis vseh tistih objektov, KJER BI SE MORALI USMERITI BOLJ V EKOLOŠKO PROIZVODNJO ali v bolj ČISTO PROIZVODNJO. SIGURNO JE TA POVEZAVA. Kar se pa tega tiče, ... saj država vsako leto razpiše, saj ima ta sklad, Eko sklad. Drugačno tudi ogrevanje pa zamenjavo strešne kritine pa ...	Sogovornik koncept študijskih krožkov zelo dobro pozna, zato lahko predlaga nove učne in akcijske teme.
Električna kolesa, električni avtomobili, ... ČE TI DOBIŠ EN TAK ŠTUDIJSKI KROŽEK, KI SO TUDI V NJEM ČLANI, KI IMAJO TUDI DOLOČENA ZNANJA S PODROČJA TEHNIKE. Se ravno tako lahko oblikuje ali pa neka zasnova, nek aparat ali pa česarkoli, ki je manj ekološko potraten.	Priložnost za razvoj vsebin, ki so primernejše za moške udeležence študijskih krožkov.
SREDSTVA SE LAHKO PRIDOBIMO IZ RAZLIČNIH VIROV. Tako da mi smo konkretno DEL SREDSTEV DOBILI TUDI OD OBČINE PA DEL SREDSTEV IZ SPONZORSTVA. Oziroma iz lastnega prispevka tudi.	Študijski krožki, ki pridobivajo sredstva tudi iz drugih virov, izkazujejo že visok nivo (samo)organiziranosti. Motivacija za doseganje učnih in akcijskih ciljev, je lahko zelo visoka. Temu sledijo vplivi na lokalno okolje.
Ministrstvo za gospodarstvo. Recimo tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Recimo, že ta ideja, jaz ne vem, koliko se uresničuje, da se vse ... NA JAVNE STAVBE LAHKO VPLIVAŠ ... DA SE VGRAJUJE SAMO LES IZ SLOVENSkih GOZDOV. Ne pa kakšna kovinska aluminijasta okna, vrata in podobne stvari.	<i>Prispevek države?</i> Razmišljanje o sistemskih rešitvah.
Prvič GRE ZA NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE, drugič se na koncu ne dobi nobenega certifikata, ni preizkusa znanja, ni nič ... GRE ZA TO, DA SE PRI NAS PRIDOBILJENO ZNANJE POTEM VIDIM	Udeleženci študijskih krožkov izkusijo učenje, ki ni pogojeno s preizkusom znanja ali s certifikatom. Na ta način se lahko opolnomočijo v smislu

SKOZI AKCIJSKI CILJ. Pri nas so se ti udeleženci naučili, kako se oblikuje plakat. In potem smo dali plakat. Ali pa kako se obdela fotografija. Ali pa nekateri niso imeli raznih znanj glede računalništva. Kako se to vkomponira. Recimo v Corel Draw ali pa kaj takega, v kakšnem specifičnem programu. Pri nas se potem tisto vidi.	osebne rasti in na področju razvoja veščin.
Jaz sem videl pri naših študijskih krožkih. DA SO BILE TO SKUPNOSTI. Če niso bile že prej in jih je povezovalo skup, so pa na koncu. SKUPNOST/POVEZOVANJE, potem REZULTATI. Ja. Potem je bila ... Moram se opredeliti, a ne. UČENJE, recimo. Je bilo UČINKOVITOST in potem MOTIVACIJA. MOTIVACIJE NI NIKOLI MANJKALO. Ni bilo potrebno. ČE BI JIH MORAL ZELO MOTIVIRATI, POTEM BI TO DAL NA PRVO MESTO. Ampak jih ni bilo potrebno, ne.	RAZPOREJANJE KART: - SKUPNOST/POVEZOVANJE, - REZULTATI, - UČENJE, - UČINKOVITOST, - MOTIVACIJA.
Najmočnejše, kar sem jaz zaznal pri temu, je bilo to POVEZOVANJE. TO SODELOVANJE. TO SO BILE VČASIH NEVERJETNE REAKCIJE. Ali pa dogodki ali pa prigode pa zgodbe, a ne. KER SO LJUDJE BILI VSI NAVDUŠENI, DA SE NEKAJ DELA IN SO ZELO RADI HODILI. Ker to so po navadi, če zelo poenostavim, ZIMSKE VEČERNE URICE. Potem seveda je bil REZULTAT NAŠEGA DELA, TO JE TA AKCIJSKI CILJ. To je bilo tisto, kar nas je zelo navduševalo.	Izražena je moč sodelovanja in navdušenja nad vsebino dela. To so ključni dejavniki, ki lahko odločilno vplivajo na iskalca zaposlitve ali na razvoj potencialnega podjetnika. Tudi na področju razvoja zelenih delovnih mest.
Ker SI VIDEL, SI NEKAJ PRINESEL V TO LOKALNO OKOLJE, da si nekaj naredil, DA NEKAJ OSTAJA, TUDI V MATERIALNI OBLIKI, da lahko nekaj pokažeš, si bil nekaj sposoben narediti in tako dalje. Zdaj, UČENJE je tako. Sem videl, da VSE TE SPRETNOSTI, VEŠČINE, ki so jih udeleženci osvojili, SO BILE ZA NJIH PRVIČ KORISTNE, DRUGIČ SO BILI NAVDUŠENI NAD NJIMI, tretjič so se počutili, ker so bili nekateri že dolgo časa izven formalnega izobraževanja, DA SO SE SPOSOBNI ŠE ČESA NAUČITI. Ni to nekaj, kar je za njimi, česar niso več sposobni. Da so samo nekateri drugi to sposobni.	Študijski krožki na ta način ŽE PRISPEVAJO svoj del v SISTEM zelenih delovnih mest, ki sloni na štirih stebrih: 1. Raziskave, razvoj in eko-inovacije. 2. Zelene investicije. 3. Razvoj znanj. 4. Okoljska ozaveščenost. Ni nujno, da se zgodi prehod v (zelena) delovna mesta, pomemben je že prispevek v sistemu zelenih delovnih mest.
UČINKOVITOST. Ta učinkovitost je PREDVSEM V TEM SMISLU, DA SO VIDELI, DA TEH 25 ALI PA 30 UR, NI ZAMAN. Ampak da SO DEJANSKO NEKAJ NAREDILI. Da ni bilo to samo neko sestankovanje, da niso bile samo prazne besede, da ni bila to neka oblika dela, ki na koncu ne bi dala nekega rezultata. Ampak na koncu MOTIVACIJA. MOTIVACIJO SEM DAL NA ZADNJE MESTO, ZATO KER NI BILA NIKOLI PROBLEM. Nikoli jaz nisem videl tega kot problem. Malo zaniha, tekom samega ... predvsem v tistem času, ko se ljudje predvsem učijo. TI LJUDJE IMAJO DOLOČENO ENERGIJO ZA UČENJE, ne pa na ne vem kako visokem nivoju. Ker nekateri so zelo že dosegli v življenju, drugi so že toliko časa izven	Dejstvo, da so udeleženci s skupnimi močmi dejansko nekaj naredili, je izjemnega pomena. Motivacija, razporejena na zadnje mesto, se izkazuje predvsem kot posledica odličnega dela v študijskem krožku.

tega, da jim ne ... jim ni to prioriteta. In potem MALO ZANIHA, VENDAR NIKOLI NI PRIŠLA DO TISTE KRITIČNE RAVNI, DA BI JAZ TO MOTIVACIJO POSTAVIL MALO VIŠJE.	
Zdaj, v eno besedo težko, bom poskušal z več besedami: »Učinkovito smo se fajn imeli.«	<i>Kako bi vi zgostili vašo izkušnjo študijskih krožkov v eno besedo?</i>
UPORABNO.	<i>Mogoče vseeno poskušate z eno besedo?</i>

SINOPSIS: MOJCA

Slika 25: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: MOJCA

Figure 25: Target diagram – classification of concepts: MOJCA

Sinteza: Udeleženka študijskih krožkov, kjer je poudarek na literarnem izražanju in pisanju zgodb življenja. Dolgo časa brez redne zaposlitve, vendar se ne čuti več brezposelna. Delo ima, vir preživetja ji v velikem deležu predstavlja narava. V okviru aktivnosti in vsebin študijskih krožkov je ponovno pridobila osebno dostojanstvo. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **vesolje**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
ZBIRAMO SE Z NAMENOM, DA BI PISALI. Nakar se je izoblikovalo iz tega to, da zbiramo še vedno to, ampak ob tem pa tudi tisti, ki smo, tisto kar pišemo, PIŠEMO IN PREBEREMO TUDI NAŠA DELA.	Zbiranje in pisanje zgodb naših prednikov. Zapisi življenja.
PRIPOVEDUJEMO O SVOJEM OTROŠTVU, recimo da gre potem to ali pa O SVOJIH DOŽIVETJIH, O SVOJIH DOGODKIH, O SVOJIH PREDNIKI in tudi to včasih raziskujemo sami, s skupino, kakor koli.	Za ljudi je zelo pomembno, da najdejo svoj način izražanja tega, kar nosijo v sebi.
Rednih nas je ... med 8 in 15 nas redno hodi. Prihajajo s Postojnskega, celo iz zamejstva, iz Tržaškega. SMO RAZLIČNIH SPOLOV, STAROSTI, IZOBRAZBE. Med nami smo, tako delavci, kmetje. Imamo veterinarje, zgodovinarje, pomorščaka, ni izobrazba, ... TA STRUKTURA IZOBRAZBENA JE ZELO RAZLIČNA.	Skupina primerno velika za študijski krožek. Človek je postavljen v središče. Pestrost. Izobrazbena struktura je zelo različna.
NI NEKE KLASIFIKACIJE, ZATO, KER IMAŠ NIŽJO IZOBRAZBO ALI PA KER IMAŠ NEPRIMERNO IZOBRAZBO, sem ne moreš. Krožek sam kot tak stremi k temu, da se ohranja lepa slovenska beseda in narečje.	Vrsta ali stopnja izobrazbe ni izločilni kriterij za udeležbo v ŠK. Ohranjanje slovenske besede in narečij.
NAŠA DVA MENTORJA NAM PUŠČATA ZELO VELIKO	

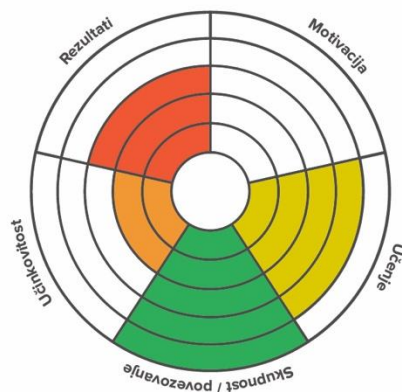
SVOBODE, KAKO PIŠEMO IN ZAKAJ PIŠEMO. Dajeta nam nasvete, kako pisati. Imamo te pogovore, kako se piše, zakaj se piše, kako uporabljati ta besedila, ki jih želimo uporabiti. Kako se piše, če pišeš v narečju, kako se piše, če se piše v slovenščini, v knjižni slovenščini. Vse to obdelujemo, ... NIKOLI NI SUHOPARNO, ne znam vam povedati. KER VSE DELAMO SKOZI POGOVOR, na nekem besedilu.	Mentorja nam puščata zelo veliko svobode, kako pišejo in zakaj pišejo. Nikoli ni suhoparno. Pogovor je osnovna človekova potreba v vseh obdobjih življenja.
NIKJER NI KRITIKE »SLABO JE«. »BILO BI LAHKO BOLJŠE.« Nikoli ni tisto »ah, tole ni pa nič vredno.« TO JE TISTO, KAR NAM DAJE MOČ.	Prisoten je pozitiven in širok pogled na človeka. Oblikuje se spodbudno okolje, kjer člani ŠK razvijajo svoje potenciale.
Kaj bi bilo zame slabo? To, da imamo nekaj ljudi, ki hočejo preglasiti našo mentorico in somentorja. In hočejo oni določati pravila. Žal ne gre tako.	Izpostavlja tudi nekatere kritične vidiki vzdušja v skupini.
In tam se začne po navadi krhati. KRHA SE TUDI, KER SMO LJUDJE RAZLIČNI in nekateri drugih ne sprejemajo, ne spoštujejo. Po navadi ti odpadejo.	Vtis sogovornice je celo, da mentor pušča preveč svobode. Lahko pride tudi do medsebojnega nesprejemanja in nespoštovanja.
Tudi od koga, če mi njegova pripoved ni všeč, se lahko nečesa naučim. Jaz znam to poiskati. JAZ VSAKEGA SPOŠTUJEM in si mislim, da piše zato, ker si želi pisati. Seveda pa IMAMO RAZLIČNE SPOSOBNOSTI IN RAZLIČNA ZNANJA. Potem so te zgodbe pač različne. In zato, ker meni ni všeč, še ne pomeni, da je slaba.	Učenje drug od drugega. Sama zna tudi v drugih poiskati pozitivne vidike, tudi če ji ni prav vse všeč.
VEDNO SE GA DA IZBOLJŠATI, VEDNO SE DA STREMETI K NEČEMU DRUGAČNEMU. Zato mi je tudi ta krožek všeč, ker pa ima ta ZELO POZITIVEN NABOJ, bi jaz temu rekla, da stremi k temu. V vseh pogledih naša dva mentorja, poskušata vsem nam dati tisto in potegniti iz nas tisto čim boljše.	Krožek ima pozitiven naboj. Mentorja skušata iz članov ŠK potegniti najboljše.
Ja, ja. Ja, ja. Zelo! Trudim se pa, ja, da bi bila udeležena čim večkrat, da bi se udeležila. Zakaj? Ker dobim toliko pozitivnega ven, tudi iz tistega, kar je negativno. Ne znam drugače opisati.	<i>Ali ste se čutili udeleženi pri postavljanju učnih ciljev in akcijskih ciljev? Sama se čuti udeležena pri postavljanju učnih in akcijskih ciljev. Trudi se, da bi se udeležila čim večkrat, čeprav ima TEŽAVE S PREVOZOM.</i>
Tudi, če so taki negativni dogodki ... SE MI ZDI, DA POSTAJAM BOLJŠA. Da veliko lažje sprejemam ljudi. MENTORICA NAM DAJE TISTO, KAR RABIMO.	POSTAJA BOLJŠA. Mentorica daje tisto, kar potrebujejo.
ENO LEPO NAVADO IMAMO. Ena prinese nekaj od doma pečenega, kakšno čisto enostavno pecivo, ki ne stane veliko. Nekdo drug, ker pač ne peče, prinese mogoče domač sok. IN ŽE TO SE VIDI, KAKO SMO SE NADGRADILI S TAKIMI DROBNARIJAMI. Nadgradnja je tudi to, da imamo mi enkrat ali dvakrat na leto, JAVNO PREDSTAVITEV TEGA NAŠEGA DELOVANJA. In to nimamo v knjižnici, ampak gremo med ljudi.	Drugi, družabni vidik ŠK. Vsak nekaj prinese. Nadgradnja in poglobitev odnosov v skupini. Svoje delo javno predstavijo, grejo med ljudi.
Imamo izlete, na katerih SE SPET IZOBRAŽUJEMO PO DRUGI POTI. Tako da, ne vem, ni zaključeno samo s tem, da sem zgodbarničarka, ker si pač pravimo zgodbarničarji; ni zaključeno samo s tem.	Literatura kot navdih za novo učenje. Izleti, spoznavanje naravne in kulturne dediščine. Medsebojna izmenjava znanja, veščin, vedenja. Ni zaključeno s tem, da so zgodbarničarji.
Jaz sem, poleg tega, vsi vedo, da sem tudi »TAČKA POMAGAČKA« in tudi to je bilo vključeno sem noter. Torej se razširi, a ne. Torej, BREZPOSELNI SVA SAMO DVE. PA ŠE TISTI DVE SI NAJDEVA DELO, DA ZASLUŽIVA NA ČRNO, ker drugače ne gre, ampak	Vsi vedo, da sem »Tačka pomagačka«. Večinoma so starejši. Brezposelni sta samo dve. Zaslužita na črno, ker drugače ne gre. TOREJ DELO JE! Brez kruha ni nihče.

BREZ KRUHA NI NIHČE.	
Ja, ja. Tako, kot znam zdaj, karkoli pisati, če bi znala pred leti, bi verjetno veliko lažje in veliko prej diplomu napisala. Ko bi mi to šlo lažje, bi potem mogoče službo čisto drugam usmerila.	<i>Ali menite, da študijski krožki na splošno lahko vplivajo na izboljšanje možnosti zaposlitve?</i> Zaveda se, da napreduje v veščini pisanja. Pred leti bi ji morda prišla prav pri zaključku študija.
Jaz trenutno zaradi svojih poškodb; zdravniki so mi napisali, da lahko vse delam, ne smem pa tega, pa tega, pa tega ... in imam zelo dolg spisek. Jaz se teh njihovih pogojev ne držim, zato ker potem lahko doma sedim in čakam, kdaj se me bo kdo usmilil. JAZ TRENUTNO SE PREŽIVLJAM S TEM. ZARADI POZNANSTEV LJUDI je prišlo do tega, da jim lahko skuham kosilo, tako nenavadno ... JIM SKUHAM IZ SAMIH ZELIŠČ jedi. Od prve do zadnje ali pa kakšne stare jedi, ki so od naših babic, prababic in tako naprej, ki so že utonile v pozabo.	Veliko zdravstvenih ovir. Vseh omejitev se ne drži, kljub oviram je aktivna. Se ne smili sama sebi. Trenutno se preživlja s tem, da ljudem skuha »nenavadno kosilo« iz zelišč ali jedi po starih receptih, ki so že utonili v pozabo.
No, to je bil tudi del krožka je bil tudi to, DA SEM SE DOSTI OPOGUMILA IN PREIZKUSILA RECEPTE. Tiste, ki sem jih dobila, ki sem jih jaz našla, preizkusila, prinesla tja poskusiti IN KER SO ONI »ODOBRILI«, POTEM SEM SE UPALA TUDI ZA DRUGE LJUDI. Torej je nekje, iz tega izhaja, da si jaz tudi upam to narediti, za tuje ljudi nekaj, čeprav je nenavadno.	V krožku je dobila prve potrditve, da se je opogumila, preizkusila recepte ter pripravila hrano tudi za druge ljudi. V ŠTUDIJSKEM KROŽKU JE RAZGRNILA SVOJ TALENT. KER JE DOBILA POTRDITEV, je hrano iz zelišč lahko pripravljala tudi za druge ljudi.
NE MOREM DELATI LEGALNO, KER NE MOREM. Jaz sem hotela imeti kmetijo odprtih vrat.	Delo na črno je edini vir preživetja. Razvijala je misel na kmetijo odprtih vrat, vendar ideje ni izpeljala.
Mene zelo veliko ljudi pokliče. Te marmelade, ki jih jaz skuham, iz gozdnih sadežev, iz takšnih in drugačnih. TO SO NAŠE BABICE VSE ZNALE, JAZ SEM PA ŠE IZBOLJŠALA. JE ZELENNA VEJA. Vse, kar raste v naravi, praktično lahko uporabite.	V kolikor bi imela ugodno podporno okolje, bi lahko razvila zeleno delovno mesto. Domače jedi iz gozdnih sadežev. Oživiljanje izročila prednikov. Veliko sestavin za jedi, ki jih pripravlja, nabere v naravi. IMA ODRPTE OČI ZA DAROVE NARAVE. Iz tega zna pripraviti okusne jedi.
Ni klasična kmetija. Imamo konje. Zakaj? Ker se mi zdi, da S TEM, KO OHRANJAM NARAVO TAKO KOT JE, OHRANJAM TISTE RASTLINE, ZARADI KATERIH IMA MOJ SOSED LAHKO ČEBELE, drugi sosed, ki ima ovce prosi, če lahko pride popast svoje ovce. Ovce popasejo tisto, kar naši konji ne. En drugi sosed popase s kravami tisto, kar ne popasejo ovce in konji; razen koz, koz nima nihče več.	Opisala je svojo domačijo. Ima odrpte oči za naravo in za ljudi okrog sebe.
Ampak recimo NA TA NAČIN SI ŽELIM, DA BI LJUDJE DOJELI, KAKO JE POMEMBNO TO, DA OHRANJAMO TO NARAVO. Ampak, ja, TISTO, KAR JE PA V NARAVI PA ZNAM OHRANJATI. KAR IMA NARAVA ŽE SAMA PO SEBI.	Zaveda se pomena ohranjanja narave. Zelo se čuti blizu naravi. Na nek način v veliki meri živi od narave.
BREZPOSELNA, BREZ DOHODKA. SE NE POČUTIM REVNA! Nekaj časa sem se počutila napram ljudem v vasi manj vredna. SEVEDA RABIM DENAR, DA PREŽIVIM, AMPAK NISEM PA TAKO REVNA, DA NE BI MOGLA VEDNO NEKAJ PODARITI. Ne denarja, ne. JAZ SEM S TEM, KAR IMAM, ZADOVOLJNA. Seveda se trudim k temu, da bi bilo življenje kvalitetno. Da bi imeli nek standard.	Kljub nezavidljivemu socialnemu položaju čuti svoje dostojanstvo in ga tudi jasno izraža. Osmislila si je drugo kakovost bivanja.
VIDIM CILJE DRUGJE. DEJANSKO JIH OSMIŠLJUJEM	Volja do smisla:

SKOZI TO ZGODBARNICO, skozi to, da UŽIVAM V TEM, KO NABIRAM TA ZELIŠČA. S tistih zelišč, ki jih nabere, znam ustvariti nekaj, da znam te stare recepte potegniti iz teh knjig, jih znam razumeti. ČEPRAV SEM BREZPOSELNA, SE NE ČUTIM VEČ BREZPOSELNA. KER LJUDJE, MISLIM, DA SMO USTVARJENI, DA MORAMO DELATI. Če ne delamo, potem pa nismo zdravi.	- Zgodbarnica - nabiranje zelišč - priprava hrane iz naravnih sestavin po starih receptih - posodabljanje receptov za jedi iz starih knjig DELO JE. IN PRI TEM ČUTI TUDI SVOJE DOSTOJANSTVO. Občutek manjvrednosti zaradi brezposelnosti je uspela premagati. Z DELOM SI ČLOVEK POVRNE DOSTOJANSTVO.
Ja, seveda, seveda. Logično. Ona me je zdaj priterala tako daleč, da zdaj iz teh svojih zgodb, ki so izbor tistih zgodb, ki sem jih spisala, boljših, sestavila v knjigo.	<i>Menite, da ima tudi študijski krožek kakšno vlogo pri tem? Da vam je pomagal?</i> Mentorica ji spodbuja samozavest, da dela konkretne premike in razvija svoje talente. PRIPRAVLJA KNJIGO.
Druga založba je pa rekla, ja. Se pravi, s te plati spet, je to zaslužek, a veste. To se pravi, ima smisel. Tako da, ja.	Je na poti do izdaje svoje knjige. IZ TEGA NASLOVA PRIČAKUJE NEK DODATEN DOHODEK. Potrjuje, da ima ŠK lahko vlogo tudi z vidika pridobivanja honorarnega dela.
PREDNOSTI so to, DA SEM PRIDOBILA SPET NAZAJ NA SAMOZAVESTI, DA SEM SE SAMO SEBE ZAČELA SPOŠTOVATI. Pomanjkljivost je zame to, ker je premalokrat. Pomanjkljivost je zame to, ker je zame recimo oddaljenost.	PRIDOBILA JE NA SAMOZAVESTI. To je ključno.
PRILOŽNOSTI sem našla. Ravno zaradi tega, ker sem videla smisel, se je odprlo to, da ... sem lahko, tisto znanje, ki sem ga pridobila, sem prišla do tega, da bo knjiga izdana in druga priložnost je. Ne jutri. Je v nastajanju. Iz tega sem našla še nek dodaten vir zaslužka.	PRILOŽNOSTI: - ker je odkrila smisel, so se ji odprle tudi druge stvari. - izdala bo knjigo
NEVARNOSTI: Jaz se ne čutim, da bi postala zaradi tega prevzetna ali kakor koli. Ampak nekateri mislijo, da zato, ker hodijo na ta krožek, da so več vredni, kot drugi. Tukaj vidim nevarnost. To je zame nevarnost tega, da bi lahko zaradi nekega krožka se imel za nekaj več pa bi bil ves važen zato, ker je bil na radiu, na televiziji.	Zelo tankočutno izraža svoja občutja in je empatična tudi do drugih članov v skupini. Čuti potrebo po spoštovanju vsakega človeka. Da je sprejet v tem, kar je.
VESOLJE. To je pa dejansko tisto. Meni se je odprlo toliko poti, da je to veselje. TISTO DOSTOJANSTVO SE MI JE POVRNILO. Ker to sem začela pred TAČKAMI*.	<i>Kako bi vi zgostili izkušnjo vašega študijskega krožka v eno besedo?</i> Odrpelo se ji je veliko novih poti. POVRNILO SE JI JE DOSTOJANSTVO – TO JE NAJVEČ, KAR JE PRIDOBILA V ŠTUDIJSKEM KROŽKU.
TAČKA POMAGAČKA: S SVOJIM PSOM STA TERAPEVTSKI PAR. Otrokom pomagata premagovati bralne težave, v Postojni pa pomagata otrokom s posebnimi potrebami. Otroci bere, premaga strah do branja, ga vzljubi, izboljša svoje bralne navade, izboljša svoj način branja. BISTVENO JE TO, DA LEŽI KUŽA OB NJEM IN GA POSLUŠA.	Ima močno izražen socialni čut. Našla je pot in način, da pomaga otrokom in se tudi sama osebno izpopolnjuje. Čuti se odgovorno. Zaveda se, da lahko pomaga otrokom z bralnimi težavami. DEJANSKO OPRAVLJATE SVOJ POKLIC, V POLNOSTI, KOLIKOR JE MOŽNO.
MOTIVACIJA. To je meni ta prvo, motivacija. SKUPNOST IN POVEZOVANJE, UČENJE, REZULTATI in UČINKOVITOST. Takole nekako. MOTIVACIJA – zakaj; ko sem jaz slišala za ta krožek, sem si rekla: »To je pa NEKAJ, S ČIMER BI SE JAZ LAHKO POISTOVETILA in zaradi tega sem dobila nek nov zagon. Namesto v depresijo, sem prišla v nekaj novega.	RAZPOREJANJE KART: - MOTIVACIJA, - SKUPNOST/POVEZOVANJE, - UČENJE, - REZULTATI, - UČINKOVITOST. V krožku se je lahko poistovetila. Zaradi tega je dobila nov zagon. Dobila je drugačen vpogled.

SKUPNOST, POVEZOVANJE. Točno to. Lahko sem vse tisto svoje znanje od prej, znanje, ki sem ga pridobila, prenašamo tudi mi znanje na naše kolege. Ne glede na to, da vodi naša mentorica, ampak TUDI NAŠE ZNANJE SE UPOŠTEVA.	Tudi znanje udeležencev ŠK se upošteva. Splete se nešteto močnih vezi.
UČENJE. Zaradi tega, ker se mi zdi pomembno, DA SE ČLOVEK NE GLEDE NA SVOJO STAROST UČI CELO ŽIVLJENJE. Česar koli. ZDAJ IMAM VEČ MOŽNOSTI, DA SE UČIM TISTEGA, KAR ME RES VESELI. S TEM OHRANJAM SVOJO GLAVO ZDRAVO. To se mi zdi pomembno.	Osvojila je koncept vseživljenjskega učenja. Kljub številnim oviram, je našla pot do pozitivnega načina mišljenja.
REZULTATI so zato na koncu, ker ti rezultati niso tako pomembni ali bom jaz dosegla v enem letu, v dveh letih, v treh letih ampak so pa pomembni, a ne. In UČINKOVITOST ravno tako. Čeprav, jaz moram reči, DA RAVNO ZARADI TEGA, TE MOTIVACIJE, JE PRIŠLO DO UČINKOVITOSTI, ker imam zaslužek. To lahko povežem tako. Tako na ta način.	REZULTATI so pomembni, vendar niso izsiljeni. Ravno zaradi motivacije je prišlo do učinkovitosti. Da ima zaslužek.

SINOPSIS: IVANA

Slika 26: Graf »tarča« - razvrščanje pojmov: IVANA

Figure 26: Target diagram – classification of concepts: IVANA

Sinteza: Takoj po zaključku študija na fakulteti je bila koordinatorka študijskih krožkov v okviru nastajajoče Ljudske univerze. V okviru prostovoljstva in kasnejše zaposlitve v ustanovi, si je pridobila dragocene delovne izkušnje za nadaljnjo poklicno pot. Izkusila je status brezposelne osebe. Je odlična poznavalka procesov iskanja zaposlitve. Zgostitev izkušnje ŠK v eni besedi: **priložnost**.

Glavne teme - intervjuvanec	Procesi - raziskovalec
ŠTUDIJSKI KROŽKI SO GOTOVO KORISTNI ZA STAREJŠO POPULACIJO. In sicer s tem PRIDOBIMO OBČUTEK VREDNOSTI, OBČUTEK SAMOZAVESTI IN ŠE VEDNO SO AKTIVNI. Gotovo so KORISTNI TUDI ZARADI ŠIRJENJA SOCIALNE MREŽE, ZARADI OBČUTKA PRIPADNOSTI DRUŽBI.	Takoj izpostavi bistvo ŠK v sklopu Univerze za tretje življenjsko obdobje. Občutek vrednosti, samozavesti, še vedno so aktivni. Imajo socialno mrežo. So pripadni.
Nekaj let nazaj, smo dobili potrdilo s strani Ministrstva, da imamo vse pogoje za ustanovitev Univerze za tretje življenjsko obdobje. Jaz sem bila PROJEKTNI VODJA za izpeljati projekt od začetka do konca	Bila je projektni vodja. Odgovorna za projekt od začetka do konca.
Pri začetni fazi projekta, SMO SE POVEZALI S POTENCIALNIMI MENTORJI in hkrati tudi na trgu vprašali potencialne študente, kaj bi njih sploh zanimalo.	Za moj spekter poznavanja ŠK, je izraz »študent« nenavaden. Drugačen, kot ga poznam iz koncepta ACS. Veliko je bila v stiku z ljudmi. Znala jih je navdušiti in od njih dobiti prave informacije.
KOT KOORDINATOR SEM SPREMLJALA DOGAJANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Pomagala sem pri iskanju potencialnih študentov, pri kreiranju vsebine. Sem potem tudi imela to znanje, pri kreiranju učne ure in pri iskanju lokacije.	Delovala je kot organizator, koordinator. Ima precej drugačno vlogo, kot pri spremljanju ŠK preko ACS.
In ko smo študente vpisovali v univerzo, smo z njimi imeli praznovanje decembra, Božiča in tako	Univerza za tretje življenjsko obdobje – izkazuje tržno naravnost na področju učenja. Študentje

naprej.	– se vpišejo na Univerzo.
MENTORJI SO BILI SPET AKTIVNI, PO DOLGEM ČASU. To so bile osebe, ki so bodisi se UKVARJALE S TEM KOT HOBI ALI PA SO VČASIH POKLICNO TO DELALI, v penzionu pa ne tako aktivno.	Mentorji – strokovnjaki za posamezna področja.
Ker če smo želeli imeti študente, smo morali imeti vsebino. Jaz sem v bistvu tako doživljala. Jaz sem bila zaposlena kot projektni vodja v tej nevladni organizaciji. JAZ SEM V BISTVU PROSTOVOLJNO DELALA. Mentorje so pokrivali slušatelji.	Vsebinsko organizira Univerza za tretje življenjsko obdobje (U3ŽO) in je že vnaprej postavljena. SREČUJE SE Z VELIKIMI PRIČAKOVANJI ŠTUDENTOV IN S POMANJKANJEM SREDSTEV NA STRANI UNIVERZE.
Lokacije smo dobili, da smo uporabili osebni pristop, se dogovorili z direktorico doma za upokojece in nam je odstopila dve sejni sobi. Potem smo pristopili do društva upokojencev, tako da smo tam pridobili prostore. In te prostore smo dobili brezplačno, se pravi je bil ničelni strošek.	Univerza organizira lokacije, prostore, ... Krožke je možno organizirati tudi pri mentorjih doma.
JAZ SEM V BISTVU DELALA PROSTOVOLJNO. Na koncu je bil pa tak dober odziv, DA JE BILO 12 KROŽKOV. In na koncu je bilo 60 slušateljev. Potem je vsak mentor in vsak slušatelj imel določene potrebe. LJUDJE BI RADI HODILI NA KROŽEK PA MOGOČE NIMAJO DENARJA, NE MOREJO SI PRIVOŠČITI.	Bila je zelo aktivna, vendar vse na prostovoljni bazi. Univerzo so načrtovali v manjšem obsegu. Velik odziv je zelo povečal obseg programov in s tem povezanega dela. Zaznava želje tistih, ki za krožek nimajo denarja in si ga ne morejo privoščiti.
Čeprav sam strošek je bil krit. Recimo mentor je imel 20€ svojo uro ali pa so bili neki prispevki minimalni. Ti si pa moral, zaradi davčne in tako, si moral izdati potrdilo o plačilu, pobirati denar in te koordinacije in organizacije je bilo na koncu kar za 5 ur v tednu, sigurno za 20 ur/mesec, že po zagonu projekta.	Veliko dela je imela z urejanjem administracije, z urejanjem financ. Na koncu je bilo veliko več dela, kot so pričakovali.
SMO DELALI NA PROJEKTIH IN SMO SI S PROJEKTI USTVARJALI DELOVNO MESTO. In dostikrat si se moral odločiti ali boš delal za univerzo ali boš delal tisto, kar ti prinaša plačo. Ampak oni so na koncu veliko več pričakovali. Ker niso sploh razumeli, da je to delo prostovoljno. Ampak pričakovali so veliko več, za ta denar. Potem, printanje. Kar nisi mogel dopovedati, da printanje je bil na koncu njihov strošek.	Čuti napetost med delom za preživetje in prostovoljnim neplačanim delom. Pričakovanja z obeh strani niso bila usklajena.
V bistvu je bila NAŠA NAPAKA, KER NISMO POJASNILI NA ZAČETKU, KAJ LAHKO PRIČAKUJEJO. Na drugi strani pa niti mi sami nismo vedeli. Tako da je to preraslo v en tak part-time job enega zaposlenega.	
Ne, V OKVIRU UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE SO BILI TEČAJI ZA MENTORJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV. Od teh jezikov so več ali manj vsi imeli. Včasih je tako, da ČE JE KAJ PREVEČ BREZPLAČNO, POTEM LJUDJE VEČ ALI MANJ KAR VIDIJO EN KUP ENIH POMANJKLJIVOSTI. Težko je delati z ranljivimi ciljnim skupinami, na drugi strani brez »budget-a« in na tretji strani še uskladiti vsa te potrebe in pričakovanja v takih pogojih.	Mentorji so usposobljeni s strani U3ŽO. Brezplačnost ali cenovna ugodnost učenja preko študijskega krožka, se v tem primeru izkazuje kot slabost. To je res: težko je delati z ranljivimi ciljnim skupinami, brez finančnih sredstev in z neusklajenimi potrebami in pričakovanji.

Univerza se je odprla 1. oktobra. Izdelali smo logotip univerze, izkaznice univerze, v glavnem en kup teh administrativnih stvari, potem lista prisotnosti za vsak krožek, dajali smo na spletno stran. En kup teh stvari. PROMOVIRATI SMO MORALI KROŽEK, ČE SMO HOTELI IMETI SLUŠATELJE. Imeli smo tudi literarni krožek ali nekaj takega in je bilo potem v knjižnici.	Skoraj sočasno se je pričelo 12 študijskih krožkov. Zahteven projekt in zahtevna organizacija.
Slaba izkušnja, ne zame, ampak za samo organizacijo, v kateri sem delala. Tudi to je bilo slabo, da takrat nismo dobili nobenega »budgeta«, imeli smo ga potem na koncu. Skratka, NISMO DOBILI SREDSTEV. Štartali smo z nič sredstvi. TO JE BILO SLABO ZA ORGANIZACIJO.	Kritično izpostavlja slabost organizacije.
Ja, ker to noben ni vedel, da bo to tako. SLABO ZAME V BISTVU NI BILO NIČ. PRI MOJIH 25-IH LETIH JE BILA TO ZAME ODLIČNA IZKUŠNJA. Zame ni bilo nič slabega. PRILOŽNOST, KI JE VERJETNO NIKOLI NE BI NIKJER DOBILA. Ti študijski krožki so sigurno v redu za osebe, da lažje preživijo čas ...	Na svojo situacijo gleda zelo pozitivno. Predvsem je dobila priložnost za nove DELOVNE IZKUŠNJE.
Slabo je bilo to, ker so bile včasih odločitve med tem ali boš šel na sestanek za univerzo ali boš šel na sestanek z naročnikom. UNIVERZA TI NI PRINAŠALA DELOVNEGA MESTA, nič. Naročnik pa ti je. Če razumete.	Ves čas je morala postavljati prioritete dela.
Smo naredili en tak OTVORITVENI DAN. Pred tem smo pa naredili nekaj posvet Univerze za tretje življenjsko obdobje in smo res povabili vse te predstavnike upokojencev, predstavnike raznih institucij, predstavnike doma – direktorico doma za upokojence ... TO JE BIL RES EN TAK TOP DOGODEK. Seznanili smo ljudi, da se bo nekaj dogajalo v tem kraju IN KJER BODO LAHKO TUDI ONI HODILI.	V velikih urbanih središčih je paleta ponudbe različnih dogodkov zelo široka in pestra. V manjših krajih na podeželju je prizadevanje za dodatno ponudbo učenja in izobraževanja še toliko bolj spodbudno, čeprav se v začetku lahko srečujejo z veliki težavami.
DECEMBRA SEM SE SPOMNILA, DA BI BILO MOGOČE TEM SLUŠATELJEM DOBRO PODARITI NEKAJ, ker je to čas praznikov.	Zamisel in izpeljava projekta.
KER SO SAMI, NIMAJO VEČ DRUGIH POLOVIC ALI PA SO OSAMLJENI. Ampak spet nismo imeli budgeta, vendar sem se jaz v bistvu dogovorila z lokalnimi akterji. In smo potem tudi vsakemu nekaj dali, to darilo, a ne. Jaz sem hodila, od krožka do krožka en dan s tako ogromno košaro in smo potem pustili po eno košaro učilnici. In pol, v bistvu, je bila cela akcija okrog tega. In potem so se tako pokupčkali in so pokoristili te bone. VSAK, KI JE LAHKO KAJ PRISPEVAL. TO JE BILO DOBRO.	Empatičnost do osamljenih in starejših. V situaciji se je zelo dobro znašla ter aktivno posegla v pridobivanje finančnih ali sponzorskih sredstev. Za vsakega udeleženca so pripravili skromno darilo – pozornost. Intervjuvanka je organizirala široko sponzorsko akcijo in zajela široko območje okolice domačega kraja.
Aja pa na koncu smo imeli pa zaključni dan univerze, junija, ... To je bilo pa ful dobro. ČISTO VSAKA SKUPINA JE NEKAJ PREDSTAVILA. TO JE BILO POZITIVNO. Ker smo, v bistvu cilj tega je bil, naslednje leto pač dobiti več udeležencev.	Izraža navdušenje nad pripravo in izvedbo zaključnega dne univerze. Cilj dogodka je bil, da naslednje leto dobijo več udeležencev. Tudi tu v tem pogledu je MOČNO IZRAŽENA RAZLIKA V PRIMERJAVI S ŠK, KI JIH ORGANIZIRA ACS.
Mešano. Struktura, ženske moški, VEČ ALI MANJ V PENZIONU. Pač, ene univerze imajo to strogo ločeno, da imajo večina ljudi, tam 90% so bili ti, ki so že v penzionu.	Udeleženci so večinoma upokojenci. Kot univerza niso nikogar omejevali.

POVPRAŠEVANJE JE BILO TUDI S STRANI ŠTUDENTOV in smo jih z veseljem sprejeli. Tukaj gre vseeno bolj počasi vsebina, ne vem, večkrat se kakšno isto stvar ponavlja. NI TAKO HITER TEMPO, KOT SO KAKŠNI MLADI, GENERACIJA Y RECIMO VAJENI.	S pravilnim pristopom bi študijski krožki lahko zajeli in privabili tudi mlajšo generacijo. IZZIV ZA PRIHODNOST? Vsebinski del učenja zaradi ciljne populacije starejših, napreduje počasi. Temu so se morali mladi prilagoditi. UČENJE ZA MEDGENERACIJSKO SOŽITJE.
Nam je bilo v interesu, da Univerza živi. NISMO SE TAKO STAROSTNO OMEJEVALI. ČE JE Y GENERACIJA, so potem vedno vsi rekli, da JE ENA TAKA SVEŽINA, EN PRIDIH, DA SO SE VELIKO TUDI NASMEJALI IN TAKO.	Izražen glavni cilj dejavnosti: postavitve Univerze za tretje življenjsko obdobje. KJER SO BILI VKLJUČENI MLADI, SO BILI TUDI DOBRODOŠLA OSVEŽITEV.
Prinesla sem vsekakor te OSEBNOSTNE KOMPETENCE. Pač za to moraš imeti osebne kompetence IN POTEM TE TUDI OKREPIŠ. POSTANEŠ BOLJ TRDEN, MORAŠ IMETI VELIKO VOLJE, ker vidiš ljudi pred sabo.	Dobro se zaveda svojih kompetenc. Na tem področju je močna. PROFESIONALNO SE JE RAZVIJALA V NE-IDEALNIH DELOVNIH POGOJIH. RAVNO TO JE ODLIČNO VPLIVALO NA NJENO OSEBNOSTNO IN PROFESIONALNO RAST.
Mogoče, DA POTEM TUDI OSEBNOSTNO ZRASTEŠ, ZATO KER VIDIŠ, DA TI USPE. BOLJ SE OKREPIŠ V TE, MEHKE KOMPETENCE, V KOMUNIKACIJSKIH VEŠČINAH, NASTOPANJA PRED LJUDMI, definitivno sem odnesla ZNANJE PROJEKTNEGA MANAGEMENTA, se pravi, vodenje projekta od začetka do konca.	Izpostavljam pomembnost mehkih veščin: komunikacija, nastopanje pred ljudmi, ... ZNANJA IN VEŠČINE, KI JIH JE ŽE PRINESLA V ŠTUDIJSKE KROŽKE, JE ŠE OKREPILA IN NADGRADILA. Zelo je poudarila osvojitve veščin in znanja s področja projektne managementa.
SEZNANILA SEM SE S CELOTNO METODOLOGIJO PROJEKTNEGA MANAGEMENTA: določitev deležnikov na projektu, uporaba gantogramov, ki je v bistvu terminsko načrtovanje projekta, analiza stroškov, koristi, SWOT analiza, pregled stroškov, pregled prihodkov, ...	To vsebino opisuje z zanosom in odločnostjo.
ZNANJE RAČUNOVODSTVA SEM ODNESLA, naučila sem se vse možne fakture izvajati. KOMUNICIRATI OD ZGORAJ NAVZDOL in ... Jaz sem bila v bistvu v sredini. Pod mano so bili slušatelji in mentorji; mislim, pod mano ... Voden z moje strani. Ampak v bistvu sem imela omejitve navzgor. Nad mano so bili pa vsi, od Ministrstva, do vodje celotnih univerz za tretje življenjsko obdobje.	Osvojila je tudi široko paleto veščin, komuniciranje navzgor in navzdol.
JAZ, SEVEDA. Po ... Eno leto. Se pravi, 2009 sem jaz prvič diplomirala in sem potem eno leto delala kot prostovoljka. V bistvu PRED SAMO ZAPOSLOTITVIJO, SEM BILA JAZ ENO LETO PROSTOVOLJKA - PROJEKTI VODJA. JAZ SEM ENO LETO PRED PRVO REDNO ZAPOSLOTITVIJO DELALA TRI SLUŽBE. In sicer sem delala kot projektni vodja, PROSTOVOLJNO, DA SEM SI PRIDOBILA IZKUŠNJE. Sem bila v hotelu, od recepcije do sobarice do natakarice, v Gradu ... sem bila pa tudi turistični vodič, ja. To mi je pač prinašalo denar.	IMA IZKUŠNJO BREZPOSELNOSTI. V tem času je delala kot prostovoljka. Preden se je redno zaposlila v ustanovi, je tam eno leto delala kot prostovoljka – kot projektni vodja. TU JE PRIDOBIVALA PREDVSEM IZKUŠNJE. V tem času je delala tri službe. Poleg prostovoljstva je opravljala še delo receptorke in vodičke. Slednje ji je prinašalo denar.
POTEM SO ME ZAPOSLOILI PO ENEM LETU PROSTOVOLJSTVA. Uradno sem bila brez zaposlitve, ampak sem vmes skozi delala. Po enem letu sem pač našla tukaj. V bistvu so me oni potem našli.	Po enem letu prostovoljnega dela v organizaciji, se je v tej organizaciji zaposlila. Potem je spet DOBILA NOVO ZAPOSLOITEV; v podjetju, ki se ukvarja z iskanje in selekcijo kadrov.
Ne. Ne. Ker nima smisla in ni koristi. Zakaj? Ker je	Študijskih krožkov v tej obliki brezposelnim ne

to CILJNA SKUPINA, KJER JE PRVOTNI NAMEN DRUŽENJE, NE IZOBRAŽEVANJE. Ampak bolj iz tega vidika. Prvotni namen študijskih krožkov, univerz za tretje življenjsko obdobje, je DRUŽENJE.	priporoča, saj je glavni namen krožka predvsem druženje, ne izobraževanje. Še enkrat poudarja, da je prvotni namen ŠK v okviru U3ŽU prav DRUŽENJE.
To POMENI, DA LJUDJE NISO SAMI, DA SE DRUŽIJO, DA SE ČUTIJO PRIPADNI, DA LAHKO DELIJO ZNANJE MED DRUGIMI. To je prvotni namen. Drugi sekundarni namen je seveda izobraževanje. BREZPOSELNI PA POTREBUJEJO PO MOJEM BOLJ IZOBRAŽEVANJE. Ker razlika je v ciljni skupini. Brezposelni so v bistvu zelo obremenjeni s tem, kje bodo zaslužili prihodke.	Ljudje niso sami, SO PRIPADNI SKUPINI. Delijo znanje z drugimi. Ljudje, ki hodijo na tovrstne krožke, so preskrbljeni, statusno in finančno. BREZPOSELNI POTREBUJEJO PREDVSEM PRIHODKE.
Z brezposelnimi bi jaz bolj svetovala, tako kot jim mi tukaj svetujemo. DA POGLEDAŠ, KATERA SO TVOJA ZNANJA, SPOSOBNOSTI IN VEŠČINE, KAKŠNO IZOBRAZBO IMAŠ in kaj od tega bi v radiju, ne vem, max 50 kilometrov, kje delaš, kje dejansko bi lahko delal, v katerih podjetjih, s temi znanji. Potem si narediš seznam podjetij, kjer bi lahko delal. Potem greš vsako podjetje poklikati in UGOTOVITI, ZAKAJ BI DEJANSKO TEBE POTREBOVALI. KJE JE TVOJA DODANA VREDNOST.	ČUTI SE, DA JE NA TEM PODROČJU STROKOVNO SEDAJ NAJMOČNEJŠA. Po strokovni in po izkustveni plati, podaja tehtne in argumentirane nasvete, kako iskati zaposlitev. IZPOSTAVLJA POMEMBNO ZAVEDANJA DODANE VREDNOSTI POSAMEZNEGA ISKALCA ZAPOSLOTITVE.
No in potem se interno dogovoriš z vodji kadrovskih služb, pošlješ življenjepis, za morebitne sestanke. IN TAKO, KOT SMO VSAKEMU SVETOVALI, JE ŠE VSAK DOBIL. PA DA SE VPRAŠAJO, ZAKAJ SO BREZPOSELNI. Ali ni potrebe na trgu po tem profilu, ali je ponudba večja od povpraševanja? Ali ne vem, MOGOČE BI MORALI ONI KAJ SPREMENITI. Mogoče se prijavljajo na napačna delovna mesta. Jaz pa še vseeno mislim. OK, ČE SI BREZPOSELN NA PAPIRJU, AMPAK VEDNO SE NAJDE DELO, KI GA IŠČEŠ.	Da se vprašajo, zakaj so brezposelni. Poleg drugih zunanjih dejavnikov tudi vprašanje, ki se tiče vsakega iskalca zaposlitve. Sedaj dela na strokovnem področju iskanja in selekcije kadrov. OK, če si brezposeln na papirju, ampak vedno se najde delo, ki ga iščeš.
Zadnja leta je to zelo aktualno, a ne. V bistvu, JAZ MISLIM, DA GRE BOLJ ZA MARKETING. Osebo mislim, da gre to za marketing podjetij, kot so recimo <i>Družini prijazno podjetje</i> in tako. Da podjetje potem lahko reče, da ima taka zelena delovna mesta. Bolj v bistvu z vidika marketinga, kot »employee«, »employee branding«, da podjetje z različnimi takimi certifikati in z takimi usmerjanji, lahko privabijo boljši kader. V BISTVU SO TUDI BOLJ KOT »TOP DELODAJALCI«.	Sama meni, da gre pri ZELENIH DELOVNIH MESTIH bolj za marketing. MARKETINŠKA POTEZA »TOP DELODAJALCEV«, DA LAHKO PRIVABIJO BOLJŠI KADER. Certificiranje, usmerjanje, privabljanje - kadra, financ, ...
	Postavil sem vprašanje ozelenitve delovnih mest. Sam sem bil v zadregi, ker ji na podvprašanje nisem znal razumljivo odgovoriti. V tej točki sogovornici nisem bil kos, ker tudi sam nisem podrobno poznal vsebine. To nakazuje splošen problem, da terminologija na področju zelenih delovnih mest ni poenotena, niti nima še konkretne vsebine.
PRILOŽNOSTI: IZ OKOLJA SO GOTOVO, SPOROČILO, DA OBČINA ZARES POSKRBI ZA STAREJŠO POPULACIJO. Več ljudi tudi morda pomisli, da bi se včlanili v knjižnico, da bi odkrili	Pomembno je, da občina zares poskrbi za starejšo populacijo – TO JE ŽE VEČKRAT IZPOSTAVILA. Pozitiven odnos do starejših je pomembna vrednota.

mogoče, da jih biološki krožki zanimajo in tako naprej.	
NEVARNOSTI so pa to, če zadevo ne kontroliraš, pride izpod nadzora in bistvu nikoli ne veš, kdo so mentorji, kdo so pa slušatelji. NEVARNOST JE TUDI TO, DA MORAŠ NEKAKO POZNATI ZGORNJO IN SPODNJO MEJO RAVNANJA Z RANLJIVIMI SKUPINAMI.	Pri delu z ljudmi (posebno še z ranljivimi skupinami) je zelo pomembno poznati svojo zgornjo in spodnjo mejo.
PREDNOST študijskega krožka je gotovo ta, da je možnost izobraževanja in druženja. POMANKLJIVOST je pa, ker je vedno premalo sredstev. Takole.	
	Sogovornica je bila zaradi nedavnih ekstremnih delovnih naporov že zelo utrujena.
Motivacija, v kakšnem smislu? Kaj? A da se udeležijo? Ali kako ste to mislili? Ja, to že. Ampak ne razumem. Ali da se motiviraš, da si udeležen v študijskem krožku ali da se motiviraš, da se učiš ali da se motiviraš, da sploh greš? To čisto ne razumem. Ne vidim povezave, no.	Zadrega na relaciji vprašanja - odgovori. V odnosu vprašanja motivacije, ne najdeva pravega odgovora. Karta MOTIVACIJA je zaradi tega izločena iz razporejanja.
UČINKOVITOST v smislu učenja, znanja?	<i>Na koncu imajo običajno nek akcijski cilj, ki ga morajo pokazati.</i> Manjka informacija ali izobraževanje o temeljnih načelih študijskih krožkov.
SKUPNOST/POVEZOVANJE, UČENJE, REZULTATI, UČINKOVITOST.	KARTE: - SKUPNOST/POVEZOVANJE - UČENJE, - REZULTATI, - UČINKOVITOST.
A študijskega krožka? Ali procesa? Ali kaj?	<i>Mogoče še vaša izkušnja študijskega krožka v eni besedi. Zgoščeno. Če se da, v eni besedi. Kar vam pride na misel?</i>
Ne vem, to mi je pa tako težko! Sploh ne vem, kaj naj rečem. PRILOŽNOST.	Kljub velikemu naporu, je odlično povzela svojo izkušnjo študijskih krožkov.